

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการขจัดภาษีซ้อนระหว่างประเทศภายใต้
ประมวลรัษฎากรของบริษัทที่จดทะเบียนจัดตั้งตามกฎหมายไทย

นางสาวมณีรัตน์ สัจจรวงษ์พนา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2552

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

LEGAL PROBLEMS ON THE RELIEF OF INTERNATIONAL DOUBLE TAXATION
UNDER THE REVENUE CODE OF A COMPANY INCORPORATED UNDER THAI LAW

Miss Maneerat Sungvorawongphana

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws Program in Laws

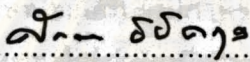
Faculty of Law
Chulalongkorn University

Academic year 2009

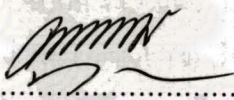
Copyright of Chulalongkorn University

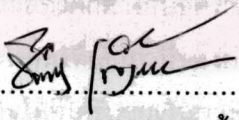
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการจัดภาษีซ้อนระหว่างประเทศภายใต้
ประมวลรัษฎากรของบริษัทที่จดทะเบียนจัดตั้งตามกฎหมายไทย
โดย นางสาวมณีรัตน์ สังวรวงษ์พนา
สาขาวิชา นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ธิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม อาจารย์ ดร.พล ธีรคุปต์

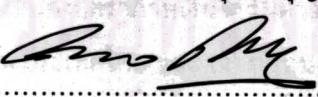
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. ศักดา ธิติกุล)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ พิเศษ ชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ธิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(อาจารย์ ดร.พล ธีรคุปต์)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(อาจารย์ พิภพ วีระพงษ์)

มณีนรรัตน์ สังวรพงษ์พนา : ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการขจัดภาษีซ้อนระหว่างประเทศภายใต้ประมวลรัษฎากร
ของบริษัที่จดทะเบียนจัดตั้งตามกฎหมายไทย. (LEGAL PROBLEMS ON THE RELIEF OF
INTERNATIONAL DOUBLE TAXATION UNDER THE REVENUE CODE OF A COMPANY
INCORPORATED UNDER THAI LAW) อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รองศาสตราจารย์ ธิตินันท์
เชื้อบุญชัย, อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม : อาจารย์ ดร.พล ธีรคุปต์ ; 163 หน้า.

การขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียวเป็นมาตรการที่ประเทศถิ่นที่อยู่นำมาใช้ เพื่อช่วยขจัดและบรรเทาภาระภาษีซ้อนที่
เกิดขึ้นจากการลงทุนระหว่างประเทศให้แก่ผู้เสียภาษีของตน โดยในปัจจุบันประเทศไทยให้การขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียว 3
วิธี คือ วิธีหักรายจ่าย วิธีเครดิตภาษี และวิธียกเว้นภาษี

จากการศึกษาพบว่า มาตรการขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียวของประเทศไทยด้วยวิธีเครดิตภาษีและวิธียกเว้นภาษี มี
ความไม่เหมาะสมหลายประการและควรปรับปรุง ดังนี้

1. วิธีเครดิตภาษี ตามพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 300 มีความไม่เหมาะสมดังนี้ (ก) กำหนดวิธีการคำนวณเพดาน
ภาษีต่างประเทศที่ผู้เสียภาษีจะนำมาเครดิตได้ในจำนวนที่สูงเกินควร (ข) ไม่มีการให้สิทธิเครดิตภาษีทางอ้อม
(Underlying Tax Credit) ทำให้เงินปันผลที่บริษัทไทยได้รับยังมีภาษีซ้ำซ้อนอยู่บางส่วน (ค) ไม่มีการกำหนดลักษณะของ
ภาษีต่างประเทศที่มีสิทธินำมาเครดิตภาษีในประเทศไทยว่าต้องมีลักษณะเช่นเดียวกับภาษีตามกฎหมายไทย จึงควรแก้ไข
โดย (ก) นำหลักการจัดสรรค่าใช้จ่ายมาปรับใช้ในการคำนวณเพดานภาษีต่างประเทศ (ข) ให้สิทธิแก่ผู้เสียภาษีในการ
เครดิตภาษีทางอ้อม (ค) กำหนดลักษณะของภาษีต่างประเทศที่จะนำมาเครดิตภาษีในประเทศไทยได้ให้ชัดเจน

2. วิธียกเว้นภาษี ตามพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 442 มีความไม่เหมาะสม ดังนี้ (ก) เรื่องการขาดความเป็น
กลางทางภาษีด้านการส่งออกทุน (Capital Export Neutrality) (ข) เรื่องการได้ประโยชน์สองครั้งจากการหักรายจ่ายที่
เกี่ยวข้องกับเงินได้ที่ได้รับยกเว้นภาษี (ค) เรื่องการกำหนดสัดส่วนการถือหุ้นในบริษัทผู้จ่ายเงินปันผล (ง) เรื่องการกำหนด
เงื่อนไขอัตราภาษีสูงสุดของประเทศผู้จ่ายเงินปันผลที่แตกต่างกับอัตราภาษีของประเทศไทยมากเกินไป และ (จ) การจำกัด
ว่าเงินปันผลที่จะได้รับยกเว้นภาษีต้องมาจากกำไรสุทธิที่เสียภาษีของบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลเท่านั้น ซึ่งควรแก้ไขโดย (ก) ไม่
อนุญาตให้ผู้เสียภาษีนำรายจ่ายที่เกี่ยวข้องกับเงินได้ที่ได้รับยกเว้นภาษีมานำหักเป็นรายจ่าย (ข) ทบทวนเรื่องสัดส่วนการถือ
หุ้นโดยอาจปรับลดให้ต่ำลง (ค) ทบทวนเงื่อนไขเรื่องอัตราภาษีเงินได้ขั้นต่ำของต่างประเทศที่ปัจจุบันกำหนดไว้ที่ 15% ของ
กำไรสุทธิ ให้ใกล้เคียงกับอัตราภาษีเงินได้ของประเทศไทย และ (ง) กำหนดเงื่อนไขว่าหากเงินปันผลที่ผู้เสียภาษีได้รับนั้น
ผ่านการเสียภาษีในต่างประเทศมาแล้วไม่ว่าที่ระดับบริษัทใด เงินปันผลดังกล่าวยังได้รับยกเว้นภาษี

3. ปัญหาการเลือกใช้วิธีขจัดภาษีซ้อนกรณีมีเงินปันผลจากหลายประเทศ ที่ยังไม่ชัดเจนว่าจะใช้สิทธิเลือกวิธี
ขจัดภาษีซ้อนอย่างไร ซึ่งเห็นว่าผู้เสียภาษีควรมีสิทธิเลือกใช้วิธีขจัดภาษีซ้อนได้ แต่เมื่อเลือกใช้วิธีใดแล้วก็ควรใช้วิธีนั้นกับ
เงินปันผลที่ได้รับจากทุกประเทศให้สอดคล้องกัน

4. ปัญหาเรื่องรูปแบบการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการขจัดภาษีซ้อนที่ยังไม่เป็นระบบ คือ บัญญัติหลักเกณฑ์ใน
การจัดเก็บภาษีไว้ในประมวลรัษฎากร แต่บัญญัติหลักเกณฑ์การขจัดภาษีซ้อนไว้ในพระราชกฤษฎีกา ซึ่งควรแก้ไขโดยให้
บัญญัติเรื่องการขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียวทั้งหมดไว้ในประมวลรัษฎากร

ภาควิชา.....นิติศาสตร์.....

ลายมือชื่อนิสิต.....

๒๓/๖

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์.....

ปีการศึกษา 2552

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม.....

4986276034 : MAJOR LAWS

KEYWORDS : THE RELIEF OF INTERNATIONAL DOUBLE TAXATION / CREDIT METHOD/ EXEMPTION METHOD

MANEERAT SUNGVORAWONGPHANA : LEGAL PROBLEMS ON THE RELIEF INTERNATIONAL DOUBLE TAXATION UNDER THE REVENUE CODE OF A COMPANY INCORPORATED UNDER THAI LAW. THESIS ADVISOR : ASSOCIATE PROFESSOR TITHIPHAN CHUERBOONCHAI, THESIS CO-ADVISOR : DR. PAUL THIRAKHUPT 163 pp.

The residence country uses a unilateral relief of double taxation in order to mitigate tax burden of international investment for its tax payers. Currently, Thailand adopts three methods of the unilateral relief as follows; (i) the deduction method (ii) the credit method and (iii) the exemption method.

From the study, it is found that certain measures on unilateral relief of double taxation under Thai laws (the credit method and the exemption method) are inappropriate and need reconsideration. These would be summarized as follows;

Firstly, the credit method under Royal Decree no.300 introduces a foreign tax credit computation method that allows higher credit limit; it does not allow an indirect tax credit or underlying tax credit on dividends received from foreign company which led to a double taxation to certain extent; further, it does not contain a provision demonstrate the nature of levy that would equate to Thai income tax and be eligible for foreign tax credit. Thus, the Royal Decree no.300 should be revised as follows: (i) allocate the expenses to foreign-source income in respect of calculating foreign tax credit limit (ii) adding a provision that allows an indirect tax credit or underlying tax credit, and (iii) adding a provision to elaborate the nature of foreign tax that would be eligible for credit.

Secondly, the exemption method under Royal Decree no.442 is not suitable in term of following; (i) lack of capital export neutrality (ii) double dips on deduction of cost from income eligible for tax exempt (iii) the proportion of share to be held by shareholders, (iv) the requirement for the foreign tax rate of 15% is much different from Thai corporate income tax rate of 30% (v) the requirement that the source of dividends received must be distributed from the net profit of the tax paying company. Thus, the Royal Decree no.442 should be amended as follows: (i) the cost for income eligible for tax exempt must not be deductible (ii) review, and reduce if appropriate, the proportions of share to be held by tax payers in the foreign company (iii) reconsider the requirement in relation to the minimum foreign tax rate of 15% to make it closer to the Thai corporate tax rate of 30% and (iv) adding a provision that would allow dividend for tax exempt regardless the source provided that the dividend so paid out is income that has already been subject to corporate income tax at any level before.

Thirdly, there is a problem in relieving double tax where the tax payer receives dividends from different countries. Currently, it is not clear how the tax payer chooses the relief methods. In this situation, the tax payer should be entitled to select the relief method provided that, once selected, the method will apply to dividends received from every country.

Lastly, there is also a problem on an unsystematic approach in the taxing provision and the relief provision, i.e. the taxing provisions are prescribed in the Revenue Code while the relief provisions are prescribed in Royal Decree. This should be modified by prescribing all in the Revenue Code.

Department.....	LAWS	Student's signature	<i>Maneerat Sungvorawongphana.</i>
Field of study.....	LAWS	Advisor's signature	<i>Tithiphan</i>
Academic year.....	2009	Co-advisor's signature	<i>Dr. Paul Thirakhupt</i>

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และ ดร. พล ธีรคุปต์ ที่กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ให้กับผู้เขียนด้วยความเมตตา และให้คำปรึกษาแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างยิ่ง และผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ท่านศาสตราจารย์พิเศษชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และท่านอาจารย์พิภพ วีระพงษ์ ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้ข้อแนะนำและช่วยเหลือหาต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มาโดยตลอด

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ คุณสาโรช ทองประคำ นิติกรรมสรรพากร และคุณ แพทริเซีย เจ้าหน้าที่สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ที่ได้ให้คำแนะนำและอนุเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เขียนอย่างมาก

ผู้เขียนขอขอบคุณบริษัทกฎหมายเอสซีจี จำกัด โดยเฉพาะส่วนงานภาษาอากรที่ผู้เขียนเคยปฏิบัติงานอยู่ ที่ได้ให้ความรู้ด้านภาษาอากรแก่ผู้เขียนเป็นอย่างดี ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้ผู้เขียนสามารถทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้

นอกจากนี้ ผู้เขียนขอขอบคุณ คุณประสงค์ พูนสินธุสกุล สำหรับคำแนะนำ และความช่วยเหลือในทุกๆ เรื่อง ตลอดจนคอยกระตุ้นเตือนให้ผู้เขียนกระตือรือร้นจนทำวิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ท้ายสุดนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และคุณอาของผู้เขียน คือ คุณวีระวัฒน์ คุณมยุรี และผู้ช่วยศาสตราจารย์นารินทร์ สังวรวงษ์พนา ที่เป็นกำลังใจสำคัญ และสนับสนุนผู้เขียนในทุกๆ ด้านด้วยดีตลอดมา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและสภาพปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	4
1.3 ขอบเขตของการศึกษา.....	4
1.4 สมมติฐาน.....	4
1.5 วิธีการศึกษา.....	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
1.7 ความหมายของถ้อยคำที่ใช้ในวิทยานิพนธ์.....	5
บทที่ 2 หลักการภาษีอากรที่เกี่ยวข้องกับการขจัดภาษีซ้อนระหว่างประเทศ.....	6
2.1 หลักการจัดเก็บภาษีอากรที่ดี.....	6
2.2 หลักการของกฎหมายภาษีอากรระหว่างประเทศ.....	8
2.3 การเกิดภาษีซ้อนและหลักเกณฑ์ทั่วไปในการขจัดภาษีซ้อนระหว่างประเทศ.....	9
2.3.1 ประเภทและสาเหตุการเกิดภาษีซ้อนระหว่างประเทศ.....	9
2.3.1.1 ประเภทภาษีซ้อนระหว่างประเทศ.....	9
2.3.1.2 สาเหตุและรูปแบบการเกิดภาษีซ้อนระหว่างประเทศ.....	10
2.3.2 หลักเกณฑ์ทั่วไปในการขจัดภาษีซ้อนระหว่างประเทศ.....	14
2.3.2.1 การขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียว.....	14
2.3.2.2 การขจัดภาษีซ้อนสองฝ่าย.....	29
2.4 แนวคิดในการขจัดภาษีซ้อนเชิงอำนาจรัฐในเงินปันผล.....	30

	หน้า
บทที่ 3 วิธีการขจัดภาษีซ้อนของประเทศไทยและต่างประเทศ.....	33
3.1 การขจัดภาษีซ้อนของประเทศไทย.....	33
3.1.1 วิธีการขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียว.....	33
3.1.1.1 การหักรายจ่าย.....	33
3.1.1.2 การเครดิตภาษีตามพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 300 พ.ศ. 2539...	34
3.1.1.3 การยกเว้นภาษีตามพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 442 พ.ศ. 2548.....	39
3.1.1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างการขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียววิธีต่างๆ.	43
3.1.2 วิธีการขจัดภาษีซ้อนสองฝ่าย.....	44
3.1.3 สิทธิในการเลือกใช้วิธีขจัดภาษีซ้อนสำหรับภาษีเงินได้ที่ได้ชำระในต่างประเทศ.....	45
3.2 การขจัดภาษีซ้อนของประเทศไทยสหรัฐอเมริกา.....	46
3.2.1 หลักการทั่วไปในการเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลของประเทศไทย สหรัฐอเมริกา.....	46
3.2.2 มาตรการขจัดภาษีซ้อนระหว่างประเทศ.....	47
3.2.2.1 มาตรการขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียว.....	47
3.2.2.2 มาตรการขจัดภาษีซ้อนสองฝ่าย.....	61
3.3 การขจัดภาษีซ้อนของประเทศไทยสิงคโปร์.....	62
3.3.1 หลักการทั่วไปในการเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลของประเทศไทยสิงคโปร์..	62
3.3.2 มาตรการขจัดภาษีซ้อนระหว่างประเทศ.....	63
3.3.2.1 มาตรการขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียว.....	63
3.3.2.2 มาตรการขจัดภาษีซ้อนสองฝ่าย.....	74
บทที่ 4 ปัญหาการขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียวของประเทศไทย.....	76
4.1 ปัญหาความไม่เหมาะสมของพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 300 พ.ศ. 2539.....	76
4.1.1 ปัญหาการคำนวณเพดานภาษีต่างประเทศสูงสุดที่กฎหมายยอมให้ใช้ได้.....	76
4.1.2 ปัญหาการจำกัดจำนวนภาษีต่างประเทศโดยใช้วิธี Per-Country Limitation.....	86
4.1.3 ปัญหาการไม่มีหลักเกณฑ์กำหนดลักษณะของภาษีต่างประเทศที่มีสิทธินำมาเครดิตภาษีได้.....	93

4.1.4 ปัญหาการไม่มีเครดิตภาษีทางอ้อม (Underlying Tax Credit).....	96
4.2 ปัญหาความไม่เหมาะสมของพระราชกฤษฎีกาฯ ฉบับที่ 442 พ.ศ. 2548..	107
4.2.1 ปัญหาเรื่องความเป็นกลางทางภาษี.....	108
4.2.2 ปัญหาการหักรายจ่ายที่เกี่ยวข้องกับเงินได้ที่ได้รับยกเว้นภาษี.....	114
4.2.3 ปัญหาการกำหนดเงื่อนไขเรื่องสัดส่วนการถือหุ้นของผู้เสียภาษีใน บริษัทผู้จ่ายเงินปันผล.....	117
4.2.4 ปัญหาการกำหนดเงื่อนไขเรื่องอัตราภาษีสูงสุดของประเทศผู้ จ่ายเงินปันผล.....	122
4.3 ปัญหาการเลือกใช้วิธีจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียวสำหรับเงินได้ที่ได้ชำระไป แล้วในต่างประเทศ.....	130
4.4 ปัญหารูปแบบการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียว...	133
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	135
รายการอ้างอิง.....	141
ภาคผนวก.....	147
ภาคผนวก ก พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการ ยกเว้นรัษฎากร ฉบับที่ 300 พ.ศ. 2539.....	148
ภาคผนวก ข พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการ ยกเว้นรัษฎากร ฉบับที่ 442 พ.ศ. 2542.....	151
ภาคผนวก ค ประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีเงินได้ (ฉบับที่ 65) เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการยกเว้นภาษีเงินได้ให้แก่ บริษัท หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย.....	154
ภาคผนวก ง คำชี้แจงกรมสรรพากร เรื่องการยกเว้นภาษีเงินได้ให้แก่บริษัท จำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย สำหรับ เงินได้พึงประเมินที่เป็นเงินปันผลซึ่งได้รับจากบริษัทหรือห้าง หุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ.....	159
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	163

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การลงทุนและการแข่งขันทางธุรกิจในปัจจุบันมีการขยายตัวอย่างมากทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศโดยเฉพาะการลงทุนระหว่างประเทศ เนื่องจากกฎระเบียบทางการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศผ่อนคลายมากขึ้น ในการลงทุนระหว่างประเทศนั้นไม่ว่าจะเป็นการลงทุนในต่างประเทศโดยตรง เช่น การเข้าไปประกอบกิจการโดยเปิดสาขา หรือการลงทุนโดยอ้อมโดยการถือหุ้นบริษัทต่างประเทศ ปัญหาที่นักลงทุนต้องประสบอยู่เสมอ คือ การเสียภาษีซ้ำซ้อนกันถึงสองครั้งในสองประเทศ กล่าวคือ ครั้งที่ 1 เสียภาษีในประเทศผู้รับการลงทุนในฐานะเป็นประเทศแหล่งเงินได้ และครั้งที่ 2 เมื่อนำเงินได้ที่ได้รับในต่างประเทศนั้นกลับมาในประเทศตนก็ต้องเสียภาษีจากเงินได้จำนวนเดียวกันอีกครั้งในประเทศที่ตนมีถิ่นที่อยู่ เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากโดยทั่วไปแล้วประเทศถิ่นที่อยู่มักจะเก็บภาษีจากผู้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศของตนตามหลักเงินได้ทั่วโลก ในขณะที่ประเทศแหล่งเงินได้ก็เก็บภาษีตามหลักแหล่งเงินได้ ประเทศต่างๆ จึงต้องมีมาตรการขจัดหรือบรรเทาภาระภาษีซ้ำซ้อนนี้ให้กับผู้เสียภาษีของตน โดยอาจเป็นการขจัดความซ้ำซ้อนฝ่ายเดียว เช่น การยกเว้นไม่เก็บภาษีจากเงินได้ที่เสียภาษีแล้วในต่างประเทศ หรือการให้เครดิตภาษีต่างประเทศ หรืออาจเป็นการขจัดความซ้ำซ้อนสองฝ่ายโดยการจัดทำอนุสัญญาภาษีซ้อนระหว่างประเทศแล้วแต่กรณี ซึ่งแต่ละวิธีล้วนมีข้อดีข้อเสียแตกต่างกันไป

สำหรับประเทศไทยนั้น เริ่มมีนักลงทุนจำนวนไม่น้อยที่ไปลงทุนในต่างประเทศซึ่งนักลงทุนเหล่านี้ก็ต้องประสบกับปัญหาการเสียภาษีซ้ำซ้อนระหว่างประเทศเช่นกัน เพราะประเทศไทยจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจากบริษัทที่จดทะเบียนจัดตั้งในประเทศไทยตามหลักเงินได้ทั่วโลก (Worldwide Income) กล่าวคือ หากบริษัทไทยมีรายได้ทั้งจากในประเทศไทยและจากต่างประเทศ บริษัทไทยต้องนำรายได้ทั้งหมดมารวมคำนวณกำไรขาดทุนสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในประเทศไทย ในขณะที่บริษัทดังกล่าวได้เสียภาษีสำหรับรายได้จากต่างประเทศไปแล้วครั้งหนึ่งในต่างประเทศซึ่งเป็นประเทศแหล่งเงินได้

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ประเทศไทยในฐานะประเทศถิ่นที่อยู่มีหน้าที่ต้องบรรเทาภาระภาษีซ้อนที่เกิดขึ้นให้แก่ผู้เสียภาษีของตน โดยในปัจจุบันกฎหมายภาษีอากรของประเทศไทยมีมาตรการขจัดภาษีซ้อนระหว่างประเทศ 2 มาตรการ คือ การขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียว และการขจัดภาษีซ้อนสองฝ่าย ดังนี้

1. มาตรการขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียวตามประมวลรัษฎากร ประเทศไทยให้สิทธิผู้เสียภาษีเลือกขจัดภาษีซ้อนได้ 3 วิธี คือ

(1) วิธีหักรายจ่าย คือ การนำภาษีที่เสียไปแล้วในต่างประเทศมาหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรขาดทุนสุทธิในประเทศไทย

(2) วิธีเครดิตภาษี คือ การนำภาษีที่เสียไปในต่างประเทศมาเป็นเครดิตหักออกจากภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทยส่วนที่คำนวณจากเงินได้ในต่างประเทศ ตามพระราชกฤษฎีกา (ฉบับที่ 300) พ.ศ. 2539

(3) วิธียกเว้นภาษี คือ การยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินปันผลที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศ โดยผู้เสียภาษีไม่ต้องนำเงินได้ประเภทเงินปันผลซึ่งเสียภาษีในต่างประเทศแล้วมารวมคำนวณเป็นเงินได้เพื่อเสียภาษีในประเทศไทยอีก ตามพระราชกฤษฎีกา (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2500 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกา (ฉบับที่ 442) พ.ศ. 2548

2. มาตรการขจัดภาษีซ้อนสองฝ่าย

ประเทศไทยได้จัดทำอนุสัญญาเพื่อการเว้นการเก็บภาษีซ้อนกับประเทศต่างๆ รวม 52 ประเทศ โดยวิธีการขจัดภาษีซ้อนจะแตกต่างกันไปตามข้อตกลงในอนุสัญญาแต่ละฉบับ แต่โดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการขจัดภาษีซ้อนโดยวิธีเครดิตธรรมดา

อย่างไรก็ดี แม้ว่ามาตรการขจัดภาษีซ้อนดังกล่าวจะมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยบรรเทาภาระภาษีให้แก่ผู้เสียภาษีกก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาตามหลักภาษีอากรที่ดีแล้วกลับพบว่ารูปแบบและวิธีการขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียวของประเทศไทยยังมีความไม่เหมาะสมกับการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลหลายประการ เช่น การเครดิตภาษีตามพระราชกฤษฎีกาฯ ฉบับที่ 300 กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันให้สิทธิผู้เสียภาษีในการคำนวณจำนวนเครดิตภาษีต่างประเทศมากเกินไป โดยยอมให้ผู้เสียภาษีไม่ต้องนำรายจ่ายที่เกี่ยวข้องกับเงินได้ที่ได้รับจากต่างประเทศมาหักออกจากเงินได้นั้นก่อนคำนวณหาจำนวนเครดิตภาษีต่างประเทศ ทำให้ผู้เสียภาษีสีสิทธิเครดิตภาษีต่างประเทศได้สูงกว่าที่ควรจะเป็น นอกจากนี้ พระราชกฤษฎีกาฯ ฉบับที่ 300 จำกัดการให้สิทธิขจัดภาษีซ้อนสำหรับเงินปันผลโดยวิธีเครดิตภาษีธรรมดาเท่านั้น ไม่มีการให้สิทธิเครดิตภาษีทางอ้อม (Underlying Tax Credit) แต่อย่างใด ทำให้เงินปันผลที่บริษัทไทยได้รับยังมีภาษีซ้อนอยู่บางส่วน

ความไม่เหมาะสมประการถัดมา คือ การยกเว้นภาษีตามพระราชกฤษฎีกาฯ ฉบับที่ 442 ที่ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับเงินปันผลที่ได้รับจากต่างประเทศ ทำให้เกิดความไม่เป็นกลางทางภาษีระหว่างผู้เสียภาษีที่ลงทุนในประเทศไทยกับผู้เสียภาษีที่ลงทุนต่างประเทศ

เพราะผู้เสียภาษีที่ลงทุนต่างประเทศและได้รับเงินปันผลจากบริษัทต่างประเทศได้รับยกเว้นไม่ต้องนำเงินปันผลดังกล่าวมารวมเป็นรายได้เพื่อเสียภาษีในประเทศไทย ในขณะที่ผู้ที่ลงทุนในประเทศและได้รับเงินปันผลจากบริษัทไทยต้องนำเงินปันผลดังกล่าวมารวมเป็นรายได้เพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลด้วย

ความไม่เหมาะสมในการขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียวอีกประการหนึ่ง คือ ปัญหาการเลือกใช้วิธีขจัดภาษีซ้อนสำหรับเงินได้ที่ได้ชำระภาษีไปแล้วในต่างประเทศ ปัญหานี้เริ่มเกิดขึ้นตั้งแต่ประกาศใช้พระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 442 ในปี พ.ศ. 2548 กล่าวคือ ที่ผ่านมารกรมสรรพากรได้วางแนวทางการเลือกใช้วิธีขจัดภาษีซ้อนไว้ว่า การขจัดภาษีซ้อนต้องแยกพิจารณาเป็นรายประเทศ และในแต่ละประเทศผู้เสียภาษีมีสิทธิใช้วิธีขจัดภาษีซ้อนได้เพียงวิธีเดียวเท่านั้น ซึ่งที่ผ่านมาก็ไม่มีปัญหาแต่อย่างใด เพราะวิธีขจัดภาษีซ้อนที่ใช้อยู่ในขณะนั้นมีเพียงวิธีเครดิตภาษีและวิธีหักรายจ่าย ซึ่งสามารถใช้ได้กับเงินได้ทุกประเภท แต่ต่อมาเมื่อนำวิธียกเว้นภาษีมาใช้ วิธีนี้ใช้ได้กับเงินได้ประเภทเงินปันผลเท่านั้น จึงเกิดปัญหาว่า หากผู้เสียภาษีมีเงินได้ประเภทเงินปันผลร่วมกับเงินได้ประเภทอื่นๆ จากประเทศเดียวกันแล้ว ผู้เสียภาษีจะใช้วิธีขจัดภาษีซ้อนอย่างไร ระหว่างปฏิบัติตามแนวทางเดิมที่กรมสรรพากรวางไว้ หรือมีสิทธิเลือกใช้วิธียกเว้นกับเงินปันผล และใช้วิธีเครดิตภาษีกับเงินได้ประเภทอื่น เพราะทั้งสองแนวทางให้ผลลัพธ์ต่างกัน ซึ่งประเด็นนี้ยังไม่มีกรวางแนวทางการแก้ปัญหาที่ชัดเจน

ความไม่เหมาะสมประการสุดท้าย คือ เรื่องรูปแบบการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการขจัดภาษีซ้อน โดยรูปแบบการบัญญัติกฎหมายที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ประเทศไทยบัญญัติหลักการเก็บภาษีไว้ในประมวลรัษฎากร ส่วนการให้สิทธิขจัดภาษีซ้อนกลับบัญญัติไว้ในกฎหมายลำดับรอง ซึ่งค่อนข้างไม่เป็นระบบระเบียบและก่อให้เกิดความสับสนในการใช้งาน

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นตามที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียวของประเทศไทยยังมีความไม่เหมาะสมกับการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลหลายประการ จึงสมควรศึกษาและวิเคราะห์ว่าประเทศไทยควรกำหนดมาตรการในการขจัดภาษีซ้อนระหว่างประเทศฝ่ายเดียวอย่างไรให้เหมาะสมกับระบบการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลในประเทศไทย

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- (1) ศึกษาวิธีการและหลักเกณฑ์การขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียวของประเทศไทยและต่างประเทศ
- (2) ศึกษาปัญหาระบบการขจัดภาษีซ้อนระหว่างประเทศ
- (3) เสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยในการขจัดภาษีซ้อนระหว่างประเทศฝ่ายเดียว

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาเฉพาะหลักเกณฑ์และวิธีการการขจัดภาษีซ้อนระหว่างประเทศที่เป็นภาษีเงินได้นิติบุคคลเท่านั้น ไม่รวมถึงการขจัดภาษีซ้ำซ้อนระหว่างประเทศในส่วนที่เป็นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

1.4 สมมติฐาน

รูปแบบและวิธีการขจัดภาษีซ้อนระหว่างประเทศฝ่ายเดียวของประเทศไทยมีความไม่เหมาะสมกับระบบการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลของประเทศไทย

1.5 วิธีการศึกษา

เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีหมาย หนังสือคำอธิบาย เอกสารตำรา แนวคำพิพากษากฎีกา หนังสือตอบข้อหารือของกรมสรรพากร บทความในวารสารกฎหมาย บทความในวารสารกรมสรรพากร ตลอดจนเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อรวบรวมและเรียบเรียงวิธีวิจัยเชิงเอกสารแล้วใช้ข้อมูลมาเชิงพิจารณาและทำการวิเคราะห์ประเด็นต่างๆ พร้อมทั้งเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- (1) ทำให้ทราบถึงหลักเกณฑ์และวิธีการในการขจัดภาษีซ้อนระหว่างประเทศของประเทศไทยและต่างประเทศ
- (2) คาดว่าผลของการศึกษาจะนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบและวิธีการขจัดภาษีซ้อนระหว่างประเทศให้เหมาะสมกับระบบการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลของประเทศไทย และเป็นธรรมกับผู้เสียภาษีตลอดจนสอดคล้องกับหลักภาษีอากรที่ดี

1.7 ความหมายของถ้อยคำที่ใช้ในวิทยานิพนธ์

“พระราชกฤษฎีกาฯ ฉบับที่ 300” หมายถึง พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 300) พ.ศ. 2539

“พระราชกฤษฎีกาฯ ฉบับที่ 442” หมายถึง พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2500 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 442) พ.ศ. 2548

“อนุสัญญาภาษีซ้อน” หมายถึง อนุสัญญาเพื่อการเว้นการเก็บภาษีซ้อน

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

หลักการทั่วไปทางภาษีอากร

2.1 หลักการจัดเก็บภาษีอากรที่ดี

การเสียภาษีอากรเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคน การจัดเก็บภาษีอากรจึงเป็นการจำกัดอำนาจทางเศรษฐกิจของประชาชน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำเงินภาษีมาเป็นรายได้ของรัฐ การจัดเก็บภาษีที่ดีจึงต้องอยู่บนหลักการที่ทำให้ประชาชนยอมรับและยินดีที่จะเสียภาษี โดยหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีที่ได้รับการยอมรับและได้รับการพัฒนามาถึงปัจจุบัน คือ หลักเกณฑ์ของ Adam Smith จากหนังสือ Wealth of Nation¹ ดังนี้

2.1.1 หลักความแน่นอน (Certainty)

การบริหารการจัดเก็บภาษีที่มีประสิทธิภาพนั้น กฎหมายที่ใช้ในการเก็บภาษีทุกประเภทต้องมีความแน่นอนและเป็นที่ยึดมั่นแก่ผู้เสียภาษีทุกคน กล่าวคือ ภาษีทุกประเภทที่จะจัดเก็บนั้นต้องแจ้งชัดและมีความแน่นอนในเรื่องฐานภาษี อัตราภาษี วันเวลา และวิธีจัดเก็บภาษีนั้น เพื่อให้ผู้เสียภาษีมีความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีที่ตนจะต้องเสีย ซึ่งช่วยให้การบริหารจัดเก็บง่ายทำได้ขึ้น และลดช่องว่างในการทุจริตอันจะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้เสียภาษี

2.1.2 หลักความประหยัด (Low compliance and collection costs)

ระบบของการบริหารจัดการเก็บภาษีที่ดีนั้น ภาษีอากรแต่ละประเภทต้องเป็นภาระแก่ผู้เสียภาษีน้อยที่สุด และเสียค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บต่ำที่สุดด้วย เนื่องจากภาระยุ่งยากในการเสียภาษีและค่าใช้จ่ายในการบริการการจัดเก็บภาษีมิได้ก่อให้เกิดผลผลิตประชาชาติเพิ่มขึ้น แต่เป็นการก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรของสังคมไปในทางที่สูญเปล่า

2.1.3 หลักความสะดวก (Convenience)

การเก็บภาษีทุกชนิดควรจัดเก็บตามวัน เวลา สถานที่ ที่ผู้เสียภาษีสะดวกและต้องอำนวยความสะดวกในการเสียภาษีแก่ผู้เสียภาษีด้วย

---

¹ เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม, การคลังว่าด้วยการจัดสรรและการกระจาย (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546), หน้า 145 – 152.

2.1.4 หลักความเป็นธรรม (Equity)

การจัดเก็บภาษีที่ดีต้องก่อให้เกิดความเป็นธรรมหรือความเสมอภาคแก่ผู้เสียภาษีทุกคน โดยภาษีที่มีลักษณะเป็นธรรม ได้แก่ ภาษีซึ่งเก็บจากบุคคลซึ่งเท่าเทียมกันเป็นจำนวนเท่ากัน และเก็บจากบุคคลซึ่งแตกต่างกันเป็นจำนวนต่างกัน ตามความเหมาะสมกับความแตกต่าง

2

หลักความเป็นธรรมแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ความเป็นธรรมตามหลักสมบูรณัม และความเป็นธรรมสัมพัทธ์

(1) ความเป็นธรรมตามหลักสมบูรณัม (The Principle of Absolute Equity)

หมายถึง การวัดความเป็นธรรมในรูปของตัวเงิน โดยยึดหลักว่าผู้เสียภาษีทุกคนต้องเสียภาษีในจำนวนเงินที่เท่ากัน การเก็บภาษีตามหลักนี้ก่อให้เกิดข้อบกพร่องหลายประการ กล่าวคือ ประการแรก เป็นการไม่คำนึงถึงความสามารถในการเสียภาษีที่แตกต่างกัน เนื่องจากผู้เสียภาษีที่มีรายได้สูงย่อมมีความสามารถที่จะชำระภาษีมากกว่าผู้เสียภาษีที่มีรายได้ต่ำ ประการที่สอง ทำให้ภาระภาษีของผู้มีเงินได้ต่ำสูงกว่าภาระภาษีของผู้มีเงินได้สูง และประการสุดท้าย ทำให้ผู้มีเงินได้ต่ำมากอาจไม่มีเงินพอที่จะชำระภาษีได้ เพราะต้องเสียภาษีเป็นจำนวนเท่ากัน ซึ่งอาจมีผลทำให้ภาษีอากรที่ต้องชำระนั้นสูงกว่าเงินได้ของผู้เสียภาษีบางคน² ดังนั้น ความเป็นธรรมประเภทนี้จะเกิดขึ้นได้เมื่อทุกคนมีฐานะเท่าเทียมกันเท่านั้น จึงไม่อาจนำความเป็นธรรมตามหลักความสมบูรณัมมาใช้ได้ในทางปฏิบัติ

(2) ความเป็นธรรมสัมพัทธ์ (The Principle of Relation Equity)

หมายถึง การพิจารณาความเป็นธรรมจากประโยชน์ที่ได้รับและเก็บภาษีตามหลักความสามารถในการเสียภาษี โดยกำหนดว่าผู้ใดได้รับส่วนของผลประโยชน์จากการบริการใดๆ ของรัฐ ผู้นั้นจะต้องเป็นผู้เสียภาษีเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการผลิตบริการนั้นตามสัดส่วนผลประโยชน์ที่ตนได้รับ

อย่างไรก็ดี การพิจารณาตามประโยชน์ที่ได้รับมีข้อเสียว่า ไม่สามารถวัดถึงประโยชน์ที่ผู้เสียภาษีแต่ละคนได้รับอย่างชัดเจน หรือบางกรณีสามารถวัดประโยชน์ได้แต่ผู้เสีย

² วิทย์ ตันตยกุล และเจริญ ธฤติมานนท์, กฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ดวงกมล, 2521), หน้า 21.

³ สมคิด บางโม, ภาษีอากรธุรกิจ (กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี, 2538) หน้า 17.

ภาษีไม่อยู่ในฐานะที่จะเสียภาษีได้ จึงมีการพัฒนาหลักความเป็นธรรมสัมพัทธ์ไปเป็น “หลักความสามารถของผู้เสียภาษีแต่ละคน” (The ability to pay) โดยยึดหลักว่า ผู้ที่มีความสามารถในการเสียภาษีเท่าเทียมกันควรเสียภาษีเท่ากัน และผู้ที่มีความสามารถในการเสียภาษีไม่เท่ากันก็ไม่ควรต้องเสียภาษีเท่ากัน เช่น ชายที่มีครอบครัว ไม่ควรเสียภาษีเท่ากับชายโสด เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป การเก็บภาษีตามหลักความเป็นธรรมเป็นการเก็บภาษีตามส่วนแห่งความสามารถและความเท่าเทียมกันโดยไม่มีใครได้สิทธิพิเศษเป็นการเฉพาะ อีกทั้งเป็นการเก็บภาษีโดยพิจารณาจากจำนวนรายได้ ความมั่งคั่ง การใช้จ่าย และสถานะส่วนบุคคลของผู้เสียภาษีประกอบด้วย

2.1.5 หลักความเป็นกลาง (Neutrality)

กฎหมายภาษีอากรควรมีความเป็นกลางระหว่างทางเลือกต่างๆ ในการประกอบธุรกิจ โดยไม่ควรเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบธุรกิจจัดตั้งหรือเลือกประเภทองค์กรธุรกิจที่ส่งผลให้เสียภาษีน้อยลง และไม่ควรแทรกแซงทางเลือกในการประกอบธุรกิจของผู้เสียภาษี

2.2 หลักการของกฎหมายภาษีอากรระหว่างประเทศ

กฎหมายภาษีอากรระหว่างประเทศ คือ ศาสตร์ที่ว่าด้วยการพิจารณาถึงผลกระทบและภาระภาษีที่เกิดจากความสัมพันธ์ของระบบกฎหมายภาษีตั้งแต่สองประเทศขึ้นไป โดยมุ่งเน้นที่จะขจัดปัญหาภาษีซ้อน และสร้างความเป็นธรรมต่อผู้เสียภาษีและความเป็นธรรมในการปันส่วนรายได้จากการเก็บภาษีระหว่างประเทศ ตลอดจนสร้างความเป็นกลางสำหรับโอกาสในการลงทุนระหว่างประเทศ (Equality of Opportunity)⁴

ในหัวข้อนี้ ผู้เขียนจะกล่าวเฉพาะการสร้างความเป็นกลางสำหรับโอกาสในการลงทุนระหว่างประเทศ เนื่องจากเป็นพื้นฐานสำคัญของกฎหมายภาษีอากรระหว่างประเทศ

ความเป็นกลางที่กล่าวถึงนี้ หมายถึง ความเป็นกลางในมุมมองทางภาระภาษีที่นักลงทุนระหว่างประเทศควรมีอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่คำนึงว่าเป็นการลงทุนในประเทศของตนหรือออกไปลงทุนในต่างประเทศ ซึ่งแนวคิดนี้อยู่บนหลักการ 2 ประการ คือ

⁴ พนิด ธีรภาพวงศ์, ภาษีบริษัทข้ามชาติ (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2550), หน้า 42 และ 47.

(1) หลักความเป็นกลางในการส่งออกทุน⁵ (Capital Export Neutrality)

หลักความเป็นกลางในการส่งออกทุนอยู่บนพื้นฐานว่า การที่นักลงทุนจะเลือกลงทุนในประเทศหรือลงทุนนอกประเทศต้องไม่ใช่เพราะภาษีเป็นปัจจัยในการตัดสินใจ แนวคิดของหลักการนี้จึงหมายความว่า ภาวะภาษีของนักลงทุนในการไปลงทุนยังต่างประเทศ (ไม่ว่าระบบภาษีในต่างประเทศจะเป็นอย่างไร) ควรต้องเสมอภาคหรือเท่าเทียมกับภาวะภาษีที่เกิดขึ้นจากการลงทุนในประเทศ ความเสมอภาคนี้ต้องถูกทำให้เกิดขึ้นด้วยระบบภาษีของประเทศที่นักลงทุนมีถิ่นที่อยู่ ดังนั้น ภายใต้หลักการนี้ประเทศที่นักลงทุนมีถิ่นที่อยู่จะต้องยอมให้เครดิตภาษีต่างประเทศแบบเต็มที (Full foreign tax credits) โดยอนุญาตให้นำภาษีที่เสียไปในต่างประเทศมาหักออกจากภาษีที่ต้องเสียในประเทศถิ่นที่อยู่ได้เต็มจำนวน และถ้าภาษีที่เสียในต่างประเทศมากกว่าภาษีที่ต้องเสียในประเทศ ประเทศถิ่นที่อยู่ต้องคืนส่วนต่างให้แก่ักลงทุนด้วย

(2) หลักความเป็นกลางในการนำเข้าทุน (Capital Import Neutrality)

หลักการนี้ หมายความว่า ในกรณีที่นักลงทุนของประเทศผู้ส่งออกการลงทุนไปลงทุนในประเทศอื่น (Host Country) และประเทศนั้นมีอัตราภาษีต่ำกว่าอัตราภาษีของประเทศที่นักลงทุนมีถิ่นที่อยู่ (Home Country) ทำให้นักลงทุนของประเทศผู้ส่งออกทุนมีต้นทุนทางภาษีสูงกว่านักลงทุนของประเทศแหล่งเงินได้ และไม่สามารถแข่งขันกับนักลงทุนดังกล่าวได้ ดังนั้น เพื่อให้เกิดการแข่งขันอย่างเท่าเทียมโดยไม่มีภาวะภาษีเป็นอุปสรรค ประเทศถิ่นที่อยู่จึงต้องยอมยกเว้นภาษีให้นักลงทุนของตนสำหรับเงินได้ที่ได้เสียภาษีไปแล้วในประเทศแหล่งเงินได้ กล่าวคือ ไม่ต้องนำเงินได้จำนวนดังกล่าวมาเสียภาษีในประเทศถิ่นที่อยู่อีก เพื่อให้ักลงทุนของประเทศตนมีต้นทุนทางภาษีเท่ากับักลงทุนของประเทศแหล่งเงินได้

2.3 การเกิดภาษีซ้อนและหลักเกณฑ์ทั่วไปในการขจัดภาษีซ้อนระหว่างประเทศ

2.3.1 ประเภทและสาเหตุการเกิดภาษีซ้อนระหว่างประเทศ

2.3.1.1 ประเภทของภาษีซ้อนระหว่างประเทศ

การจัดเก็บภาษีซ้อน (Double Taxation) หมายถึง เหตุการณ์ที่มีการจัดเก็บภาษีจากฐานภาษีเดียวกันมากกว่าหนึ่งครั้ง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า รายได้จำนวนเดียวกันต้องเสียภาษีมากกว่าหนึ่งครั้ง

⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 46.

การเก็บภาษีซ้อนแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ภาษีซ้อนเชิงเศรษฐกิจ และภาษีซ้อนเชิงอำนาจรัฐ

(1) ภาษีซ้อนเชิงเศรษฐกิจ (Economic Double Taxation)

ภาษีซ้อนเชิงเศรษฐกิจ หมายถึง การที่รัฐรัฐหนึ่งเก็บภาษีจากบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปโดยอาศัยฐานภาษีเดียวกัน เช่น ภาษีเงินได้ ฐานภาษีคือรายได้ แต่รายได้จำนวนเดียวกันนี้ถูกเก็บภาษีมากกว่าหนึ่งครั้ง โดยเก็บในเวลาที่เกิดเงินได้ครั้งหนึ่ง และเก็บในเวลาได้เงินได้นั้นถูกเปลี่ยนมือไปสู่บุคคลอื่นอีกครั้งหนึ่ง⁶

ตัวอย่างของภาษีซ้อนเชิงเศรษฐกิจที่เห็นได้ชัดเจน คือ กรณีบริษัท ประกอบกิจการมีกำไรและเสียภาษีในระดับบริษัทแล้ว ต่อมาเมื่อนำกำไรดังกล่าวไปจ่ายเป็นเงินปันผลให้แก่ผู้ถือหุ้นไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล ผู้ถือหุ้นนั้นต้องนำเงินปันผลที่ได้รับไปเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหรือภาษีเงินได้นิติบุคคลแล้วแต่กรณีอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งเป็นการเก็บภาษีสองครั้งจากเงินได้ (กำไร) จำนวนเดียวกัน

(2) ภาษีซ้อนเชิงอำนาจรัฐ (Juridical Double Taxation)

ภาษีซ้อนเชิงอำนาจรัฐ หรือที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ภาษีซ้อนระหว่างประเทศ” (International Double Taxation) หมายถึง การที่รัฐตั้งแต่สองรัฐขึ้นไปเก็บภาษีจากบุคคลหนึ่งโดยอาศัยฐานภาษีเดียวกัน ตัวอย่างเช่น บริษัท ก. จัดทะเบียนจัดตั้งตามกฎหมายไทยและมีถิ่นที่อยู่ทางภาษีอากรในประเทศไทย มีรายได้จากการประกอบกิจการในประเทศสหรัฐอเมริกา บริษัท ก. ต้องเสียภาษีให้แก่ประเทศสหรัฐอเมริกาในฐานะประเทศแหล่งเงินได้ และต้องเสียภาษีจากเงินได้จำนวนเดียวกันให้แก่ประเทศไทยในฐานะประเทศถิ่นที่อยู่ด้วย เป็นต้น

2.3.1.2 สาเหตุและรูปแบบการเกิดภาษีซ้อนระหว่างประเทศ

2.3.1.2.1 สาเหตุการเกิดภาษีซ้อนระหว่างประเทศ

ภาษีซ้อนระหว่างประเทศเกิดจากการใช้อำนาจในการจัดเก็บภาษีของแต่ละรัฐที่มีหลักเกณฑ์และวิธีการแตกต่างกัน โดยแต่ละรัฐพยายามขยายขอบเขตการจัดเก็บภาษีของตนให้กว้างขวางออกไปเพื่อให้เก็บภาษีได้มากขึ้น

⁶ ศุภรัตน์ คุ้มณกุล, “ภาษีซ้อน รู้ไว้ไฉ่ว่า,” *สรรพากรศาสตร์* 30,3 (2526): 113.

ในการที่ประเทศหนึ่งๆ จะบัญญัติกฎหมายสำหรับการจัดเก็บภาษีเงินได้ขึ้น ต้องมีองค์ประกอบที่เป็นจุดเชื่อมโยง (Nexus) ระหว่างประเทศนั้นกับผู้เสียภาษี โดยจุดเชื่อมโยงอำนาจในการเก็บภาษีนี้แบ่งได้เป็น 2 รูปแบบ⁷ คือ

(1) จุดเชื่อมโยงจากประโยชน์เชิงเศรษฐศาสตร์ในประเทศนั้นของผู้เสียภาษี จุดเชื่อมโยงนี้มุ่งพิจารณาถึงข้อเท็จจริงว่า ผู้เสียภาษีมีเงินได้เกิดขึ้นภายในประเทศของตนหรือไม่ และเก็บภาษีจากเงินได้ที่เกิดขึ้นหรือได้รับในประเทศตนเท่านั้น โดยไม่คำนึงว่าสถานภาพทางบุคคลของผู้เสียภาษีเป็นอย่างไร

(2) จุดเชื่อมโยงจากสถานภาพทางบุคคลของผู้เสียภาษี จุดเชื่อมโยงนี้พิจารณาถึงความสัมพันธ์ในทางสถานภาพของผู้เสียภาษีที่มีต่อประเทศหนึ่งๆ เป็นหลัก โดยคำนึงตามสัญชาติ ภูมิลำเนา หรือการมีถิ่นที่อยู่

จากจุดเชื่อมโยงอำนาจในการเก็บภาษีทั้งสองรูปแบบข้างต้น นำไปสู่หลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีของแต่ละประเทศ โดยหลักเกณฑ์ที่ยอมรับกันทั่วไปนั้นมี 2 หลัก คือ หลักแหล่งเงินได้ และหลักถิ่นที่อยู่⁸

(1) หลักแหล่งเงินได้ (Source Rule)

การจัดเก็บภาษีตามหลักแหล่งเงินได้อาศัยจุดเชื่อมโยงจากประโยชน์เชิงเศรษฐศาสตร์ในประเทศแหล่งเงินได้กับผู้เสียภาษี โดยพิจารณาจากสถานที่ที่เงินได้นั้นเกิดขึ้นว่า หากเงินได้เกิดขึ้นในรัฐใด รัฐนั้นย่อมมีอำนาจเก็บภาษีจากเงินได้นั้น โดยไม่คำนึงว่าผู้มีเงินได้มีสัญชาติหรือถิ่นที่อยู่ในรัฐของตนหรือไม่ การจัดเก็บภาษีตามหลักการนี้จึงทำให้รัฐแหล่งเงินได้มีอำนาจในการจัดเก็บภาษีที่จำกัด (Limited tax liability) เพราะเก็บภาษีได้เฉพาะจากเงินได้ที่เกิดขึ้นในรัฐของตนเท่านั้น รัฐแหล่งเงินได้ไม่สามารถเก็บภาษีจากแหล่งเงินได้อื่นๆ ของผู้มีเงินได้

ตัวอย่าง บริษัท A ซึ่งเป็นบริษัทต่างประเทศ เข้ามาเปิดสาขาในประเทศไทย โดยบริษัท A มีรายได้จากการประกอบกิจการในประเทศไทย 100 ล้านบาท และมีรายได้จากการประกอบกิจการในประเทศอื่นๆ อีก 200 ล้านบาท ดังนี้ ประเทศไทยซึ่งเป็น

⁷ พนิต ธีรภาพวงศ์, ภาษีบริษัทข้ามชาติ, หน้า 30-31.

⁸ พล ธีระคุปต์, สารพันปัญหาภาษีระหว่างประเทศเล่ม 3 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550), หน้า 4 และ 8.

ประเทศแหล่งเงินได้มีสิทธิเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจากบริษัท A เพียง 100 ล้านบาทเท่านั้น เพราะเป็นรายได้ที่เกิดจากแหล่งเงินได้ในประเทศไทย

(2) หลักถิ่นที่อยู่ (Residence Rule)

การจัดเก็บภาษีตามหลักถิ่นที่อยู่อาศัยจุดเชื่อมโยงจากสถานภาพทางบุคคลของผู้เสียภาษี โดยการพิจารณาจากถิ่นที่อยู่ของผู้มีเงินได้ กล่าวคือ หากผู้มีเงินได้มีถิ่นอยู่ทางภาษีอากร (Tax Residence) ในรัฐใดก็ต้องเสียภาษีให้กับรัฐนั้น ไม่ว่าเงินได้ที่เกิดขึ้นจะมาจากแหล่งเงินได้ในประเทศหรือนอกประเทศ การจัดเก็บภาษีในกรณีนี้จึงเป็นการเก็บภาษีตามหลักเงินได้ทั่วโลก (Principle of World Wide Income) และทำให้รัฐถิ่นที่อยู่มีอำนาจในการเก็บภาษีที่ไม่จำกัด (Unlimited tax liability) เพราะให้อำนาจรัฐเก็บภาษีได้อย่างกว้างขวาง

ตัวอย่าง บริษัท ก. ซึ่งเป็นบริษัทไทย มีรายได้จากการประกอบกิจการในประเทศไทย 100 ล้านบาท และรายได้จากการประกอบกิจการในต่างประเทศ 200 ล้านบาท ดังนี้ ประเทศไทยในฐานะประเทศถิ่นที่อยู่มีสิทธิเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจากบริษัท ก. ได้ทั้ง 300 ล้านบาท ตามหลักถิ่นที่อยู่และหลัก World Wide Income

2.3.1.2.2 รูปแบบการเกิดภาษีซ้อนระหว่างประเทศ

จากการที่แต่ละประเทศใช้ระบบจัดเก็บภาษีแตกต่างกันไปตามหลักแหล่งเงินได้และหลักถิ่นที่อยู่ ทำให้เกิดการทับซ้อนของอำนาจรัฐ และก่อให้เกิดภาษีซ้อนระหว่างประเทศขึ้น โดยรูปแบบการเกิดภาษีซ้อนระหว่างประเทศนี้แบ่งได้เป็น 3 กรณี⁹ ดังนี้

(1) การซ้อนกันระหว่างหลักแหล่งเงินได้กับหลักถิ่นที่อยู่

(Source/Residence Conflict)

การซ้อนกันระหว่างหลักแหล่งเงินได้กับหลักถิ่นที่อยู่เป็นการซ้อนที่เกิดขึ้นเป็นปกติในการค้าระหว่างประเทศ และเป็นสาเหตุสำคัญของการเกิดภาษีซ้อนระหว่างประเทศ กล่าวคือ เป็นกรณีที่ประเทศหนึ่งใช้หลักแหล่งเงินได้และอีกประเทศหนึ่งใช้หลักถิ่นอยู่ในการจัดเก็บภาษีจากเงินได้จำนวนเดียวกัน จึงเกิดการทับซ้อนของอำนาจรัฐของทั้งสองประเทศขึ้น

⁹ เรืองเดียวกัน, หน้า 9.

ตัวอย่าง บริษัทไทยเปิดสาขาในประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อสาขามีเงินได้ ประเทศสหรัฐอเมริกาจะเก็บภาษีจากสาขานั้นตามหลักแหล่งเงินได้ และในขณะเดียวกันประเทศไทยก็เก็บภาษีจากเงินได้จำนวนเดียวกันตามหลักถิ่นที่อยู่

(2) การซ้อนกันระหว่างหลักถิ่นที่อยู่ด้วยตนเอง

(Residence/Residence Conflict)

การซ้อนรูปแบบนี้เกิดจากการที่ผู้มีเงินได้มีสถานะเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ตามกฎหมายภาษีของทั้งสองรัฐ ทำให้ต้องเสียภาษีจากเงินได้จำนวนเดียวกันให้แก่ทั้งสองประเทศตามหลักถิ่นที่อยู่

การซ้อนกันระหว่างหลักถิ่นที่อยู่ในกรณีของนิติบุคคลนั้น เกิดจากแต่ละประเทศกำหนดหลักการมีถิ่นที่อยู่ไว้ต่างกัน โดยบางประเทศ เช่น ประเทศไทย ถือสถานที่จดทะเบียนจัดตั้งเป็นสำคัญ (Place of incorporate) ว่า ถ้านิติบุคคลจดทะเบียนจัดตั้งในประเทศใดก็เป็นผู้ถิ่นที่อยู่ในประเทศนั้น ในขณะที่บางประเทศ เช่น ประเทศอังกฤษ ถือสถานที่จัดการ (Place of management) เป็นสำคัญว่า ถ้านิติบุคคลมีการจัดการหรือการควบคุมอยู่ในประเทศใดถือว่านิติบุคคลมีถิ่นที่อยู่ในประเทศนั้น จึงทำให้นิติบุคคลมีถิ่นที่อยู่ซ้อนกันได้

ตัวอย่าง บริษัท A จดทะเบียนจัดตั้งตามกฎหมายไทย แต่การดำเนินงานและการจัดการของคณะกรรมการบริษัททำในประเทศอังกฤษทั้งหมด กรณีนี้ บริษัท A จึงมีถิ่นที่อยู่ทั้งในประเทศไทยและประเทศอังกฤษ ดังนั้น หากบริษัท A มีรายได้เกิดขึ้นไม่ว่าจากแหล่งใด บริษัท A ต้องนำรายได้จำนวนนั้นมาเสียภาษีให้กับทั้งประเทศไทยและประเทศอังกฤษตามหลักถิ่นที่อยู่

(3) การซ้อนกันระหว่างหลักแหล่งเงินได้ด้วยตนเอง

(Source/Source Conflict)

การซ้อนกันระหว่างหลักแหล่งเงินได้ด้วยตนเองเกิดจากการที่รัฐสองรัฐเก็บภาษีจากเงินได้จำนวนเดียวกันโดยอาศัยหลักแหล่งเงินได้เหมือนกัน การที่แต่ละประเทศเก็บภาษีตามหลักแหล่งเงินได้เหมือนกันนี้ อาจเกิดขึ้นได้เนื่องจากแต่ละประเทศกำหนดคำนิยามหรือขอบเขตของหลักแหล่งเงินได้แตกต่างกัน

ตัวอย่าง สาขาของบริษัท ก. ในประเทศ A มีเงินได้จากการรับจ้างออกแบบในประเทศ A แต่นำแบบนั้นไปก่อสร้างในประเทศ B กรณีนี้ทั้งประเทศ A และ

ประเทศ B อาจกล่าวอ้างว่าค่าจ้างออกแบบนั้นมีแหล่งเงินได้ในประเทศของตนได้ ทำให้บริษัท ก. ต้องเสียภาษีให้กับทั้งประเทศ A และประเทศ B

2.3.2 หลักเกณฑ์ทั่วไปในการขจัดภาษีซ้อนระหว่างประเทศ

การแก้ไขปัญหาการจกเก็บภาษีซ้อนระหว่างประเทศโดยทั่วไปแล้วทำได้ 2 วิธี คือ การขจัดภาษีซ้ำซ้อนฝ่ายเดียว และการขจัดภาษีซ้ำซ้อนสองฝ่าย

2.3.2.1 การขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียว (Unilateral Relief)

การขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียว คือ การที่รัฐใช้อำนาจของตนออกกฎหมายภายในขึ้นมาเพื่อขจัดความซ้ำซ้อนทางภาษีฝ่ายเดียว โดยไม่ต้องเจรจากับประเทศอื่น ๆ ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว แต่ในขณะเดียวกันการขจัดภาษีซ้อนตามวิธีนี้ มีจุดอ่อนในแง่ที่ว่า รัฐบาลซึ่งเป็นผู้ออกกฎหมายอาจยกเลิกหรือแก้ไขกฎเกณฑ์ดังกล่าวเมื่อใดก็ได้ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความมั่นใจของนักลงทุน อีกทั้งหากพิจารณาในด้านการคลังของประเทศแล้วพบว่า วิธีนี้ทำให้ประเทศสูญเสียผลประโยชน์ที่จะสามารถเก็บภาษีได้ ซึ่งเท่ากับเป็นการย้ายเงินคงคลังของประเทศตนไปยังประเทศอื่นที่ทำการเก็บภาษีนั่น วิธีการนี้จึงไม่เป็นที่พึงประสงค์ในเชิงนโยบายการคลังของรัฐ

อย่างไรก็ดี แม้การขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียวจะมีผลข้อเสียบางประการ แต่ก็เป็นการจำเป็นที่แต่ละประเทศยังต้องมีมาตรการขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียวเพื่อช่วยบรรเทาภาระภาษีให้กับผู้เสียภาษีของตน เพราะหากจะหวังพึ่งการจัดทำอนุสัญญาภาษีซ้อนแต่เพียงอย่างเดียวคงไม่สามารถขจัดความซ้ำซ้อนทางภาษีให้หมดไปได้ เนื่องจากการจัดทำอนุสัญญาภาษีซ้อนในแต่ละครั้งกับแต่ละประเทศต้องใช้เวลาพอสมควรกว่าที่คู่สัญญาทั้งสองประเทศจะบรรลุข้อตกลงกันได้

การขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียวทำได้หลายวิธี ดังนี้

2.3.2.1.1 วิธีนำภาษีต่างประเทศมาหักเป็นรายจ่าย (Deduction Method)

วิธีนี้ผู้เสียภาษีมียุติฐานภาษีที่เสียไปแล้วในต่างประเทศ มาหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรขาดทุนสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้ในประเทศถิ่นที่อยู่ การอนุญาตให้หักรายจ่ายนี้ไม่ได้ทำให้ความซ้ำซ้อนทางภาษีหมดไป เพียงแต่ช่วยบรรเทาภาระภาษีซ้อนบางส่วนเท่านั้น (ผู้เสียภาษีได้สิทธิประโยชน์ทางภาษีเท่ากับ ภาษีต่างประเทศคูณอัตราภาษีของประเทศถิ่นที่อยู่เท่านั้น) ผู้เสียภาษีจึงยังมีภาษีที่ต้องชำระในประเทศถิ่นที่อยู่ อยู่บางส่วน

ตัวอย่าง บริษัทไทยมีเงินได้จากต่างประเทศจำนวน 100 ล้านบาท เสียภาษีในต่างประเทศแล้ว 35 ล้านบาท เมื่อนำเงินได้นั้นมาเสียภาษีในประเทศไทย (สมมติว่าไม่มีเงินได้อื่นในประเทศไทย) บริษัทไทยนำภาษีต่างประเทศดังกล่าวมาหักเป็นรายจ่ายได้ เหลือกำไรสุทธิ 65 ล้านบาท (100-35) และเสียภาษีในประเทศไทยจำนวน 19.5 ล้านบาท (65x30%)

2.3.2.1.2 วิธียกเว้นภาษี (Exemption Method)

การจัดภาษีซ้อนตามวิธีนี้ คือ ประเทศถิ่นที่อยู่ยอมยกเว้นภาษีให้แก่เงินได้ที่เสียภาษีไปแล้วในต่างประเทศ โดยผู้เสียภาษีไม่ต้องนำเงินได้ดังกล่าวมารวมคำนวณเป็นเงินได้เพื่อเสียภาษีในประเทศถิ่นที่อยู่อีก (เท่ากับเป็นการยกเว้นหลักการจัดเก็บภาษีแบบ Worldwide Income ของประเทศถิ่นที่อยู่) เงินได้จำนวนดังกล่าวจึงเสียภาษีในประเทศแหล่งเงินได้เพียงแห่งเดียว ทำให้ความซ้ำซ้อนทางภาษีหมดไป ประเทศส่วนใหญ่ที่ใช้วิธียกเว้นภาษีจึงเป็นประเทศที่ใช้หลักแหล่งเงินได้หรือหลักดินแดนในการเก็บภาษี

โดยทั่วไป วิธียกเว้นภาษีนี้นี้มักจะจำกัดการใช้กับเงินได้บางประเภทซึ่งส่วนใหญ่แล้ว ได้แก่ เงินได้จากการประกอบกิจการของเจ้าของเงินได้โดยตรง (Active Income) เช่น เงินกำไรธุรกิจของสาขาในต่างประเทศ เป็นต้น และเงินได้จากการจ้างแรงงาน¹⁰ รวมถึงเงินปันผลที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศ (ซึ่งแต่ละประเทศจะกำหนดสัดส่วนการถือหุ้นแตกต่างกันไป แต่โดยมากจะกำหนดสัดส่วนการถือหุ้นประมาณ 5% - 10%) นอกจากนี้วิธีใช้ประเภทเงินได้เป็นเกณฑ์ในการยกเว้นภาษีแล้ว บางประเทศจำกัดการใช้วิธียกเว้นภาษีโดยกำหนดนิยามคำว่า “เงินได้ที่ได้รับยกเว้นภาษี” แทนการใช้ประเภทเงินได้เป็นเกณฑ์ เช่น ประเทศออสเตรเลีย และประเทศแคนาดา¹¹

ในการใช้วิธียกเว้นภาษีให้มีประสิทธิภาพ ประเทศถิ่นที่อยู่ซึ่งเป็นผู้ให้การยกเว้นภาษีต้องมั่นใจว่า การยกเว้นภาษีนั้นถูกจำกัดอยู่เฉพาะเงินได้จากต่างประเทศซึ่งเสียภาษีในต่างประเทศแล้วเท่านั้น เพื่อไม่ให้เกิดการยกเว้นภาษีนี้นั้นกินส่วนของเงินได้ในประเทศไปด้วย ดังนั้น ในการนำวิธียกเว้นภาษีมาปรับใช้กับการจัดภาษีซ้อนระหว่างประเทศ จึงต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์การเฉลี่ยค่าใช้จ่าย (Allocation of Expenses) มาใช้ควบคู่กันด้วย

¹⁰ Hugh J. Ault and Brian J. Arnold, Comparative Income Taxation : A Structural Analysis (Netherlands: Kluwer Law International, 2004), p.357.

¹¹ Ibid., p.378.

หลักเกณฑ์การเฉลี่ยค่าใช้จ่ายมีสาระสำคัญว่า ประเทศถิ่นที่อยู่ไม่ควรอนุญาตให้ผู้เสียภาษีนำรายจ่ายที่เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับเงินได้ที่ได้รับยกเว้นภาษีมาหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณภาษีในประเทศอีก เช่น กรณีกู้เงินเพื่อนำไปลงทุนในสาขาต่างประเทศ และมีกำไรซึ่งได้รับยกเว้นภาษีในประเทศถิ่นที่อยู่ ดอกเบี้ยจ่ายของเงินกู้จำนวนนี้ไม่ควรนำมาหักเป็นรายจ่ายอีก เพราะหากอนุญาตให้นำดอกเบี้ยจำนวนนี้มาหักเป็นรายจ่าย จะเท่ากับเป็นการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีกับเงินได้จากแหล่งต่างประเทศมากกว่าเงินได้ที่มีแหล่งในประเทศ อีกทั้งยังทำให้ฐานภาษีของเงินได้ในประเทศลดลงอีกด้วย¹²

การพิจารณาว่ารายจ่ายที่เกิดขึ้นเป็นรายจ่ายที่สัมพันธ์กับเงินได้ที่ได้รับยกเว้นภาษีหรือไม่นั้น มีวิธีพิจารณาที่อาจนำมาใช้ได้ 2 วิธี¹³ คือ

1. วิธี Tracing : วิธีนี้ผู้เสียภาษีต้องเก็บข้อมูลตามความเป็นจริงว่ารายจ่ายที่เกิดขึ้นเกี่ยวข้องกับเงินได้จากต่างประเทศที่ได้รับยกเว้นภาษีหรือไม่ หากรายจ่ายนั้นเกี่ยวข้องก็ไม่มีสิทธินำมาหักเป็นรายจ่ายได้ แต่หากไม่เกี่ยวข้องและไม่ใช้รายจ่ายต้องห้ามก็สามารถนำมาหักเป็นรายจ่ายได้

2. วิธี Apportionment : วิธีนี้พิจารณารายจ่ายโดยใช้สูตรในการคำนวณ ซึ่งอยู่บนสมมติฐานว่าค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องเกิดขึ้นเพื่อสนับสนุนทรัพย์สินทั้งหมดหรือเงินได้ที่เกิดจากกิจกรรมต่างๆ เท่าๆ กัน โดยสูตรในการคำนวณนี้อาจเป็นสัดส่วนระหว่างทรัพย์สินในต่างประเทศกับทรัพย์สินทั้งหมด หรือสัดส่วนระหว่างเงินได้ต่างประเทศกับเงินได้ทั้งหมด เป็นต้น

วิธียกเว้นภาษีมีข้อดีด้านการบริหารจัดการ คือ สามารถบริหารจัดการได้ง่าย เนื่องจากเป็นการยกเว้นภาษีจึงไม่จำเป็นต้องกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับเงินได้นั้นมากนัก แต่ในขณะเดียวกันวิธีนี้มีข้อเสียในด้านการคลังของประเทศถิ่นที่อยู่ ที่ต้องสูญเสียรายได้จากภาษีอากรจำนวนหนึ่งไปให้กับประเทศแหล่งเงินได้ โดยเฉพาะในกรณีที่อัตราภาษีของประเทศแหล่งเงินได้ต่ำกว่าอัตราภาษีของประเทศถิ่นที่อยู่ เพราะประเทศถิ่นที่อยู่ไม่สามารถเก็บภาษีจากเงินได้จำนวนนั้นได้เลย

¹² Arnold, B.J. & McIntyre, M.J., *International tax primer* (The Hague: Kluwer Law International, 2002), p.48.

¹³ Ibid., p.48.

หากพิจารณาวิธียกเว้นภาษีร่วมกับหลักความเป็นกลางในการนำเข้าและส่งออกแล้วพบว่า วิธียกเว้นสอดคล้องกับหลักความเป็นกลางในการนำเข้าทุน เพราะวิธีนี้ช่วยให้นักลงทุนที่ออกไปลงทุนต่างประเทศมีภาระภาษีต่ำลง เนื่องจากเสียภาษีในประเทศแหล่งเงินได้เพียงแห่งเดียวเท่านั้น ทำให้สามารถแข่งขันกับนักลงทุนจากประเทศต่างๆ ได้ในทางกลับกัน วิธียกเว้นภาษีนี้ไม่สอดคล้องกับหลักความเป็นกลางในการส่งออก และยังทำลายนโยบายภาษีในเรื่องความเป็นธรรม (Fairness) เพราะทำให้เกิดความไม่เป็นกลางทางภาษีอากรระหว่างผู้ลงทุนในประเทศกับผู้ลงทุนต่างประเทศ โดยเฉพาะในกรณีที่อัตราภาษีของต่างประเทศต่ำกว่าอัตราภาษีของประเทศถิ่นที่อยู่ ผู้เสียภาษีที่ลงทุนต่างประเทศจะมีภาระภาษีน้อยกว่าผู้เสียภาษีลงทุนในประเทศ เนื่องจากผู้เสียภาษีที่ลงทุนต่างประเทศได้รับยกเว้นไม่ต้องนำเงินได้จากต่างประเทศมารวมคำนวณเป็นเงินได้เพื่อเสียภาษีในประเทศถิ่นที่อยู่ ทำให้เงินได้นั้นมีภาระภาษีเท่ากับอัตราภาษีของประเทศแหล่งเงินได้เท่านั้น ในขณะที่ผู้เสียภาษีที่ลงทุนในประเทศหากมีเงินได้จำนวนเท่ากันกลับต้องมีภาระภาษีมากกว่า เพราะอัตราภาษีของประเทศถิ่นที่อยู่สูงกว่า อีกทั้งวิธีนี้ยังกระตุ้นให้เกิดการไปลงทุนในประเทศที่อัตราภาษีต่ำโดยเฉพาะประเทศ Tax Haven ต่างๆ ทำให้เงินทุนไหลออกนอกประเทศและเกิดการหลบเลี่ยงภาษีได้ง่ายขึ้น

วิธียกเว้นภาษีแบ่งเป็นวิธีย่อยได้ 2 วิธี คือ วิธียกเว้นแบบเต็มๆ และวิธียกเว้นแบบก้าวหน้า

(1) วิธียกเว้นแบบเต็มๆ (Full Exemption Method)

วิธีนี้กำหนดให้ประเทศถิ่นที่อยู่ต้องงดเว้นการเก็บภาษีจากเงินได้ที่เสียภาษีในต่างประเทศมาแล้วโดยไม่มีเงื่อนไขใดๆ ทั้งสิ้น ทำให้ผู้มีเงินได้เสียภาษีในประเทศแหล่งเงินได้เพียงแห่งเดียวเท่านั้น เช่น บริษัท ก. มีถิ่นที่อยู่ในประเทศ A ซึ่งจัดภาษีซ้อนโดยวิธียกเว้นแบบเต็มๆ บริษัท ก. มีเงินได้จากต่างประเทศจำนวน 100 หน่วย และเสียภาษีในต่างประเทศแล้ว ดังนั้น บริษัท ก. ไม่ต้องนำเงินได้ดังกล่าวมารวมคำนวณเป็นเงินได้เพื่อเสียภาษีในประเทศ A อีก

(2) วิธียกเว้นแบบก้าวหน้า (Exemption with Progression Method)

วิธีนี้ถูกนำมาใช้เฉพาะกรณีประเทศถิ่นที่อยู่เก็บภาษีตามอัตราก้าวหน้าเท่านั้น โดยประเทศถิ่นที่อยู่ยกเว้นภาษีสำหรับเงินได้ที่เสียภาษีไปแล้วในต่างประเทศ แต่ประเทศถิ่นที่อยู่ยังคงมีสิทธินำเงินได้จากต่างประเทศมารวมกับเงินได้อื่นๆ ที่ได้รับในประเทศถิ่นที่อยู่ เพื่อเป็นฐานในการกำหนดอัตราภาษีสำหรับการเก็บภาษีจากเงินได้ที่ได้รับในประเทศถิ่นที่อยู่เท่านั้น

ตัวอย่าง

บริษัท ข. มีถิ่นที่อยู่ในประเทศ B มีเงินได้จากต่างประเทศจำนวน 100 หน่วย เสียภาษีแล้ว 20 หน่วย และมีเงินได้ในประเทศ B จำนวน 1,000 หน่วย โดยประเทศ B เก็บภาษีตามอัตราก้าวหน้า คือ เงินได้ 1-1,000 หน่วย เสียภาษีอัตรา 20% เงินได้ 1,001-5,000 หน่วย เสียภาษีอัตรา 30%

ในการคำนวณภาษีในประเทศ B บริษัท ข. ได้รับยกเว้นภาษีสำหรับเงินได้จากต่างประเทศจำนวน 100 หน่วย แต่ต้องนำเงินได้นั้นมารวมกับเงินได้ในประเทศจำนวน 1,000 หน่วย เพื่อเป็นฐานในการหาอัตราภาษีสำหรับเงินได้ที่ได้รับในประเทศ B ทำให้บริษัท ข. มีฐานภาษีอยู่ในช่วงเงินได้ 1,001-5,000 หน่วย และเสียสำหรับเงินได้ในประเทศในอัตรา 30%

2.3.2.1.3 วิธีเครดิตภาษีต่างประเทศ (Credit Method)

การจัดภาษีซ้อนโดยวิธีเครดิตภาษีต่างประเทศมีหลักการว่า ผู้มีเงินได้ต้องนำเงินได้ที่ได้รับจากต่างประเทศมารวมคำนวณเพื่อเสียภาษีในประเทศที่ตนมีถิ่นที่อยู่ โดยประเทศถิ่นที่อยู่ต้องยอมให้นำภาษีที่เสียไปแล้วในต่างประเทศ มาเป็นหักออกจากภาษีที่คำนวณได้ในประเทศทั้งหมด เสมือนหนึ่งว่าภาษีที่เสียไปแล้วในต่างประเทศเป็นส่วนหนึ่งของภาษีที่ต้องเสียในประเทศถิ่นที่อยู่ด้วย โดยจำนวนภาษีต่างประเทศที่นำมาเครดิตได้นั้น ต้องไม่เกินจำนวนภาษีที่ประเทศถิ่นที่อยู่มีสิทธิจัดเก็บได้จากเงินได้จำนวนนั้น และต้องเป็นภาษีทางตรงเท่านั้น (ภาษีที่เสียจากเงินได้หรือจากทุน)

การจำกัดจำนวนเครดิตภาษีต่างประเทศ

เนื่องจากจำนวนภาษีต่างประเทศที่นำมาเครดิตหรือหักออกจากภาษีที่ต้องเสียในประเทศถิ่นอยู่นั้น ต้องไม่เกินจำนวนภาษีที่ประเทศถิ่นที่อยู่มีสิทธิเก็บได้จากเงินได้แหล่งต่างประเทศนั้น จึงต้องมีการจำกัดวงเงินหรือจำนวนเครดิตภาษีต่างประเทศที่นำมาเครดิต ซึ่งโดยทั่วไปมีวิธีปฏิบัติอยู่ 3 วิธี คือ วิธี Per-Country Limitation วิธี Overall Limitation และวิธี Item-by-Item Limitation

(1) วิธี Per-Country Limitation

วิธี Per-Country Limitation กำหนดว่า การคำนวณหาจำนวนเครดิตภาษีต้องคำนวณเป็นรายประเทศ โดยนำเงินได้ทุกประเภทจากประเทศเดียวกันและภาษีทั้งหมดที่เสียไว้มารวมคำนวณ เพื่อพิจารณาว่าภาษีที่เสียไปในประเทศแหล่งเงิน

ได้แต่ละประเทศ สูงกว่าภาษีที่ต้องเสียในประเทศถิ่นที่อยู่สำหรับเงินได้นั้นหรือไม่ หากภาษีที่เสียในต่างประเทศน้อยกว่าจำนวนภาษีที่มีสิทธิเครดิตได้ ผู้มีเงินได้สามารถนำภาษีที่เสียในต่างประเทศมาเครดิตออกจากภาษีที่ต้องเสียในประเทศถิ่นที่อยู่ได้ทั้งหมด แต่หากภาษีที่เสียในต่างประเทศมีจำนวนมากกว่าจำนวนภาษีที่มีสิทธิเครดิตได้ ผู้มีเงินได้มีสิทธินำภาษีที่เสียไปในต่างประเทศมาเครดิตออกจากภาษีที่ต้องเสียในประเทศถิ่นที่อยู่ได้เท่ากับจำนวนเครดิตภาษีที่คำนวณได้เท่านั้น การคำนวณจำนวนภาษีที่มีสิทธิเครดิตได้มีสูตรดังนี้

$$\text{จำนวนภาษีต่างประเทศ} = \frac{\text{รายได้ในที่ได้รับจากประเทศนั้น} \times \text{จำนวนภาษีทั้งหมดก่อนให้เครดิตที่มีสิทธิเครดิต}}{\text{รายได้ทั้งหมดทั่วโลก}}$$

ตัวอย่าง

บริษัท ก. มีถิ่นที่อยู่ในประเทศ A มีรายได้ในประเทศ A จำนวน 100 หน่วย เสียภาษี 30 หน่วย (อัตราภาษี 30%) และมีรายได้ในต่างประเทศ คือ ประเทศ B จำนวน 100 หน่วย เสียภาษี 20 หน่วย, ประเทศ C จำนวน 200 หน่วย เสียภาษี 80 หน่วย รวมภาษีทั้งหมดที่ต้องเสียในประเทศ A จำนวน 120 หน่วย ($400 \times 30\%$)

$$\begin{aligned} \text{จำนวนภาษีจากประเทศ B} &= \frac{\text{รายได้จากประเทศ B} \times \text{จำนวนภาษีทั้งหมดก่อนให้เครดิตที่มีสิทธิเครดิตได้}}{\text{รายได้ทั้งหมดทั่วโลก}} \\ &= \frac{100 \times 120}{400} \\ &= 30 \text{ หน่วย} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{จำนวนภาษีจากประเทศ C} &= \frac{\text{รายได้จากประเทศ C} \times \text{จำนวนภาษีทั้งหมดก่อนให้เครดิตที่มีสิทธิเครดิตได้}}{\text{รายได้ทั้งหมดทั่วโลก}} \\ &= \frac{200 \times 120}{400} \\ &= 60 \text{ หน่วย} \end{aligned}$$

ดังนั้น บริษัท ก. มีสิทธิเครดิตภาษีจากประเทศ B ได้จำนวน 30 หน่วย ทำให้มีเครดิตภาษีส่วนเกินจำนวน 10 หน่วย ($30-20$) และมีสิทธิเครดิตภาษีจากประเทศ C ได้เพียง 60 หน่วย ทำให้มีภาระภาษีส่วนเกิน 20 ล้านบาท ($80-60$)

การจำกัดจำนวนเครดิตภาษีเป็นรายประเทศนี้มีข้อสังเกตว่า กรณีที่เงินได้ที่ได้รับจากประเทศเดียวกันมีหลายประเภท และเงินได้แต่ละประเภทเสียภาษีในอัตราสูงต่ำไม่เท่ากัน เมื่อผู้มีเงินได้นำเงินได้แต่ละประเภทมารวมกันเพื่อคำนวณหาจำนวน

เครดิตภาษีทั้งหมดของประเทศนั้น ผู้มีเงินได้สามารถนำอัตราภาษีของเงินได้แต่ละประเภทมาเฉลี่ยกันได้¹⁴ เช่น มีเงินได้จากต่างประเทศ ประเภทเงินปันผลซึ่งเสียภาษีอัตรา 10% และเงินได้ประเภทกำไรธุรกิจซึ่งเสียภาษีอัตรา 30% เมื่อนำเงินได้ทั้งสองประเภทมารวมคำนวณเพื่อหาจำนวนเครดิตภาษีต่างประเทศ เท่ากับว่าประเทศนั้นมีอัตราภาษีเพียง 20% $[(30\%+10\%)/2]$

แต่ในกรณีผู้มีเงินได้ มีเงินได้จากหลายประเทศทั้งประเทศที่มีอัตราภาษีสูงกว่าประเทศถิ่นที่อยู่ และประเทศที่มีอัตราภาษีต่ำกว่าประเทศถิ่นที่อยู่ ผู้มีเงินได้ไม่มีสิทธินำอัตราภาษีของแต่ละประเทศมาเฉลี่ยกันได้ กล่าวคือ กรณีมีเงินได้จากประเทศที่มีอัตราภาษีสูงกว่าประเทศถิ่นที่อยู่ ผู้มีเงินได้จะมีจำนวนเครดิตภาษีของประเทศนั้นมากกว่าจำนวนภาษีต่างประเทศที่นำมาเครดิต ทำให้มีเครดิตภาษีส่วนเกินเหลืออยู่ ในขณะที่เดียวกัน กรณีมีเงินได้จากประเทศที่มีอัตราภาษีต่ำกว่าประเทศถิ่นที่อยู่ ผู้มีเงินได้จะมีจำนวนเครดิตภาษีของประเทศนั้นน้อยกว่าจำนวนภาษีต่างประเทศที่นำมาเครดิต (ทำให้ต้องเสียภาษีในประเทศถิ่นที่อยู่เพิ่ม) แต่ผู้มีเงินได้ไม่มีสิทธินำเครดิตภาษีส่วนเกินจากประเทศที่มีอัตราภาษีสูงมากหักกลับกับเครดิตภาษีส่วนที่ขาดของประเทศที่มีอัตราภาษีต่ำได้

อย่างไรก็ดี วิธีนี้มีข้อดี คือ กรณีประเทศแหล่งเงินได้บางประเทศมีผลขาดทุนแต่อีกประเทศมีผลกำไร ผู้มีเงินได้ไม่ต้องนำผลกำไรจากประเทศหนึ่งมาหักกลับกับผลขาดทุนของอีกประเทศหนึ่งก่อน ทำให้ฐานเงินได้ที่นำมาคำนวณจำนวนเครดิตภาษีของประเทศที่มีผลกำไรไม่ถูกระทบกระเทือน และจำนวนเครดิตภาษีของประเทศนั้นไม่ลดลง

(2) วิธี Overall Limitation

การจำกัดจำนวนเครดิตภาษีโดยวิธี Overall Limitation ผู้เสียภาษีต้องนำเงินได้จากแหล่งต่างประเทศ และภาษีที่เสียไว้แล้วทั้งหมดจากทุกประเทศมารวมกันเพื่อคำนวณหาจำนวนภาษีต่างประเทศที่มีสิทธิเครดิตได้ตามสูตรดังนี้¹⁵

$$\text{จำนวนภาษีต่างประเทศที่มีสิทธิเครดิต} = \frac{\text{รายได้จากแหล่งต่างประเทศทั้งหมด} \times \text{จำนวนภาษีทั้งหมดก่อนให้เครดิต}}{\text{รายได้ทั้งหมดทั่วโลก}}$$

¹⁴ Ibid., p.284.

¹⁵ Ahmed Riahi-Belkaoui, *Significant Current Issues in International Taxation*(Quorum Books, 1998), p.66-67.

ตัวอย่าง

บริษัท ข. มีถิ่นที่อยู่ในประเทศ A มีรายได้ในประเทศ A จำนวน 100 หน่วย เสียภาษี 30 หน่วย (30%) และรายได้จากต่างประเทศ 2 ประเทศ คือ ประเทศ B จำนวน 100 หน่วย เสียภาษีแล้ว 20 หน่วย (20%), ประเทศ C จำนวน 100 หน่วย เสียภาษีแล้ว 40 หน่วย (40%) รวมภาษีที่ต้องเสียในประเทศ A ก่อนให้เครดิตภาษีจำนวน 90 หน่วย (30+20+40)

$$\begin{aligned} \text{จำนวนภาษีต่างประเทศ} &= \frac{\text{รายได้จากแหล่งต่างประเทศทั้งหมด} \times \text{จำนวนภาษีทั้งหมดก่อนให้เครดิต}}{\text{รายได้ทั้งหมดทั่วโลก}} \\ &= \frac{200 \times 90}{300} \\ &= 60 \text{ หน่วย} \end{aligned}$$

ดังนั้น บริษัท ข. มีสิทธิเครดิตภาษีต่างประเทศได้ทั้งหมด 60 หน่วย

ข้อดีของวิธี Overall Limitation คือ กรณีที่ผู้มีเงินได้ มีเงินได้จากทั้งประเทศที่มีอัตราภาษีสูงกว่าและประเทศที่มีอัตราภาษีต่ำกว่าอัตราภาษีของประเทศถิ่นที่อยู่ ผู้มีเงินได้สามารถนำอัตราภาษีของประเทศแหล่งเงินได้ทุกประเทศมาเฉลี่ยอัตรากันได้ โดยนำภาษีส่วนที่เกินกว่าจำนวนที่มีสิทธิเครดิตได้ของประเทศที่อัตราภาษีสูงกว่ามาหักกลับกับเครดิตภาษีส่วนที่เหลือของประเทศที่อัตราภาษีต่ำกว่าได้ ผลคือ ผู้มีเงินได้นำภาษีต่างประเทศมาหักออกจากภาษีที่ต้องเสียในประเทศถิ่นที่อยู่ได้มากขึ้น (มากกว่าวิธี Per-Country Limitation) และภาระภาษีโดยรวมในประเทศถิ่นที่อยู่ลดลง เช่น จากตัวอย่างข้างต้น หากคำนวณเครดิตภาษีแยกเป็นรายประเทศ จำนวนภาษีทั้งจากประเทศประเทศ B และประเทศ C ที่มีสิทธิเครดิตได้ คือ ประเทศละ 30 หน่วย โดยส่วนของประเทศ B สามารถเครดิตได้ทั้งหมดและยังเหลือเครดิตภาษีอีกจำนวน 10 หน่วย (30-20) ส่วนของประเทศ C มีภาษีต่างประเทศมากกว่าจำนวนภาษีที่มีสิทธิเครดิตได้ ทำให้มีภาษีส่วนเกินจำนวน 10 หน่วย (40-30) ซึ่งบริษัท ข. ไม่มีสิทธินำเครดิตภาษีส่วนที่เหลือจากประเทศ B มาหักกลับกับภาษีส่วนที่เกินของประเทศ C ได้ แต่หากใช้วิธี Overall Limitation บริษัท ข. สามารถนำภาษีส่วนเกินของประเทศ C มาเฉลี่ยกับเครดิตภาษีส่วนที่เหลือของประเทศ B ได้

วิธี Overall Limitation นี้มีข้อเสียเช่นกัน คือ ถ้าประเทศแหล่งเงินได้บางประเทศมีผลกำไรแต่อีกประเทศมีผลขาดทุน ผู้มีเงินได้ต้องนำผลขาดทุนจากประเทศหนึ่งมาหักกลับกับผลกำไรของอีกประเทศหนึ่งก่อน แล้วจึงคำนวณหาจำนวนภาษีที่มีสิทธิเครดิตได้ ทำให้ฐานเงินได้ในกรณีคำนวณจำนวนเครดิตภาษีประเทศลดลง และจำนวนเครดิต

ภาษีประเทศทั้งหมดลดลง เช่น มีเงินได้จากประเทศ A จำนวน 500 หน่วย แต่มีผลขาดทุนจากประเทศ B จำนวน 100 หน่วย ดังนั้นในการคำนวณหาจำนวนเครดิตภาษีต่างประเทศ ฐานเงินได้ในการคำนวณ คือ 400 หน่วย (500-100) เท่านั้น

(3) วิธี Item-by-Item Limitation

วิธี Item-by-Item Limitation เป็นการจำกัดจำนวนเครดิตภาษีต่างประเทศตามประเภทเงินได้ที่ได้รับจากต่างประเทศ โดยประเทศถิ่นที่อยู่อาจจัดกลุ่มเงินได้ตามประเภทธุรกิจหรือประเภทเงินได้ หรือแยกประเภทเป็นเงินได้ที่เสียภาษีในอัตราสูง และเงินได้ที่เสียภาษีในอัตราต่ำ

วิธีนี้มักใช้ร่วมกับการจำกัดจำนวนเครดิตภาษีตามวิธี Per-Country Limitation และวิธี Overall Limitation วิธีใดวิธีหนึ่ง โดยกรณีใช้ร่วมกับวิธี Per-Country Limitation นอกจากผู้มีเงินได้ต้องคำนวณเครดิตภาษีแยกเป็นรายประเทศแล้ว ในการคำนวณเครดิตภาษีของแต่ละประเทศ ผู้มีเงินได้ต้องนำเงินได้ทั้งหมดจากประเทศเดียวกันนั้น มาคำนวณเครดิตภาษีแยกตามประเภทเงินได้ด้วย ส่วนกรณีใช้วิธี Item-by-Item Limitation ร่วมกับวิธี Overall Limitation นั้น ผู้มีเงินได้ต้องคำนวณเครดิตภาษีแยกตามประเภทเงินได้ (ไม่สนใจประเทศ) โดยนำเงินได้ประเภทเดียวกันจากทุกประเทศมารวมกันเพื่อคำนวณหาจำนวนภาษีต่างประเทศที่มีสิทธิเครดิตได้สำหรับเงินได้ประเภทนั้นๆ

ในการหาจำนวนภาษีต่างประเทศที่มีสิทธิเครดิตได้นั้น ผู้มีเงินได้ต้องคำนวณเครดิตภาษีแยกตามประเภทเงินได้ที่ได้รับ โดยจำนวนเครดิตภาษีของเงินได้แต่ละประเภทต้องไม่เกินจำนวนภาษีที่ประเทศถิ่นที่อยู่มีสิทธิจัดเก็บได้จากเงินได้ประเภทนั้น ซึ่งคำนวณได้ตามสูตรดังนี้

จำนวนภาษีต่างประเทศที่มีสิทธิเครดิต = $\frac{\text{เงินได้แต่ละประเภท} \times \text{จำนวนภาษีทั้งหมดก่อนให้เครดิต}}{\text{รายได้ทั้งหมดทั่วโลก}}$

ตัวอย่าง บริษัท ค. มีถิ่นที่อยู่ในประเทศ A ซึ่งเก็บภาษีอัตรา 30% มีรายได้ในประเทศ A จำนวน 2,000 หน่วย และมีรายได้จากต่างประเทศ ดังนี้

ประเทศ B : มีกำไรธุรกิจจำนวน 1,000 หน่วย เสียภาษี 450 หน่วย และเงินปันผลจำนวน 200 หน่วย เสียภาษี 10 หน่วย

ประเทศ C : มีกำไรธุรกิจจำนวน 500 หน่วย เสียภาษี 100 หน่วย และเงินปันผลจำนวน 100 หน่วย เสียภาษี 15 หน่วย

รวมมีรายได้ทั้งหมด 3,800 หน่วย เป็นภาษีต่างประเทศ 575 หน่วย และภาษีที่ต้องเสียในประเทศ A ก่อนหักเครดิต 1,140 หน่วย (3,800x30%)

● การคำนวณเครดิตภาษีกรณีใช้วิธี Item-by-Item

Limitation ร่วมกับวิธี Overall Limitation

$$\begin{aligned} \text{จำนวนภาษีของกำไรธุรกิจ} &= \frac{\text{กำไรธุรกิจจากประเทศ B และ C} \times \text{จำนวนภาษีทั้งหมดก่อนให้เครดิต}}{\text{รายได้ทั้งหมดทั่วโลก}} \\ &= \frac{(1,000+500) \times 1,140}{3,800} \\ &= 450 \text{ หน่วย} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{จำนวนภาษีของเงินปันผล} &= \frac{\text{เงินปันผลจากประเทศ B และ C} \times \text{จำนวนภาษีทั้งหมดก่อนให้เครดิต}}{\text{รายได้ทั้งหมดทั่วโลก}} \\ &= \frac{(200+100) \times 1,140}{3,800} \\ &= 90 \text{ หน่วย} \end{aligned}$$

บริษัท ค. ถูกจำกัดเครดิตภาษีสำหรับเงินได้ประเภทกำไรธุรกิจ โดยเครดิตภาษีได้เพียง 450 หน่วย จากทั้งหมด 550 หน่วย ทำให้มีภาระภาษีส่วนเกินจำนวน 100 หน่วย (550-450) ส่วนเงินได้ประเภทเงินปันผลสามารถเครดิตภาษีได้ทั้งหมด เพราะจำนวนภาษีที่มีสิทธิเครดิตได้ คือ 90 หน่วย แต่มีภาษีต่างประเทศเพียง 25 หน่วย เท่านั้น

● การคำนวณเครดิตภาษีกรณีใช้วิธี Item-by-Item

Limitation ร่วมกับวิธี Per-Country Limitation โดยแยกเป็นรายประเทศ ดังนี้

ประเทศ B

$$\begin{aligned} \text{จำนวนภาษีของกำไรธุรกิจ} &= \frac{\text{กำไรธุรกิจจากประเทศ B} \times \text{จำนวนภาษีทั้งหมดก่อนให้เครดิต}}{\text{รายได้ทั้งหมดทั่วโลก}} \\ &= \frac{1,000 \times 1,140}{3,800} \\ &= 300 \text{ หน่วย} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{จำนวนภาษีของเงินปันผล} &= \frac{\text{เงินปันผลจากประเทศ B} \times \text{จำนวนภาษีทั้งหมดก่อนให้เครดิต}}{\text{รายได้ทั้งหมดทั่วโลก}} \\ &= \frac{200 \times 1,140}{3,800} \\ &= 60 \text{ หน่วย} \end{aligned}$$

บริษัท ค. ถูกจำกัดเครดิตภาษีสำหรับเงินได้ประเภท
กำไรธุรกิจ โดยเครดิตได้เพียง 300 หน่วย จากทั้งหมด 450 หน่วย ทำให้มีภาระภาษีส่วนเกิน
จำนวน 150 หน่วย (450-300) ส่วนเงินได้ประเภทเงินปันผลสามารถเครดิตภาษีได้ทั้งหมด เพราะ
จำนวนภาษีที่มีสิทธิเครดิตได้ คือ 60 หน่วย แต่มีภาษีเงินปันผลของประเทศ B เพียง 10 หน่วย
เท่านั้น

ประเทศ C

$$\begin{aligned} \text{จำนวนภาษีของกำไรธุรกิจ} &= \frac{\text{กำไรธุรกิจจากประเทศ C} \times \text{จำนวนภาษีทั้งหมดก่อนให้เครดิต}}{\text{รายได้ทั้งหมดทั่วโลก}} \\ &= \frac{500 \times 1,140}{3,800} \\ &= 150 \text{ หน่วย} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{จำนวนภาษีของเงินปันผล} &= \frac{\text{เงินปันผลจากประเทศ C} \times \text{จำนวนภาษีทั้งหมดก่อนให้เครดิต}}{\text{รายได้ทั้งหมดทั่วโลก}} \\ &= \frac{100 \times 1,140}{3,800} \\ &= 30 \text{ หน่วย} \end{aligned}$$

บริษัท ค. มีสิทธินำภาษีกำไรธุรกิจและภาษีเงินปันผล
ของประเทศ C มาเครดิตได้ทั้งหมด เพราะภาษีกำไรธุรกิจของประเทศ C จำนวน 100 หน่วย และ
ภาษีเงินปันผลจำนวน 15 หน่วย ไม่เกินจำนวนภาษีที่มีสิทธิเครดิตได้ (150 หน่วย และ 30 หน่วย
ตามลำดับ)

จากการคำนวณปริมาณเครดิตภาษีทั้งสองวิธีพบว่า
ถ้าในเงินได้ประเภทเดียวกันมีเงินได้ทั้งจากประเทศที่มีอัตราภาษีสูงกว่าและเงินได้จากประเทศที่
อัตราภาษีต่ำกว่าอัตราภาษีของประเทศถิ่นที่อยู่ การใช้วิธี Item-by-Item Limitation ร่วมกับวิธี
Overall Limitation ผู้มีเงินได้จะได้ประโยชน์มากกว่าการใช้วิธี Item-by-Item Limitation ร่วมกับ
วิธี Per-Country Limitation เพราะผู้มีเงินได้สามารถนำอัตราภาษีของแต่ละประเทศมาเฉลี่ยกันได้
เช่น จากตัวอย่างกรณีใช้วิธีนี้ร่วมกับวิธี Overall Limitation บริษัท ค. มีภาระภาษีกำไรธุรกิจ
ส่วนเกินเพียง 100 หน่วย ในขณะที่ใช้วิธีนี้ร่วมกับวิธี Per-Country Limitation บริษัท ค. มีภาระ
ภาษีกำไรธุรกิจส่วนเกินถึง 150 หน่วย

ในทางทฤษฎีภาษีอากร วิธี Item-by-Item Limitation อาจเป็นวิธีขจัดภาษีซ้ำซ้อนที่ดีที่สุด¹⁶ เพราะเป็นการคำนวณหาจำนวนเครดิตภาษีของเงินได้ทุกรายการ และสะท้อนภาระภาษีที่แท้จริงของผู้มีเงินได้ แต่ในขณะเดียวกันวิธีนี้มีข้อจำกัด คือค่อนข้างยุ่งยากในทางปฏิบัติ เพราะประเทศถิ่นที่อยู่ต้องกำหนดนิยามของเงินได้แต่ละประเภท เพื่อประโยชน์ในการจัดกลุ่มเงินได้ และผู้มีเงินได้ต้องคำนวณเครดิตภาษีของเงินได้ทุกรายการ

หลักเกณฑ์การเฉลี่ยค่าใช้จ่าย

การเฉลี่ยค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับเงินได้จากแหล่งต่างประเทศมีความสัมพันธ์กับการจำกัดจำนวนเครดิตภาษีต่างประเทศตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เนื่องจากค่าใช้จ่ายนี้จะถูกนำไปหักออกจากเงินได้จากแหล่งต่างประเทศ ทำให้จำนวนเงินได้ต่างประเทศซึ่งเป็นฐานในการคำนวณปริมาณเครดิตภาษีลดลง

โดยทั่วไปประเทศที่ใช้วิธีเครดิตภาษีในการขจัดภาษีซ้อน ควรกำหนดให้ผู้มีเงินได้นำค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับเงินได้จากแหล่งต่างประเทศมาหักออกจากเงินได้ที่ได้รับ เพราะประเทศเหล่านี้เก็บภาษีตามหลักเงินได้ทั่วโลกซึ่งต้องนำเงินได้ทั้งหมดที่เกิดขึ้นมารวมคำนวณเพื่อเสียภาษีในประเทศถิ่นที่อยู่ โดยเมื่อนำเงินได้มารวมคำนวณแล้วก็ควรต้องนำรายจ่ายมารวมคำนวณเช่นกัน ซึ่งการคำนวณที่เหมาะสม คือให้นำค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องมาหักจากจำนวนเงินได้จากต่างประเทศทั้งหมด (Gross up) ที่ได้รับ¹⁷

ความจำเป็นในการเฉลี่ยค่าใช้จ่ายและการจำกัดจำนวนเครดิตภาษีต่างประเทศ คือ เพื่อปกป้องฐานภาษีในส่วนของเงินได้ในประเทศถิ่นที่อยู่ เพราะหากไม่มีการเฉลี่ยค่าใช้จ่าย เพดานในการเครดิตภาษีต่างประเทศจะสูงขึ้น (เนื่องจากฐานในการคำนวณปริมาณเครดิตภาษีไม่ถูกหักค่าใช้จ่าย) ทำให้นำภาษีต่างประเทศมาเครดิตได้ทั้งหมด และเพดานภาษีต่างประเทศส่วนที่สูงขึ้นนี้จะไปลดภาษีส่วนที่เก็บจากเงินได้ในประเทศ เนื่องจากประเทศถิ่นที่อยู่เก็บภาษีตามหลักเงินได้ทั่วโลกซึ่งกำหนดให้ผู้เสียภาษีต้องนำทั้งเงินได้และค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งหมดมารวมคำนวณเพื่อเสียภาษีในประเทศถิ่นที่อยู่ หากผู้มีเงินได้นำเงินได้จากต่างประเทศมารวมคำนวณ แต่ไม่นำค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับเงินได้นั้นมาหักออกก่อนคำนวณปริมาณเครดิตภาษี ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นนี้จะถูกนำไปหักกับเงินได้ส่วนที่เป็นแหล่งเงินได้ในประเทศ

¹⁶Arnold, B.J. and McIntyre, M.J., *International tax primer*, p.40-42.

¹⁷Ibid., p. 49.

ทำให้ฐานภาษีของเงินได้ในประเทศลดลง และประเทศถิ่นที่อยู่เก็บภาษีจากเงินได้ในประเทศได้น้อยลงตามไปด้วย

รูปแบบการเครดิตภาษีต่างประเทศ

การจัดภาษีซ้อนระหว่างประเทศโดยใช้วิธีเครดิตแบ่งได้เป็นหลายรูปแบบ ดังนี้

(1) วิธีเครดิตเต็มที่ (Full Credit Method)

วิธีนี้ประเทศถิ่นที่อยู่กำหนดให้ผู้มีเงินได้ต้องนำเงินได้จากต่างประเทศมารวมคำนวณเพื่อเสียภาษีในประเทศถิ่นที่อยู่ แล้วจึงนำภาษีที่เสียไว้ในต่างประเทศมาหักออกจากภาษีที่คำนวณได้ในประเทศถิ่นที่อยู่ โดยหากจำนวนภาษีที่เสียไว้ในต่างประเทศสูงกว่าภาษีที่คำนวณได้ในประเทศถิ่นที่อยู่ ผู้มีเงินได้ไม่ต้องเสียภาษีในประเทศถิ่นที่อยู่อีก และประเทศถิ่นที่อยู่ต้องคืนเงินภาษีส่วนเกินให้แก่ผู้มีเงินได้ด้วย ดังนั้น ในทางปฏิบัติจึงไม่มีประเทศใดใช้วิธีเครดิตเต็มที่ในการจัดภาษีซ้อนระหว่างประเทศ เพราะทำให้ประเทศถิ่นที่อยู่ อยู่ในฐานะเสียเปรียบเนื่องจากเก็บภาษีไม่ได้และต้องคืนภาษีให้แก่ผู้มีเงินได้อีก

(2) วิธีเครดิตธรรมดา (Ordinary Credit Method)

วิธีนี้ประเทศถิ่นที่อยู่กำหนดให้ผู้มีเงินได้นำเงินได้จากต่างประเทศมารวมคำนวณเพื่อเสียภาษีในประเทศถิ่นที่อยู่ และนำภาษีที่เสียไว้ในต่างประเทศมาหักออกจากภาษีที่คำนวณได้ในประเทศถิ่นที่อยู่ โดยจำนวนภาษีที่อนุญาตให้หักได้เท่ากับจำนวนภาษีที่เสียไปจริงในต่างประเทศ แต่ต้องไม่เกินจำนวนภาษีที่ต้องเสียในประเทศถิ่นที่อยู่ และหากจำนวนภาษีที่เสียไว้ในต่างประเทศสูงกว่าภาษีที่คำนวณได้ในประเทศถิ่นที่อยู่ ผู้มีเงินได้ไม่ต้องเสียภาษีในประเทศถิ่นที่อยู่อีก แต่ไม่มีสิทธิได้รับภาษีต่างประเทศส่วนที่เกินคืนจากประเทศถิ่นที่อยู่

ตัวอย่าง บริษัท ก. มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย มีเงินได้จากต่างประเทศจำนวน 100 ล้านบาท และเสียภาษีในต่างประเทศแล้ว 35 ล้านบาท (อัตราภาษี 35%) บริษัท ก. มีสิทธินำภาษีที่เสียในต่างประเทศมาเครดิตออกจากภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทยได้ ดังนี้

การคำนวณภาษีในต่างประเทศ

รายได้ในต่างประเทศ	100	ล้านบาท
ภาษีเงินได้ในต่างประเทศ	35	ล้านบาท
<u>การคำนวณภาษีในประเทศไทย</u>		
รายได้ที่ต้องเสียภาษีในประเทศไทย	100	ล้านบาท
ภาษีเงินได้ในประเทศไทยก่อนหักเครดิตภาษี (30%)	30	ล้านบาท
หักเครดิตภาษีเงินได้ต่างประเทศ	(30)	ล้านบาท
ภาระภาษีสุดท้ายในประเทศไทย	-	ล้านบาท
รวมภาษีเงินได้ที่ต้องเสียทั้ง 2 ประเทศ	<u>35</u>	ล้านบาท

บริษัท ก. มีสิทธินำภาษีต่างประเทศมาเครดิตได้เพียง 30 ล้านบาท (จาก 35 ล้านบาท) ทำให้ไม่มีภาษีต้องชำระในประเทศไทย แต่บริษัท ก. ไม่มีสิทธิได้รับภาษีต่างประเทศส่วนที่เกินจำนวน 5 ล้านบาทคืนจากประเทศไทย

วิธีเครดิตธรรมดาสามารถแบ่งแยกเป็นวิธีการย่อยๆ ได้อีก 3 วิธี คือ วิธีเครดิตภาษีทางอ้อม (Underlying Credit) วิธีเครดิตภาษีแบบให้เพิ่มเติม (Tax Sparing Credit) และวิธี Matching Credit

(ก) วิธีเครดิตภาษีทางอ้อม (Underlying Credit)

วิธีเครดิตภาษีทางอ้อมเป็นวิธีขจัดภาษีซ้อนที่ใช้กับเงินได้ประเภทเงินปันผลเท่านั้น โดยให้เครดิตภาษีได้ถึงภาษีระดับบริษัทผู้จ่ายเงินปันผล กล่าวคือ ประเทศถิ่นที่อยู่ยอมให้ผู้มีเงินได้ซึ่งเป็นผู้รับเงินปันผล นำภาษีเงินได้ของบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลที่เสียในประเทศแหล่งเงินได้ที่มีการจ่ายเงินปันผล มาใช้เป็นเครดิตภาษีในประเทศถิ่นที่อยู่ได้เพิ่มขึ้นจากเครดิตภาษีธรรมดา โดยจำนวนเครดิตภาษีทางอ้อมเป็นไปตามสัดส่วนการถือหุ้นของผู้รับเงินปันผลในบริษัทผู้จ่ายเงินปันผล ดังนั้น เมื่อผู้มีเงินได้ ได้รับเงินปันผลจึงมีสิทธิเครดิตภาษีได้ 2 ส่วน คือ เครดิตภาษีธรรมดาสำหรับภาษีที่ผู้มีเงินได้เสียภาษีไปในต่างประเทศ และเครดิตภาษีทางอ้อมสำหรับภาษีเงินได้ของบริษัทผู้จ่ายเงินปันผล

การขจัดภาษีซ้อนถึงภาษีระดับบริษัทเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นมากในการทำให้ระบบขจัดภาษีซ้อนสมบูรณ์ เพราะทำให้ภาระภาษีที่ถูกเก็บจากเงินปันผลในประเทศแหล่งเงินได้หมดไป กล่าวคือ เมื่อบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลมีกำไร บริษัทต้องเสียภาษีสำหรับกำไรนั้น และเมื่อนำกำไรดังกล่าวมาแจกจ่ายเป็นเงินปันผลให้ผู้ถือหุ้น เงินปัน

ผลนั้นก็ถูกเก็บภาษีอีกครั้ง ทำให้เงินได้จำนวนเดียวกันต้องเสียภาษีถึง 2 ครั้ง ต่อมาเมื่อผู้ถือหุ้นนำเงินปันผลมารวมคำนวณเพื่อเสียภาษีในประเทศถิ่นที่อยู่ หากประเทศถิ่นที่อยู่ให้การขจัดภาษีซ้อนโดยวิธีเครดิตธรรมดา ภาษีที่ถูกขจัดไปจะมีเฉพาะภาษีส่วนที่ผู้ถือหุ้นได้จ่ายไปส่วนเดียวเท่านั้น (ยังคงเหลือภาระภาษีส่วนของบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลอยู่) แต่หากให้การขจัดภาษีซ้อนโดยวิธีเครดิตภาษีทางอ้อมด้วยแล้ว ภาษีส่วนที่บริษัทผู้จ่ายเงินปันผลจ่ายไปจะได้รับการขจัดด้วย ทำให้เงินปันผลจำนวนนี้ไม่มีภาระภาษีซ้ำซ้อนอย่างแท้จริง

นอกจากนี้ วิธีเครดิตภาษีทางอ้อมยังสอดคล้องกับหลักความเป็นกลางในการส่งออกทุน (Capital Export Neutrality) และก่อให้เกิดความเป็นกลางทางภาษีระหว่างนักลงทุนที่ลงทุนในประเทศถิ่นที่อยู่ กับนักลงทุนที่ลงทุนในต่างประเทศด้วย กล่าวคือ กรณีลงทุนในประเทศถิ่นที่อยู่และได้รับเงินปันผลจากบริษัทในประเทศ หากประเทศถิ่นที่อยู่มีกฎหมายกำหนดให้ผู้ถือหุ้นไม่ต้องนำเงินปันผลที่จ่ายจากกำไรซึ่งเสียภาษีแล้วไปรวมคำนวณเป็นเงินได้เพื่อเสียภาษี (เช่น ประมวลรัษฎากร มาตรา 65 ทวิ (10)) เงินได้จำนวนนี้จะไม่มีการซ้ำซ้อนในประเทศ ในขณะที่กรณีไปลงทุนในต่างประเทศโดยการถือหุ้นบริษัทต่างประเทศและได้รับเงินปันผล หากประเทศถิ่นที่อยู่ให้การขจัดภาษีซ้อนโดยวิธีเครดิตภาษีทางอ้อม ผู้ถือหุ้นจะได้รับการขจัดภาษีซ้อนทั้งหมด และมีภาระภาษีโดยรวมเท่ากับนักลงทุนที่ลงทุนในประเทศ

ข้อดีอีกประการหนึ่งของการเครดิตภาษีทางอ้อมคือ เป็นการช่วยส่งเสริมการใช้มาตรการ Controlled Foreign Company ซึ่งเป็นมาตรการป้องกันหรือลดการหลีกเลี่ยงภาษีอากรโดยการพักหรือกักเงินได้ในต่างประเทศซึ่งประเทศพัฒนาแล้วหลายประเทศนำไปใช้และได้ผลในทางปฏิบัติ เพราะมาตรการนี้จะใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าประเทศที่ใช้มีระบบการขจัดภาษีซ้อนที่ให้เครดิตภาษีได้ถึงภาษีระดับบริษัทด้วย¹⁸

อย่างไรก็ดี วิธีเครดิตภาษีทางอ้อมมีข้อเสียในด้านการที่ประเทศถิ่นที่อยู่ต้องสูญเสียรายได้บางส่วนจากการให้เครดิตภาษีเพิ่มเติมแก่ผู้มีเงินได้ ทำให้รายได้ของรัฐลดลง อีกทั้งวิธีการคำนวณจำนวนเครดิตภาษีทางอ้อมค่อนข้างซับซ้อนและมีรายละเอียดมากพอสมควร ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับหลักความสะดวกซึ่งเป็นหลักหนึ่งในหลักภาษีอากรที่ดี

¹⁸ ภัทรา พุทธิวิโรตม, “การนำมาตรการ Controlled Foreign Company มาใช้ในประเทศไทย,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543). หน้า 140.

(ข) วิธีเครดิตภาษีแบบให้เพิ่มเติม (Tax Sparing Credit)

วิธีนี้ประเทศถิ่นที่อยู่ต้องยอมให้ผู้มีเงินได้นำภาษีที่ได้รับยกเว้นหรือลดหย่อนตามกฎหมายส่งเสริมการลงทุนของประเทศแหล่งเงินได้ มาใช้เป็นเครดิตหักออกจากภาษีที่ต้องเสียประเทศถิ่นที่อยู่ เสมือนหนึ่งว่าผู้มีเงินได้ ได้เสียภาษีตามอัตราปกติในประเทศแหล่งเงินได้ไว้แล้ว โดยจำนวนภาษีที่มีสิทธิเครดิตได้ต้องไม่เกินภาษีของประเทศถิ่นที่อยู่ส่วนที่คำนวณจากเงินได้ที่ได้รับจากประเทศแหล่งเงินได้

(ค) วิธี Matching Credit

วิธีนี้ขจัดภาษีซ้อนโดยการกำหนดจำนวนภาษีเป็นอัตราที่แน่นอนสำหรับผู้มีเงินได้ที่จะนำไปใช้เครดิตภาษีในประเทศถิ่นที่อยู่ โดยไม่คำนึงว่าผู้มีเงินได้ ได้เสียภาษีในประเทศแหล่งเงินได้ไปจริงจำนวนเท่าใด

2.3.2.2 การขจัดภาษีซ้อนสองฝ่าย (Bilateral Relief)

การขจัดภาษีซ้อนสองฝ่าย คือ การที่ประเทศสองประเทศร่วมกันทำ ความตกลงแบบทวิภาคีที่เรียกว่า อนุสัญญาเพื่อการเว้นการเก็บภาษีซ้อน (“อนุสัญญาภาษีซ้อน”) เพื่อแก้ไขปัญหาการเกิดภาษีซ้ำซ้อน โดยแต่ละประเทศต้องยอมผ่อนผันอำนาจในการจัดเก็บภาษีให้แก่อีกฝ่าย และไม่จำกัดว่าประเทศแหล่งเงินได้หรือประเทศถิ่นที่อยู่ต้องเป็นฝ่ายขจัดความซ้ำซ้อนของภาษีที่เกิดขึ้น แต่ขึ้นอยู่กับประเภทเงินได้และการเจรจาต่อรองกัน

การขจัดภาษีซ้อนโดยอนุสัญญาภาษีซ้อนทำได้ 3 วิธี คือ วิธีเพิกถอนอำนาจในการจัดเก็บภาษีของประเทศใดประเทศหนึ่ง วิธีเครดิต และวิธียกเว้น

(1) วิธีเพิกถอนอำนาจในการจัดเก็บภาษีของประเทศใดประเทศหนึ่ง

หมายความว่า ในอนุสัญญาภาษีซ้อนจะกำหนดว่าเงินได้ประเภทใด ถูกเก็บภาษีเฉพาะในประเทศถิ่นที่อยู่เท่านั้น หรือถูกเก็บภาษีได้เฉพาะในประเทศแหล่งเงินได้เท่านั้น ซึ่งการกำหนดเช่นนี้ทำให้อำนาจการจัดเก็บภาษีตกอยู่กับประเทศใดประเทศหนึ่งเพียงประเทศเดียวจึงไม่เกิดปัญหาภาษีซ้อนอีกต่อไป เช่น เงินได้จากการเดินเรือ ประเทศถิ่นที่อยู่เท่านั้นที่มีสิทธิเก็บภาษี

(2) วิธีเครดิต (Credit Method)

เป็นกรณีที่คู่สัญญากำหนดให้ทั้งประเทศแหล่งเงินได้และประเทศถิ่นที่อยู่มีอำนาจในการเก็บภาษีจากเงินได้จำนวนเดียวกัน แต่ประเทศถิ่นที่อยู่ต้องยอมให้ผู้มีเงินได้นำเอาภาษีที่เสียไว้ในประเทศแหล่งเงินได้ มาหักออกจากภาษีที่ต้องเสียในประเทศถิ่นที่อยู่ได้

วิธีเครดิตแยกเป็นวิธีย่อยได้ 2 วิธี คือ วิธีเครดิตเต็มที่ และวิธีเครดิตธรรมดา นอกจากนี้ในอนุสัญญาภาษีซ้อนบางฉบับอาจมีการขจัดภาษีซ้อนโดยวิธีเครดิตภาษีทางอ้อมและวิธี Tax Sparing Credit เพิ่มเติมด้วย

(3) วิธียกเว้น

วิธียกเว้นเป็นวิธีที่ให้อำนาจประเทศคู่สัญญาทั้งสองประเทศมีอำนาจในการเก็บภาษีจากเงินได้จำนวนเดียวกัน แต่ประเทศถิ่นที่อยู่ต้องยอมยกเว้นภาษีให้แก่ผู้มีเงินได้สำหรับเงินได้ที่เสียภาษีในประเทศแหล่งเงินได้แล้ว โดยผู้มีเงินได้ไม่ต้องนำเงินได้ดังกล่าวมารวมคำนวณเพื่อเสียภาษีในประเทศถิ่นที่อยู่อีก วิธียกเว้นแบ่งได้เป็นวิธีย่อยๆ 2 วิธี คือ วิธียกเว้นเต็มที่ และวิธียกเว้นก้าวหน้า

2.4 แนวคิดในการขจัดภาษีซ้อนเชิงอำนาจรัฐในเงินปันผล

เมื่อบริษัทประกอบกิจการมีกำไร บริษัทต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลจากกำไรนั้นซึ่งเป็นการจัดเก็บภาษีในระดับบริษัท ต่อมาหากบริษัทนำกำไรดังกล่าวมาแจกจ่ายเป็นเงินปันผลให้กับผู้ถือหุ้น เมื่อผู้ถือหุ้นได้รับเงินปันผลก็ต้องนำเงินได้นั้นมาเสียภาษีอีกครั้งหนึ่งซึ่งเป็นการจัดเก็บภาษีในระดับผู้ถือหุ้น กรณีดังกล่าวนี้ก่อให้เกิดการเก็บภาษีซ้ำซ้อนขึ้น เพราะเงินได้จำนวนเดียวกันถูกเก็บภาษีซ้ำกันถึงสองครั้ง ส่วนจะมีการบรรเทาภาระภาษีซ้อนหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับระบบภาษีเงินได้นิติบุคคล (Corporate Tax Systems) ของแต่ละประเทศว่าเลือกใช้ระบบใด ซึ่งโดยทั่วไประบบภาษีเงินได้นิติบุคคลแบ่งได้เป็น 2 ระบบ¹⁹ ดังนี้คือ

2.4.1 ระบบฐานบุคคลแยกต่างหากจากกัน (Separate Entity Approach หรือ Classical System)

ตามระบบนี้ถือว่าบริษัทและผู้ถือหุ้นเป็นหน่วยภาษีอากรที่แยกต่างหากจากกัน โดยเด็ดขาด และต่างต้องเสียภาษีเงินได้โดยอิสระจากกัน กำไรของบริษัทและเงินปันผลที่ผู้ถือหุ้น

¹⁹ วิทย์ ต้นตยกุล และเจริญ ธฤติมานน์, กฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร, หน้า 40.

ได้รับจึงถือว่าเป็นเงินได้คนละส่วนกัน และรัฐมีสิทธิเก็บภาษีจากเงินได้ดังกล่าวได้โดยไม่คำนึงว่าเป็นการเก็บภาษีที่ซ้ำซ้อนหรือไม่ ระบบนี้จึงไม่มีการให้การขจัดหรือบรรเทาภาระภาษีซ้ำซ้อนของเงินปันผลแต่อย่างใด ปัจจุบันหลายประเทศยังคงใช้ระบบนี้อยู่ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศฟิลิปปินส์ และประเทศอินโดนีเซีย เป็นต้น

การใช้ระบบฐานบุคคลแยกต่างหากจากกันนี้สร้างแรงจูงใจให้บริษัทกักเก็บเงินกำไรไว้ที่ตนมากกว่าที่จะจำหน่ายออกไปให้กับผู้ถือหุ้น เพราะหากจ่ายเงินปันผลจะทำให้ต้องเสียภาษีถึงสองครั้ง และอาจจูงใจให้บริษัทเลือกจำหน่ายกำไรโดยเลี่ยงเป็นการกักเงินจากผู้ถือหุ้น แล้วจำหน่ายกำไรออกไปในรูปของการจ่ายดอกเบี้ยคืนให้ผู้ถือหุ้นซึ่งเป็นผู้ให้กู้แทนการจ่ายเงินปันผล เพราะบริษัทสามารถนำดอกเบี้ยจ่ายมาหักเป็นรายจ่ายได้ ทำให้กำไรลดลงและเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลต่ำลงด้วย อย่างไรก็ตามหากมองในอีกด้านหนึ่ง การที่บริษัทเก็บกักกำไรไว้ที่ตนเองมีผลดีในด้านที่ว่า บริษัทสามารถนำเงินกำไรนั้นไปลงทุนต่อ ทำให้มีการลงทุนที่ขยายต่อเนื่องออกไปซึ่งนำไปสู่การขยายตัวของภาคธุรกิจ²⁰

2.4.2 ระบบเงินได้ร่วม (Integration Approach)

ระบบนี้เห็นว่า การแบ่งแยกฐานะตามกฎหมายระหว่างบริษัทกับผู้ถือหุ้นไม่ได้ทำให้ลักษณะที่แท้จริงของเงินได้นั้นเปลี่ยนแปลงไป โดยมองว่าบริษัทเป็นเพียงทางผ่านของเงินได้ของผู้ถือหุ้นเท่านั้น ผู้มีเงินได้ที่แท้จริงจากการดำเนินกิจการ คือ ผู้ถือหุ้นนั่นเอง ดังนั้นจึงไม่ควรมีการเก็บภาษีซ้อนเชิงเศรษฐกิจ หรือหากจะเก็บภาษีทั้งจากบริษัทและผู้ถือหุ้น รัฐควรมีมาตรการเพื่อขจัดภาษีซ้อนนั้นตามสมควร

การลดหย่อนภาระภาษีให้ผู้ถือหุ้นนั้น อาจเป็นการลดหย่อนให้ทั้งหมดหรือบางส่วน ตามแต่นโยบายที่แต่ละประเทศเห็นว่าเหมาะสม โดยการแก้ปัญหาภาษีซ้อนนี้แยกได้เป็นสองประเภทตามลักษณะของการแก้ปัญหา ดังนี้²¹

(1) การแก้ปัญหาที่ระดับนิติบุคคล (Corporate Level) แบ่งได้เป็น 3 วิธี คือ

(ก) วิธี Dividends-deduction Method คือ อนุญาตให้บริษัทหักเงินกำไรที่จะนำมาจ่ายเป็นเงินปันผลให้ผู้ถือหุ้นออกฐานภาษีเงินได้นิติบุคคลของบริษัทได้

²⁰ พนิต ธีรภาพวงศ์, ภาษีบริษัทข้ามชาติ, หน้า 67-68.

²¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 68-69.

(ข) วิธี Zero Rate Method คือ วิธีนี้รัฐบาลจะไม่เก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจากกำไรที่บริษัทแจกจ่ายเป็นเงินปันผลให้กับผู้ถือหุ้นแล้ว

(ค) วิธี Split Rate Method คือ การเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจากบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลเป็นสองอัตรา โดยเก็บภาษีอัตราสูงสำหรับกำไรที่บริษัทกักเก็บไว้ไม่จ่ายเป็นเงินปันผลให้ผู้ถือหุ้น และเก็บภาษีในอัตราต่ำสำหรับกำไรที่บริษัทจำหน่ายเป็นเงินปันผลให้แก่ผู้ถือหุ้น

(2) การแก้ปัญหาที่ระดับผู้ถือหุ้น (Shareholders Level) แบ่งได้เป็น 2 วิธี คือ

(ก) วิธี Scharlar Method คือ การเก็บภาษีจากเงินปันผลในระดับผู้ถือหุ้นด้วยอัตราต่ำ หรือยกเว้นภาษีให้โดยแยกเงินปันผลออกจากเงินได้ประเภทอื่น

(ข) วิธี Imputation Method คือ การอนุญาตให้ผู้ถือหุ้นสามารถนำเงินภาษีที่จ่ายจากกำไรของนิติบุคคล ในส่วนที่เกี่ยวกับเงินปันผลนั้นมาถือเป็นเครดิตภาษีได้ โดยผู้ถือหุ้นต้องนำเงินปันผลที่ได้รับมารวมเป็นเงินได้เพื่อคำนวณภาษี ได้เท่าไรให้นำเครดิตภาษีเงินปันผลมาหักออกจากภาษีที่คำนวณได้ หากภาษีของผู้ถือหุ้นมีมากกว่าเครดิตภาษีที่ได้รับ ผู้ถือหุ้นต้องจ่ายภาษีส่วนต่างเพิ่มเติม แต่หากเครดิตภาษีมากกว่าภาษีของผู้ถือหุ้น ผู้ถือหุ้นจะได้รับเครดิตภาษีส่วนต่างคืนจากกรมสรรพากร

บทที่ 3

การขจัดภาษีซ้อนของประเทศไทยและต่างประเทศ

3.1 การขจัดภาษีซ้อนของประเทศไทย

เมื่อผู้เสียภาษีซึ่งเป็นบริษัทไทยมีเงินได้จากต่างประเทศไม่ว่าโดยการเข้าไปประกอบกิจการในต่างประเทศโดยตรงหรือมีเงินได้ที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศ บริษัทไทยต้องเสียภาษีเงินได้ในประเทศแหล่งเงินได้นั้น ในขณะที่เดียวกันบริษัทไทยก็ต้องนำเงินได้ดังกล่าวกลับมารวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในประเทศไทยด้วย ทำให้เกิดการเสียภาษีซ้อนระหว่างประเทศขึ้น

ประเทศไทยในฐานะประเทศถิ่นที่อยู่จึงมีหน้าที่ต้องจัดหรือบรรเทาภาระภาษีให้แก่ผู้เสียภาษี โดยมาตรการขจัดภาษีซ้อนที่ประเทศไทยใช้อยู่ในปัจจุบันมีทั้งมาตรการขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียวและมาตรการขจัดภาษีซ้อนสองฝ่าย

มาตรการขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียวตามประมวลรัษฎากรมี 3 วิธีการ คือ การนำภาษีต่างประเทศมาหักเป็นรายจ่าย การเครดิตภาษีต่างประเทศ และการยกเว้นภาษีสำหรับเงินได้ที่ได้รับจากต่างประเทศ ส่วนมาตรการขจัดภาษีซ้อนสองฝ่าย ได้แก่ การทำอนุสัญญาภาษีซ้อนกับประเทศต่างๆ กว่า 50 ประเทศ

3.1.1 มาตรการขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียว

3.1.1.1 การนำภาษีต่างประเทศมาหักเป็นรายจ่าย

การขจัดภาษีซ้อนตามวิธีนี้ ผู้เสียภาษีมีสิทธินำภาษีเงินได้ที่เสียไปในต่างประเทศ มาหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรขาดทุนสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในประเทศไทยได้ โดยถือว่าภาษีนั้นเป็นรายจ่ายเพื่อกิจการตามประมวลรัษฎากร

ตัวอย่าง บริษัทไทยมีรายได้จากต่างประเทศ 100 ล้านบาท เสียภาษีในต่างประเทศ 20 ล้านบาท บริษัทไทยนำภาษีต่างประเทศมาหักเป็นรายจ่ายได้ เหลือกำไรสุทธิ 80 ล้านบาท (100-20) และเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในประเทศไทย 24 ล้านบาท รวมภาระภาษีทั้งหมด 44 ล้านบาท (20+24)

การนำภาษีต่างประเทศมาหักเป็นรายจ่ายนี้ไม่ได้ทำให้ความซ้ำซ้อนทางภาษีหมดไป เพียงแต่ช่วยบรรเทาภาระภาษีซ้อนได้เพียงบางส่วนเท่านั้น (ผู้เสียภาษีได้สิทธิประโยชน์ทางภาษีเพียง 30% ของภาษีต่างประเทศที่จ่ายไปเท่านั้น) ผู้เสียภาษีจึงอาจยังมีภาระภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทยอยู่อีก (ถ้ามีรายได้มากกว่ารายจ่าย) อีกทั้งผู้ที่มีสิทธิใช้มาตรการนี้ได้ก็แต่เฉพาะนิติบุคคลที่เสียภาษีจากกำไรสุทธิเท่านั้น คือ บริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล และกิจการร่วมค้า ส่วนนิติบุคคลประเภทอื่น คือ มูลนิธิและสมาคม ซึ่งเสียภาษีจากยอดรายรับก่อนหักรายจ่ายไม่มีสิทธิขจัดภาษีซ้อนด้วยวิธีนี้¹

อย่างไรก็ดี วิธีนี้เหมาะสำหรับผู้เสียภาษีที่มีผลขาดทุน และไม่มีภาษีเงินได้ที่ต้องชำระในประเทศไทยในรอบระยะเวลาบัญชีที่มีเงินได้จากต่างประเทศ เพราะเมื่อนำภาษีต่างประเทศมาหักเป็นรายจ่ายจะทำให้เกิดผลขาดทุนเพิ่มขึ้น และมีสิทธินำผลขาดทุนนั้นยกไปใช้ในรอบระยะเวลาบัญชีถัดไปได้อีกไม่เกิน 5 รอบระยะเวลาบัญชี

3.1.1.2 การเครดิตภาษีตามพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 300 พ.ศ. 2539

เดิมก่อนมีการตราพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ในปี พ.ศ. 2539 หากผู้เสียภาษีมีเงินได้จากต่างประเทศที่ไม่มีอนุสัญญาภาษีซ้อนกับประเทศไทย ผู้เสียภาษีมีสิทธิขจัดภาษีซ้อนโดยใช้วิธีหักรายจ่ายได้เพียงวิธีเดียวเท่านั้น ซึ่งก่อให้เกิดความไม่เป็นกลางในการเสียภาษีระหว่างผู้ที่ลงทุนในประเทศที่มีอนุสัญญาภาษีซ้อนกับประเทศไทย กับผู้ที่ลงทุนในประเทศที่ไม่มีอนุสัญญาภาษีซ้อนกับประเทศไทย ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น กรมสรรพากรจึงได้ตราพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 300 ขึ้นในปี พ.ศ.2539 เพื่อให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลไทยที่มีเงินได้จากแหล่งต่างประเทศ สามารถนำภาษีเงินได้ที่เสียไว้ในต่างประเทศมาใช้เป็นเครดิตหรือหักออกจากภาษีเงินได้นิติบุคคลที่ต้องเสียในประเทศไทยได้

การขจัดภาษีซ้อนตามพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ เป็นการขจัดภาษีซ้อนโดยวิธีเครดิตแบบธรรมดา แม้ว่าข้อความในพระราชกฤษฎีกาจะใช้คำว่า “ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล” ก็มีใช้การขจัดภาษีซ้อนโดยวิธียกเว้นแต่อย่างใด เพราะเมื่อพิจารณาจากข้อความที่บัญญัติว่า “ให้ยกเว้นภาษีเงินได้เป็นจำนวนเท่ากับภาษีเงินได้ที่เสียไปในต่างประเทศ แต่ไม่เกินจำนวนภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทยสำหรับเงินได้นั้น” เท่ากับว่า เมื่อผู้เสียภาษี เสียภาษีในต่างประเทศไปแล้วจำนวนเท่าใด ผู้เสียภาษีย่อมมีสิทธินำภาษีนั้นมาหักออกจากภาษีที่ต้องเสียใน

¹ อุทัย เพ็ญรัตน์, “การขจัดภาษีซ้อนระหว่างประเทศของประเทศไทย,” (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2537), หน้า 71.

ประเทศไทยได้ เป็นจำนวนไม่เกินภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทยสำหรับเงินได้นั้น ซึ่งคือวิธีการเครดิตธรรมดา²

เหตุที่พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ไม่ใช่คำว่าเครดิตภาษี แต่ใช้คำว่ายกเว้นภาษีเงินได้นั้น เนื่องจากข้อจำกัดในการบัญญัติกฎหมาย กล่าวคือ พระราชกฤษฎีกาฯ ฉบับที่ 300 ตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 3 (1) แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งบัญญัติว่า “บรรดา รัษฎากรประเภทต่างๆ ซึ่งเรียกเก็บตามประมวลรัษฎากรนี้จะตราพระราชกฤษฎีกาเพื่อการต่อไปนี้ได้ คือ (1) ลดอัตราหรือยกเว้นเพื่อให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ กิจการ หรือสภาพของท้องถิ่นบางแห่งหรือทั่วไป” ดังนั้น ในการตราพระราชกฤษฎีกาฯ ฉบับที่ 300 แม้เจตนารมณ์ต้องการให้การ ขจัดภาษีซ้อนโดยวิธีเครดิตแบบธรรมดา แต่ก็จำเป็นต้องใช้คำว่ายกเว้นภาษีเงินได้แทน เพื่อให้ สอดคล้องกับมาตรา 3 (1) ซึ่งเป็นที่มาของอำนาจในการตรากฎหมายฉบับนี้

หลักการทั่วไปในการเครดิตภาษีต่างประเทศตามพระราชกฤษฎีกาฯ ฉบับนี้ คือ ใช้ได้กับเงินได้ทุกประเภท โดยจำนวนภาษีต่างประเทศที่มีสิทธิเครดิตได้ นั้น ต้องไม่เกิน จำนวนภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทยส่วนที่คำนวณจากเงินได้จากแหล่งต่างประเทศ และ กำหนดให้ต้องคำนวณภาษีแยกเป็นรายประเทศเท่านั้น (ซึ่งคือวิธี Per-Country Limitation นั้นเอง) และเมื่อแยกเป็นรายประเทศแล้ว ผู้เสียภาษียังต้องแยกเงินได้จากประเทศนั้นออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 เงินได้จากการเข้าไปประกอบกิจการในต่างประเทศ และกลุ่มที่ 2 เงินได้ที่ได้รับ จากบริษัทต่างประเทศ จากนั้นผู้เสียภาษีจึงคำนวณหาจำนวนเครดิตภาษีต่างประเทศของเงินได้ แต่ละกลุ่มที่มีสิทธินำมาเครดิตหรือหักออกจากภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทยได้ (วิธี Item-by-Item Limitation)

นอกจากนี้ การให้เครดิตภาษีตามพระราชกฤษฎีกาฯ ฉบับที่ 300 เป็นการให้เครดิตภาษีทางตรง (Direct Foreign Tax Credit) เท่านั้น ไม่มีการให้เครดิตภาษีทางอ้อม (Indirect Foreign Tax Credit หรือ Underlying Tax Credit) แต่อย่างใด กล่าวคือ ในกรณีผู้เสีย ภาษีมีเงินได้ประเภทเงินปันผลจากต่างประเทศ ประเทศไทยยอมให้ผู้เสียภาษีเครดิตภาษีได้ เฉพาะภาษีส่วนที่ตนเสียไว้ในต่างประเทศเท่านั้น แต่ไม่ยอมให้นำภาษีเงินได้ของบริษัทผู้จ่ายเงิน ปันผลในส่วนของกำไรที่นำมาจ่ายเป็นเงินปันผล มาเครดิตหรือหักออกจากภาษีที่ต้อง เสียในประเทศไทยได้ ผลคือ เงินปันผลที่ได้รับจากต่างประเทศยังมีภาระภาษีซ้อนอยู่บางส่วน ทำให้การขจัดภาษีซ้อนไม่สมบูรณ์ ซึ่งผู้เขียนจะได้กล่าวโดยละเอียดต่อไปในบทที่ 4

² ชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม, “การจัดหรือบรรเทาภาระภาษีซ้อนระหว่างประเทศ,” อุลพาณ(2547), หน้า 69.

3.1.1.2.1 หลักเกณฑ์การเครดิตภาษีต่างประเทศตามพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 300

ในการขจัดภาษีซ้อนตามพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 300 กรมสรรพากรได้กำหนดหลักเกณฑ์และรายละเอียดในการเครดิตภาษีต่างประเทศไว้ในประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีเงินได้ (ฉบับที่ 65) เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการยกเว้นภาษีเงินได้ให้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย ลงวันที่ 15 พฤศจิกายน 2539 โดยมีสาระสำคัญดังนี้

(1) ผู้มีสิทธิเครดิตภาษี ได้แก่ บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย (บริษัทไทย) และเสียภาษีจากกำไรสุทธิ ซึ่งคำนวณจากรายได้จากกิจการหรือเนื่องจากการทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ตามมาตรา 65 ทวิ และมาตรา 65 ตริ แห่งประมวลรัษฎากร

(2) ผู้เสียภาษีมีเงินได้จากการประกอบกิจการในต่างประเทศ หรือได้รับเงินได้จากบริษัทต่างประเทศ และได้เสียภาษีสำหรับเงินได้ดังกล่าวไปแล้วในต่างประเทศ

(3) จำนวนภาษีต่างประเทศที่มีสิทธินำมาเครดิตได้เท่ากับภาษีที่เสียไปในต่างประเทศ แต่ไม่เกินจำนวนภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทยส่วนที่คำนวณจากเงินได้จากการประกอบกิจการในต่างประเทศ และหรือจากเงินได้ที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศ

(4) ห้ามนำภาษีต่างประเทศซึ่งไม่เกินจำนวนภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทยส่วนที่คำนวณจากการประกอบกิจการในต่างประเทศ และหรือจากเงินได้ที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศ (ส่วนที่นำมาใช้เป็นเครดิต) ไปหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรขาดทุนสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลอีก แต่หากมีจำนวนภาษีต่างประเทศเหลืออยู่หลังจากใช้สิทธิเครดิตภาษีแล้ว ผู้เสียภาษีมีสิทธินำภาษีดังกล่าวมาหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรขาดทุนสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลได้ ไม่ถือว่าเป็นรายจ่ายต้องห้ามตามมาตรา 65 ตริ (6) แห่งประมวลรัษฎากร เนื่องจากเป็นรายจ่ายภาษีเงินได้ที่จ่ายในต่างประเทศ

(5) เมื่อใช้สิทธิเครดิตภาษีตามพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 300 ในรอบระยะเวลาบัญชีใดแล้ว ห้ามมิให้เปลี่ยนแปลงวิธีการในรอบระยะเวลาบัญชีนั้นอีก (แต่รอบระยะเวลาบัญชีถัดไปสามารถเปลี่ยนแปลงวิธีการได้)

(6) การคำนวณหาจำนวนภาษีที่มีสิทธิเครดิตได้ ไม่ว่าจะ ส่วนของรายได้จากการประกอบกิจการในต่างประเทศหรือเงินได้ที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศ ให้คำนวณแยกเป็นรายประเทศ

(7) ภาษีที่เสียไปในต่างประเทศให้คำนวณค่าเป็นเงินไทย ตามราคาตลาดในวันที่มีการชำระภาษีดังกล่าว

(8) กรณีรอบระยะเวลาบัญชีในต่างประเทศไม่ตรงกับ รอบระยะเวลาบัญชีของผู้เสียภาษีในประเทศไทย และผู้เสียภาษีได้ชำระภาษีเงินได้ในต่างประเทศ หลังจากยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล (ภ.ง.ด.50) ไปแล้ว ผู้เสียภาษีต้องยื่น แบบแสดงรายการดังกล่าวใหม่เพื่อปรับปรุงจำนวนภาษีให้ถูกต้อง และหากมีภาษีที่ชำระเกินผู้เสีย ภาษีมีสิทธิขอคืนภาษีดังกล่าวได้

(9) ผู้เสียภาษีต้องมีหลักฐานการเสียภาษีในต่างประเทศ ที่หน่วยงานจัดเก็บภาษีในต่างประเทศรับรองเพื่อให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบ โดยหลักฐานดังกล่าวต้องมีค่าแปลเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ ระบุชื่อผู้มีเงินได้ รายการเงินได้ และจำนวนภาษีที่เสีย ไปแล้วในต่างประเทศ

3.1.1.2.2 ขั้นตอนการคำนวณจำนวนภาษีต่างประเทศที่มีสิทธิเครดิตได้

(1) การคำนวณหาจำนวนภาษีที่ต้องเสียตามกฎหมายไทยส่วน ที่คำนวณจากรายได้จากการประกอบกิจการในต่างประเทศ และ/หรือจากเงินได้ที่ได้รับจากบริษัท ต่างประเทศ โดยคำนวณแยกเป็นรายประเทศ ตามหลักเกณฑ์ดังนี้

(ก) กรณีมีเงินได้จากการประกอบกิจการใน ต่างประเทศอย่างเดียวนำเงินได้ดังกล่าวหักด้วยรายจ่ายตามมาตรา 65 ทวิ และมาตรา 65 ตริ ได้เท่าใดให้คูณด้วยอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล ผลลัพธ์คือ จำนวนภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทย ส่วนที่คำนวณจากเงินได้ดังกล่าว

(ข) กรณีมีเงินได้ที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศอย่าง เดียว เช่น เงินปันผล, ดอกเบี้ย นำเงินได้ดังกล่าวคูณด้วยอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล ผลลัพธ์คือ จำนวนภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทยส่วนที่คำนวณได้จากเงินได้ดังกล่าว

(ค) กรณีมีเงินได้ 2 ส่วน คือ เงินได้จากการประกอบ กิจการในต่างประเทศ และเงินได้ที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศ โดยกฎหมายของประเทศแหล่ง เงินได้กำหนดให้ต้องนำเงินได้ทั้ง 2 ส่วน ไปรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลเมื่อสิ้นรอบ

ระยะเวลาบัญชีในประเทศนั้น ให้นำเงินได้ทั้ง 2 ส่วน หักด้วยรายจ่ายตามมาตรา 65 ทวิ และมาตรา 65 ตริ ได้เท่าใดให้คูณด้วยอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล ผลลัพธ์คือ จำนวนภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทยส่วนที่คำนวณได้จากเงินได้ทั้ง 2 ส่วน

(ง) กรณีมีเงินได้ 2 ส่วน คือ เงินได้จากการประกอบกิจการในต่างประเทศ และเงินได้ที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศ และกฎหมายของประเทศแหล่งเงินได้กำหนดให้เงินได้ส่วนที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศ เสียภาษีโดยไม่ต้องนำเงินได้ดังกล่าวไปรวมคำนวณกับเงินได้จากการประกอบกิจการในต่างประเทศ เพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลเมื่อสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีในประเทศนั้นอีก (Final Tax) ให้ผู้เสียภาษีกำหนดภาษีที่ต้องเสียตามกฎหมายไทยเหมือนข้อ (ข)

(จ) กรณีรอบระยะเวลาบัญชีในต่างประเทศไม่ตรงกับรอบระยะเวลาบัญชีในประเทศไทย การคำนวณหาจำนวนภาษีที่ต้องเสียตามกฎหมายไทย ให้ใช้รายได้และรายจ่ายที่เกิดขึ้นในต่างประเทศในช่วงเวลาที่ตรงกับรอบระยะเวลาบัญชีในประเทศไทย

(2) เปรียบเทียบจำนวนภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทยตามข้อ (1) กับภาษีที่เสียไว้แล้วในต่างประเทศ หากปรากฏว่า

(ก) จำนวนภาษีต่างประเทศน้อยกว่าหรือเท่ากับจำนวนภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทย ผู้เสียภาษีมีสิทธินำภาษีต่างประเทศมาหักออกจากภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทยได้ทั้งจำนวน

ตัวอย่าง บริษัทไทยมีเงินได้จากบริษัทต่างประเทศ 100 บาท เสียภาษีไปแล้วในต่างประเทศจำนวน 20 บาท ภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทยส่วนที่คำนวณจากเงินได้นั้นเท่ากับ 30 บาท ($100 \times 30\%$) ดังนี้ ผู้เสียภาษีมีสิทธินำภาษีต่างประเทศจำนวน 20 บาท มาหักออกจากภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทยได้ทั้งจำนวน และมีภาษีที่ต้องชำระเพิ่มเติมอีก 10 บาท ($30-20$)

(ข) จำนวนภาษีต่างประเทศมากกว่าจำนวนภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทย ผู้เสียภาษีมีสิทธินำภาษีต่างประเทศมาหักออกจากภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทยได้ เท่ากับจำนวนภาษีไทยส่วนที่คำนวณได้จากเงินได้จากต่างประเทศเท่านั้น และมีสิทธินำภาษีต่างประเทศส่วนที่เหลือ มาหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรขาดทุนสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลได้

ตัวอย่าง บริษัทไทยมีเงินได้จากต่างประเทศจำนวน 100 บาท เสียภาษีในต่างประเทศแล้วเป็นจำนวน 40 บาท ภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทยส่วนที่

ค่านวนจากเงินได้นั้นเท่ากับ 30 บาท (100x30%) ดังนี้ ผู้เสียภาษีมีสิทธินำภาษีต่างประเทศมาหักออกจากภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทยได้เพียง 30 บาท เท่านั้น

3.1.1.3 การยกเว้นภาษีตามพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 442 พ.ศ. 2548

การจัดภาษีซ้อนตามพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 442 เป็นมาตรการจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียวโดยวิธียกเว้น (Exemption Method) กล่าวคือ ประเทศไทยยอมยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลให้แก่บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย (บริษัทไทย) สำหรับเงินปันผลที่บริษัทดังกล่าวได้รับจากบริษัทต่างประเทศ โดยบริษัทไทยไม่ต้องนำเงินปันผลที่รับจากต่างประเทศมารวมเป็นรายได้ในการคำนวณกำไรขาดทุนสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในประเทศไทยอีก

เดิมหากบริษัทไทยได้รับเงินปันผลจากบริษัทต่างประเทศ บริษัทไทยมีสิทธิเลือกจัดภาษีซ้อนได้โดยใช้วิธีเครดิตภาษีต่างประเทศตามพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 300 หรือวิธีหักรายจ่าย รวมถึงการจัดภาษีซ้อนตามอนุสัญญาภาษีซ้อน (ถ้ามี) แต่ต่อมาในปี พ.ศ. 2548 กรมสรรพากรได้ออกมาตรการจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียว โดยการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับเงินปันผลที่บริษัทไทยได้รับจากบริษัทต่างประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการขยายขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจไทยในการไปลงทุนในต่างประเทศ

3.1.1.3.1 หลักเกณฑ์การยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินปันผลที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศ³

(1) ผู้มีสิทธิได้รับยกเว้นภาษี ได้แก่ บริษัทจำกัด และบริษัทมหาชนจำกัด ที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย (ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล กิจการร่วมค้า มูลนิธิ และสมาคม ไม่ได้รับสิทธิยกเว้นภาษี)

(2) บริษัทไทยที่ได้รับเงินปันผล ต้องถือหุ้นในบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลผู้จ่ายเงินปันผลไม่น้อยกว่า 25% ของหุ้นทั้งหมดที่มีสิทธิออกเสียง เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน นับแต่วันที่ได้นั้นมาจนถึงวันที่ได้รับเงินปันผล

³ สรรพากร, กรม คำชี้แจงกรมสรรพากรเรื่องการยกเว้นภาษีเงินได้ให้แก่บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย สำหรับเงินได้พึงประเมินที่เป็นเงินปันผลซึ่งได้รับจากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ, 2548

(3) ต้องเป็นเงินปันผลที่ได้รับจากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศ

(4) เงินปันผลที่ได้รับต้องมาจากการคำนวณกำไรสุทธิของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลผู้จ่ายเงินปันผล โดยในประเทศผู้จ่ายเงินปันผลต้องมีการกำหนดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล ดังนี้

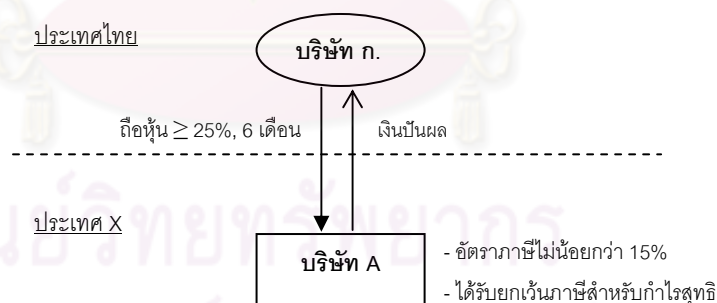
(ก) กรณีอัตราคงที่ (Fixed Rate) อัตราภาษีต้องไม่ต่ำกว่า 15% ของกำไรสุทธิ

(ข) กรณีอัตราก้าวหน้า (Progressive Rate) หรืออัตราถดถอย (Regressive Rate) อัตราภาษีสูงสุดที่จัดเก็บต้องไม่ต่ำกว่า 15% ของกำไรสุทธิ

ทั้งนี้ ไม่คำนึงว่ากำไรสุทธิที่นำมาจ่ายเงินปันผลนั้น เสียภาษีเงินได้ในประเทศผู้จ่ายเงินปันผลในอัตราใด

(5) กรณีประเทศของผู้จ่ายเงินปันผล มีกฎหมายลดหรือยกเว้นภาษีสำหรับกำไรสุทธิให้แก่ผู้จ่ายเงินปันผล ทำให้เงินปันผลดังกล่าวเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในอัตราต่ำกว่า 15% หรือไม่เสียภาษีเลย บริษัทไทยผู้รับเงินปันผลยังคงได้รับสิทธิยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินปันผลดังกล่าวตามกฎหมายไทย

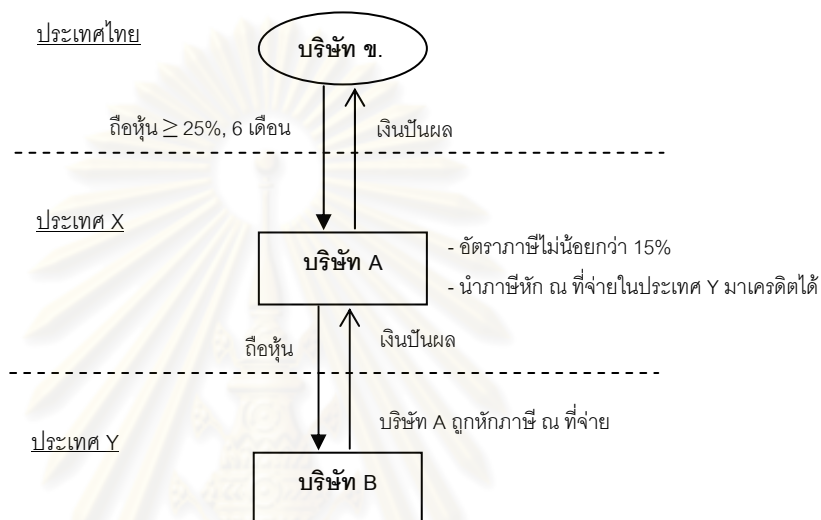
ตัวอย่าง

บริษัท ก. เป็นบริษัทไทย ได้รับเงินปันผลจากบริษัท A ซึ่งเป็นบริษัทในประเทศ X บริษัท ก. ถือหุ้นในบริษัท A ไม่น้อยกว่า 25% ของหุ้นทั้งหมดที่มีสิทธิออกเสียง เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน นับแต่วันที่ได้หุ้นจนถึงวันที่ได้รับเงินปันผล บริษัท A จ่ายเงินปันผลให้บริษัท ก. จากกำไรสุทธิที่ได้รับยกเว้นภาษีตามกฎหมายประเทศ X ดังนี้ บริษัท ก. ยังมีสิทธิได้รับยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินปันผลที่ได้รับจากบริษัท A อยู่

(6) กรณีผู้จ่ายเงินปันผลนำเงินปันผลที่ตนได้รับจากต่างประเทศ มาจ่ายเป็นเงินปันผลต่อให้กับบริษัทไทย และประเทศผู้จ่ายเงินปันผลมีกฎหมายกำหนดให้ผู้จ่ายเงินปันผล มีสิทธินำภาษีที่ได้ชำระในต่างประเทศสำหรับเงินปันผลมาถือเป็นเครดิตในการคำนวณภาษีเงินได้ของผู้จ่ายเงินปันผลได้ กรณีเช่นนี้บริษัทไทยผู้รับเงินปันผล ยังคงได้รับสิทธิยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินปันผลดังกล่าวตามกฎหมายไทย

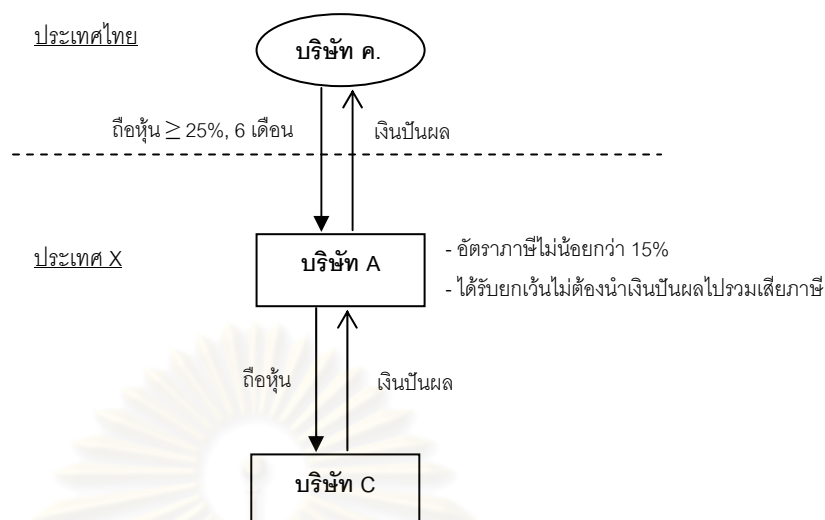
ตัวอย่าง

บริษัท ข. เป็นบริษัทไทย ถือหุ้นในบริษัท A ซึ่งเป็นบริษัทในประเทศ X ไม่น้อยกว่า 25% ของหุ้นทั้งหมดที่มีสิทธิออกเสียง เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน นับแต่วันที่ถือหุ้นมาจนถึงวันที่ได้รับเงินปันผล บริษัท A จ่ายเงินปันผลให้บริษัท ข. โดยจ่ายจากเงินปันผลที่ได้รับจากบริษัท B ซึ่งเป็นบริษัทในประเทศ Y และประเทศ X ให้สิทธิบริษัท A นำภาษีที่ถูกหักในประเทศ Y มาเครดิตออกจากภาษีที่ต้องชำระในประเทศ X ได้ ทำให้บริษัท A เสียภาษีน้อยลงหรือไม่มีภาษีต้องเสียในประเทศ X ดังนี้ บริษัท ข. ยังได้รับสิทธิยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินปันผลที่ได้รับจากบริษัท A

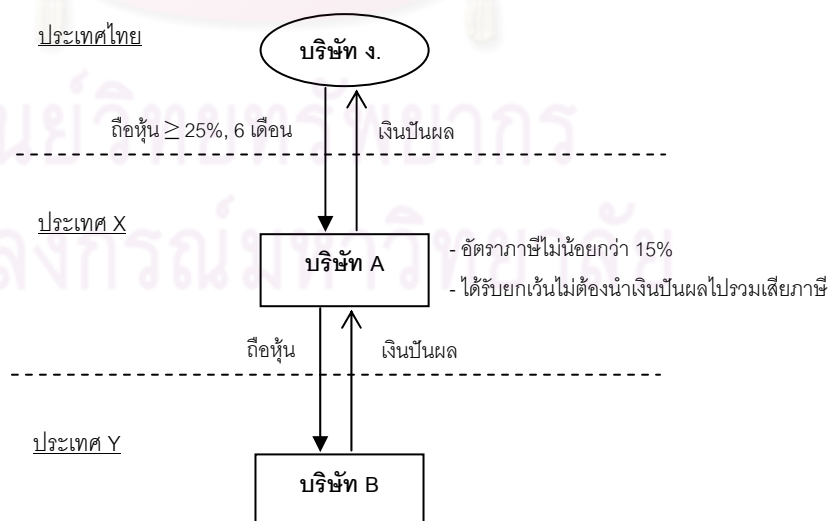
(7) กรณีที่ไม่ได้รับสิทธิยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินปันผล ได้แก่ กรณีที่ประเทศผู้จ่ายเงินปันผล มีกฎหมายยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินปันผลให้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลซึ่งเป็นผู้จ่ายเงินปันผลให้บริษัทไทยว่า ผู้จ่ายเงินปันผลนั้นไม่ต้องนำเงินปันผลที่ได้รับจากบริษัทอื่นไปรวมคำนวณกำไรขาดทุนสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล แล้วต่อมาผู้จ่ายเงินปันผลนำเงินปันผลดังกล่าวซึ่งได้รับยกเว้นภาษี มาจ่ายเป็นเงินปันผลต่อให้กับบริษัทไทย บริษัทไทยผู้รับเงินปันผล **ไม่ได้รับ** สิทธิยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินปันผลดังกล่าวตามกฎหมายไทย

ตัวอย่างที่ 1

บริษัท ค. เป็นบริษัทไทย ถือหุ้นในบริษัท A ซึ่งเป็นบริษัทในประเทศไทย X ไม่น้อยกว่า 25% ของหุ้นทั้งหมดที่มีสิทธิออกเสียง เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือนนับแต่วันที่ถือหุ้นมาจนถึงวันที่ได้รับเงินปันผล บริษัท A ได้รับเงินปันผลจากบริษัท C และกฎหมายประเทศไทย ให้สิทธิบริษัท A ไม่ต้องนำเงินปันผลที่ได้รับจากบริษัท C ไปรวมคำนวณกำไรขาดทุนสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลของบริษัท A ต่อมาเมื่อบริษัท A นำเงินปันผลที่รับจากบริษัท C มาจ่ายเป็นเงินปันผลให้บริษัท ค. ดังนี้ บริษัท ค. ไม่ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินปันผลที่ได้รับจากบริษัท A

ตัวอย่างที่ 2

บริษัท ง. เป็นบริษัทไทย ถือหุ้นในบริษัท A ซึ่งเป็นบริษัทในประเทศ X ไม่น้อยกว่า 25% ของหุ้นทั้งหมดที่มีสิทธิออกเสียง เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือนนับแต่วันที่ถือหุ้นมาจนถึงวันที่ได้รับเงินปันผล บริษัท A ได้รับเงินปันผลจากบริษัท B ซึ่งเป็นบริษัทในประเทศ Y โดยกฎหมายของประเทศ X ให้สิทธิบริษัท A ไม่ต้องนำเงินปันผลที่ได้รับจากบริษัท B ไปรวมคำนวณกำไรขาดทุนสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลของบริษัท A ต่อมาเมื่อบริษัท A นำเงินปันผลที่ได้รับจากบริษัท B มาจ่ายเป็นเงินปันผลให้บริษัท ง. ดังนี้ บริษัท ง. ไม่ได้รับยกเว้น ภาษีเงินได้สำหรับเงินปันผลที่ได้รับจากบริษัท A

3.1.1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียววิธีต่างๆ

ปัจจุบันประเทศไทยมีวิธีจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียว 3 วิธี คือ วิธีหักรายจ่าย วิธีเครดิตภาษี และวิธียกเว้นภาษี โดยแต่ละวิธีมีเงื่อนไขและข้อจำกัดที่แตกต่างกัน อีกทั้งจำนวนภาษีที่ผู้เสียภาษีได้รับการจัดหรือบรรเทา ก็แตกต่างกันด้วย ดังจะเห็นได้จากตารางการเปรียบเทียบภาระภาษีระหว่างการจัดภาษีซ้อนวิธีต่างๆ ดังนี้

(หน่วย : บาท)

รายการ	วิธีหักรายจ่าย	วิธีเครดิต	วิธียกเว้น
(1) เงินได้จากต่างประเทศ	100	100	100
(2) ภาษีเงินได้ที่เสียในต่างประเทศ (15%)	15	15	15
(3) นำภาษีที่เสียในต่างประเทศมาหักเป็นรายจ่าย	15	-	-
(4) เงินได้สุทธิในประเทศ	85	100	-
(5) ภาษีเงินได้ในประเทศไทยก่อนหักเครดิตภาษี (30%)	25.5	30	-
(6) หักภาษีเงินได้ในต่างประเทศ	-	15	-
(7) ภาระภาษีสุดท้ายในประเทศ	25.5	15	-
(8) รวมภาษีเงินได้ที่ทั้งในประเทศและต่างประเทศ [(2)+(7)]	40.5	30	15

จากตารางข้างต้นเห็นได้ว่า การจัดภาษีซ้อนโดยวิธียกเว้นให้ประโยชน์แก่ผู้เสียภาษีมากที่สุด โดยเฉพาะกรณีที่อัตราภาษีของประเทศแหล่งเงินได้ต่ำกว่าอัตราภาษีของประเทศไทย โดยผู้เสียภาษีมีภาระภาษีทั้งหมดเพียง 15 บาท ซึ่งต่ำกว่าอัตราภาษีเงินได้ในประเทศถึง 15% ในขณะที่วิธีหักรายจ่ายให้ประโยชน์แก่ผู้เสียภาษีน้อยที่สุด กล่าวคือ ผู้เสีย

ภาษีมีภาระภาษีรวมทั้งหมดสูงถึง 40.5 บาท เพราะวิธีนี้ไม่ได้ทำให้ภาระภาษีในต่างประเทศหมดไป เพียงแต่ช่วยบรรเทาภาระภาษีให้น้อยลงเท่านั้น ส่วนวิธีเครดิตนั้น มีความเป็นกลางกับผู้เสียภาษีมากที่สุด เพราะไม่ว่าผู้เสียภาษีมีเงินได้จากในประเทศหรือจากต่างประเทศ หากอัตราภาษีของประเทศแหล่งเงินได้ไม่สูงกว่าอัตราภาษีของประเทศไทยแล้ว เงินได้จากทั้ง 2 แหล่งจะมีภาระภาษีเท่ากัน โดยจากตารางข้างต้นเห็นว่าเงินได้จากต่างประเทศมีภาระภาษีรวมสุดท้ายที่ 30 บาท ซึ่งเท่ากับอัตราภาษีเงินได้ในประเทศไทย⁴

3.1.2 มาตรการขจัดภาษีซ้อนสองฝ่าย

ปัจจุบันประเทศไทยขจัดภาษีซ้อนสองฝ่ายโดยการทำอนุสัญญาภาษีซ้อนกับประเทศต่างๆ รวม 52 ประเทศ⁵ โดยวิธีการขจัดภาษีซ้อนตามอนุสัญญามีทั้งวิธีเครดิตภาษีธรรมดา วิธีเครดิตภาษีทางอ้อม และวิธียกเว้น ส่วนการจะใช้วิธีใดขจัดภาษีซ้อนนั้นขึ้นอยู่กับภาระระหว่างคู่สัญญาในขณะที่ทำอนุสัญญาภาษีซ้อน ซึ่งอนุสัญญาภาษีซ้อนที่ประเทศไทยทำกับประเทศต่างๆ นั้นส่วนใหญ่แล้วจะใช้วิธีเครดิตธรรมดาในการขจัดภาษีซ้อน

วิธีเครดิตธรรมดา คือ ผู้เสียภาษีมีสิทธินำภาษีเงินได้ที่เสียไปแล้วประเทศคู่สัญญามาหักออกจากภาษีไทยส่วนที่คำนวณจากเงินได้ที่ได้รับจากประเทศคู่สัญญา เป็นจำนวนไม่เกินภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทย

วิธีเครดิตทางอ้อม (ใช้กับเงินได้ประเภทเงินปันผลเท่านั้น) คือ ผู้เสียภาษีมีสิทธินำภาษีที่บริษัทผู้จ่ายเงินปันผลเสียไว้ในประเทศคู่สัญญาที่มีการจ่ายเงินปันผล มาใช้เป็นเครดิตภาษีในประเทศไทยได้ตามสัดส่วนที่ผู้เสียภาษีถือหุ้นอยู่ในบริษัทผู้จ่ายเงินปันผล

วิธี Tax Sparing Credit คือ ผู้เสียภาษีมีสิทธินำภาษีที่ได้รับยกเว้นหรือลดหย่อนตามกฎหมายส่งเสริมการลงทุนของประเทศคู่สัญญามาใช้เป็นเครดิตหักออกจากภาษีของประเทศไทย เสมือนว่าผู้เสียภาษีได้เสียภาษีตามอัตราปกติในประเทศคู่สัญญาไว้แล้ว โดยจำนวนภาษีที่เครดิตได้ต้องไม่เกินภาษีในประเทศไทยส่วนที่คำนวณจากเงินได้ที่ได้รับจากประเทศคู่สัญญา

⁴ พล ธีระคุปต์, สารพันปัญหาภาษีระหว่างประเทศเล่ม 3 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550) หน้า 13.

⁵ ณ วันที่ 16 มีนาคม 2552

วิธี Matching Credit คือ เป็นการกำหนดจำนวนภาษีเป็นอัตราที่แน่นอนสำหรับผู้เสียภาษีที่จะนำไปใช้เครดิตภาษีได้ โดยไม่คำนึงว่าผู้เสียภาษีจะได้เสียภาษีในประเทศคู่สัญญาไปจริงเท่าใด

วิธีการยกเว้น คือ ผู้เสียภาษีได้รับยกเว้นไม่ต้องนำเงินได้ที่ได้รับจากต่างประเทศมารวมคำนวณเพื่อเสียภาษีในประเทศไทยอีก

3.1.3 สิทธิในการเลือกใช้วิธีขจัดภาษีซ้อนสำหรับเงินได้ที่ได้ชำระภาษีไปแล้วในต่างประเทศ

กรณีผู้เสียภาษีซึ่งเป็นบริษัทไทยมีเงินได้จากต่างประเทศ และได้เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในต่างประเทศไปแล้ว เมื่อนำเงินได้ดังกล่าวมารวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในประเทศไทย ผู้เสียภาษีมีสิทธิขจัดภาษีซ้อนสำหรับภาษีเงินได้ที่ได้ชำระไปในต่างประเทศได้ โดยกรมสรรพากรได้วางแนวทางการเลือกใช้สิทธิในการขจัดภาษีซ้อนไว้ตามหนังสือตอบข้อหารือของกรมสรรพากรหลายฉบับว่า* ผู้เสียภาษีมีสิทธิเลือกวิธีขจัดภาษีซ้อนได้ โดยในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชี ผู้เสียภาษีเลือกใช้วิธีการขจัดภาษีซ้อนได้เพียงวิธีเดียวสำหรับเงินได้จากแต่ละประเทศ กล่าวคือ เมื่อมีเงินได้จากต่างประเทศ การขจัดภาษีซ้อนสำหรับเงินได้ทุกประเภทจากประเทศเดียวกันในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น ผู้เสียภาษีต้องใช้วิธีการเดียวกันเท่านั้น (แต่หากต่างรอบระยะเวลาบัญชี ผู้เสียภาษีมีสิทธิเลือกวิธีการอื่นได้) โดยวิธีขจัดภาษีซ้อนที่ผู้เสียภาษีมีสิทธิเลือก ได้แก่

- (1) วิธีเครดิตภาษีต่างประเทศตามพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 300 หรือ
- (2) วิธีนำภาษีต่างประเทศทั้งจำนวนมาหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรขาดทุนสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในประเทศไทย หรือ
- (3) วิธีนำภาษีต่างประเทศมาเครดิตภาษีในการคำนวณภาษีเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในประเทศไทย ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในอนุสัญญาภาษีซ้อนที่ประเทศไทยทำกับประเทศต่างๆ ประกอบกับพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 18

ส่วนการขจัดภาษีซ้อนโดยวิธียกเว้นภาษีสำหรับเงินปันผลที่เสียภาษีแล้วในต่างประเทศตามพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 442 นั้น กรมสรรพากรยังไม่มีกรวางแนวทาง

* เช่น หนังสือตอบข้อหารือเลขที่ กค 0706/10858 ลงวันที่ 28 ธันวาคม 2548, กค 0706/1848 ลงวันที่ 6 มีนาคม 2549

ว่า หากผู้เสียภาษีมีเงินได้หลายประเภทรวมทั้งเงินปันผลจากประเทศเดียวกัน ผู้เสียภาษีจะมีสิทธิเลือกนำเฉพาะเงินปันผลมาจากเงินภาษีตามพระราชกฤษฎีกาฯ ฉบับที่ 442 ส่วนเงินได้ประเภทอื่นที่เหลือก็เลือกขจัดภาษีซ้อนตามวิธีการใดวิธีการหนึ่งข้างต้นได้หรือไม่ หรือผู้เสียภาษียังคงต้องปฏิบัติตามแนวทางเดิมที่กรมสรรพากรวางไว้ ซึ่งในส่วนี้ผู้เขียนจะได้วิเคราะห์ต่อไปในบทที่ 4

3.2. การขจัดภาษีซ้อนของประเทศสหรัฐอเมริกา

3.2.1 หลักการทั่วไปในการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลของประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกาแบ่งการจัดเก็บภาษีเป็นระดับประเทศ ระดับรัฐ และระดับท้องถิ่น โดยภาษีที่ต้องเสียในระดับประเทศ (Federal Tax) คือ ภาษีเงินได้นิติบุคคล ซึ่งผู้เสียภาษีมีสิทธินำภาษีที่เสียไปแล้วในระดับท้องถิ่นหรือระดับรัฐ มาหักออกจากภาษีที่ต้องเสียในระดับประเทศได้ ดังนั้น การศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการขจัดภาษีซ้อนของประเทศสหรัฐอเมริกาในส่วนี้จึงเป็นการศึกษาตามหลักเกณฑ์ภาษีระดับประเทศ และประมวลกฎหมายภาษีอากรของประเทศสหรัฐอเมริกา (Internal Revenue Code: IRC)

ประเทศสหรัฐอเมริกาจัดเก็บภาษีจากบริษัทซึ่งมีถิ่นที่อยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา (บริษัทสหรัฐอเมริกา) ตามหลักเงินได้ทั่วโลก หรือ Worldwide Income basis โดยบริษัทสหรัฐอเมริกาต้องเสียภาษีจากเงินได้ทั่วโลกที่ได้รับ ไม่ว่าจะนำเงินได้นั้นกลับเข้ามาในประเทศสหรัฐอเมริกาหรือไม่⁶ ผลจากการที่ประเทศสหรัฐอเมริกาเก็บภาษีตามหลักเงินได้ทั่วโลกนี้ ทำให้บริษัทสหรัฐอเมริกาที่ไปลงทุนในต่างประเทศมีภาวะภาษีซ้อนระหว่างประเทศเกิดขึ้นเช่นกัน

ในด้านระบบภาษีเงินได้นิติบุคคลนั้น ประเทศสหรัฐอเมริกาใช้ระบบ Classical System⁷ คือ บริษัทและผู้ถือหุ้นของบริษัทถือว่าเป็นหน่วยภาษีที่แยกต่างหากจากกัน ดังนั้น เมื่อบริษัทประกอบกิจการมีกำไรและเสียภาษีเงินได้ในระดับบริษัทไปแล้ว ต่อมาเมื่อบริษัทนำกำไรนั้นมาจ่ายเป็นเงินปันผลให้แก่ผู้ถือหุ้น ผู้ถือหุ้นต้องเสียภาษีจากเงินปันผลนั้นอีกซึ่งเป็นภาษีระดับผู้ถือหุ้น โดยกฎหมายภาษีอากรของประเทศสหรัฐอเมริกาไม่ได้ให้เครดิตภาษีเงินปันผล หรือยกเว้นภาษีให้แก่ผู้ถือหุ้นสำหรับภาษีระดับบริษัทที่ได้ชำระไปแล้ว ทำให้เกิดการเสียภาษีซ้อนเชิงเศรษฐกิจซ้ำซ้อน

⁶ Deloitte, United States International Tax and Business Guide (March 2008), p.6-7.

⁷ PriceWaterhouse, Doing Business in The United States (U.S.A.: PriceWaterhouse World Firm Service Inc., 1994), p.162.

3.2.2 มาตรการขจัดภาษีซ้อนระหว่างประเทศ

ประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีมาตรการขจัดภาษีซ้อนระหว่างประเทศทั้งการขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียวตามกฎหมายภายใน และการขจัดภาษีซ้อนสองฝ่ายโดยการทำอนุสัญญาภาษีซ้อนกับประเทศต่างๆ

3.2.2.1 มาตรการขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียว

ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศแรกในโลกที่นำวิธีเครดิตภาษีต่างประเทศ (Foreign Tax Credit) มาใช้ในการบรรเทาภาระภาษีซ้อนระหว่างประเทศ โดยเริ่มใช้ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1918 ในขณะที่ประเทศอื่นๆ ในขณะนั้น เช่น ประเทศอังกฤษ บรรเทาภาระภาษีซ้อนโดยเพียงแค่อนุญาตให้ผู้เสียภาษีนำภาษีที่เสียไปแล้วในต่างประเทศ มาหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรขาดทุนสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในประเทศของตนเท่านั้น⁸

ผู้ที่ริเริ่มนำระบบเครดิตภาษีต่างประเทศมาใช้ในประเทศสหรัฐอเมริกา คือ นาย T.S. Adams ซึ่งเป็นนักเศรษฐศาสตร์และเป็นที่ปรึกษาด้านภาษีของกระทรวงการคลังประเทศสหรัฐอเมริกา โดยนาย Adams เห็นด้วยกับการเก็บภาษีตามหลักแหล่งเงินได้ที่ว่าประเทศแหล่งเงินได้ควรเป็นประเทศแรกที่ได้รับสิทธิในการเก็บภาษีจากผู้ที่ไม่ได้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศของตนซึ่งได้รับเงินได้จากแหล่งในประเทศนั้น (The first bite at the apple) การยอมรับหลักการนี้ทำให้มีแนวโน้มที่จะเกิดภาษีซ้อนระหว่างประเทศขึ้น ถ้าประเทศถิ่นที่อยู่เก็บภาษีจากเงินได้จำนวนเดียวกันนี้อีก เพื่อแก้ไขปัญหานี้นาย Adams จึงเสนอวิธีเครดิตภาษีต่างประเทศในการบรรเทาความซ้ำซ้อนทางภาษีที่เกิดขึ้น โดยให้ประเทศถิ่นที่อยู่ยอมให้ผู้เสียภาษีนำภาษีที่เสียไปแล้วในต่างประเทศมาหักออกจากภาษีที่ต้องเสียในประเทศตน นอกจากนี้ นาย Adams ยังเห็นว่า การแก้ปัญหาภาษีซ้อนระหว่างประเทศด้วยวิธีเครดิต มีผลดีกว่าการใช้วิธียกเว้นภาษีให้กับเงินได้จากแหล่งต่างประเทศ เพราะการขจัดภาษีซ้อนโดยวิธียกเว้นอาจนำไปสู่ความเสี่ยงที่เงินได้จำนวนเดียวกันนั้น อาจจะไม่ได้อำนาจเสียภาษีในประเทศใดเลย (Double non-taxation)⁹

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาในด้านการลงทุนแล้วเห็นได้ชัดว่าประเทศสหรัฐอเมริกามีลักษณะเป็นประเทศที่ส่งออกทุน (Capital Export Country) โดยบริษัทขนาดใหญ่ของประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งส่วนใหญ่เป็นบริษัทข้ามชาติมักจะไปลงทุนในประเทศอื่นๆ ประเทศ

⁸ Reuven S. Avi-Yonah, U.S. International Taxation (U.S.A.: Foundation Press., 2002), p.253.

⁹ Ibid., p.253.

สหรัฐอเมริกาจึงให้ความสำคัญกับหลักความเป็นกลางในการส่งออกทุน (Capital Export Neutrality) เป็นอย่างมาก โดยเห็นว่าภาวะภาษีที่เกิดขึ้นจากการลงทุนในประเทศต้องเสมอภาคกับภาวะภาษีที่เกิดจากการไปลงทุนต่างประเทศ และเมื่อมีการไปลงทุนต่างประเทศย่อมต้องมีปัญหาภาษีซ้อนและการบรรเทาภาวะภาษีตามมา ซึ่งรัฐบาลประเทศสหรัฐอเมริกาเห็นว่า วิธีการขจัดภาษีซ้อนระหว่างประเทศที่สอดคล้องกับหลักความเป็นกลางในการส่งออกทุนคือวิธีเครดิตภาษี และด้วยเหตุที่ประเทศสหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญกับหลักความเป็นกลางในการส่งออกทุนนี้เอง ทำให้ประเทศสหรัฐอเมริกาปฏิเสธการขจัดภาษีซ้อนโดยวิธียกเว้นภาษี เพราะเห็นว่าวิธียกเว้นภาษีทำลายหลักความเป็นกลางในการส่งออกทุนและนโยบายภาษีในเรื่องความเป็นธรรม

ในการขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียวภายใต้ IRC นั้น มีทั้งการขจัดภาษีโดยวิธีเครดิตภาษีและวิธีหักรายจ่าย ซึ่งผู้เสียภาษีต้องเลือกใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่งเท่านั้น โดยแต่ละวิธีมีรายละเอียดดังนี้

3.2.2.1.1 วิธีเครดิตภาษี (Credit Method)

วิธีเครดิตภาษีเป็นวิธีหลักในการขจัดภาษีซ้อนของประเทศสหรัฐอเมริกาตามที่บัญญัติไว้ใน IRC มาตรา 901 - 908 โดยมีทั้งการเครดิตภาษีทางตรง (Direct Tax Credit) สำหรับเงินได้ทุกประเภท และการเครดิตภาษีทางอ้อม (Indirect Tax Credit or Deemed paid tax Credit) สำหรับเงินได้ประเภทเงินปันผล

การเครดิตภาษีทางตรง

การเครดิตภาษีทางตรงมีหลักเกณฑ์สำคัญดังต่อไปนี้

1. ผู้ที่มีสิทธิเครดิตภาษี คือ บริษัทที่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งมีเงินได้จากต่างประเทศ และได้เสียภาษีในต่างประเทศไปแล้วหรือมีภาษีที่ต้องจ่ายให้กับต่างประเทศ (ประเทศแหล่งเงินได้) ในปีภาษีที่มีเงินได้นั้น¹⁰

2. ลักษณะภาษีต่างประเทศที่มีสิทธินำมาเครดิตภาษีได้

ภาษีต่างประเทศที่ผู้เสียภาษีมียกเว้นสิทธินำมาเครดิตได้จำกัดเฉพาะภาษีเงินได้ (Income Tax) และภาษีที่มีลักษณะเหมือนภาษีเงินได้ (in lieu of taxes) เช่น ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย โดยการพิจารณาว่าภาษีต่างประเทศดังกล่าวเป็นภาษีเงินได้หรือไม่ ต้อง

¹⁰ IRC Section 901 (a), (b)

พิจารณาตามความหมายและหลักกฎหมายภาษีอากรของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยมีหลักเกณฑ์สำคัญ¹¹ ดังนี้

(1) เงินภาษีที่ถูกเรียกเก็บต้องเป็นการเก็บภาษีจากธุรกรรมที่เกิดขึ้นจริง (Realization) ไม่ใช่เพียงแค่การประเมินราคาทรัพย์สินเพื่อเรียกเก็บภาษี

(2) จำนวนเงินที่นำมาคำนวณภาษีต้องเป็นเงินได้ที่ได้รับจริง

(3) การคำนวณภาษีต้องคำนวณจากเงินได้สุทธิ (Net income)

(4) เงินที่รัฐบาลต่างประเทศเรียกเก็บต้องเก็บเป็นค่าภาษีด้วย กล่าวคือ เมื่อผู้เสียภาษีจ่ายเงินดังกล่าวให้แก่รัฐบาลของประเทศแหล่งเงินได้ไปแล้ว ผู้เสียภาษีต้องไม่ได้รับประโยชน์อื่นใดตอบแทนเป็นพิเศษ

(5) ภาษีต่างประเทศต้องไม่มีลักษณะเป็นการให้การอุดหนุน (Subsidy) แก่ผู้เสียภาษีในประเทศแหล่งเงินได้ หรือแก่คู่สัญญาที่มีความสัมพันธ์กันไม่ว่าด้วยวิธีใดๆ โดยการอุดหนุนนั้นอ้างอิงจากจำนวนภาษีหรือใช้จำนวนภาษีเป็นฐานในการคำนวณเงินอุดหนุน¹² เช่น คดีระหว่าง Norwest Corporation V. Commissioner, 69F.3d 1404 (8th Cir.1995) ซึ่งเป็นกรณีที่รัฐบาลประเทศบราซิลให้เงินอุดหนุนแก่บริษัทบราซิลที่กู้ยืมเงินจากบริษัทสหรัฐอเมริกา โดยรัฐบาลประเทศบราซิลใช้จำนวนภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย ที่บริษัทสหรัฐอเมริกา ถูกหักไว้ในประเทศบราซิล เป็นฐานในการคำนวณเงินอุดหนุนให้แก่บริษัทบราซิล ทำให้บริษัทสหรัฐอเมริกาไม่มีสิทธินำภาษีที่ถูกหักไว้ในประเทศบราซิลจำนวนเท่ากับเงินอุดหนุนดังกล่าวมาเครดิตกับภาษีที่ต้องเสียในประเทศสหรัฐอเมริกาได้¹³ เป็นต้น

(6) ภาษีต่างประเทศที่เสียไปต้องไม่มีการได้รับคืนทั้งหมด หรือบางส่วนจากรัฐบาลของประเทศแหล่งเงินได้¹⁴

(7) ภาษีที่เสียในต่างประเทศต้องไม่ใช่ A soak-up tax คือ ภาษีที่รัฐบาลประเทศแหล่งเงินได้จะเก็บจากผู้เสียภาษีเฉพาะในกรณีที่ผู้เสียภาษีนั้น สามารถนำ

¹¹ Paul R. McDaniel, Hugh J. Ault and James R. Repetti, Introduction to United States International Taxation (The Netherlands: Kluwer Law International, 2005), p.90-91.

¹² IRC Section 901 (i)

¹³ Paul R. McDaniel, Hugh J. Ault and James R. Repetti, Introduction to United States International Taxation, p. 91.

¹⁴ Reg.§ 1.901-2(e)(2)

ภาษีดังกล่าวมาเครดิตในประเทศถิ่นที่อยู่ได้นั้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ผู้เสียภาษีจะไม่ถูกเก็บภาษี ถ้าภาษีนั้นไม่สามารถนำมาเครดิตในประเทศถิ่นที่อยู่ได้¹⁵

(8) กรณีเงินได้จากต่างประเทศเป็นเงินได้ประเภทเงินปันผล IRC มาตรา 901 (k) กำหนดเงื่อนไขว่า ภาษีที่ผู้เสียภาษี (ผู้รับเงินปันผล) ถูกหักไว้ในต่างประเทศนั้น จะนำมาเครดิตภาษีในประเทศสหรัฐอเมริกาได้ต่อเมื่อ ผู้รับเงินปันผลนั้นถือหุ้นบริษัทต่างประเทศผู้จ่ายเงินปันผลไว้เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 15 วัน ในระหว่าง 30 วัน ก่อนประกาศจ่ายเงินปันผล

(9) ภาษีต่างประเทศที่ผู้เสียภาษีได้ชำระไป ต้องเป็นภาษีที่ชำระในประเทศที่ประเทศสหรัฐอเมริกาให้การยอมรับ กล่าวคือ เป็นประเทศที่มีความสัมพันธ์ทางการทูตต่อกัน และเป็นประเทศที่ไม่สนับสนุนการก่อการร้ายสากลด้วย¹⁶

3. การจำกัดจำนวนภาษีต่างประเทศที่มีสิทธินำมาเครดิตภาษีได้ (Limitation on the foreign tax credit)

ในช่วงปี ค.ศ. 1918 – 1921 ที่ประเทศสหรัฐอเมริกาเริ่มใช้วิธีเครดิตในการจัดภาษีซ้อนระหว่างประเทศนั้น ไม่มีการจำกัดจำนวนภาษีต่างประเทศที่จะนำมาเครดิตหรือหักออกจากภาษีที่ต้องเสียในประเทศสหรัฐอเมริกา¹⁷ ทำให้ในกรณีที่อัตราภาษีของต่างประเทศสูงกว่าอัตราภาษีของประเทศสหรัฐอเมริกา และผู้เสียภาษีนำจำนวนภาษีต่างประเทศทั้งหมดนั้นมาเครดิตออกจากภาษีที่ต้องเสียในประเทศสหรัฐอเมริกา ภาษีสหรัฐอเมริกาส่วนที่เก็บจากเงินได้ในประเทศจะถูกภาษีต่างประเทศหักไปด้วย ผลคือจำนวนภาษีที่รัฐบาลจัดเก็บได้ลดลงอย่างมาก

สภานิติบัญญัติ (Congress) ของประเทศสหรัฐอเมริกาได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น จึงได้กำหนดให้มีการจำกัดจำนวนเครดิตภาษีต่างประเทศ (Limitation on the foreign tax credit) ที่จะนำมาหักออกจากภาษีที่ต้องเสียในประเทศสหรัฐอเมริกาว่า ภาษีต่างประเทศที่นำมาเครดิตได้นั้น ต้องไม่เกินจำนวนภาษีที่ต้องเสียในประเทศสหรัฐอเมริกาสำหรับ

¹⁵ Penvipa Limsuwanaroj, International Taxation of E-Commerce: Characterization, Source, Foreign Tax Credit, etc. (The requirements for the degree of Doctor of Juridical Science in the School of Law, Indiana University At Bloomington, 2004), p.159.

¹⁶ Ibid., p.159.

¹⁷ Reuven S. Avi-Yonah, U.S. International Taxation p.281.

เงินได้จากแหล่งต่างประเทศนั้น เพื่อเป็นการป้องกันการทำลายฐานภาษีส่วนที่เป็นเงินได้จากแหล่งในประเทศ โดยในช่วงต้นก่อนมีการปฏิรูปกฎหมายภาษีอากรในปี ค.ศ.1976 ประเทศสหรัฐอเมริกาใช้วิธีจำกัดเครดิตภาษีต่างประเทศอยู่ 2 วิธี คือ วิธี Per-Country Limitation กับวิธี Overall Limitation โดยผู้เสียภาษีมักเลือกวิธีจำกัดจำนวนเครดิตภาษีต่างประเทศได้เอง¹⁸ ซึ่งแต่ละวิธีมีรายละเอียดที่แตกต่างกัน ดังนี้

(1) วิธี Per-Country Limitation (A Country-by-Country basis)

วิธีนี้กำหนดว่า การจำกัดจำนวนเครดิตภาษีต่างประเทศต้องแยกคำนวณเป็นรายประเทศ โดยให้นำเงินได้ทุกประเภทที่มาจากประเทศเดียวกัน และภาษีทั้งหมดที่เสียไว้สำหรับเงินได้นั้น มาคำนวณหาจำนวนเครดิตภาษีต่างประเทศสำหรับประเทศนั้นตามสูตร ดังนี้

$$\text{จำนวนเครดิตภาษีต่างประเทศ} = \text{ภาษีสหรัฐอเมริกา} \times \frac{\text{เงินได้จากแต่ละประเทศ}}{\text{เงินได้ทั้งหมดทั่วโลก}}$$

ตัวอย่างที่ 1

บริษัท DC ซึ่งเป็นบริษัทสหรัฐอเมริกา มีเงินได้จากประเทศ A จำนวน \$1,000 เสียภาษีในประเทศ A จำนวน \$500 (50%) มีเงินได้จากประเทศ B จำนวน \$1,000 เสียภาษีในประเทศ B จำนวน \$200 (20%) และมีเงินได้ในประเทศสหรัฐอเมริกาจำนวน \$1,000 อัตราภาษีสหรัฐอเมริกา คือ 35%

ขั้นตอนการหาจำนวนเครดิตภาษีของแต่ละประเทศ

(i) คำนวณหาจำนวนภาษีสหรัฐอเมริกาสำหรับเงินได้ทั้งหมดตามสูตร “เงินได้ทั้งหมด x อัตราภาษีสหรัฐอเมริกา” เท่ากับ \$1,050 [(1,000+1,000+1,000) x 35%]

(ii) คำนวณหาจำนวนเครดิตภาษีของแต่ละประเทศ

▪ ประเทศ A

จำนวนเครดิตภาษีเท่ากับ \$350 (1,050 x 1,000)

3,000

บริษัท DC นำภาษีที่เสียในประเทศ A มาเครดิตได้เพียง \$350 เท่านั้น แม้ว่าจะได้เสียภาษีในประเทศ A ไปจริงจำนวน \$500 ก็ตาม ทำให้มีเครดิตภาษีเกิน \$150 (500-350)

¹⁸ Paul R. McDaniel, Hugh J. Ault and James R. Repetti, Introduction to United States International Taxation p. 97.

- ประเทศ B

จำนวนเครดิตภาษีเท่ากับ $\$350 (1,050 \times \frac{1,000}{3,000})$

บริษัท DC นำภาษีที่เสียในประเทศ B มาเครดิตได้ทั้งหมด เพราะจำนวนภาษีที่เสียในประเทศ B ไม่เกินจำนวนภาษีที่มีสิทธิเครดิตได้

จะเห็นได้ว่า การจำกัดจำนวนภาษีต่างประเทศตามวิธีนี้ ผู้เสียภาษีไม่มีสิทธินำภาษีต่างประเทศส่วนที่เกิน (Excess credit) ในประเทศหนึ่ง มาใช้กับภาษีต่างประเทศส่วนที่ยังเหลืออยู่อีกประเทศหนึ่งได้ ดังเช่นตามตัวอย่างข้างต้น บริษัท DC ไม่มีสิทธินำจำนวนเครดิตภาษีของประเทศ B ที่ยังเหลืออยู่จำนวน $\$50$ มาหักกลับกับภาษีของประเทศ A ส่วนที่เกินจำนวนที่จำกัดได้

ในทางกลับกัน หากปรากฏว่าผลประกอบการในต่างประเทศนั้น บางประเทศมีกำไรแต่บางประเทศขาดทุน การจำกัดจำนวนภาษีต่างประเทศตามวิธี Per-Country Limitation จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เสียภาษีมากกว่าการใช้วิธี Overall Limitation เพราะผู้เสียภาษีไม่ต้องนำผลขาดทุนจากประเทศที่ขาดทุนมาหักกลับกับผลกำไรจากประเทศที่มีกำไร ทำให้ฐานภาษีในการคำนวณเพดานภาษีของประเทศที่มีผลกำไรไม่ลดลง เครดิตภาษีของประเทศนั้นจึงไม่ลดลงตามไปด้วย¹⁹

ตัวอย่างที่ 2

จากตัวอย่างที่ 1 หากข้อเท็จจริงเปลี่ยนแปลงเป็นว่าผลประกอบการจากประเทศ A ขาดทุนจำนวน $\$1,000$ การจำกัดจำนวนเครดิตภาษีจะเป็นดังนี้

(i) จำนวนภาษีสหรัฐอเมริกาสำหรับเงินได้ทั้งหมดเท่ากับ $\$350 [(1,000+1,000-1,000) \times 35\%]$

(ii) คำนวณหาจำนวนเครดิตภาษีของแต่ละประเทศ

- ประเทศ A

จำนวนเครดิตภาษีเท่ากับ $\$0 (350 \times 0)$
1,000

เพราะฉะนั้น ไม่มีเครดิตภาษีต่างประเทศสำหรับประเทศ A

¹⁹ Ibid., p.96.

▪ ประเทศ B

จำนวนเครดิตภาษีเท่ากับ $\$350$ ($350 \times \frac{1,000}{1,000}$)

บริษัท DC นำภาษีที่เสียในประเทศ B มาเครดิตได้ทั้งหมด เพราะจำนวนภาษีที่เสียในประเทศ B ไม่เกินจำนวนภาษีที่มีสิทธิเครดิตได้

จากตัวอย่างที่ 2 นี้ หากจำกัดจำนวนเครดิตภาษีโดยใช้วิธี Overall Limitation จำนวนเงินได้จากแหล่งต่างประเทศที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณจำนวนเครดิตภาษีต่างประเทศจะลดลง เพราะผลขาดทุนจากประเทศ A จะไปหักกลับกับกำไรจากประเทศ B (1,000-1,000) ทำให้ไม่มีเครดิตภาษีต่างประเทศเลย

(2) วิธี Overall Limitation

วิธีนี้ผู้เสียภาษีต้องนำเงินได้จากต่างประเทศ และภาษีที่เสียไปแล้วในต่างประเทศทั้งหมดทุกประเทศ มารวมกันเพื่อคำนวณหาจำนวนเครดิตภาษีต่างประเทศตามสูตร ดังนี้

$$\text{จำนวนเครดิตภาษีต่างประเทศ} = \text{ภาษีสหรัฐอเมริกา} \times \frac{\text{เงินได้จากต่างประเทศทั้งหมด}}{\text{เงินได้ทั้งหมดทั่วโลก}}$$

ตัวอย่างที่ 1

บริษัท DC ซึ่งเป็นบริษัทสหรัฐอเมริกา มีเงินได้จากประเทศ A จำนวน $\$1,000$ เสียภาษีในประเทศ A จำนวน $\$500$ (50%) มีเงินได้จากประเทศ B จำนวน $\$1,000$ เสียภาษีในประเทศ B จำนวน $\$200$ (20%) และมีเงินได้ในประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน $\$1,000$ อัตราภาษี 35%

ขั้นตอนการหาจำนวนเครดิตภาษีของแต่ละประเทศ

(i) ภาษีสหรัฐอเมริกาสำหรับเงินได้ทั้งหมดเท่ากับ $\$1,050$ [$(1,000+1,000+1,000) \times 35\%$]

(ii) คำนวณหาจำนวนเครดิตภาษี

จำนวนเครดิตภาษีเท่ากับ $\$700$ ($1,050 \times \frac{2,000}{3,000}$)

จากตัวอย่าง บริษัท DC นำภาษีที่เสียในประเทศ A จำนวน \$500 และภาษีที่เสียในประเทศ B จำนวน \$200 มาเครดิตภาษีที่ต้องเสียในประเทศสหรัฐอเมริกาได้ทั้งหมด เพราะจำนวนภาษีต่างประเทศที่มีสิทธิเครดิตได้ คือ \$700 (ในขณะที่หากคำนวณตามวิธี Per-Country Limitation ภาษีจากประเทศ A สามารถเครดิตได้เพียง \$350 เท่านั้น)

ดังนั้น แสดงว่าวิธี Overall Limitation เป็นประโยชน์กับผู้เสียภาษีที่มีเงินได้จากทั้งประเทศที่มีอัตราภาษีสูงกว่าและอัตราภาษีต่ำกว่าอัตราภาษีของประเทศสหรัฐอเมริกา เพราะผู้เสียภาษีสามารถนำภาษีส่วนที่เกินจากประเทศที่มีอัตราภาษีสูง มาเฉลี่ยกับเครดิตภาษีส่วนที่ยังเหลืออยู่ของประเทศที่มีอัตราภาษีต่ำได้

อย่างไรก็ดี วิธีนี้มีข้อเสียในกรณีที่ผู้เสียภาษีมักกำไรในประเทศหนึ่งแต่มีผลขาดทุนในอีกประเทศหนึ่ง เพราะผลขาดทุนของประเทศหนึ่งจะไปหักกับกำไรของอีกประเทศหนึ่ง ทำให้เงินได้จากต่างประเทศซึ่งเป็นฐานในการคำนวณจำนวนเครดิตภาษีลดลง

ตัวอย่างที่ 2

จากตัวอย่างที่ 1 หากข้อเท็จจริงเปลี่ยนเป็นว่า ผลประกอบการจากประเทศ A ขาดทุนจำนวน \$1,000 การจำกัดจำนวนเครดิตจะเป็นดังนี้

- (i) จำนวนภาษีสหรัฐอเมริกาสำหรับเงินได้ทั้งหมดเท่ากับ \$350 $[(1,000+1,000-1,000) \times 35\%]$
- (ii) จำนวนเครดิตภาษีต่างประเทศเท่ากับ \$0 $[350 \times \frac{(1,000 - 1,000)}{1,000}]$

เพราะฉะนั้น กรณีนี้ไม่มีเครดิตภาษีต่างประเทศ ทั้งที่บริษัท DC มีกำไรและเสียภาษีในประเทศ B

ต่อมา เมื่อมีการปฏิรูปกฎหมายภาษีอากรในปี ค.ศ. 1976 (The Tax Reform Act of 1976) สภา Congress ได้ยกเลิกการจำกัดจำนวนเครดิตภาษีต่างประเทศตามวิธี Per-Country Limitation และให้ใช้วิธี Overall Limitation เพียงวิธีเดียว²⁰ เนื่องจากสภา Congress เห็นว่า วิธี Per-Country Limitation ก่อให้เกิดประโยชน์ทางภาษีแก่ผู้เสียภาษีมากเกินไป โดยเฉพาะกรณีที่ผู้เสียภาษีมักกำไรและขาดทุนจากต่างประเทศ เพราะ

²⁰ Ibid., p.97.

หากใช้วิธี Per-Country Limitation จะทำให้ประเทศสหรัฐอเมริกาเก็บภาษีได้น้อยกว่าการใช้วิธี Overall Limitation²¹

อย่างไรก็ดี แม้ประเทศสหรัฐอเมริกาเลือกใช้วิธี Overall Limitation ในการจำกัดจำนวนเครดิตภาษีต่างประเทศแล้ว ปัญหาในการเก็บภาษีก็ยังคงมีอยู่ เพราะวิธีนี้มีข้อเสียสำหรับรัฐบาล คือ กรณีที่ผู้เสียภาษีมีเงินได้จากทั้งประเทศที่มีอัตราภาษีสูงกว่าอัตราภาษีของสหรัฐอเมริกา และจากประเทศที่มีอัตราภาษีต่ำกว่าอัตราภาษีของสหรัฐอเมริกา ผู้เสียภาษีสามารถนำภาษีต่างประเทศจากทุกประเทศมาเฉลี่ยอัตรากันได้ (Cross-crediting) ทำให้ประเทศสหรัฐอเมริกาเก็บภาษีได้น้อยกว่าที่ควรจะเป็น ดังนั้น เมื่อมีการปฏิรูปกฎหมายภาษีอากรอีกครั้งในปี ค.ศ. 1986 สภา Congress จึงได้เพิ่มมาตรการในการจำกัดจำนวนเครดิตภาษีต่างประเทศ โดยนำวิธี Item-by-Item Limitation มาใช้ร่วมกับวิธี Overall Limitation โดยกำหนดให้มีการแยกเงินได้ออกเป็นประเภทต่างๆ หรือที่เรียกว่า “Baskets” เพื่อแยกเงินได้ที่เสียภาษีในอัตราสูง ออกจากเงินได้ที่เสียภาษีในอัตราต่ำ แม้ว่าเงินได้เหล่านั้นจะมีที่มาจากประเทศเดียวกันก็ตาม

โดยในช่วงแรกแบ่งเงินได้ออกเป็น 9 ประเภท ตามลักษณะธุรกรรมที่ก่อให้เกิดเงินได้ แต่ถูกวิพากษ์วิจารณ์เป็นอย่างมากจากผู้เสียภาษีที่เป็นบริษัทข้ามชาติ เพราะการแบ่งประเภทเงินได้มากถึง 9 ประเภทนั้น ก่อให้เกิดความซับซ้อนในทางปฏิบัติ และการคำนวณภาษีที่มากเกินไป ต่อมาในปี ค.ศ. 2004 สภา Congress จึงได้แบ่งประเภทเงินได้ใหม่โดยลดประเภทเงินได้ลงเหลือเพียง 2 ประเภท²² คือ เงินได้ประเภททั่วไป (A general category income basket) และเงินได้ประเภท Passive Income²³ (A passive category income basket) ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 2007 เป็นต้นมา

²¹ Richard L. Doernberg, *International Taxation in a nutshell* (U.S.A.: West Publishing Co., 1989), p.129-130.

²² Andrea Amatucci, Eusebio González and Christoph Trzaskalik, *International Tax Law* (The Netherlands: Kluwer Law International, 2006), p.198.

²³ IRC Section 904 (d)

การจำกัดเครดิตภาษีต่างประเทศตามระบบ Basket ทำได้โดย

1. พิจารณาว่าเงินได้จากแหล่งต่างประเทศเป็นเงินได้ประเภทใด ระหว่าง general income กับ passive income แล้วแยกเงินได้นั้นตามประเภทที่พิจารณาได้ โดยไม่คำนึงว่าในเงินได้ประเภทเดียวกัน เงินได้นั้นมีที่มาจากประเทศใด
2. หากในเงินได้ประเภทเดียวกันมีทั้งกำไรและขาดทุน ผู้เสียภาษีต้องนำกำไรและขาดทุนนั้นมาหักกลบกันก่อน แล้วจึงนำไปเป็นฐานในการคำนวณหาจำนวนเครดิตภาษีต่างประเทศ
3. ผู้เสียภาษีต้องคำนวณจำนวนเครดิตภาษีต่างประเทศสำหรับเงินได้แต่ละประเภทแยกต่างหากจากกัน

ตัวอย่าง

บริษัท DC มีเงินได้ประเภท general income จากประเทศ A จำนวน \$1,000 เสียภาษีแล้วจำนวน \$400 (40%) แต่มีผลขาดทุนประเภทเดียวกันจากประเทศ B จำนวน \$500 และมีเงินได้ประเภท passive income จากประเทศ C จำนวน \$1,000 เสียภาษีแล้วจำนวน \$300 (30%) ดังนั้น ในการคำนวณเครดิตภาษีต่างประเทศ บริษัท DC มีเงินได้ประเภท general income จำนวน \$500 ($1,000-500$), เงินได้ประเภท passive income จำนวน \$1,000 และภาษีสหรัฐอเมริกาจากเงินได้ทั้งหมดจำนวน \$525 [$(1,000-500+1,000)\times 35\%$]

จำนวนเครดิตภาษีต่างประเทศของเงินได้ประเภท general income เท่ากับ \$175 [$525\times(500/1000)$] และจำนวนเครดิตภาษีต่างประเทศของเงินได้ประเภท passive income เท่ากับ \$350 [$525\times(1000/1500)$] ดังนั้น บริษัท DC เครดิตภาษีต่างประเทศสำหรับเงินได้ประเภท general income ได้เพียง \$175 (จากภาษีที่เสียไปทั้งหมด \$400) แต่สามารถเครดิตภาษีต่างประเทศสำหรับเงินได้ประเภท passive income ได้ทั้งหมด

นอกจากหลักเกณฑ์ที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว หากเงินได้ที่ได้รับจากต่างประเทศเป็นเงินปันผลจะมีหลักเกณฑ์พิเศษเพิ่มเติม คือ โดยปกติเงินปันผลเป็นเงินได้ประเภท passive income แต่หากเป็นเงินปันผลที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศที่ไม่ได้มีสถานะเป็น Controlled Foreign Company (CFC) การแยกประเภทเงินได้สำหรับเงินปันผลมีข้อต้องพิจารณาเพิ่มเติม กล่าวคือ ถ้าบริษัทสหรัฐอเมริกาถือหุ้นในบริษัทต่างประเทศผู้จ่ายเงินปันผลน้อยกว่า 10% ของหุ้นทั้งหมดที่มีสิทธิออกเสียง เงินปันผลที่บริษัทสหรัฐอเมริกาได้รับนั้นถูกจัดอยู่ใน

เงินได้ประเภท passive income แต่ถ้าบริษัทสหรัฐอเมริกาถือหุ้นในบริษัทต่างประเทศผู้จ่ายเงินปันผล 10% ของหุ้นทั้งหมดที่มีสิทธิออกเสียงหรือมากกว่านั้น เงินปันผลที่ได้รับต้องพิจารณาตามหลัก Looking through²⁴ คือ ต้องดูว่ากำไรที่นำมาจ่ายปันผลนั้นมีที่มาอย่างไร และจัดเงินปันผลเข้าประเภทเงินได้ตามแหล่งที่มาของเงินปันผลนั้น เช่น บริษัท A ผู้จ่ายเงินปันผลมีกำไร \$1,000 โดยเป็นกำไรจากการประกอบกิจการ \$800 และเป็นเงินปันผลรับมาจากบริษัทอื่น \$200 หากบริษัท A จ่ายเงินปันผลให้บริษัทสหรัฐอเมริกาจากกำไรทั้งหมด \$1,000 บริษัทสหรัฐอเมริกาต้องจัดสรรเงินปันผลดังกล่าวเข้าเงินได้ประเภท general income จำนวน \$800 และเข้าเงินได้ประเภท passive income จำนวน \$200

กล่าวโดยสรุป การใช้ระบบ Basket ในการจำกัดจำนวนเครดิตภาษีต่างประเทศ เป็นการนำข้อดีของวิธีการจำกัดจำนวนเครดิตภาษีต่างประเทศทั้ง 2 วิธีข้างต้น ที่มีต่อภาครัฐมาไว้รวมกัน คือ ข้อดีของวิธี Overall ที่ช่วยป้องกันการแสวงหาประโยชน์จากการเฉลี่ยอัตราภาษีสูงต่ำและช่วยไม่ให้ผู้เสียภาษีนำผลขาดทุนจากต่างประเทศมาหักลบกับฐานเงินได้ในประเทศสหรัฐอเมริกา และข้อดีของวิธี Per-Country ที่เครดิตภาษีส่วนที่เกินของเงินได้ประเภทหนึ่งไม่สามารถนำไปหักกับภาษีส่วนที่เหลือของเงินได้ประเภทอื่นได้อีก

4. การจัดสรรค่าใช้จ่าย (Allocation of Expenses)

ประเทศสหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญกับหลักเกณฑ์การจัดสรรค่าใช้จ่าย เพราะหลักเกณฑ์นี้เกี่ยวข้องกับการจำกัดจำนวนเครดิตภาษีต่างประเทศ และช่วยปกป้องฐานภาษีในประเทศ โดยประเทศสหรัฐอเมริกากำหนดว่า ในการคำนวณจำกัดจำนวนภาษีต่างประเทศ ผู้เสียภาษีต้องนำค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับเงินได้จากแหล่งต่างประเทศ มาหักออกจากเงินได้นั้นก่อน แล้วจึงนำผลลัพธ์ที่ได้มาเป็นฐานในการคำนวณหาจำนวนภาษีต่างประเทศที่มีสิทธินำมาเครดิตได้ โดยการคำนวณค่าใช้จ่ายเป็นไปตามความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับรายจ่ายตามความเป็นจริง เช่น กรณีดอกเบี้ยจ่ายของเงินกู้ที่นำมาใช้ในกิจการ ผู้เสียภาษีต้องเฉลี่ยค่าใช้จ่ายโดยพิจารณาว่า เงินกู้นั้นก่อให้เกิดรายได้ในประเทศและรายได้จากต่างประเทศเป็นสัดส่วนเท่าใด แล้วจึงจัดสรรดอกเบี้ยจ่ายตามสัดส่วนที่คำนวณได้นั้น²⁵

²⁴ Paul R. McDaniel, Hugh J. Ault and James R. Repetti, *Introduction to United States International Taxation* p. 103.

²⁵ Hugh J. Ault and Brian J. Arnold, *Comparative Income Taxation: A Structural Analysis* (The Netherlands: Kluwer Law International, 2004), p.365.

ตัวอย่าง

บริษัท DC มีรายได้จากการให้บริการในต่างประเทศจำนวน \$1,000 และมีต้นทุนการให้บริการจำนวน \$600 ดังนั้น ฐานในการคำนวณหาจำนวนภาษีต่างประเทศ คือ \$400 (1,000-600)

การเครดิตภาษีทางอ้อม (Indirect tax credit)

สภา Congress ยอมรับหลักการเครดิตภาษีทางอ้อม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะรักษาความเท่าเทียมทางภาษีของการไปลงทุนต่างประเทศ ระหว่างรูปแบบการลงทุนโดยผ่านสาขากับการตั้งบริษัทลูกในต่างประเทศ ซึ่งวิธีนี้เป็นการจัดภาษีซ้อนที่สอดคล้องกับหลักความเป็นกลางในการส่งออกทุนที่ประเทศสหรัฐอเมริกายึดถือมาตลอด²⁶

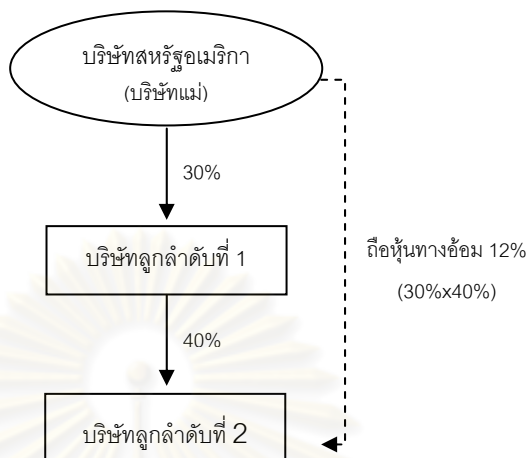
การเครดิตภาษีทางอ้อมเป็นวิธีการจัดภาษีซ้อนสำหรับเงินได้ประเภทเงินปันผล โดยระบุอยู่ใน IRC มาตรา 902 ว่า ภาษีที่บริษัทลูกในต่างประเทศของบริษัทสหรัฐอเมริกาได้จ่ายไปนั้น (ภาษีระดับบริษัท) ให้ถือว่าเป็นภาษีที่จ่ายโดยบริษัทสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นบริษัทแม่ ส่งผลให้บริษัทสหรัฐอเมริกานำภาษีดังกล่าวมาใช้เป็นเครดิตภาษีในประเทศสหรัฐอเมริกาได้

เงื่อนไขในการเครดิตภาษีทางอ้อม คือ ผู้เสียภาษีต้องเป็นบริษัทสหรัฐอเมริกาที่ถือหุ้นบริษัทต่างประเทศโดยตรงอย่างน้อย 10% ของหุ้นทั้งหมดที่มีสิทธิออกเสียงหรือมากกว่านั้น (เงื่อนไขนี้เรียกว่า The ten percent test และพิจารณาในขณะที่บริษัทสหรัฐอเมริกาได้รับเงินปันผลจากบริษัทลูก)

การเครดิตภาษีทางอ้อมนี้ขยายไปถึงภาษีต่างประเทศที่จ่ายโดยบริษัทลูกลำดับที่ 2 – 6 ด้วย โดยมีเงื่อนไขเพิ่มเติมว่า นอกจากบริษัทแม่ต้องถือหุ้นในบริษัทลูกลำดับที่ 1 ครบตามสัดส่วนที่มาตรา 902 กำหนดแล้ว บริษัทแม่ต้องถือหุ้นทางอ้อมในบริษัทลูกแต่ละลำดับอย่างน้อย 5% และบริษัทลูกลำดับบนต้องถือหุ้นในบริษัทลูกลำดับล่างอย่างน้อย 10% ของหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงด้วย นอกจากนี้หากเป็นบริษัทลูกลำดับที่ 4 – 6 บริษัทเหล่านั้นต้องเป็นบริษัทที่มีสถานะเป็น Controlled Foreign Company ด้วย

²⁶ Joel D. Kuntz and Robert J. Peroni, US International Taxation Current Through 2008 (U.S.A.: Westlaw, 2008), p.1.

ตัวอย่างการถือหุ้นที่ครบตามเงื่อนไข

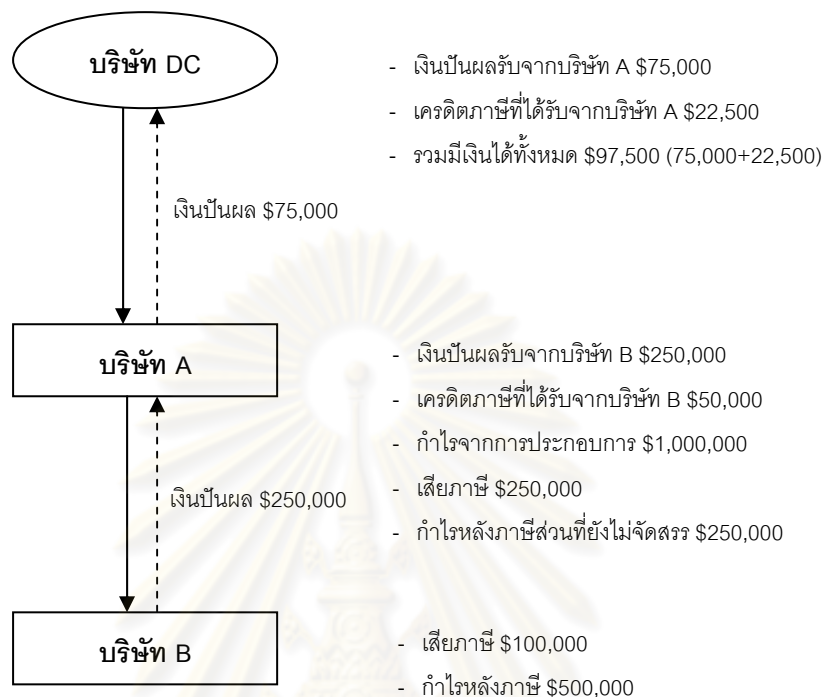
จำนวนเครดิตภาษีทางอ้อมที่อนุญาตให้บริษัทแม่ในสหรัฐอเมริกาเครดิตได้ ต้องเป็นไปตามสัดส่วนภาษีต่างประเทศที่บริษัทลูกจ่ายไปในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกำไรที่นำมาจ่ายเป็นเงินปันผล และรายได้ส่วนที่ยังไม่ได้จัดสรรของบริษัทลูก (The subsidiary's undistributed earnings) ตามสูตรดังนี้

$$\text{เครดิตภาษีทางอ้อม} = \frac{\text{ภาษีต่างประเทศที่บริษัทลูกจ่ายไป} \times \text{เงินปันผลกำไรหลังจ่ายภาษีส่วนที่ยังไม่จัดสรร}}$$

ในการคำนวณภาษีของบริษัทแม่ บริษัทแม่ต้องนำจำนวนเครดิตภาษีทางอ้อมมารวมเป็นเงินได้ โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของเงินปันผลที่ได้รับจากบริษัทลูกด้วย²⁷ (Gross up)

ในกรณีมีบริษัทลูกหลายลำดับนั้น บริษัทแม่จะได้รับเครดิตภาษีทางอ้อมจากบริษัทลูกลำดับล่างๆ ไต่ขึ้นมาเป็นลำดับ จนถึงเงินปันผลที่ได้รับจากบริษัทลูกลำดับที่ 1 เช่น มีบริษัทลูก 2 ลำดับ เมื่อบริษัทลูกลำดับที่ 2 จ่ายเงินปันผลให้บริษัทลูกลำดับที่ 1 บริษัทลูกลำดับที่ 1 จะได้รับเครดิตภาษีทางอ้อมจากบริษัทลูกลำดับที่ 2 มารวมอยู่ในส่วนภาษีที่ตนจ่ายไป ต่อมาเมื่อบริษัทลูกลำดับที่ 1 จ่ายเงินปันผลให้บริษัทแม่ ภาษีที่จ่ายโดยบริษัทลูกลำดับที่ 1 และ 2 ถูกถือว่าเป็นภาษีที่จ่ายโดยบริษัทแม่ด้วย

²⁷ IRC Section 78

ตัวอย่างการคำนวณเครดิตภาษีทางอ้อม²⁸

บริษัท DC เป็นบริษัทแม่ในประเทศสหรัฐอเมริกา ถือหุ้นโดยตรงในบริษัท A ซึ่งเป็นบริษัทลูกในต่างประเทศลำดับที่ 1 จำนวน 100% และบริษัท A ถือหุ้นในบริษัท B ซึ่งเป็นบริษัทลูกลำดับที่ 2 จำนวน 100%

บริษัท B จ่ายภาษีเงินได้จำนวน \$100,000 มีกำไรหลังจ่ายภาษีส่วนที่ยังไม่จัดสรรจำนวน \$500,000 และจ่ายเงินปันผลให้บริษัท A จำนวน \$250,000 ดังนั้นบริษัท A มีเครดิตภาษีทางอ้อมที่ได้รับจากบริษัท B เท่ากับ \$50,000 [$100,000 \times (250,000 / 500,000)$]

บริษัท A มีกำไรจากการประกอบกิจการจำนวน \$1,000,000 และมีเงินปันผลรับจากบริษัท B จำนวน \$250,000 จ่ายภาษีเงินได้อัตรา 20% จำนวน \$250,000 [$(1,000,000 + 250,000) \times 20\%$] ทำให้มีกำไรหลังจ่ายภาษีส่วนที่ยังไม่จัดสรรจำนวน \$1,000,000 ($1,000,000 + 250,000 - 250,000$) และเนื่องจากบริษัท A มีเครดิตภาษีทางอ้อมที่ได้รับจากบริษัท B จำนวน \$50,000 ทำให้บริษัท A มีภาษีเงินได้สะสมทั้งหมด 300,000 ($250,000 + 50,000$) ต่อมา บริษัท A จ่ายเงินปันผลให้บริษัท DC จำนวน \$75,000 ดังนั้น บริษัท

²⁸ Richard L. Doernberg, International Taxation in a nutshell p.123-125.

DC มีเครดิตภาษีทางอ้อมที่ได้รับจากบริษัท A เท่ากับ \$22,500 [300,000x(75,000/1,000,000)] และต้องนำเครดิตภาษีทางอ้อมนี้ไปรวมเป็นส่วนหนึ่งของเงินปันผลที่ได้รับ เท่ากับว่าบริษัท DC มีเงินได้ทั้งสิ้นจำนวน \$97,500 (75,000+22,500) และมีเครดิตภาษีต่างประเทศจำนวน \$22,500

ในกรณีที่บริษัทมีทั้งเครดิตภาษีทางตรงและเครดิตภาษีทางอ้อม เฉพาะเครดิตภาษีทางอ้อมเท่านั้นที่ต้องนำมารวมเป็นเงินได้ส่วนหนึ่งของเงินปันผล ส่วนเครดิตภาษีทางตรงไม่ต้องนำมารวมเป็นเงินได้

อนึ่ง การเครดิตภาษีทางอ้อมนี้อยู่ภายใต้หลักเกณฑ์การเครดิตภาษีต่างประเทศตามมาตรา 901 และการจำกัดจำนวนเครดิตภาษีต่างประเทศตามมาตรา 904 ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นด้วย

3.2.2.1.2 วิธีหักรายจ่าย (Deduction Method)

นอกจากการขจัดภาษีซ้อนโดยวิธีเครดิตภาษีแล้ว ประเทศสหรัฐอเมริกายังมีการขจัดภาษีซ้อนอีกวิธีหนึ่ง คือ วิธีหักรายจ่าย โดยประเทศสหรัฐอเมริกาอนุญาตให้ผู้เสียภาษีนำภาษีที่เสียไปในต่างประเทศ มาหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรขาดทุนสุทธิเพื่อเสียภาษีในประเทศสหรัฐอเมริกาได้ ตาม IRC มาตรา 164 แต่วิธีนี้ไม่เป็นที่นิยมสำหรับผู้เสียภาษีที่มีเงินได้จากต่างประเทศ เพราะการนำภาษีต่างประเทศมาหักเป็นรายจ่ายไม่ได้ทำให้ความซ้ำซ้อนทางภาษีหมดไป แต่เป็นเพียงการบรรเทาภาระภาษีบางส่วนเท่านั้น

3.2.2.2 มาตรการขจัดภาษีซ้อนสองฝ่าย

ประเทศสหรัฐอเมริกาทำอนุสัญญาภาษีซ้อนกับประเทศต่างๆ กว่า 60 ประเทศ²⁹ รวมทั้งประเทศไทยด้วย โดยในการเจรจากับประเทศต่างๆ เพื่อทำอนุสัญญาภาษีซ้อนร่วมกันนั้น ประเทศสหรัฐอเมริกามี The US Model Tax Convention เป็นต้นแบบในการเจรจา โดยอนุสัญญาภาษีซ้อนจะช่วยลดหรือขจัดภาษีที่ผู้เสียภาษีที่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา ต้องเสียในต่างประเทศ แต่จะไม่ลดภาษีที่ต้องเสียในประเทศสหรัฐอเมริกา

---

²⁹ Table of Tax Treaties. [Online], Available from: http://www.usa-international-offshore-company-tax.com/table_tax_treaties.asp [March 2009]

นโยบายสำคัญในการจัดทำอนุสัญญาภาษีซ้อนของประเทศสหรัฐอเมริกา คือ ประเทศสหรัฐอเมริกาจะไม่เจรจาทำอนุสัญญาภาษีซ้อนกับประเทศที่เป็นดินแดนปลอดภาษี หรือ Tax haven เพราะประเทศสหรัฐอเมริกายึดถือหลักการต่อต้านการหลีกเลี่ยงภาษีระหว่างประเทศ โดยเฉพาะการไปลงทุนดินแดนปลอดภาษีซึ่งเป็นประเทศที่เก็บภาษีต่ำหรือไม่เก็บภาษีเลย ดังนั้น หากประเทศสหรัฐอเมริกายอมทำอนุสัญญาภาษีซ้อนกับประเทศเหล่านี้ จะมีผลเท่ากับการส่งเสริมให้ผู้เสียภาษีของประเทศสหรัฐอเมริกาไปลงทุนในประเทศ Tax haven

3.3 การจัดภาษีซ้อนของประเทศสิงคโปร์

3.3.1 หลักการทั่วไปในการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลของประเทศสิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์มีการจัดเก็บภาษีหลายประเภทโดยในการเก็บภาษีแต่ละประเภทอาศัยอำนาจตามกฎหมายแต่ละฉบับแตกต่างกันไป ซึ่งในการศึกษากฎหมายภาษีเงินได้นิติบุคคลของประเทศสิงคโปร์นี้จะเป็นการศึกษาตาม Income Tax Act

ประเทศสิงคโปร์จัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลตามหลักแหล่งเงินได้ กล่าวคือ รัฐบาลเก็บภาษีเฉพาะจากเงินได้ที่เกิดจากแหล่งเงินได้ในประเทศสิงคโปร์เท่านั้น โดยไม่คำนึงว่าผู้มีเงินได้เป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศสิงคโปร์หรือไม่ ส่วนเงินได้ที่เกิดขึ้นนอกประเทศ หรือมีแหล่งเงินได้นอกประเทศสิงคโปร์นั้น จะถูกเก็บภาษีต่อเมื่อผู้มีเงินได้นำเงินได้ดังกล่าวเข้ามาในประเทศสิงคโปร์ หรือได้รับเงินได้นั้นในประเทศสิงคโปร์เท่านั้น³⁰ ซึ่งคำว่า “ได้รับในประเทศสิงคโปร์” หมายความว่า³¹

(1) ผู้มีเงินได้ ได้รับเงินนอกประเทศสิงคโปร์ แต่เงินได้นั้นถูกส่งกลับหรือส่งผ่านหรือนำเข้ามาในประเทศสิงคโปร์

(2) เงินได้ที่ได้รับจากนอกประเทศสิงคโปร์ ซึ่งเงินได้นั้นก่อให้เกิดหนี้ที่เกี่ยวกับการค้าหรือธุรกิจที่ดำเนินการในประเทศสิงคโปร์

(3) เงินได้ที่ได้รับจากนอกประเทศสิงคโปร์ ซึ่งเงินได้นั้นถูกนำไปซื้อสังหาริมทรัพย์ที่นำเข้ามาในประเทศสิงคโปร์

³⁰ Income Tax Act Section 10 (1)

³¹ Income Tax Act Section 10 (25)

ส่วนการพิจารณาการเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ทางภาษีอากรในกรณีของนิติบุคคลนั้น ประเทศสิงคโปร์ใช้หลักการบริหารจัดการที่แท้จริง³² (Place of Effective Management) เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา กล่าวคือ หากบริษัทใดมีการควบคุมและบริหารงานในประเทศสิงคโปร์ (มีการประชุมกรรมการทั้งหมดในประเทศสิงคโปร์) แม้ว่าจะไม่ได้จดทะเบียนจัดตั้งบริษัทตามกฎหมายสิงคโปร์ กฎหมายภาษีอากรของประเทศสิงคโปร์ก็ถือว่า บริษัทนั้นเป็นบริษัทที่มีถิ่นที่อยู่ทางภาษีอากรตามกฎหมายภาษีของสิงคโปร์

ในด้านระบบภาษีเงินได้นิติบุคคล ประเทศสิงคโปร์ใช้ระบบภาษีเงินได้นิติบุคคลแบบ A one-tier corporate tax system กล่าวคือ เมื่อบริษัทมีกำไรและเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในระดับบริษัทไปแล้ว ต่อมากำไรดังกล่าวจ่ายเป็นเงินปันผลให้กับผู้ถือหุ้น ผู้ถือหุ้นไม่ต้องเสียภาษีสำหรับเงินปันผลที่ได้รับอีก

3.3.2 มาตรการขจัดภาษีซ้อนระหว่างประเทศ

เมื่อบริษัทสิงคโปร์มีเงินได้จากแหล่งต่างประเทศ (Foreign-Sourced Income) และนำเงินได้นั้นกลับเข้ามาในประเทศสิงคโปร์ หรือถูกถือว่าได้รับเงินได้นั้นในประเทศสิงคโปร์ บริษัทสิงคโปร์อาจต้องเสียภาษีซ้อนกันถึง 2 ครั้ง คือ ครั้งแรกเสียภาษีในต่างประเทศ (ประเทศแหล่งเงินได้) และครั้งที่ 2 เสียภาษีในประเทศสิงคโปร์ เมื่อนำเงินได้นั้นกลับเข้ามาในประเทศสิงคโปร์ ทำให้เกิดการเสียภาษีซ้อนระหว่างประเทศขึ้น ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาข้างต้น ประเทศสิงคโปร์จึงมีมาตรการขจัดภาษีซ้อนดังกล่าว ทั้งการขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียวตามกฎหมายภายใน คือ Income Tax Act และการขจัดภาษีซ้อนสองฝ่ายโดยการจัดทำอนุสัญญาภาษีซ้อนกับประเทศต่างๆ

3.3.2.1 มาตรการขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียว

การขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียวภายใต้ Income Tax Act นั้น มีทั้งการขจัดภาษีซ้อนโดยวิธีเครดิตภาษีและวิธียกเว้นภาษี ซึ่งแต่ละวิธีมีรายละเอียดดังนี้

3.3.2.1.1 วิธีเครดิตภาษี (Credit Method)

วิธีเครดิตภาษีเป็นหนึ่งในวิธีขจัดภาษีซ้อนของประเทศสิงคโปร์ โดยมีทั้งการเครดิตภาษีทางตรง (Direct Tax Credit) ที่ใช้สำหรับเงินได้ทุกประเภท และการเครดิตภาษีทางอ้อม (Indirect Tax Credit) ที่ใช้เฉพาะกับเงินได้ประเภทเงินปันผล ซึ่งมีหลักเกณฑ์ที่สำคัญดังนี้

³² Income Tax Act Section 2 (b)

1. ผู้มีเงินได้ต้องเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ทางภาษีอากรในประเทศสิงคโปร์
ในปีที่มีเงินได้จากต่างประเทศ
2. เงินได้ที่ได้รับต้องผ่านเสียภาษีในต่างประเทศมาแล้ว
3. เงินได้จากแหล่งต่างประเทศถูกส่งกลับหรือนำเข้ามาใน
ประเทศสิงคโปร์
4. ประเภทเงินได้ที่มีสิทธิได้รับการเครดิตภาษี

เดิมเงินได้ที่มีสิทธิได้รับการเครดิตภาษีจำกัดเฉพาะเงินได้ที่ได้รับ
จากวิชาชีพ การให้คำปรึกษา และการให้บริการอื่นๆ ที่ทำในต่างประเทศ, ค่าสิทธิ, เงินปันผล, เงิน
ได้จากการจ้างแรงงาน และกำไรของสาขาต่างประเทศของบริษัทที่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศสิงคโปร์
เท่านั้น

แต่ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2009 เป็นต้นไป เงินได้ทุกประเภทที่มีแหล่ง
เงินได้จากต่างประเทศมีสิทธิได้รับการเครดิตภาษี โดยเหตุที่รัฐบาลสิงคโปร์ขยายขอบเขตเงินได้ที่
มีสิทธิได้รับการเครดิตภาษีให้ครอบคลุมเงินได้ทุกประเภท ก็เพื่อเป็นการกระตุ้นให้บริษัทสิงคโปร์
ออกไปลงทุนยังต่างประเทศ และเป็นการดึงดูดบริษัทข้ามชาติให้เข้ามาตั้งบริษัทในประเทศ
สิงคโปร์มากขึ้น³³

5. จำนวนภาษีต่างประเทศที่ผู้เสียภาษีมียกเลิกให้นำมาเครดิตได้นั้น
ต้องไม่เกินจำนวนภาษีที่ต้องเสียในประเทศสิงคโปร์ส่วนที่คำนวณจากเงินได้ที่ได้รับจาก
ต่างประเทศ และต้องไม่เกินภาษีทั้งหมดที่ต้องเสียในปีนั้น หากจำนวนภาษีต่างประเทศมากกว่า
จำนวนภาษีที่ต้องเสียในประเทศสิงคโปร์ ผู้มีเงินได้มีสิทธิเครดิตภาษีได้เท่ากับจำนวนภาษีที่ต้อง
เสียในประเทศสิงคโปร์เท่านั้น แต่หากจำนวนภาษีต่างประเทศน้อยกว่าจำนวนภาษีที่ต้องเสียใน
ประเทศสิงคโปร์ ผู้มีเงินได้มีสิทธินำภาษีต่างประเทศมาเครดิตภาษีได้ทั้งหมด

ในการจำกัดจำนวนภาษีต่างประเทศนี้ เงินได้จากแหล่ง
ต่างประเทศที่จะนำมาเป็นฐานในการคำนวณเครดิตภาษีต้องเป็นฐานกำไรสุทธิ โดยผู้เสียภาษี
ต้องนำค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับเงินได้จากแหล่งต่างประเทศ มาหักออกจากเงินได้ดังกล่าวก่อน ได้
ผลลัพธ์เท่าใดแล้วจึงคูณด้วยอัตราภาษีของประเทศสิงคโปร์ เพื่อหาจำนวนภาษีที่ต้องเสียใน
ประเทศสิงคโปร์ส่วนที่คำนวณจากเงินได้ที่ได้รับจากต่างประเทศ ก่อนนำไปเปรียบเทียบกับจำนวน

³³ Sum Tee Loong, *Singapore Tax Workbook 2008/09* (Singapore: CCH Asia Pte Limited, 2008), p.265.

ภาษีที่เสียไว้จริงในต่างประเทศ ซึ่งวิธีการเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าประเทศสิงคโปร์นำหลักการจัดสรรค่าใช้จ่ายการ (Allocation of Expenses) มาใช้ในจำกัดจำนวนเครดิตภาษีต่างประเทศด้วย

6. การเครดิตภาษีทางอ้อม ในกรณีของเงินได้ประเภทเงินปันผลนั้น นอกจากผู้รับเงินปันผลจะได้รับเครดิตภาษีทางตรงแล้ว ประเทศสิงคโปร์ยังให้สิทธิผู้เสียภาษีเครดิตภาษีได้ถึงภาษีในระดับบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลด้วย (Underlying Tax Credit) กล่าวคือ ยอมให้ผู้รับเงินปันผลนำภาษีเงินได้นิติบุคคลของบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลที่บริษัทนั้นได้เสียไว้ในประเทศแหล่งเงินได้ มาเป็นเครดิตภาษีในประเทศสิงคโปร์ได้อีกส่วนหนึ่ง นอกเหนือจากภาษีที่ผู้รับเงินปันผลได้เสียไว้ในประเทศแหล่งเงินได้ (เช่น ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย) โดยมีเงื่อนไขว่า ผู้รับเงินปันผลต้องถือหุ้นในบริษัทต่างประเทศผู้จ่ายเงินปันผลไม่น้อยกว่า 25% ของหุ้นทั้งหมด (แต่ในบางกรณี รัฐมนตรีกระทรวงการคลังมีอำนาจปรับเปลี่ยนเงื่อนไขเรื่องสัดส่วนการถือหุ้นให้ต่ำลงได้) ทำให้ในกรณีนี้ผู้รับเงินปันผลได้รับจำนวนเครดิตภาษีเพิ่มขึ้น และไม่ภาษีซ้อนเหลืออยู่เลย

3.3.2.1.2 วิธียกเว้นภาษี (Exemption Method)

เดิมประเทศสิงคโปร์มีวิธีขจัดภาษีซ้อนตามกฎหมายภายในสำหรับเงินได้จากแหล่งต่างประเทศเพียงวิธีเดียว คือ วิธีเครดิตภาษี ต่อมาในปี ค.ศ. 2003 ประเทศสิงคโปร์ได้เพิ่มเติมวิธีการขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียว โดยนำวิธียกเว้นภาษีมาใช้ในการขจัดภาษีซ้อนสำหรับเงินได้ที่ได้รับจากการทำธุรกิจในต่างประเทศ³⁴ (Foreign business income) ซึ่งเริ่มใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2003 เป็นต้นมา (ส่วนเงินได้ประเภทอื่นๆ ยังคงใช้วิธีเครดิตในการขจัดภาษีซ้อน)

ประเทศสิงคโปร์มีแนวคิดเกี่ยวกับการขจัดภาษีซ้อนโดยวิธียกเว้นภาษีมาตั้งแต่ช่วงปี ค.ศ.1986 โดยในขณะนั้นคณะกรรมการเศรษฐกิจ (Economic Committee) ของประเทศสิงคโปร์ได้เสนอให้รัฐบาลปรับปรุงกฎหมายภาษีอากร เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศที่เริ่มไปลงทุนในต่างประเทศมากขึ้น โดยเสนอว่ารัฐบาลควรนำระบบยกเว้นภาษีเงินได้จากต่างประเทศมาใช้ในการขจัดภาษีซ้อน เพราะวิธีนี้สอดคล้องกับนโยบายความเป็นกลางในการนำเงินทุน (Capital Import Neutrality) และช่วยกระตุ้นให้มีผู้เสียภาษีที่ไปลงทุนในต่างประเทศส่งเงินจากต่างประเทศกลับเข้ามาในประเทศสิงคโปร์ และทำให้นักลงทุนของประเทศสิงคโปร์สามารถแข่งขันกับนักลงทุนต่างชาติได้³⁵

³⁴ Income Tax Act Section 13 (8), 13 (9)

³⁵ Kah Chuan Ho, "The Exemption Regime for Foreign-Source Business Income – An International Comparison", *Asia-Pacific Tax Bulletin* 14,2 (March/April 2008), p.119.

อย่างไรก็ดี แม้จะมีการเสนอแนวคิดให้ใช้วิธียกเว้นภาษีจาก คณะกรรมการเศรษฐกิจ แต่รัฐบาลในขณะนั้นเห็นว่า วิธียกเว้นภาษียังไม่เหมาะสมกับนโยบาย เศรษฐกิจของประเทศสิงคโปร์ในช่วงปี ค.ศ.1986 – 2003 และการใช้วิธียกเว้นภาษีมีข้อควรระวัง สำคัญที่ต้องคำนึงถึงและต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ คือ การใช้วิธียกเว้นอาจเป็นช่องทางให้เกิด การหลบเลี่ยงภาษีได้ หากนักลงทุนโอนเงินกำไรออกจากประเทศสิงคโปร์แล้วส่งเงินนั้นกลับมา ประเทศสิงคโปร์อีกครั้งโดยไม่มีการเสียภาษีที่ใดเลย³⁶ เช่น กรณีผู้เสียภาษีไปตั้งบริษัทในประเทศ ปลอดภาษี แต่การประกอบธุรกิจจริงอยู่ที่ประเทศอื่น แล้วถ่ายโอนกำไรไปยังบริษัทที่ตั้งในประเทศ ปลอดภาษี (ซึ่งไม่ต้องเสียภาษี) จากนั้นจึงส่งเงินกำไรดังกล่าวกลับมายังประเทศสิงคโปร์ เงินกำไร นั้นก็จะไม่ต้องเสียภาษีเลย เพราะเป็นเงินได้จากต่างประเทศซึ่งได้รับยกเว้นภาษี ทำให้กรณีนี้นัก ลงทุนไม่ได้เสียภาษีที่ประเทศใดเลย (Double non-taxation) ซึ่งหากเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นจริงจะ กระทบกับรายได้ของประเทศโดยตรง

ต่อมาในปี ค.ศ.2003 รัฐบาลประเทศสิงคโปร์เห็นว่า ด้วยสภาพ เศรษฐกิจในปัจจุบันและการแข่งขันทางการค้าที่มีมากขึ้น ประเทศสิงคโปร์จำเป็นต้องปรับปรุงและ เปลี่ยนแปลงนโยบายทางเศรษฐกิจของประเทศ รวมถึงมาตรการทางภาษีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้ สอดคล้องกับนโยบายเศรษฐกิจ รัฐบาลจึงได้ตัดสินใจนำวิธียกเว้นภาษีมาใช้ในการขจัดภาษีซ้อน ระหว่างประเทศ โดยมีเหตุผลสนับสนุนที่สำคัญ 2 ประการ คือ

เหตุผลประการแรก เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจของ ประเทศสิงคโปร์ เนื่องจากว่าประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศขนาดเล็ก พื้นที่และทรัพยากรธรรมชาติ มีอย่างจำกัด การพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าต้องอาศัยเศรษฐกิจเป็นตัวขับเคลื่อนแต่ถ้าพึ่งการ พึ่งพาเฉพาะเศรษฐกิจภายในประเทศย่อมไม่เพียงพอ รัฐบาลประเทศสิงคโปร์จึงเล็งเห็นว่า จำเป็นต้องกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศให้ขยายตัวเพิ่มขึ้น โดยการดึงดูดให้นักลงทุนต่างชาติเข้า มาลงทุนในประเทศโดยเฉพาะการลงทุนในลักษณะเป็น Holding Company เพื่อให้ประเทศ สิงคโปร์เป็นศูนย์กลางทางธุรกิจและการเงิน ในขณะเดียวกันการลงทุนของนักลงทุนสิงคโปร์เองก็ ต้องกระตุ้นให้ขยายตัวออกไปลงทุนยังต่างประเทศมากขึ้น ทั้งการลงทุนโดยการตั้งบริษัทลูก (Subsidiary Company) และการเปิดสาขา (Branch) ในต่างประเทศ³⁷ และเมื่อมีการไปลงทุนใน

³⁶ Ibid.

³⁷ Inland Revenue Authority of Singapore, Circular - Tax Exemption for Foreign-sourced Dividend, Foreign Branch Profits and Foreign-sourced Service Income 21 May 2003 (Singapore, 2003), p.3

ต่างประเทศแล้ว รัฐบาลเองก็มีหน้าที่ต้องทำให้เกิดความสะดวกในการส่งเงินกำไรหรือเงินได้อื่นๆ กลับเข้ามาในประเทศด้วย ประเทศสิงคโปร์จึงเดินหน้าอย่างเต็มที่ โดยการยกเว้นภาษีให้สำหรับเงินได้จากการทำธุรกิจในต่างประเทศ ทั้งเงินปันผล เงินกำไรของสาขา และเงินได้จากการให้บริการ ซึ่งการยกเว้นภาษีให้กับทั้งเงินปันผลและกำไรของสาขานี้ เป็นการดำรงความเท่าเทียมทางภาษีระหว่างการลงทุนต่างประเทศโดยผ่านบริษัทลูกกับการลงทุนโดยผ่านสาขาในต่างประเทศด้วย³⁸

เหตุผลประการที่สองในการใช้วิธียกเว้นภาษีในการขจัดภาษีซ้อน คือ เพื่อให้ระบบภาษีของประเทศสิงคโปร์มีความง่ายขึ้น (Simplify) เพราะเป็นที่ยอมรับกันว่าการขจัดภาษีซ้อนโดยวิธีเครดิตนั้นมีความซับซ้อนและยุ่งยากในการคำนวณหาจำนวนภาษีต่างประเทศที่จะนำมาหักออกจากภาษีที่ต้องเสียในประเทศถิ่นที่อยู่ อีกทั้งการอนุญาตให้เครดิตภาษีต่างประเทศนั้นส่วนใหญ่มักจะให้คำนวณแยกเป็นรายประเทศตามหลัก Source-by-Source ทำให้ความซับซ้อนในการคำนวณยิ่งเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะกับผู้เสียภาษีที่เป็นบริษัทข้ามชาติที่มีเงินได้จากประเทศต่างๆ ทั่วโลก ในขณะที่การขจัดภาษีซ้อนโดยวิธียกเว้นนั้น มีหลักเกณฑ์ที่ง่ายและสะดวกกว่า เพราะถ้าผู้เสียภาษีมีคุณสมบัติครบตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด ผู้เสียภาษีย่อมได้รับสิทธิยกเว้นภาษี โดยไม่ต้องนำเงินได้จากต่างประเทศมารวมคำนวณเพื่อเสียภาษีในประเทศถิ่นที่อยู่อีก

หลักเกณฑ์การยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินได้จากแหล่งต่างประเทศ

การยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินได้จากแหล่งต่างประเทศมีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่สำคัญ ดังนี้

1. ผู้เสียภาษีต้องเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศสิงคโปร์ ในขณะที่ได้รับเงินได้จากต่างประเทศ
2. เงินได้ที่ได้รับยกเว้นภาษี ได้แก่

(1) เงินปันผลจากบริษัทที่ไม่ได้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศสิงคโปร์ (Foreign-Sourced dividend) คือ เงินปันผลที่ผู้เสียภาษีซึ่งมีถิ่นที่อยู่ในประเทศสิงคโปร์ ได้รับจาก

³⁸ Kah Chuan Ho, "The Exemption Regime for Foreign-Source Business Income – An International Comparison", *Asia-Pacific Tax Bulletin* 14,2 (March/April 2008), p.120

บริษัทต่างประเทศ และรวมถึงเงินปันผลจากบริษัทที่ดำเนินธุรกิจในประเทศสิงคโปร์ แต่ไม่ได้มีถิ่นที่อยู่ทางภาษีอากรในประเทศสิงคโปร์ด้วย

อนึ่ง การได้รับสิทธิยกเว้นภาษีสำหรับเงินปันผลนี้ ไม่มีการกำหนดเรื่องระยะเวลาการถือหุ้นและสัดส่วนการถือหุ้นในบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลไว้เป็นเงื่อนไขในการได้รับสิทธิประโยชน์แต่อย่างใด

(2) กำไรของสาขาในต่างประเทศของบริษัทที่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศสิงคโปร์ (Foreign branch profit) คือ กรณีที่บริษัทสิงคโปร์ดำเนินธุรกิจในประเทศ โดยการเปิดสาขา (ต้องไม่ได้จดทะเบียนจัดตั้งบริษัทใหม่ในประเทศ) และมีกำไรเกิดขึ้น

กำไรของสาขาที่จะได้รับยกเว้นภาษีในประเทศสิงคโปร์ ต้องเป็นกำไรที่มาจากการประกอบกิจการ (Active income) ของสาขานั้น หากเป็นกำไรหรือเงินได้ที่ไม่ได้เกิดจากการประกอบกิจการ (Non-trade income) เช่น ดอกเบี้ย หรือค่าสิทธิ กำไรหรือเงินได้ดังกล่าวนั้นจะไม่ได้รับยกเว้นภาษีในประเทศสิงคโปร์

(3) เงินได้จากการให้บริการในต่างประเทศ (Foreign-sourced service income) เงินได้ประเภทนี้ ได้แก่ เงินได้จากวิชาชีพ ค่าเทคนิค ค่าที่ปรึกษา หรือการให้บริการอื่นๆ ที่ทำในลักษณะของธุรกิจโดยให้บริการผ่านสถานประกอบการประจำ (Fixed place operation) ในต่างประเทศ

3. เงื่อนไขการได้รับยกเว้นภาษีมี 3 ประการ คือ

(1) เงินได้จากต่างประเทศต้องเสียภาษีมาแล้วในประเทศที่เป็นแหล่งเงินได้ (Subject-to-tax Condition) กล่าวคือ เมื่อผู้เสียภาษีได้รับเงินได้ในต่างประเทศ ผู้เสียภาษีได้เสียภาษีในประเทศแหล่งเงินได้สำหรับเงินได้ดังกล่าวแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการเสียภาษีโดยการถูกหักภาษี ณ ที่จ่าย หรือเสียภาษีจากฐานกำไรสุทธิ

ในบางครั้งประเทศแหล่งเงินได้มีการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีกับนักลงทุนต่างประเทศที่มาลงทุนในประเทศตน โดยการยกเว้นภาษีเงินได้ให้นักลงทุน ทำให้เงินได้ที่นักลงทุนได้รับยังไม่ได้ผ่านการเสียภาษีในต่างประเทศ ซึ่งจะส่งผลต่อการได้รับสิทธิยกเว้นภาษีในประเทศสิงคโปร์ ประเด็นปัญหาคือผู้เสียภาษีจะได้รับสิทธิยกเว้นภาษีในประเทศสิงคโปร์หรือไม่จึงเกิดขึ้นและมีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องสรุปได้ดังนี้

ในช่วงปี พ.ศ. 2546 – 2548 ซึ่งเป็นช่วงแรกที่ประเทศสิงคโปร์นำวิธียกเว้นภาษีสำหรับเงินได้จากแหล่งต่างประเทศมาใช้ ประเทศสิงคโปร์ให้สิทธิยกเว้นภาษีแบบจำกัด โดยแปลความเงื่อนไขเรื่องการเสียภาษีในประเทศแหล่งเงินได้ว่า เงินได้ที่ผู้เสียภาษีได้รับต้องผ่านการเสียภาษีในประเทศแหล่งเงินได้จริงๆ เท่านั้น ผลที่ตามมาคือ หากผู้เสียภาษีได้รับสิทธิยกเว้นภาษีในประเทศแหล่งเงินได้ เงินได้ที่ผู้เสียภาษีได้รับนี้ไม่เข้าเงื่อนไขที่จะได้รับยกเว้นภาษีในประเทศสิงคโปร์

ในกรณีของเงินปันผลก็เช่นกัน ถ้าเป็นการจ่ายเงินปันผลหลายทอด* ผ่านหลายประเทศ และเงินปันผลนั้นเสียภาษีในประเทศในประเทศต้นทาง (Originating Country) แต่ที่ไม่ได้เสียภาษีในประเทศของผู้จ่ายเงินปันผล เนื่องจากมีการยกเว้นภาษีตามหลัก Participation Exemption หรือมีกฎหมายกำหนดว่าไม่เก็บภาษีจากเงินปันผลที่ได้รับจากต่างประเทศ เงินปันผลที่ผู้เสียภาษีได้รับนี้ก็ไม่เข้าเงื่อนไขที่จะได้รับยกเว้นภาษีในประเทศสิงคโปร์³⁹

การเกิดเหตุการณ์ตามที่กล่าวมาข้างต้นย่อมขัดกับวัตถุประสงค์ในการยกเว้นภาษีที่ต้องการกระตุ้นให้นักลงทุนออกไปลงทุนในต่างประเทศ ดังนั้นในปี พ.ศ. 2549 ประเทศสิงคโปร์จึงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยขยายขอบเขตเงื่อนไขการได้รับยกเว้นภาษีในข้อนี้ว่า⁴⁰ แม้เงินได้จากแหล่งต่างประเทศไม่ได้เสียภาษีจริงในประเทศนั้น ผู้เสียภาษีก็น่าจะได้รับยกเว้นภาษีในประเทศสิงคโปร์ หากการที่ไม่ต้องเสียภาษีนั้นเกิดจากการที่ประเทศแหล่งเงินได้ให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีกับผู้ที่ประกอบธุรกิจในประเทศของตนจริงๆ (หมายความว่าประกอบธุรกิจโดยดำเนินการผ่านพนักงานที่มีทักษะเชี่ยวชาญ และมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจริง) เช่น การยกเว้นภาษีสำหรับกำไรจากการประกอบกิจการของสาขาของบริษัทต่างประเทศ หรือการยกเว้นภาษีสำหรับกำไรที่นำมาจ่ายเป็นเงินปันผล เป็นต้น

---

* การจ่ายเงินปันผลหลายทอด คือ การที่บริษัทผู้จ่ายเงินปันผล จ่ายเงินปันผลให้กับผู้ถือหุ้นซึ่งเป็นบริษัทสิงคโปร์จากเงินปันผลที่ตนได้รับมาอีกทอดหนึ่ง

³⁹ Inland Revenue Authority of Singapore, Circular - Tax Exemption for Foreign-sourced Dividend, Foreign Branch Profits and Foreign-sourced Service Income 21 May 2003 (Singapore, 2003), p.5.

⁴⁰ Inland Revenue Authority of Singapore, Supplementary Circular - Tax exemption for foreign-sourced dividends, foreign branch profits and foreign-sourced service income 30 July 2004 (Singapore, 2004), p.4-5.

ส่วนกรณีเงินได้ที่ได้รับเป็นเงินปันผลที่จ่ายหลายทอดผ่านหลายประเทศนั้น หากเงินปันผลดังกล่าวเสียภาษีในประเทศที่ก่อให้เกิดเงินได้แล้ว และถูกส่งต่อมาให้บริษัทลูกที่ผู้เสียภาษีถือหุ้นโดยตรง โดยบริษัทลูกอยู่คนละประเทศกับประเทศที่ก่อให้เกิดเงินได้ แม้ประเทศของบริษัทลูกที่ผู้เสียภาษีถือหุ้นโดยตรงจะไม่เก็บภาษีจากเงินปันผลนั้น ผู้เสียภาษียังคงได้รับยกเว้นภาษีสำหรับเงินปันผลดังกล่าวอยู่

การที่ประเทศสิงคโปร์ยอมขยายขอบเขตเงื่อนไขการยกเว้นภาษีเช่นนี้เป็น การแสดงให้เห็นว่า ประเทศสิงคโปร์เคารพผลประโยชน์ที่ถูกต้องของประเทศแหล่งเงินได้ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประเทศกำลังพัฒนา ในการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศอันคล้ายคลึงกับลักษณะการขจัดภาษีซ้อนโดยวิธี Tax Sparing Credit⁴¹

ในทางปฏิบัติ เงื่อนไขนี้เกิดข้อยุ่งยากในการพิสูจน์ว่าเงินได้จากแหล่งต่างประเทศ (โดยเฉพาะเงินปันผล) ได้เสียภาษีในประเทศแหล่งเงินได้มาแล้วจริงหรือไม่ กรมสรรพากรของประเทศสิงคโปร์จึงได้วางแนวทางการพิสูจน์ไว้ 2 แนวทาง⁴² คือ

(ก) วิธีเปรียบเทียบระหว่างเงินได้ที่ได้รับจากต่างประเทศกับกำไรทางภาษีทั้งหมด (Comparison of total dividends paid with total taxed profits)

วิธีนี้ผู้มีเสียภาษีซึ่งเป็นผู้รับเงินปันผลต้องเก็บข้อมูลเงินปันผลทั้งหมดที่ได้รับ และกำไรทางภาษีทั้งหมดของบริษัทผู้จ่ายเงินปันผล แล้วนำมาเปรียบเทียบกัน โดยถ้ากำไรทางภาษีทั้งหมดของบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลมีจำนวนเท่ากับหรือมากกว่าจำนวนเงินปันผลที่ผู้เสียภาษีได้รับ ถือว่าผู้เสียภาษีครบเงื่อนไขข้อนี้

(ข) วิธีใช้บัญชีของบริษัทผู้จ่ายเงินปันผล (Use of audited accounts of payer company)

วิธีนี้ คือ การตรวจสอบจากงบดุลของบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลที่ผู้สอบบัญชีรับรองแล้วในรอบระยะเวลาบัญชีที่ผู้เสียภาษีได้รับเงินปันผล โดยถ้าปรากฏว่าในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น มีการเสียภาษีของบริษัทผู้จ่ายเงินปันผล กรมสรรพากรถือว่าครบ

⁴¹ Kah Chuan Ho, "The Exemption Regime for Foreign-Source Business Income – An International Comparison", *Asia-Pacific Tax Bulletin*, p.123.

⁴² Inland Revenue Authority of Singapore, Supplementary Circular - Tax exemption for foreign-sourced dividends, foreign branch profits and foreign-sourced service income 31 May 2006 (Singapore, 2006), p.3-4.

เงื่อนไขเรื่องการเสียภาษีมาแล้วในประเทศแหล่งเงินได้ การพิสูจน์ตามแนวทางนี้เหมาะสำหรับนักลงทุนที่ลงทุนโดยการถือหุ้นบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลเพียงบางส่วน หรือแบบ Portfolio เพราะสะดวกและง่ายต่อการพิสูจน์

ผู้เสียภาษีสามารถเลือกวิธีการพิสูจน์หนึ่งในสองวิธีนี้ หรืออาจเลือกใช้วิธีอื่นที่สามารถพิสูจน์ให้เจ้าหน้าที่ของกรมสรรพากรพอใจว่า เงินได้จากต่างประเทศได้เสียภาษีมาแล้วในประเทศแหล่งเงินได้ แต่เมื่อเลือกใช้วิธีใดแล้วต้องใช่วิธีนั้นตลอดไป หากจะเปลี่ยนแปลงวิธีการพิสูจน์ ผู้เสียภาษีต้องได้รับอนุมัติจากกรมสรรพากรก่อน

(2) อัตราภาษีเงินได้ในประเทศแหล่งเงินได้ต้องมีอัตราภาษีสูงสุดอย่างน้อย 15% (Headline Tax Rate Condition)

อัตราภาษีสูงสุดของประเทศแหล่งเงินได้นั้น พิจารณาในปีที่มีเงินได้ และอัตราภาษีสูงสุดนี้ไม่จำเป็นต้องเป็นอัตราที่ประเทศแหล่งเงินได้เรียกเก็บภาษีจริง เช่น อัตราภาษีสูงสุดของประเทศ A คือ 25% แต่มีการเก็บภาษีจริงที่อัตรา 10% ในกรณีเช่นนี้ หากผู้เสียภาษีมีเงินได้จากประเทศ A เงินได้นี้ย่อมได้รับยกเว้นภาษีในประเทศสิงคโปร์ ยิ่งไปกว่านั้น กรมสรรพากรประเทศสิงคโปร์ยังได้ขยายความเงื่อนไขข้อนี้ว่า อัตราภาษีสูงสุดรวมถึงอัตราภาษีสูงสุดที่จัดเก็บตามกฎหมายพิเศษนอกเหนือจากกฎหมายภาษีเงินได้หลักของประเทศแหล่งเงินได้ด้วย โดยมีเงื่อนไขว่า⁴³

- ต้องเป็นการเก็บภาษีตามกฎหมายพิเศษนอกเหนือจากกฎหมายภาษีเงินได้หลัก

- อัตราภาษีตามกฎหมายพิเศษต้องต่ำกว่าอัตราภาษีตามกฎหมายภาษีเงินได้หลัก

- อัตราภาษีตามกฎหมายพิเศษที่ต่ำกว่านั้น ต้องไม่ใช่เป็นการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีกับการประกอบธุรกิจในประเทศแหล่งเงินได้นั้น

(3) ผู้เสียภาษีต้องแสดงให้เห็นที่พอใจแก่เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรว่า ผู้เสียภาษีซึ่งได้รับยกเว้นภาษีนั้นเป็นเจ้าของผลประโยชน์ในเงินได้ดังกล่าวอย่างแท้จริง

⁴³ Ibid., p.4-5.

4. รายจ่ายที่เกี่ยวข้องกับเงินได้ที่ได้รับยกเว้นภาษี

ในด้านรายจ่ายที่เกี่ยวข้องกับเงินได้ที่ได้รับยกเว้นภาษีนี้ มีหลักการที่สำคัญ กล่าวคือ โดยทั่วไปประเทศสิงคโปร์จะอนุญาตให้ผู้มีเงินได้นำค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เกิดขึ้น มาหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลได้ ต่อเมื่อรายจ่ายนั้นไม่เป็นรายจ่ายต้องห้ามตามที่กฎหมายกำหนด และรายจ่ายนั้นเกิดขึ้นหรือเกี่ยวข้องกับการหารายได้ โดยรายได้นั้นได้เสียภาษีในประเทศสิงคโปร์ด้วย ดังนั้น ถ้ารายได้จำนวนใดไม่ได้เสียภาษีในประเทศสิงคโปร์ รายจ่ายที่เกี่ยวข้องหรือเกิดขึ้นจากรายได้จำนวนนั้น ย่อมไม่มีสิทธินำไปหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลได้ เช่น กรณีบริษัทสิงคโปร์กู้เงินเพื่อนำไปใช้สำหรับสาขาในต่างประเทศ และมีดอกเบี้ยจ่ายเกิดขึ้น ต่อมาเมื่อสาขาในต่างประเทศมีกำไรและส่งเงินกำไรนั้น กลับเข้ามาในประเทศสิงคโปร์ บริษัทสิงคโปร์ไม่มีสิทธินำดอกเบี้ยจ่ายที่เกิดขึ้นมาหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลในประเทศได้ เพราะดอกเบี้ยจ่ายดังกล่าวเป็นรายจ่ายที่เกี่ยวข้องกับเงินกำไรจากต่างประเทศซึ่งได้รับยกเว้นภาษี

เหตุที่ประเทศสิงคโปร์กำหนดหลักการไว้เช่นนี้เนื่องจาก การยกเว้นภาษีให้ผู้เสียภาษีไม่ต้องนำเงินได้จากแหล่งต่างประเทศมาเสียภาษีในประเทศสิงคโปร์ เป็นการให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้เสียภาษีไปแล้วส่วนหนึ่ง หากยังอนุญาตให้ผู้เสียภาษีมีสิทธินำรายจ่ายที่เกี่ยวข้องกับเงินได้ที่ได้รับยกเว้นภาษีนั้น มาหักเป็นรายจ่ายได้อีกจะทำให้รัฐบาลเก็บภาษีจากแหล่งเงินได้ในประเทศได้น้อยลง เพราะรายจ่ายดังกล่าวจะถูกนำไปหักกับฐานเงินได้ในประเทศ ซึ่งเป็นการทำลายฐานภาษีในประเทศไปโดยปริยาย อีกทั้งยังเป็นการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่ผู้เสียภาษีที่มีเงินได้จากต่างประเทศมากเกินไป เมื่อเปรียบเทียบกับ การเก็บภาษีจากผู้เสียภาษีที่มีเงินได้เฉพาะในประเทศ

จากหลักเกณฑ์ข้างต้นเห็นได้ว่า ประเทศสิงคโปร์กำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการหักค่าใช้จ่ายสอดคล้องกับหลักเฉลี่ยค่าใช้จ่าย (Allocation of Expenses) ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์สำคัญในการจัดภาษีซ้อนระหว่างประเทศ และยังช่วยปกป้องฐานภาษีในประเทศไม่ให้ถูกทำลายด้วยภาษีต่างประเทศ

3.3.2.1.3 การขจัดภาษีซ้อนสำหรับประเทศในเครือจักรภพ (Commonwealth Tax Relief)

นอกจากการขจัดภาษีซ้อนโดยวิธีเครดิตและวิธียกเว้นแล้ว ประเทศสิงคโปร์มีการขจัดภาษีซ้อนเป็นพิเศษสำหรับประเทศในเครือจักรภพ เนื่องจากประเทศสิงคโปร์เคยเป็นประเทศในเครือจักรภพของประเทศอังกฤษซึ่งบัญญัติไว้ในกฎหมายภาษีเงินได้ของประเทศสิงคโปร์⁴⁴ โดยอนุญาตให้ทั้งผู้มีถิ่นที่อยู่และผู้ที่ไม่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศสิงคโปร์มีสิทธิเครดิตภาษีตามวิธีนี้ได้ หากเงินได้นั้นเป็นเงินได้ที่ได้รับจากประเทศในเครือจักรภพที่ไม่มีอนุสัญญาภาษีซ้อนกับประเทศสิงคโปร์ ซึ่งมีหลักเกณฑ์ดังนี้

1. กรณีผู้เสียภาษีเป็นผู้ถิ่นที่อยู่ในประเทศสิงคโปร์

(1) ถ้าอัตราภาษีของประเทศในเครือจักรภพไม่เกินครึ่งหนึ่งของอัตราภาษีของประเทศสิงคโปร์ ให้ใช้อัตราภาษีของประเทศในเครือจักรภพ ในการคำนวณหาจำนวนเครดิตภาษีต่างประเทศ

(2) ถ้าอัตราภาษีของประเทศในเครือจักรภพเกินครึ่งหนึ่งของอัตราภาษีของประเทศสิงคโปร์ ให้ใช้อัตราภาษีครึ่งหนึ่งของอัตราภาษีประเทศสิงคโปร์ ในการคำนวณหาจำนวนเครดิตภาษีต่างประเทศ

2. กรณีผู้เสียภาษีไม่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศสิงคโปร์

(1) ถ้าอัตราภาษีของประเทศในเครือจักรภพไม่เกินครึ่งหนึ่งของอัตราภาษีของประเทศสิงคโปร์ ให้ใช้อัตราภาษีครึ่งหนึ่งของประเทศในเครือจักรภพ ในการคำนวณหาจำนวนเครดิตภาษีต่างประเทศ

(2) ถ้าอัตราภาษีของประเทศในเครือจักรภพเกินอัตราภาษีของประเทศสิงคโปร์ ให้ใช้อัตราภาษีของประเทศสิงคโปร์ส่วนที่เกินอัตราภาษีของประเทศในเครือจักรภพ ในการคำนวณหาจำนวนเครดิตภาษีต่างประเทศ

⁴⁴ Income Tax Act Section 48

3.3.2.2 มาตรการขจัดภาษีซ้อนสองฝ่าย

ประเทศสิงคโปร์ขจัดภาษีซ้อนสองฝ่ายโดยการทำอนุสัญญาภาษีซ้อนกับประเทศต่างๆ กว่า 60 ประเทศทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย อนุสัญญาภาษีซ้อนของประเทศสิงคโปร์แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ แบบที่ครอบคลุมเงินได้ทุกชนิด (Comprehensive DTAs) และแบบที่จำกัดประเภทเงินได้ (Limited DTAs) เฉพาะเงินได้จากการขนส่งทางเรือและทางอากาศเท่านั้น เช่น อนุสัญญาภาษีซ้อนที่ทำกับประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศชิลี และฮ่องกง เป็นต้น⁴⁵

วิธีขจัดภาษีซ้อนตามอนุสัญญาภาษีซ้อนที่ประเทศสิงคโปร์ทำกับประเทศต่างๆ นั้นมีทั้งวิธีเครดิตภาษีและวิธียกเว้น แต่ส่วนใหญ่แล้วใช้วิธีเครดิตภาษีธรรมดา โดยจำนวนภาษีต่างประเทศที่นำมาเครดิตได้ต้องไม่เกินจำนวนภาษีของสิงคโปร์ที่คำนวณก่อนหักเครดิตภาษีต่างประเทศ หากมีเครดิตภาษีส่วนที่เกินภาษีที่ต้องเสียในประเทศสิงคโปร์ ผู้เสียภาษีไม่มีสิทธินำเครดิตที่เหลือนั้นยกไปใช้ปีถัดไปได้

นอกจากวิธีเครดิตภาษีธรรมดาแล้ว ในอนุสัญญาภาษีซ้อนหลายฉบับของประเทศสิงคโปร์ ยังมีการให้เครดิตภาษีทางอ้อม (Indirect Tax Credit or Underlying Tax Credit) และ Tax Sparing Credit ด้วย โดยการเครดิตภาษีทางอ้อมใช้สำหรับเงินได้ประเภทเงินปันผล กล่าวคือ ประเทศสิงคโปร์ยอมให้ผู้เสียภาษีซึ่งผู้รับเงินปันผล นำภาษีเงินได้นิติบุคคลของบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลที่ได้เสียไว้ในประเทศแหล่งเงินได้ มาเครดิตกับภาษีที่ต้องเสียในประเทศสิงคโปร์ได้อีกส่วนหนึ่ง นอกเหนือจากภาษีที่ผู้รับเงินปันผลได้เสียไว้ในประเทศแหล่งเงินได้ (เช่น ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย) โดยมีเงื่อนไขว่า ผู้รับเงินปันผลต้องเป็นบริษัท และมีสัดส่วนการถือหุ้นในบริษัทของรัฐคู่สัญญาผู้จ่ายเงินปันผลไม่น้อยกว่า 10% - 15% ของหุ้นทั้งหมด (แล้วแต่กรณี)

สำหรับวิธี Tax Sparing Credit มีที่มาจากในช่วงต้นที่ประเทศสิงคโปร์ได้รับเอกราชจากประเทศอังกฤษนั้น ประเทศสิงคโปร์ต้องการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศในลักษณะของการลงทุนทางตรง เพื่อให้เกิดการสร้างงานและการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากประเทศพัฒนาแล้ว รัฐบาลจึงใช้นโยบายให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีต่างๆ แก่นักลงทุนต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในประเทศสิงคโปร์ เช่น การลดหรือยกเว้นภาษี เป็นต้น ทำให้นักลงทุนไม่ต้องเสียภาษีในประเทศสิงคโปร์ แต่ผลที่ตามมา คือ เมื่อนักลงทุนดังกล่าวนำเงินได้นั้นกลับประเทศและเสียภาษี

⁴⁵ Inland Revenue Authority of Singapore. Tax Treaties. [Online], Available from: www.iras.gov.sg/irasHome/page_ektid5972.aspx#limitedtreaties [March 2009]

ในประเทศถิ่นที่อยู่ กลับไม่มีภาษีที่เสียไว้แล้วในต่างประเทศมาเครดิตออกจากภาษีที่ต้องเสียในประเทศถิ่นที่อยู่ ทำให้วัตถุประสงค์ของประเทศสิงคโปร์ในการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่นักลงทุนต่างชาติไม่บรรลุผล ดังนั้น เพื่อเป็นการให้แน่ใจว่านักลงทุนเหล่านั้นจะได้รับสิทธิประโยชน์จริงๆ เมื่อนำเงินได้ที่เกิดขึ้นในประเทศสิงคโปร์กลับไปยังประเทศของตน ประเทศสิงคโปร์จึงเจรจาขอให้มีการขจัดภาษีซ้อนโดยวิธี Tax Sparing Credit ในอนุสัญญาภาษีซ้อนที่ทำกับนานาประเทศ⁴⁶ โดยหลักเกณฑ์ของวิธีนี้ คือ แม้นักลงทุนไม่ได้เสียภาษีไปจริงในประเทศสิงคโปร์ เนื่องจากได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษี แต่เมื่อนำเงินได้นั้นกลับไปเสียภาษีในประเทศของตน นักลงทุนมีสิทธินำภาษีที่เสมือนว่าเสียไปจริงในประเทศสิงคโปร์มาหักออกจากภาษีที่ต้องเสียในประเทศของตนได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

---

⁴⁶ How Teck Tan, "Singapore's Tax Treaty Policy", *Intertax* 29,5 (2001) p.189.

บทที่ 4

การวิเคราะห์ปัญหาการขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียวของประเทศไทย

จากการศึกษาสภาพปัญหาและวิธีการขจัดภาษีซ้อนของประเทศไทยและต่างประเทศในบทที่ 1-3 พบว่า มาตรการในการขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียวของประเทศไทยภายใต้ประมวลรัษฎากร มีความไม่เหมาะสมต่อการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจากบริษัทที่จดทะเบียนจัดตั้งในประเทศไทยหลายประการ ทั้งการขจัดภาษีซ้อนโดยวิธีเครดิตภาษี ตามพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 300 และวิธียกเว้นภาษี ตามพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 442 ตลอดจนสิทธิของผู้เสียภาษีในการเลือกใช้วิธีขจัดภาษีซ้อนวิธีต่างๆ กรณีมีเงินได้จากหลายประเทศ รวมถึงรูปแบบในการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการขจัดภาษีซ้อน

4.1 ปัญหาความไม่เหมาะสมของพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 300

การขจัดภาษีซ้อนตามพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 300 เป็นการขจัดภาษีโดยวิธีเครดิตภาษีทางตรงซึ่งใช้ได้กับเงินได้ทุกประเภท โดยวิธีการคำนวณเครดิตภาษีต้องคำนวณแยกเป็นรายประเทศ และจำกัดจำนวนต่างประเทศไว้ไม่เกินจำนวนภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทย ส่วนที่คำนวณจากเงินได้จากแหล่งต่างประเทศ

ปัญหาความไม่เหมาะสมของพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 300 แยกวิเคราะห์ได้เป็นสองส่วน คือ ส่วนที่ 1 ปัญหาจากบทบัญญัติที่มีอยู่ในปัจจุบัน ได้แก่ ปัญหาการคำนวณเพดานภาษีต่างประเทศสูงสุดที่กฎหมายยอมให้ใช้ได้ (ข้อ 4.1.1) และปัญหาความเหมาะสมในการจำกัดจำนวนภาษีต่างประเทศโดยใช้วิธี Per-Country Limitation (ข้อ 4.1.2) และส่วนที่ 2 ปัญหาจากการที่ไม่มีมาตรการบางอย่างในบทบัญญัติของพระราชกฤษฎีกา ได้แก่ การไม่มีหลักเกณฑ์กำหนดลักษณะของภาษีต่างประเทศที่มีสิทธินำมาเครดิตภาษีได้ (ข้อ 4.1.3) และการไม่มีกรให้เครดิตภาษีทางอ้อมหรือ Underlying Tax Credit (ข้อ 4.1.4)

4.1.1 ปัญหาการคำนวณเพดานภาษีต่างประเทศสูงสุดที่กฎหมายยอมให้ใช้ได้

ในประเทศที่จัดเก็บภาษีตามหลักถิ่นที่อยู่และให้การขจัดภาษีซ้อนระหว่างประเทศด้วยวิธีเครดิต เมื่อผู้เสียภาษีมีเงินได้จากต่างประเทศ ผู้เสียภาษีต้องนำเงินได้นั้นมารวมคำนวณเพื่อเสียภาษีในประเทศถิ่นที่อยู่ตามหลัก Worldwide Income แต่มีสิทธินำภาษีที่เสียไว้ในต่างประเทศมาเครดิตออกจากภาษีที่ต้องเสียในประเทศถิ่นที่อยู่ได้ เป็นจำนวนไม่เกินภาษีที่ต้องเสียในประเทศถิ่นที่อยู่สำหรับเงินได้นั้น

ในการเก็บภาษีจากเงินได้จากแหล่งต่างประเทศและการให้เครดิตภาษีกับเงินได้ดังกล่าว ผู้เสียภาษีต้องคำนวณหาจำนวนภาษีที่ต้องเสียตามกฎหมายของประเทศถิ่นที่อยู่ ส่วนที่คำนวณจากเงินได้ต่างประเทศก่อนว่าเป็นจำนวนเท่าใด เพื่อเป็นกรอบในการพิจารณาการให้เครดิตภาษีต่างประเทศ จากนั้นจึงนำภาษีที่เสียไว้ในต่างประเทศมาเปรียบเทียบกับภาษีของประเทศถิ่นที่อยู่ที่สามารถคำนวณได้ หากภาษีที่เสียไว้ในต่างประเทศน้อยกว่าภาษีของประเทศถิ่นที่อยู่ที่สามารถคำนวณได้ ผู้เสียภาษีมียกเว้นภาษีที่เสียไว้ในต่างประเทศมาเครดิตออกจากภาษีที่ต้องเสียในประเทศถิ่นที่อยู่ได้ทั้งจำนวน แต่หากภาษีที่เสียไว้ในต่างประเทศมากกว่าภาษีของประเทศถิ่นที่อยู่ที่สามารถคำนวณได้ ผู้เสียภาษีมียกเว้นภาษีที่เสียไว้ในต่างประเทศมาเครดิตออกจากภาษีที่ต้องเสียในประเทศถิ่นที่อยู่ได้เท่ากับจำนวนภาษีที่สามารถคำนวณได้เท่านั้น

การคำนวณหาเพดานภาษีต่างประเทศสูงสุดที่กฎหมายยอมให้ใช้ได้ หรือการจำกัดจำนวนภาษีต่างประเทศนั้น เป็นหลักการสำคัญในการจัดภาษีซ้อนด้วยวิธีเครดิต โดยประเทศถิ่นที่อยู่ไม่ควรอนุญาตให้ผู้เสียภาษีมียกเว้นภาษีต่างประเทศได้เกินกว่าจำนวนภาษีที่ต้องเสียในประเทศถิ่นที่อยู่ เพราะถ้าประเทศถิ่นที่อยู่ยอมให้ผู้เสียภาษีนำภาษีต่างประเทศมาเครดิตได้เกินกว่าเพดานภาษีที่สามารถคำนวณได้แล้ว ภาษีต่างประเทศส่วนที่เกินนั้นจะไปลดฐานภาษีส่วนที่เป็นเงินได้ในประเทศถิ่นที่อยู่ลง ทำให้ประเทศถิ่นที่อยู่เก็บภาษีจากเงินได้ในประเทศได้น้อยลงกว่าที่ควรจะเป็น

ด้วยเหตุผลตามที่กล่าวข้างต้น ประเทศถิ่นที่อยู่จึงต้องจำกัดจำนวนภาษีต่างประเทศที่ผู้เสียภาษีจะนำมาเครดิต (Limitation on the credit) ซึ่งในการจำกัดจำนวนภาษีต่างประเทศนี้มีหลักเกณฑ์สำคัญที่เกี่ยวข้องอีกประการหนึ่ง คือ หลักการจัดสรรค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับเงินได้จากแหล่งต่างประเทศ (Allocation of expenses to foreign-source income) ตามหลักการนี้ ประเทศถิ่นที่อยู่ต้องกำหนดให้ผู้เสียภาษีนำค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับเงินได้จากแหล่งต่างประเทศ มาหักออกจากเงินได้จากแหล่งต่างประเทศก่อน แล้วจึงนำผลลัพธ์ที่ได้มาเป็นฐานในการคำนวณหาเพดานภาษีต่างประเทศสูงสุดที่กฎหมายยอมให้ใช้ได้ ไม่ว่าเงินได้จากแหล่งต่างประเทศนั้นเป็นเงินได้จากการประกอบกิจการในต่างประเทศ เช่น กำไรของสาขา หรือเป็นเงินได้ที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศ เช่น ดอกเบี้ย เงินปันผล ค่าสิทธิ เป็นต้น

หากประเทศถิ่นที่อยู่ยอมให้ผู้เสียภาษีคำนวณหาเพดานภาษีต่างประเทศโดยไม่กำหนดให้ผู้เสียภาษีต้องหักค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องก่อน จำนวนภาษีต่างประเทศที่ผู้เสียภาษีนำมาเครดิตออกจากภาษีที่ต้องเสียในประเทศถิ่นที่อยู่ นั้น อาจจะมากกว่าภาษีที่ต้องเสียในประเทศถิ่นที่อยู่ส่วนที่สามารถคำนวณจากเงินได้แหล่งต่างประเทศ และเมื่อรวมคำนวณภาษีจากรายได้ทั้งหมดทั่วโลก

แล้ว ภาษีต่างประเทศส่วนที่เกินนี้จะไปหักกับเงินได้ส่วนที่เป็นเงินได้ในประเทศ ทำให้ประเทศถิ่นที่อยู่เก็บภาษีจากเงินได้ในประเทศได้ลดลง ซึ่งเท่ากับเป็นการทำลายฐานภาษีส่วนที่เป็นเงินได้ในประเทศถิ่นที่อยู่นั่นเอง

ในทางทฤษฎีภาษีอากรมีการแบ่งเงินได้ออกเป็น 2 ประเภท คือ เงินได้ประเภท Active Income และเงินได้ประเภท Passive Income โดยเงินได้ประเภท Active Income หมายถึง เงินได้ที่มาจากการค้า ธุรกิจ วิชาชีพ หรือการจ้างงาน เป็นต้น¹ ซึ่งลักษณะสำคัญของเงินได้ประเภทนี้ คือ ผู้มีเงินได้ต้องมีส่วนร่วมหรือลงทุนลงแรงในการกิจกรรมนั้นๆ เพื่อให้เกิดเงินได้ขึ้นมา ส่วนเงินได้ประเภท Passive Income หมายถึง เงินได้ที่ผู้รับไม่ต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการให้เกิดเงินได้นั้น เช่น เงินปันผล ดอกเบี้ย ค่าเช่า ค่าสิทธิ เป็นต้น²

สำหรับประเทศไทยในกรณีการคำนวณหาเพดานภาษีต่างประเทศตามพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 300 นั้น ไม่ได้แบ่งประเภทเงินได้เป็น Active Income กับ Passive Income ตามที่กล่าวข้างต้น แต่แบ่งโดยการพิจารณาว่ามีการเข้าไปประกอบกิจการในต่างประเทศหรือไม่ ดังจะเห็นได้จากข้อความในพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 300 ที่แบ่งเงินได้ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. เงินได้จากการประกอบกิจการในต่างประเทศ หมายถึง เงินได้ที่เกิดจากผลของการดำเนินกิจการของผู้เสียภาษีโดยตรง โดยผู้เสียภาษีต้องเข้าไปประกอบกิจการในประเทศแหล่งเงินได้และมีเงินได้เกิดขึ้น เช่น การเปิดสาขาในต่างประเทศ เป็นต้น

2. เงินได้ที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศ หมายถึง เงินได้ที่ผู้เสียภาษีได้รับจากบริษัทที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศ โดยผู้เสียภาษีไม่ได้เข้าไปประกอบกิจการใดๆ ในประเทศแหล่งเงินได้นั้น เช่น เงินปันผล ดอกเบี้ย ค่าสิทธิ ค่าบริการ เป็นต้น

พระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 300 วางหลักเกณฑ์การจำกัดจำนวนภาษีต่างประเทศ โดยให้แยกคำนวณหาเพดานภาษีต่างประเทศเป็นรายประเทศตามวิธี Per-Country Limitation และในแต่ละประเทศนั้นให้แยกเงินได้ออกเป็น 2 กลุ่มตามที่กล่าวข้างต้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

¹ Roy Rohatgi, Basic International Taxation (The Netherlands: Kluwer Law International, 2005) p.575.

² Ibid., p.609.

กลุ่มที่ 1 : เงินได้จากการประกอบกิจการในต่างประเทศ

เงินได้กลุ่มนี้พระราชกฤษฎีกาฯ ฉบับที่ 300 กำหนดให้คำนวณหาเพดานภาษีต่างประเทศสูงสุดที่มีสิทธิเครดิตได้จากฐานกำไรสุทธิ กล่าวคือ ให้นำเงินได้จากการประกอบกิจการในต่างประเทศ มาหักด้วยรายจ่ายตามมาตรา 65 ทวิ และมาตรา 65 ตริ แห่งประมวลรัษฎากร แล้วคูณด้วยอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล ผลลัพธ์ที่ได้ คือ จำนวนภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทย ส่วนที่คำนวณจากเงินได้จากการประกอบกิจการในต่างประเทศ ซึ่งจะเป็นกรอบในการกำหนดจำนวนภาษีต่างประเทศ ที่มีสิทธินำมาเครดิตหรือหักออกจากภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทย

ตัวอย่าง

บริษัท ก. ซึ่งเป็นบริษัทไทย มีรายได้จากการประกอบกิจการในต่างประเทศจำนวน 1,000 บาท มีรายจ่ายที่เกี่ยวข้องกับรายได้ดังกล่าวจำนวน 200 บาท และบริษัท ก. ได้เสียภาษีในต่างประเทศ (35%) ไว้แล้วจำนวน 280 บาท $[(1,000-200) \times 35\%]$

บริษัท ก. ต้องนำรายได้จากการประกอบกิจการในต่างประเทศมาเสียภาษีในประเทศไทย โดยต้องคำนวณหาภาษีไทยส่วนที่คำนวณจากรายได้จากการเข้าไปประกอบกิจการในต่างประเทศก่อน เพื่อเป็นกรอบในการกำหนดเพดานภาษีต่างประเทศสูงสุดที่มีสิทธินำมาเครดิตภาษีได้ ดังนี้

(1) ภาษีไทยส่วนที่คำนวณจากรายได้จากการประกอบกิจการในต่างประเทศเท่ากับ 240 บาท $[(1,000-200) \times 30\%]$

(2) เปรียบเทียบจำนวนภาษีที่เสียไว้ในต่างประเทศกับภาษีไทยที่คำนวณได้ตาม (1) พบว่าภาษีต่างประเทศจำนวน 280 บาท มากกว่าภาษีไทย คือ 240 บาท ดังนั้น บริษัท ก. จึงมีสิทธินำภาษีต่างประเทศมาเครดิตออกจากภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทยได้เพียง 240 บาท เท่านั้น

การที่พระราชกฤษฎีกาฯ ฉบับที่ 300 กำหนดให้คำนวณหาเพดานภาษีของเงินได้จากการประกอบกิจการในต่างประเทศจากฐานกำไรสุทธินั้น แสดงให้เห็นว่าในส่วนนี้ ประเทศไทยได้นำหลักการจัดสรรค่าใช้จ่ายมาปรับใช้กับการขจัดภาษีซ้อนระหว่างประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับหลักภาษีอากรระหว่างประเทศ และเกิดความยุติธรรมกับทุกฝ่ายทั้งผู้เสียภาษีและรัฐบาลซึ่งเป็นผู้จัดเก็บภาษี

กลุ่มที่ 2 : เงินได้ที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศ

กรณีเงินได้ที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศ พระราชกฤษฎีกาฯ ฉบับที่ 300 กำหนดให้คำนวณหาเพดานภาษีต่างประเทศสูงสุดที่มีสิทธิเครดิตได้จากฐานรายรับก่อนหัก

รายจ่าย กล่าวคือ ให้นำเงินได้ที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศ คุณด้วยอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล ผลลัพธ์ที่ได้ คือ จำนวนภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทยส่วนที่คำนวณจากเงินได้ที่ได้รับจากบริษัท ต่างประเทศ ซึ่งจะเป็นกรอบในการกำหนดจำนวนภาษีต่างประเทศที่มีสิทธินำมาเครดิตหรือหัก ออกจากภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทย

ตัวอย่าง

บริษัท ก. มีรายได้ที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศจำนวน 1,000 บาท มีรายจ่ายที่ เกี่ยวข้องกับรายได้นี้ดังกล่าวจำนวน 200 บาท และบริษัท ก. ได้เสียภาษีในต่างประเทศ (25%) ไว้ แล้วจำนวน 250 บาท ($1,000 \times 25\%$)

บริษัท ก. ต้องนำรายได้ที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศมาเสียภาษีในประเทศไทย โดยต้องคำนวณหาภาษีไทยส่วนที่คำนวณจากเงินได้ที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศก่อน เพื่อเป็น กรอบในการกำหนดเพดานภาษีต่างประเทศสูงสุดที่มีสิทธินำมาเครดิตได้ ดังนี้

(1) ภาษีไทยส่วนที่คำนวณจากเงินได้ที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศเท่ากับ 300 บาท ($1,000 \times 30\%$)

(2) เปรียบเทียบจำนวนภาษีที่เสียไว้ในต่างประเทศกับภาษีไทยตาม (1) พบว่า ภาษีต่างประเทศจำนวน 250 บาท น้อยกว่าภาษีไทย คือ 300 บาท ดังนั้น บริษัท ก. จึงมีสิทธินำ ภาษีต่างประเทศมาเครดิตกับภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทยได้ทั้งจำนวน คือ 250 บาท

การคำนวณหาเพดานภาษีต่างประเทศกรณีเงินได้ที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศ นี้ ประเทศไทยไม่ได้นำหลักการจัดสรรค่าใช้จ่ายมาปรับใช้ ทำให้จำนวนภาษีต่างประเทศที่มีสิทธิ นำมาเครดิตได้นั้นสูงกว่ากรณีของเงินได้จากการประกอบกิจการในต่างประเทศ ซึ่งคำนวณโดยนำ หลักการจัดสรรค่าใช้จ่ายมาปรับใช้ดังตารางเปรียบเทียบต่อไปนี้

ตารางเปรียบเทียบจำนวนเครดิตภาษีต่างประเทศ ระหว่างเงินได้จากการ ประกอบกิจการในต่างประเทศ กับเงินได้ที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศ

รายการ		กรณีเงินได้จากการ ประกอบกิจการ ในต่างประเทศ	กรณีเงินได้ที่ได้รับ จากบริษัทต่าง ประเทศ
(1)	เงินได้จากต่างประเทศ	1,000	1,000
(2)	หัก ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง	(200)	-
(3)	ภาษีต่างประเทศ	250	250

	รายการ	กรณีเงินได้จากการประกอบกิจการในต่างประเทศ	กรณีเงินได้ที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศ
(4)	ภาษีไทยส่วนที่คำนวณจากเงินได้ต่างประเทศ [(1)-(2) × 30%]	240	300
(5)	จำนวนภาษีต่างประเทศที่มีสิทธิเครดิตได้ (เปรียบเทียบจำนวนที่น้อยกว่าระหว่าง (3) กับ (4))	240	250
(6)	จำนวนเครดิตภาษีส่วนที่เกิน [(4)-(5)]	0	50

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่า เมื่อใช้หลักการที่ต่างกันในการคำนวณหาเพดานภาษีต่างประเทศสูงสุด ผลลัพธ์ที่ได้ย่อมแตกต่างกัน กล่าวคือ กรณีเงินได้จากการประกอบกิจการในต่างประเทศ ผู้เสียภาษีต้องนำรายจ่ายที่เกี่ยวข้องมาหักออกจากเงินได้ดังกล่าวก่อน แล้วจึงคำนวณหาเพดานภาษีต่างประเทศสูงสุด ทำให้เพดานภาษีต่างประเทศต่ำลง ส่วนกรณีเงินได้ที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศ ผู้เสียภาษีไม่ต้องนำรายจ่ายที่เกี่ยวข้องมาหักออกจากเงินได้ที่ได้รับ ทำให้เพดานภาษีต่างประเทศสูงขึ้นและนำภาษีต่างประเทศมาเครดิตได้ทั้งจำนวน อีกทั้งยังเหลือจำนวนเพดานภาษีต่างประเทศส่วนที่ใช้ไม่หมดอีกจำนวน 50 บาท (300-250)

กรณีผู้เสียภาษีมีเงินได้ที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศ และมีเพดานภาษีต่างประเทศส่วนที่ใช้ไม่หมดอยู่จำนวน 50 บาทนั้น ส่งผลต่อการจัดเก็บภาษีในประเทศไทย เนื่องจากในการคำนวณภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทย ประเทศไทยเก็บภาษีตามหลักเงินได้ทั่วโลก ซึ่งกำหนดให้ผู้เสียภาษีต้องนำรายได้และรายจ่ายทั้งหมดที่เกิดขึ้นมารวมคำนวณภาษี ไม่ว่าจะเป็นเงินได้จากการประกอบกิจการในต่างประเทศหรือเงินได้ที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศ เพราะฉะนั้น หากผู้เสียภาษีไม่ต้องนำค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับเงินได้ที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศมาหักออกจากเงินได้ดังกล่าวก่อนคำนวณหาเพดานภาษีต่างประเทศ ค่าใช้จ่ายส่วนนี้จะไปหักกับเงินได้ในส่วนที่เป็นเงินได้ในประเทศ ทำให้ฐานเงินได้ในประเทศลดลง และรัฐบาลเก็บภาษีจากเงินได้ในประเทศได้น้อยลง ดังตัวอย่างและตารางเปรียบเทียบต่อไปนี้

ตัวอย่าง

บริษัท ก. มีเงินได้ 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เงินได้จากการประกอบกิจการในประเทศไทยจำนวน 2,000 บาท และมีรายจ่ายที่เกี่ยวข้องจำนวน 500 บาท ภาษีส่วนของเงินได้ในประเทศเท่ากับ 450 บาท $[(2,000 - 500) \times 30\%]$ ส่วนที่ 2 เงินได้ที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศจำนวน 1,000 บาท มี

รายจ่ายที่เกี่ยวข้องจำนวน 200 บาท และเสียได้ภาษีในต่างประเทศ (25%) แล้วจำนวน 250 บาท (เสียภาษีโดยถูกหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย จากฐานรายรับก่อนหักรายจ่าย)

ตารางเปรียบเทียบการคำนวณหาเพดานภาษีต่างประเทศ ระหว่างการไม่ใช้หลัก
จัดสรรค่าใช้จ่าย กับการใช้หลักจัดสรรค่าใช้จ่าย

รายการ		กรณีไม่ใช้หลัก จัดสรรค่าใช้จ่าย	กรณีใช้หลัก จัดสรรค่าใช้จ่าย
(1)	<u>คำนวณหาเพดานภาษีต่างประเทศ</u> เงินได้ที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศ	1,000	1,000
(2)	หัก ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง	-	(200)
(3)	ภาษีที่เสียไว้ในต่างประเทศ (25%)	250	250
(4)	ภาษีไทยส่วนที่คำนวณจากเงินได้ต่างประเทศ	300 (1,000 x 30%)	240 [(1,000-200) x 30%]
(5)	<u>คำนวณภาษีทั้งหมดที่ต้องเสียในประเทศไทย</u> เงินได้ในประเทศไทย	2,000	2,000
(6)	เงินได้ที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศ	1,000	1,000
(7)	รวม เงินได้ทั้งหมดที่ต้องเสียภาษีในประเทศไทย [(5)+(6)]	3,000	3,000
(8)	หัก ค่าใช้จ่ายของเงินได้ในประเทศ	(500)	(500)
(9)	หัก ค่าใช้จ่ายของเงินได้ต่างประเทศ	(200)	(200)
(10)	กำไรสุทธิ [(7)-(8)-(9)]	2,300	2,300
(11)	ภาษีในประเทศก่อนให้เครดิตภาษีต่างประเทศ [(10)x30%]	690	690
(12)	จำนวนภาษีต่างประเทศที่มีสิทธิเครดิตได้ (เปรียบเทียบจำนวนที่น้อยกว่าระหว่าง (3) กับ (4))	250	240
(13)	ภาษีที่ต้องชำระเพิ่มในประเทศไทย [(11)-(12)]	440	450

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นการใช้ประโยชน์จากเพดานภาษีต่างประเทศส่วนที่ใช้ไม่หมด ซึ่งเกิดจากความผิดเพี้ยนของการคำนวณเพดานภาษีต่างประเทศ กล่าวคือ ในปัจจุบันประเทศไทยไม่ได้ใช้หลักจัดสรรค่าใช้จ่ายในการจำกัดจำนวนเครดิตภาษีต่างประเทศ ทำให้เพดานของภาษีต่างประเทศที่จะนำมาหักออกจากภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทยสูงขึ้น ผู้เสีย

ภาษีจึงสามารถนำภาษีที่เสียไว้ในต่างประเทศจำนวน 250 บาท มาเครดิตออกจากภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทยได้ทั้งจำนวน เพราะไม่เกินเพดานภาษีต่างประเทศสูงสุด ซึ่งในกรณีนี้คือ 300 บาท และยังเหลือเพดานภาษีต่างประเทศส่วนที่ใช้ไม่หมดอีก 50 บาท (300-250) ซึ่งส่วนที่ใช้ไม่หมดนี้จะไปหักกับเงินได้ในประเทศ ทำให้ฐานเงินได้ในประเทศลดลง และประเทศไทยเก็บภาษีทั้งหมดได้เพียง 440 บาท เท่านั้น ทั้งนี้หากพิจารณาเฉพาะฐานเงินได้ในประเทศจำนวน 2,000 บาท และรายจ่ายจำนวน 500 บาท แล้วรัฐบาลควรเก็บภาษีได้ 450 บาท $[(2,000-500) \times 30\%]$ แต่เมื่อผู้เสียภาษีนำเงินได้จากต่างประเทศมารวมเป็นรายได้ และคำนวณเพดานภาษีต่างประเทศโดยไม่มี การหักค่าใช้จ่ายก่อน กลับทำให้ประเทศไทยเก็บภาษีจากเงินได้ทั้งหมดได้น้อยลง

ในทางตรงกันข้าม หากประเทศไทยนำหลักการจัดสรรค่าใช้จ่ายมาใช้ในการจำกัดจำนวนเครดิตภาษีต่างประเทศ จำนวนภาษีต่างประเทศที่มีสิทธิเครดิตได้จะเท่ากับ 240 บาท ซึ่งต่ำกว่าภาษีที่เสียไว้ในต่างประเทศ และประเทศไทยจะเก็บภาษีทั้งหมดได้ 450 บาท ซึ่งไม่กระทบกับฐานเงินได้ในประเทศ

นอกจากนี้ หากพิจารณาเงินได้จากต่างประเทศเป็นรายการธรรมดาแล้วยังพบว่า เงินได้จากบางธุรกรรมอาจไม่มีภาษีซ้อนเกิดขึ้นเลย ถ้าประเทศไทยนำหลักการจัดสรรค่าใช้จ่ายมาใช้ในการคำนวณเพดานภาษีต่างประเทศ เพราะถ้าธุรกรรมที่ก่อให้เกิดเงินได้จากต่างประเทศมีค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องสูงกว่าเงินได้ที่ได้รับ ธุรกรรมนั้นจะขาดทุนและไม่มีภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทย รวมถึงไม่มีภาษีซ้อนเกิดขึ้น เนื่องจากเงินได้นั้นเสียภาษีในประเทศแหล่งเงินได้เพียงที่เดียว ซึ่งหากจะมีการขจัดภาษีก็ควรเป็นหน้าที่ของประเทศแหล่งเงินได้ที่จะลดหรือยกเว้นภาษีดังกล่าวให้กับผู้เสียภาษี ประเทศไทยในฐานะประเทศถิ่นที่อยู่ไม่มีหน้าที่ต้องให้การขจัดภาษีสำหรับธุรกรรมนี้ แต่หากประเทศไทยยังคงให้การขจัดภาษี โดยยอมให้ผู้เสียภาษีนำภาษีที่เสียไว้ในต่างประเทศมาเครดิตออกจากภาษีในประเทศไทยอีก ภาษีต่างประเทศส่วนนี้จะไปหักกับภาษีไทย ทำให้ประเทศไทยเก็บภาษีได้น้อยลง อันเป็นการทำลายฐานภาษีของเงินได้จากแหล่งในประเทศ ดังตัวอย่างและตารางเปรียบเทียบภาระภาษีต่อไปนี้

ตัวอย่าง

บริษัท ก. มีเงินได้ 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เงินได้จากการประกอบกิจการในประเทศไทยจำนวน 3,000 บาท และมีรายจ่ายที่เกี่ยวข้องจำนวน 2,000 บาท ส่วนที่ 2 ค่าบริการที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศจำนวน 500 บาท โดยมีต้นทุนค่าบริการจำนวน 1,000 บาท และเสียภาษีในต่างประเทศ (10%) แล้วเป็นเงิน 50 บาท (เสียภาษีโดยถูกหักภาษี ณ ที่จ่ายจากฐานรายรับก่อนหักรายจ่าย)

ตารางคำนวณเพดานภาษีต่างประเทศ กรณีเงินได้ที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศ
มีผลขาดทุน โดยเปรียบเทียบระหว่างการให้หลักจัดสรรค่าใช้จ่ายกับไม่ให้หลักจัดสรรค่าใช้จ่าย

รายการ		กรณีไม่ใช้หลัก จัดสรรค่าใช้จ่าย	กรณีใช้หลัก จัดสรรค่าใช้จ่าย
(1)	คำนวณเพดานภาษีต่างประเทศสูงสุด ค่าบริการที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศ	500	500
(2)	หัก ต้นทุนค่าบริการ	-	(1,000)
(3)	ภาษีที่เสียไว้ในต่างประเทศ (10%)	50	50
(4)	ภาษีไทยส่วนที่คำนวณจากเงินได้ต่างประเทศ	150 (500 x 30%)	0 [(500-1,000) x 30%]
(5)	คำนวณภาษีทั้งหมดที่ต้องเสียในประเทศไทย เงินได้ในประเทศไทย	3,000	3,000
(6)	เงินได้จากบริษัทต่างประเทศ	500	500
(7)	รวม เงินได้ทั้งหมดที่ต้องเสียภาษีในประเทศไทย [(5)+(6)]	3,500	3,500
(8)	หัก ค่าใช้จ่ายของเงินได้ในประเทศไทย	(2,000)	(2,000)
(9)	หัก ค่าใช้จ่ายของเงินได้จากบริษัทต่างประเทศ	(1,000)	(1,000)
(10)	กำไรสุทธิ [(7)-(8)-(9)]	500	500
(11)	ภาษีในประเทศก่อนให้เครดิตภาษี [(10)x30%]	150	150
(12)	จำนวนภาษีต่างประเทศที่มีสิทธิเครดิตได้ (เปรียบเทียบจำนวนที่น้อยกว่าระหว่าง (3) กับ (4))	50	0
(13)	ภาษีที่ต้องชำระเพิ่มในประเทศไทย [(11)-(12)]	100	150

จากตาราง กรณีประเทศไทยไม่ใช้หลักจัดสรรค่าใช้จ่ายในการคำนวณเพดาน
ภาษีต่างประเทศ ประเทศไทยเก็บภาษีได้เพียง 100 บาท ทั้งที่ควรเก็บภาษีได้ทั้งหมด 150 บาท
[(3,500-3,000) x 30%] เหตุที่เป็นเช่นนี้ เพราะผู้เสียภาษียังสามารถนำภาษีต่างประเทศจำนวน
50 บาท มาเครดิตออกจากภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทยได้ เนื่องจากในการคำนวณเพดานภาษี
ต่างประเทสนั้น ฐานในการคำนวณ คือ ค่าบริการที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศทั้งจำนวนโดยไม่มี
การหักค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องออกก่อน ทำให้บริษัท ก. ยังมีเงินได้จำนวน 500 บาท ไปเป็นฐานใน
การคำนวณเพดานภาษีต่างประเทศ

แต่หากประเทศไทยใช้หลักจัดสรรค่าใช้จ่ายในการคำนวณเพดานภาษีต่างประเทศแล้ว ประเทศไทยจะเก็บภาษีได้ครบทั้ง 150 บาท เพราะในกรณีนี้ผู้เสียภาษีไม่อาจนำภาษีต่างประเทศจำนวน 50 บาท มาเครดิตกับภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทยได้ เพราะธุรกรรมนี้ขาดทุน (500-1,000) ทำให้ไม่มีเงินได้จากต่างประเทศมาเป็นฐานในการคำนวณเพดานภาษีต่างประเทศ และไม่มีภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทย ดังนั้น เมื่อไม่มีภาษีซ้อนเกิดขึ้นเลย (มีภาระภาษีในประเทศแหล่งเงินได้เพียงที่เดียว) ผู้เสียภาษีจึงไม่มีสิทธินำภาษีที่เสียไปแล้วในต่างประเทศ มาหักออกจากภาษีไทยได้อีก

หากพิจารณาวิธีคำนวณหาเพดานภาษีต่างประเทศสูงสุดของประเทศไทย เพื่อจำกัดจำนวนภาษีต่างประเทศ เปรียบเทียบกับวิธีการของประเทศอื่นๆ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศสิงคโปร์ ตามที่ได้ศึกษาในบทที่ 3 แล้ว พบว่าประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นต้นแบบในการขจัดภาษีซ้อนด้วยวิธีเครดิต ได้นำหลักการจัดสรรค่าใช้จ่ายมาปรับใช้กับการจำกัดจำนวนเครดิตภาษีต่างประเทศโดยกำหนดว่า เงินได้จากต่างประเทศที่จะนำมาเป็นฐานในการคำนวณเพดานภาษีต่างประเทศต้องเป็นเงินได้สุทธิ (Foreign source net income) ซึ่งหมายความว่า ผู้เสียภาษีต้องนำค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับเงินได้จากแหล่งต่างประเทศ มาหักออกจากเงินได้ดังกล่าวก่อน (การคำนวณค่าใช้จ่ายเป็นไปตามความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับรายจ่ายตามความเป็นจริง) แล้วจึงคำนวณเพดานภาษีต่างประเทศตามสูตร (ภาษีของประเทศสหรัฐอเมริกาคูณด้วยเงินได้จากต่างประเทศหารด้วยเงินได้ทั้งหมดทั่วโลก) ซึ่งวิธีนี้ทำให้เพดานภาษีต่างประเทศต่ำลง และไม่ทำให้เพดานภาษีต่างประเทศส่วนที่ใช้ไม่หมด (ถ้ามี) มาทำลายฐานภาษีส่วนที่เป็นเงินได้ในประเทศสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้ ตามหลักการนี้ค่าใช้จ่ายที่ประเทศสหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญ คือ ดอกเบี้ย โดยหากผู้เสียภาษีกู้ยืมเงินมาเพื่อใช้ในกิจการที่ก่อให้เกิดเงินได้ทั้งเงินได้ในประเทศและเงินได้จากต่างประเทศ ผู้เสียภาษีต้องจัดสรรดอกเบี้ยดังกล่าวเป็นรายจ่ายตามสัดส่วนรายได้ในประเทศกับรายได้จากต่างประเทศด้วย³

---

³ T. Scott Newlon, Testimony before the Subcommittee on Select Revenue Measures of the House Committee on Ways and Means Hearing on the Extraterritorial Income Regime June 13, 2002. [Online], Available from: <http://waysandmeans.house.gov/legacy/srm/107cong/6-13-02/6-13newl.htm> [July 2009]

ส่วนประเทศสิงคโปร์ได้นำหลักการจัดสรรค่าใช้จ่ายมาใช้ในการจำกัดจำนวนภาษีต่างประเทศเช่นกัน โดยกำหนดให้คำนวณหาเพดานภาษีต่างประเทศสูงสุดจากฐานกำไรสุทธิ คือ ผู้เสียภาษีต้องนำค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับเงินได้จากแหล่งต่างประเทศ มาหักออกจากเงินได้ดังกล่าวก่อน แล้วจึงคูณด้วยอัตราภาษีของประเทศสิงคโปร์ เพื่อหาจำนวนภาษีที่ต้องเสียในประเทศสิงคโปร์ส่วนที่คำนวณจากเงินได้ที่ได้รับจากต่างประเทศ ก่อนนำไปเปรียบเทียบกับจำนวนภาษีที่เสียไว้จริงในต่างประเทศ ซึ่งก่อให้เกิดผลเช่นเดียวกับกรณีของประเทศสหรัฐอเมริกา คือ ทำให้เพดานภาษีต่างประเทศต่ำลง และไม่ทำให้ภาษีต่างประเทศหรือเพดานภาษีต่างประเทศส่วนที่ใช้ไม่หมด (ถ้ามี) มาทำลายฐานภาษีส่วนที่เป็นเงินได้ในประเทศสิงคโปร์

กล่าวโดยสรุป จากการศึกษาหลักภาษีอากรระหว่างประเทศและกฎหมายของต่างประเทศแล้วเห็นว่า ประเทศไทยควรนำหลักการจัดสรรค่าใช้จ่ายมาปรับใช้ในการคำนวณเพดานภาษีต่างประเทศ เพื่อจำกัดจำนวนภาษีต่างประเทศที่จะนำมาเครดิตกับภาษีไทย โดยกำหนดให้ผู้เสียภาษีต้องนำค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับเงินได้จากแหล่งต่างประเทศมาหักออกจากเงินได้ที่ได้รับก่อน แล้วจึงคำนวณเพดานภาษีต่างประเทศ ไม่ว่าเงินได้นั้นเป็นเงินได้จากการเข้าไปประกอบกิจการในต่างประเทศ หรือเงินได้ที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศ ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดในการคำนวณเพดานภาษีต่างประเทศ และไม่ให้เกิดการเครดิตภาษีต่างประเทศนั้นกระทบกับฐานภาษีของเงินได้อื่นๆ ที่เกิดจากแหล่งเงินได้ในประเทศไทย

4.1.2 ปัญหาการจำกัดจำนวนภาษีต่างประเทศโดยใช้วิธี Per-Country Limitation

รูปแบบการจำกัดจำนวนภาษีต่างประเทศของประเทศไทยในปัจจุบันเป็นการผสมผสานระหว่างวิธี Per-Country Limitation กับวิธี Item-by-Item Limitation กล่าวคือ เมื่อผู้เสียภาษีมีเงินได้จากแหล่งต่างประเทศ ผู้เสียภาษีต้องแยกคำนวณเครดิตภาษีต่างประเทศเป็นรายประเทศ (วิธี Per-Country Limitation) และเมื่อแยกเป็นรายประเทศแล้ว ในแต่ละประเทศนั้น ผู้เสียภาษียังต้องแยกเงินได้จากประเทศนั้นออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 เงินได้จากการประกอบกิจการในต่างประเทศ และกลุ่มที่ 2 เงินได้ที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศ จากนั้นผู้เสียภาษีจึงคำนวณหาเพดานภาษีต่างประเทศของเงินได้แต่ละกลุ่มที่มีสิทธินำมาเครดิตหรือหักออกจากภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทยได้ (วิธี Item-by-Item Limitation)

ตัวอย่าง

บริษัท ก. ซึ่งเป็นบริษัทไทยมีเงินได้จากต่างประเทศ 2 ประเทศ ดังนี้

- เงินได้จากประเทศ A : มีกำไรสุทธิจากการเปิดสาขาในประเทศ A จำนวน 1,000 บาท เสียภาษีในประเทศ A จำนวน 350 บาท (35%) และมีเงินปันผลจากบริษัทในประเทศ A จำนวน 500 บาท เสียภาษีแล้ว 50 บาท (10%)

- เงินได้จากประเทศ B : มีกำไรสุทธิจากการเปิดสาขาในประเทศ B จำนวน 2,000 บาท เสียภาษีในประเทศ B จำนวน 600 บาท (30%) และมีค่าสิทธิที่ได้รับจากบริษัทในประเทศ B จำนวน 1,000 บาท เสียภาษีแล้ว 150 บาท (15%)

ในการคำนวณหาเพดานภาษีต่างประเทศ บริษัท ก. ต้องแยกคำนวณเป็นรายประเทศและเป็นกลุ่มเงินได้ จากนั้นจึงนำเพดานภาษีต่างประเทศที่คำนวณได้ไปใช้ในการคำนวณภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทย ดังนี้

การคำนวณหาเพดานภาษีสูงสุดของประเทศ A ที่มีสิทธิเครดิตได้

รายการ		จำนวน
	<u>กำไรจากสาขา</u>	
(1)	กำไรสุทธิจากสาขาในประเทศ A	1,000
(2)	ภาษีที่เสียไว้ในต่างประเทศ (35%)	350
(3)	ภาษีไทยส่วนที่คำนวณจากกำไรของสาขา [(1) x 30%]	300
(4)	จำนวนภาษีต่างประเทศที่มีสิทธิเครดิตได้ (เปรียบเทียบจำนวนที่น้อยกว่าระหว่าง (2) กับ (3))	300
	<u>เงินปันผล</u>	
(5)	เงินปันผลที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศ	500
(6)	ภาษีที่เสียไว้ในต่างประเทศ (10%)	50
(7)	ภาษีไทยส่วนที่คำนวณจากเงินปันผล [(5) x 30%]	150
(8)	จำนวนภาษีต่างประเทศที่มีสิทธิเครดิตได้ (เปรียบเทียบจำนวนที่น้อยกว่าระหว่าง (6) กับ (7))	50
(9)	รวมจำนวนภาษีต่างประเทศที่มีสิทธิเครดิตได้ [(4)+(8)]	350

การคำนวณหาเพดานภาษีสูงสุดของประเทศ B ที่มีสิทธิเครดิตได้

รายการ		จำนวน
	<u>กำไรจากสาขา</u>	
(1)	กำไรสุทธิจากสาขาในประเทศ B	2,000
(2)	ภาษีที่เสียไว้ในต่างประเทศ (30%)	600
(3)	ภาษีไทยส่วนที่คำนวณจากกำไรของสาขา [(1) x 30%]	600
(4)	จำนวนภาษีต่างประเทศที่มีสิทธิเครดิตได้ (เปรียบเทียบจำนวนที่น้อยกว่าระหว่าง (2) กับ (3))	600
	<u>ค่าสิทธิ</u>	
(5)	ค่าสิทธิที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศ	1,000
(6)	ภาษีที่เสียไว้ในต่างประเทศ (15%)	150
(7)	ภาษีไทยส่วนที่คำนวณจากค่าสิทธิ [(5) x 30%]	300
(8)	จำนวนภาษีต่างประเทศที่มีสิทธิเครดิตได้ (เปรียบเทียบจำนวนที่น้อยกว่าระหว่าง (6) กับ (7))	150
(9)	รวมจำนวนภาษีต่างประเทศที่มีสิทธิเครดิตได้ [(4)+(8)]	750

การคำนวณภาษีทั้งหมดที่ต้องเสียในประเทศไทย

รายการ		จำนวน
(1)	เงินได้จากต่างประเทศทั้งหมด (1,000+500+2,000+1,000)	4,500
(2)	ภาษีไทยก่อนให้เครดิตภาษีต่างประเทศ [(1) x 30%]	1,350
(3)	หัก เครดิตภาษีต่างประเทศทั้งหมด (300+50+600+150)	1,100
(4)	ภาษีที่ต้องชำระเพิ่มในประเทศไทย [(2)-(3)]	250

จากตัวอย่างข้างต้น การที่ประเทศไทยกำหนดให้แยกการจำกัดจำนวนภาษีต่างประเทศเป็นรายประเทศและเป็นกลุ่มเงินได้นั้น มีผลดีต่อประเทศไทยในแง่ที่ว่า วิธีนี้ไม่ทำให้เกิดการเฉลี่ยอัตราภาษีระหว่างเงินได้จากประเทศที่มีอัตราภาษีสูง กับเงินได้จากประเทศที่มีอัตราภาษีต่ำ (เพราะแยกคำนวณเป็นรายประเทศ) และไม่ทำให้เกิดการเฉลี่ยอัตราภาษีระหว่างเงินได้ประเภทที่มีอัตราภาษีสูง กับเงินได้ประเภทที่อัตราภาษีต่ำ (เพราะแยกคำนวณเป็นกลุ่มเงินได้) เช่น เงินได้จากประเทศ A มีทั้งเงินกำไรของสาขาที่เสียภาษีในอัตราภาษีสูง คือ 35% และเงินปันผลที่เสียภาษีในอัตราต่ำ คือ 10% เมื่อแยกคำนวณเพดานภาษีต่างประเทศเป็นกลุ่มเงินได้แล้ว อัตราภาษีของเงินกำไรก็จะไม่ถูกนำมาเฉลี่ยกับอัตราภาษีของเงินปันผลซึ่งต่ำกว่า ภาษี

ต่างประเทศที่เสียไว้สำหรับเงินกำไรของสาขาจึงนำมาเครดิตออกจากภาษีไทยได้เพียง 300 บาท (จากทั้งหมด 350 บาท) ส่วนภาษีต่างประเทศที่เสียไว้สำหรับเงินปันผลจำนวน 50 บาท สามารถนำมาเครดิตภาษีได้ทั้งหมด เพราะไม่เกินภาษีไทยส่วนที่คำนวณจากเงินปันผลดังกล่าว แต่ถ้าหากไม่มีการแยกคำนวณเพดานภาษีต่างประเทศเป็นกลุ่มเงินได้แล้ว เงินได้ทั้งสองส่วนนี้ย่อมเกิดการเฉลี่ยอัตรากัน และทำให้จำนวนภาษีต่างประเทศทั้งหมดที่มีสิทธิเครดิตได้เพิ่มสูงขึ้นจาก 350 บาท (300+50) เป็น 450 บาท $[(1,000+500) \times 30\%]$ ส่งผลให้บริษัท ก. สามารถนำภาษีของเงินกำไรที่เสียไว้ในต่างประเทศจำนวน 350 บาท มาเครดิตออกจากภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทยได้ทั้งหมด (จากเดิมที่เครดิตได้เพียง 300 บาท) และเมื่อจำนวนภาษีต่างประเทศที่มีสิทธิเครดิตได้เพิ่มขึ้น จำนวนภาษีที่ต้องชำระเพิ่มในประเทศไทยย่อมลดลง ทำให้ประเทศไทยเก็บภาษีจากเงินได้จากแหล่งต่างประเทศได้น้อยลงตามไปด้วย

จากการศึกษากฎหมายต่างประเทศในเรื่องการจำกัดจำนวนภาษีต่างประเทศ พบว่า ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นหลักเกณฑ์ในการจำกัดจำนวนภาษีต่างประเทศ (Limitation on the credit) เช่นกัน โดยใช้วิธี Overall Limitation ร่วมกับวิธี Item-by-Item Limitation กล่าวคือ มีการแบ่งเงินได้ออกเป็นกลุ่มๆ ตามลักษณะเงินได้และอัตราภาษีหรือที่เรียกว่า Baskets และเมื่อผู้เสียภาษีมีเงินได้จากต่างประเทศ ผู้เสียภาษีต้องนำเงินได้ทั้งหมดนั้นมาคำนวณหาเพดานภาษีต่างประเทศสูงสุด โดยแยกตามกลุ่มที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยไม่ต้องคำนึงว่าเงินได้ในแต่ละกลุ่มนั้นมาจากประเทศใดบ้าง

แม้ว่าในปัจจุบัน ประเทศสหรัฐอเมริกาจะจำกัดจำนวนภาษีต่างประเทศโดยใช้วิธี Overall Limitation แต่ในอดีตที่ผ่านมาช่วงปี ค.ศ.1984 – 1985 กรมการคลัง (The Treasury Department) ได้เคยเสนอให้ประธานาธิบดีเปลี่ยนวิธีจำกัดจำนวนภาษีต่างประเทศจากวิธี Overall Limitation มาเป็นวิธี Per-Country Limitation⁴ โดยให้เหตุผลว่า วิธี Overall Limitation ทำให้เกิดการเฉลี่ยอัตราภาษีระหว่างเงินได้จากประเทศที่อัตราภาษีสูง กับเงินได้จากประเทศที่อัตราภาษีต่ำ เนื่องจากในขณะนั้น ประเทศส่วนใหญ่ที่บริษัทสหรัฐอเมริกาไปลงทุนมักจะมีอัตราภาษีสูงกว่าอัตราภาษีของประเทศสหรัฐอเมริกา ทำให้เมื่อนำเงินได้จากต่างประเทศนั้นมารวมคำนวณเพื่อเสียภาษีในประเทศสหรัฐอเมริกาแล้ว ผู้เสียภาษีไม่สามารถนำภาษีต่างประเทศมาเครดิตได้ทั้งหมด เพราะภาษีต่างประเทศมีจำนวนมากกว่าภาษีที่ต้องเสียในประเทศสหรัฐอเมริกา ส่วนที่เก็บจากเงินได้นั้น ผลที่ตามมาคือ ผู้เสียภาษีมีภาษีต่างประเทศส่วนเกินเหลืออยู่ ทำให้ผู้เสีย

⁴ Department of the Treasury, Tax reform for Fairness, Simplicity and Economic Growth – The Treasury Department report to the President, (United States, 1984), p.360-361.

ภาษีพยายามหาทางใช้ประโยชน์จากภาษีต่างประเทศส่วนนี้ โดยการไปลงทุนในประเทศที่มีอัตราภาษีต่ำกว่าอัตราภาษีของประเทศสหรัฐอเมริกา (แทนที่จะเลือกลงทุนในประเทศสหรัฐอเมริกา) เพื่อที่จะได้นำอัตราภาษีของประเทศที่อัตราภาษีสูงกับประเทศที่อัตราภาษีต่ำมาเฉลี่ยกันได้ และสามารถใช้อัตราภาษีต่างประเทศส่วนเกินที่เหลืออยู่ได้หมด

การเฉลี่ยอัตราภาษีภายใต้วิธี Overall Limitation ทำให้เกิดผลกระทบตามมา 2 ประการ⁵ คือ

(1) เกิดแรงจูงใจให้ผู้เสียภาษีที่ลงทุนหลักในประเทศที่อัตราภาษีสูงเลือกไปลงทุนในประเทศที่อัตราภาษีต่ำควบคู่ไปด้วย มากกว่าที่จะลงทุนในประเทศสหรัฐอเมริกาเอง เพราะสามารถเฉลี่ยอัตราภาษีกันได้ ทำให้เกิดการบิดเบือนในการตัดสินใจเลือกสถานที่ลงทุน เนื่องจากมีปัจจัยทางภาษีเข้ามาเกี่ยวข้อง

(2) เป็นการสนับสนุนให้ประเทศแหล่งเงินได้ที่มีอัตราภาษีสูงไม่ยอมลดอัตราภาษีของตนลง เพื่อดึงดูดการลงทุนจากประเทศสหรัฐอเมริกา

อย่างไรก็ดี เมื่อประธานาธิบดีได้นำข้อเสนอข้างต้นเสนอต่อสภาคองเกรส สภาคองเกรสไม่เห็นด้วยกับการนำวิธี Per-Country Limitation มาใช้แทนวิธี Overall Limitation ในการจำกัดจำนวนภาษีต่างประเทศ เพราะสภาคองเกรสเห็นว่า แม้วิธี Per-Country Limitation จะช่วยลดปัญหาเรื่องการเฉลี่ยอัตราภาษี และทำให้ประเทศสหรัฐอเมริกาเก็บภาษีได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย แต่วิธีการในการปฏิบัติเมื่อนำมาใช้จริงนั้นค่อนข้างซับซ้อนและมีข้อยุ่งยากในการคำนวณภาษี ทั้งการพิสูจน์แหล่งที่มาของเงินได้ การจัดสรรค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเป็นการสร้างภาระหน้าที่ในการเก็บข้อมูลและตรวจสอบภาษีให้กับทั้งหน่วยงานของรัฐและผู้เสียภาษีซึ่งส่วนใหญ่เป็นบริษัทข้ามชาติที่ลงทุนในหลายประเทศ ดังนั้น เมื่อเปรียบเทียบประโยชน์ที่จะได้รับกับภาระต่างๆ ที่ตามมาแล้ว สภาคองเกรสเห็นว่าประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้วิธี Per-Country Limitation มีน้อยกว่า จึงไม่เลือกที่จะนำวิธี Per-Country Limitation มาใช้แทนวิธี Overall Limitation⁶

ส่วนการใช้วิธี Item-by-Item Limitation หรือวิธี Baskets นั้น มีที่มาจากการป้องกันการเฉลี่ยอัตราภาษีเช่นกัน โดยวัตถุประสงค์เริ่มแรกของการแบ่งเงินได้เป็นกลุ่ม คือ เพื่อ

⁵ The President of The United States, *The President's Tax Proposals to the Congress for Fairness, Growth, and Simplicity*, (United States, 1985), p.387.

⁶ Ibid., p.395.

ป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษีของผู้เสียภาษีกลุ่มที่มีการเฉลี่ยอัตราภาษีระหว่างเงินได้ที่มีอัตราภาษีสูงกับเงินได้ที่มีอัตราภาษีต่ำ เพราะหากปล่อยให้มีการเฉลี่ยอัตราภาษีกันได้ก็จะเท่ากับว่ารัฐบาลยินยอมให้ผู้เสียภาษีเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการระบบภาษีเอง⁷

ในช่วงแรก ประเทศสหรัฐอเมริกาแบ่งเงินได้ออกเป็น 9 กลุ่ม ตามลักษณะเงินได้และอัตราภาษี เช่น ดอกเบี้ยที่เสียภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่ายในอัตราสูง เงินได้จากการขนส่ง เงินได้จากการให้บริการทางการเงิน เป็นต้น ซึ่งเงินได้แต่ละกลุ่มต่างมีลักษณะเฉพาะแตกต่างกันไป เหตุที่ประเทศสหรัฐอเมริกาแบ่งเงินได้มากถึง 9 กลุ่ม เนื่องจากในช่วงปี ค.ศ.1986 ที่ประเทศสหรัฐอเมริกาเริ่มนำระบบ Basket มาใช้นั้น อัตราภาษีของประเทศสหรัฐอเมริกาคือต่ำกว่าอัตราภาษีของต่างประเทศ (ประเทศแหล่งเงินได้) ทำให้ผู้เสียภาษีส่วนใหญ่มีจำนวนภาษีต่างประเทศเกินอยู่ สภาคองเกรสจึงวิตกว่าสถานการณ์เช่นนี้จะทำให้ผู้เสียภาษีหาทางที่จะใช้เครดิตภาษีส่วนเกินที่มีอยู่ให้หมด โดยการพยายามหาเงินได้ที่มีอัตราภาษีต่ำมาเฉลี่ยกับเงินได้ที่มีอัตราภาษีสูงเพื่อใช้เครดิตภาษีต่างประเทศที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดังนั้น เพื่อป้องกันไม่ให้เหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้น สภาคองเกรสจึงได้แบ่งเงินได้ออกเป็น 9 กลุ่ม และกำหนดให้คำนวณจำนวนเครดิตภาษีต่างประเทศเป็นรายกลุ่ม และหากในแต่ละกลุ่มมีภาษีต่างประเทศส่วนเกินเหลืออยู่ จำนวนภาษีนั้นไม่สามารถนำไปหักกลบกับเงินได้กลุ่มอื่น⁸

แต่ในปัจจุบัน ตั้งแต่ปี ค.ศ.2007 เป็นต้นมา ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ลดกลุ่มเงินได้ลงเหลือเพียง 2 กลุ่ม คือ 1. General Income Basket และ 2. Passive Income Basket โดยเหตุผลสำคัญที่ลดกลุ่มเงินได้ลง คือ ในปัจจุบันประเทศอุตสาหกรรมทั้งหลายที่บริษัทสหรัฐอเมริกาไปลงทุนต่างลดอัตราภาษีลงจนเหลือน้อยกว่าหรือเท่าๆ กับอัตราภาษีของประเทศสหรัฐอเมริกา ทำให้ความวิตกกังวลของสภาคองเกรสที่ว่า จะเกิดการเฉลี่ยอัตราภาษีหมดไป ประกอบกับบทบัญญัติบางเรื่องที่เป็นสาเหตุของการกำหนดกลุ่มเงินได้เฉพาะก็ได้ถูกยกเลิกไปแล้ว จึงไม่มีประโยชน์ที่จะแบ่งเงินได้ออกเป็นหลายกลุ่ม อีกทั้งในช่วงที่ผ่านมาการแบ่งเงินได้ออกเป็น 9 กลุ่มนั้น ถูกวิพากษ์วิจารณ์เป็นอย่างมากจากผู้เสียภาษีที่เป็นบริษัทข้ามชาติ เพราะก่อให้เกิดความซับซ้อนในการปฏิบัติและการคำนวณภาษีที่มากเกินไป ตลอดจนมีภาระและต้นทุนในการเก็บข้อมูลที่สูงมาก อย่างไรก็ตาม การลดกลุ่มเงินได้ลงนี้ทำให้มีโอกาสที่จะเกิดการเฉลี่ยอัตรา

⁷ Rolf Eicke, Tax Planning with Holding Companies-Repatriation of US Profits from Europe, (The Netherlands: Kluwer Law International, 2009), p.367.

⁸ Paul R. McDaniel, Hugh J. Ault and James R. Repetti, Introduction to United States International Taxation (The Netherlands: Kluwer Law International, 2005), p.97-99.

ภาษีระหว่างเงินได้แต่ละประเภทในกลุ่ม Passive Income Basket ได้ง่ายขึ้นกว่าระบบเดิม เพราะเงินได้บางประเภทอาจเสียภาษีในอัตราภาษีสูง ในขณะที่เงินได้อื่นอาจเสียภาษีในอัตราภาษีที่ต่ำกว่า แต่เป็นสิ่งที่ประเทศสหรัฐอเมริกายอมรับได้และสภาของเกรสเชื่อว่าการลดกลุ่มเงินได้ลงเหลือเพียง 2 กลุ่ม จะทำให้เกิดความง่ายขึ้นและความง่ายที่เกิดขึ้นนี้จะไปขัดเซกกับการเฉลี่ยอัตราภาษีที่จะเกิดขึ้นในเงินได้กลุ่ม Passive Income Basket⁹

จากการศึกษาวิธีการจำกัดจำนวนภาษีต่างประเทศของประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศสหรัฐอเมริกาแล้ว เห็นได้ว่า

(1) การใช้วิธี Per-Country Limitation เหมาะสมกับประเทศไทย เพราะวิธีนี้มีข้อดี คือ ช่วยป้องกันการเฉลี่ยอัตราภาษีและช่วยปกป้องฐานภาษีในประเทศไม่ให้ถูกทำลายโดยภาษีต่างประเทศ ส่วนข้อเสียที่ว่ามีความซับซ้อนและข้อยู่งยากในทางปฏิบัตินั้นเห็นว่า สำหรับประเทศไทยนั้น ประเทศไทยยังไม่อยู่ในฐานะเป็นประเทศผู้ส่งออกการลงทุน อีกทั้งผู้เสียภาษีของประเทศไทยที่ไปลงทุนต่างประเทศนั้น ก็ไม่ถึงกับเป็นระดับบริษัทข้ามชาติที่ลงทุนหลายประเทศมากเท่ากับบริษัทสหรัฐอเมริกา ประกอบกับระบบการจัดภาษีซ้อนของประเทศไทยไม่ได้มีความซับซ้อนมากนัก ดังนั้น การนำวิธี Per-Country Limitation มาใช้จึงไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการลงทุนต่างประเทศ

(2) การใช้วิธี Item-by-Item Limitation เหมาะสมกับประเทศไทย เพราะช่วยป้องกันไม่ให้ภาษีต่างประเทศทำลายฐานภาษีในประเทศไทย ทำให้ประเทศไทยสามารถเก็บภาษีได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วยมากขึ้น แม้ว่าวิธีนี้จะค่อนข้างข้อยู่งยากซับซ้อนและมีขั้นตอนมากมายในทางปฏิบัติ ซึ่งไม่เป็นไปตามหลักความเรียบง่าย (Simplicity) ก็ตาม

กล่าวโดยสรุป การจำกัดจำนวนภาษีต่างประเทศของประเทศไทยโดยการใช้วิธี Per-Country Limitation ร่วมกับวิธี Item-by-Item Limitation ตามที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนั้น มีความเหมาะสมกับประเทศไทย แม้ว่าจะมีข้อยู่งยากในทางปฏิบัติบางประการ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับประโยชน์ที่ได้รับแล้วก็เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องนำมาปรับใช้ เพราะการมีกฎหมายภาษีอากรที่ซับซ้อนก็เพื่อป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษีอากรโดยอาศัยช่องโหว่ของกฎหมาย ดังนั้น หากกฎหมายภาษีอากรช่วยป้องกันการเลี่ยงภาษีได้ย่อมเท่ากับเป็นกฎหมายที่สอดคล้องกับหลักความยุติธรรม ซึ่งเป็นหลักการที่ควรให้น้ำหนักมากกว่าหลักการอื่นๆ¹⁰

⁹ Ibid., p.98, 111.

¹⁰ สราวุธ วุฒยาภรณ์, “ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภาษีอากร” *ตุลพาท* 52,3 (2548): 45.

4.1.3 ปัญหาการไม่มีหลักเกณฑ์กำหนดลักษณะของภาษีต่างประเทศที่มีสิทธินำมา เครดิตภาษีได้

คำว่า “ภาษี” มีผู้ให้ความหมายไว้มากมาย แต่ความหมายที่ค่อนข้างครอบคลุม และได้รับการอ้างอิงมากที่สุดได้แก่ คำจำกัดความของ เซลิกแมน (Seligman) ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษีอากรชาวอังกฤษ โดยให้นิยามไว้ว่า “ภาษีอากร คือ เงินที่บุคคลผู้มีความสามารถถูกบังคับให้บริจาคแก่รัฐ เพื่อนำไปใช้จ่ายในกิจการอันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยที่ผู้บริจาคมิได้รับผลประโยชน์ใดๆ ตอบแทนเป็นการเฉพาะตัว¹¹”

อย่างไรก็ดี แม้จะมีการให้คำจำกัดความคำว่าภาษีไว้ แต่เนื่องจากแต่ละประเทศมีระบบภาษีและรายละเอียดที่แตกต่างกัน การจัดเก็บภาษีและการกำหนดนิยามของแต่ละประเทศจึงอาจแตกต่างกันตามไปด้วย เช่น เงินที่จ่ายให้กับรัฐบาลของประเทศแหล่งเงินได้ ประเทศแหล่งเงินได้อาจเรียกว่าภาษี แต่เมื่อพิจารณาตามความหมายทั่วไปของคำว่าภาษีหรือหลักเกณฑ์ของประเทศถิ่นที่อยู่ เงินจำนวนนั้นอาจไม่ใช่เงินภาษีตามความหมายหรือกฎเกณฑ์ของประเทศถิ่นที่อยู่ก็ได้ ซึ่งประเด็นนี้จะส่งผลต่อการขจัดภาษีซ้อน เพราะประเทศถิ่นที่อยู่มักกำหนดหลักเกณฑ์การให้เครดิตภาษีเพียงว่า ภาษีที่เสียไปในต่างประเทศที่มีสิทธินำมาเครดิตภาษีได้ต้องเป็นภาษีเงินได้หรือภาษีทางตรงเท่านั้น โดยไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์หรือรายละเอียดให้ลึกลงไปว่า ภาษีที่เสียในต่างประเทศนั้นนอกจากจะเป็นค่าภาษีแล้วยังต้องเป็นภาษีตามความหมายของประเทศถิ่นที่อยู่ด้วย ดังนั้น หากเงินที่ผู้เสียภาษีจ่ายไปในประเทศแหล่งเงินได้ไม่ใช่ค่าภาษีแล้ว ผู้เสียภาษีย่อมไม่มีสิทธิได้รับการขจัดภาษีซ้อนจากประเทศถิ่นที่อยู่ หากประเทศถิ่นที่อยู่ยอมขจัดภาษีซ้อนให้ เพราะไม่รู้ว่าแท้จริงแล้วเงินที่จ่ายไปนั้นไม่ใช่ค่าภาษี ประเทศถิ่นที่อยู่ย่อมได้รับผลกระทบและเสียประโยชน์ เนื่องจากเก็บภาษีจากเงินได้จากแหล่งต่างประเทศได้น้อยกว่าที่ควรจะเป็น เพราะหากไม่มีการให้เครดิตภาษี ประเทศถิ่นที่อยู่สามารถเก็บภาษีจากเงินได้ก้อนนั้นได้เต็มจำนวนตามอัตราภาษีของประเทศถิ่นที่อยู่

การกำหนดลักษณะของภาษีต่างประเทศที่มีสิทธินำมาเครดิตภาษีได้มีข้อดี คือ ทำให้การให้เครดิตภาษีเป็นไปอย่างถูกต้อง และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการขจัดภาษีซ้อน กล่าวคือ เมื่อผู้เสียภาษีมีเงินได้จากต่างประเทศ เงินได้นั้นย่อมต้องเสียภาษีทั้งในประเทศแหล่งเงินได้และในประเทศถิ่นที่อยู่ การเสียภาษีซ้ำซ้อนจึงเกิดขึ้น ประเทศถิ่นที่อยู่จึงต้องยอมให้นำภาษี

¹¹ เจนจิรา จันทรสัม, “ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อภาษีเงินได้ และความพยายามในการจัดเก็บภาษีเงินได้ของไทย,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การจัดการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2550), หน้า 15.

ที่เสียไปแล้วในต่างประเทศมาเครดิตหรือหักออกจากภาษีที่ต้องเสียในประเทศถิ่นที่อยู่ เพื่อเป็นการขจัดภาษีซ้อนให้กับผู้เสียภาษีของตน ความสำคัญของการให้เครดิตภาษีจึงอยู่ที่ความต้องการในการขจัดภาษีซ้อน เพราะฉะนั้น หากปรากฏว่าเงินที่ผู้เสียภาษีจ่ายไปในประเทศแหล่งเงินได้ไม่ใช่ค่าภาษี (แม้เรียกชื่อว่าภาษี) การเสียภาษีซ้อนก็จะไม่เกิดขึ้น และประเทศถิ่นที่อยู่ไม่จำเป็นต้องให้เครดิตภาษีกับผู้เสียภาษีของตนสำหรับเงินได้จำนวนนั้น ดังนั้น หากประเทศถิ่นที่อยู่ไม่มีการกำหนดลักษณะภาษีต่างประเทศที่มีสิทธินำมาเครดิตภาษีได้ ประเทศถิ่นที่อยู่ก็ต้องยอมให้ผู้เสียภาษีนำจำนวนเงินที่เสียไปในประเทศมาเครดิตหรือหักออกจากภาษีที่ต้องเสียในประเทศถิ่นที่อยู่ทั้งๆ ที่ไม่มีภาษีซ้อนเกิดขึ้นเลย ทำให้ประเทศถิ่นที่อยู่เก็บภาษีจากเงินได้จากแหล่งต่างประเทศได้น้อยลง และผู้เสียภาษีได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีทั้งที่ไม่ควรมีสิทธิได้รับแต่อย่างใด

อย่างไรก็ดี การกำหนดลักษณะภาษีต่างประเทศที่มีสิทธินำมาเครดิตได้มีข้อเสียเช่นกันโดยเฉพาะในด้านการบริหารจัดการ เพราะเมื่อมีการกำหนดลักษณะภาษีต่างประเทศแล้ว ต้องมีการพิสูจน์หรือยืนยันกันระหว่างผู้เสียภาษีกับกรมสรรพากรว่า เงินที่ผู้เสียภาษีจ่ายไปในประเทศแหล่งเงินได้นั้นเป็นค่าภาษีจริงหรือไม่ หรือเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ประเทศถิ่นที่อยู่กำหนดหรือไม่ ซึ่งภาระการพิสูจน์ในประเด็นนี้ย่อมตกอยู่กับฝ่ายผู้เสียภาษี อันอาจเป็นการเพิ่มภาระหน้าที่ให้กับผู้เสียภาษี โดยเฉพาะกรณีที่ผู้เสียภาษีมีเงินได้จากต่างประเทศหลายประเทศ แต่ไม่ว่าอย่างไรก็ตาม เมื่อชั่งน้ำหนักระหว่างวัตถุประสงค์ในการป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษีอากรของประเทศกับภาระที่เพิ่มขึ้นในการบริหารจัดการแล้ว การมีหลักเกณฑ์กำหนดลักษณะภาษีต่างประเทศที่มีสิทธินำมาเครดิตภาษีได้ย่อมมีความสำคัญและความจำเป็นต่อประเทศมากกว่า อีกทั้งยังเป็นการคงไว้ซึ่งหลักความยุติธรรมด้วย

สำหรับกรณีของประเทศไทยนั้น พระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 300 ไม่ได้กำหนดลักษณะภาษีต่างประเทศที่มีสิทธินำมาเครดิตภาษีได้ว่าต้องมีลักษณะและเงื่อนไขอย่างไร แต่กำหนดเพียงว่า ภาษีต่างประเทศที่มีสิทธินำมาเครดิตได้ต้องเป็นภาษีเงินได้ และมีหลักฐานการเสียภาษีจากหน่วยงานจัดเก็บภาษีในต่างประเทศรับรองเท่านั้น โดยไม่มีการพิจารณาว่าจำนวนเงินที่ผู้เสียภาษีเสียไปมีลักษณะคล้ายคลึงกับภาษีเงินได้ตามความหมายของประเทศไทยหรือไม่ ซึ่งการที่ประเทศไทยกำหนดเงื่อนไขเพียงเท่านี้มีทั้งข้อดีและข้อเสีย กล่าวคือ ในด้านดี การจำกัดเพียงว่าภาษีต่างประเทศที่มีสิทธินำมาเครดิตได้ต้องเป็นภาษีเงินได้เท่านั้น ทำให้เกิดความสะดวกแก่ทั้งผู้เสียภาษีและเจ้าหน้าที่ของกรมสรรพากร ในการวินิจฉัยว่าภาษีที่เสียไปในประเทศนั้นมีสิทธินำมาเครดิตหรือหักออกจากภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทยได้หรือไม่ เพราะเพียงแค่ว่าพิจารณาว่าค่าภาษีที่จ่ายไปจ่ายจากฐานเงินได้หรือไม่เท่านั้น ซึ่งข้อดีในส่วนนี้สอดคล้องกับหลักความเข้าใจง่าย (Simplicity) อันเป็นหนึ่งในหลักภาษีอากรที่ดี โดยทั้งผู้เสียภาษีและเจ้าหน้าที่

กรมสรรพากรต่างเข้าใจได้ดีว่าสาระและลักษณะของภาษีเงินได้เป็นเช่นไร ทำให้เสียภาษีได้อย่างถูกต้องและสะดวกในการปฏิบัติตามกฎหมาย

แต่หากมองในอีกมุมหนึ่ง การที่ไม่กำหนดลักษณะภาษีต่างประเทศที่มีสิทธินำมาเครดิตภาษีในประเทศไทยได้ย่อมมีข้อเสียเช่นกัน โดยเฉพาะกรณีที่ประเทศแหล่งเงินได้มีกฎเกณฑ์ว่า เงินที่ผู้เสียภาษีจ่ายให้รัฐบาลประเทศแหล่งเงินได้นั้น ประเทศแหล่งเงินได้จะคืนให้ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม เช่น การให้ Rebate หรือ Refund เป็นต้น เพราะหากเป็นเช่นนี้จะมีผลเท่ากับว่าไม่มีการเสียภาษีในประเทศแหล่งเงินได้เลย ทำให้ไม่มีภาษีซ้อนที่ต้องได้รับการขจัดจากประเทศถิ่นที่อยู่ ดังนั้น หากประเทศไทยต้องยอมให้ผู้เสียภาษีนำเงินที่จ่ายให้รัฐบาลของประเทศแหล่งเงินได้มาเครดิตหรือหักออกจากภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทยทั้งๆ ที่ไม่มีภาษีซ้อนเกิดขึ้น ย่อมส่งผลให้ประเทศไทยเก็บภาษีได้น้อยลงหากอัตราภาษีของประเทศแหล่งเงินได้ต่ำกว่าอัตราภาษีของประเทศไทย หรือเก็บภาษีจากเงินได้จำนวนนั้นไม่ได้เลยหากอัตราภาษีของประเทศแหล่งเงินได้เท่ากับหรือสูงกว่าอัตราภาษีของประเทศไทย

จากการศึกษากฎหมายต่างประเทศในบทที่ 3 พบว่า ประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นต้นแบบในการจัดภาษีซ้อนโดยวิธีเครดิตภาษีได้นำหลักการนี้มาใช้เช่นกัน โดยได้กำหนดลักษณะของภาษีต่างประเทศที่มีสิทธินำมาเครดิตภาษีได้ว่า ภาษีต่างประเทศนั้นต้องเป็นภาษีทางตรงที่มีลักษณะสำคัญคล้ายคลึงกับภาษีเงินได้ (In lieu of taxes) ตามความหมายของกฎหมายภาษีอากรของประเทศสหรัฐอเมริกา และจำนวนเงินที่เสียให้กับประเทศแหล่งเงินได้นั้น ผู้เสียภาษีต้องไม่ได้รับเงินนั้นคืนไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนจากรัฐบาลของประเทศแหล่งเงินได้ รวมถึงต้องไม่ใช่การจ่ายไปเพื่อให้ได้รับประโยชน์อื่นใดตอบแทนเป็นพิเศษ¹² อีกทั้ง ภาษีต่างประเทศที่บริษัทสหรัฐอเมริกาจ่ายไปนั้นต้องไม่มีลักษณะเป็นการให้การอุดหนุนกับผู้เสียภาษีของประเทศแหล่งเงินได้ที่เป็นคู่สัญญาของบริษัทสหรัฐอเมริกา (ได้แก่กรณีที่รัฐบาลของประเทศแหล่งเงินได้ให้เงินอุดหนุนผู้เสียภาษีของตนโดยอ้างอิงจากจำนวนภาษีที่บริษัทสหรัฐอเมริกาถูกคู่สัญญาหักไว้*)

การที่ประเทศสหรัฐอเมริกาคำหนดลักษณะของภาษีต่างประเทศที่จะมีสิทธินำมาเครดิตภาษีในประเทศสหรัฐอเมริกาได้นั้น ก็เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้เสียภาษีนำเงินที่จ่ายให้ประเทศแหล่งเงินได้ซึ่งไม่ใช่ค่าภาษีตามความหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา มาเครดิตหรือหักออกจาก

¹² Boris I. Bittker and Lawrence Lokken, Fundamentals of International Taxation (USA: Warren, Gorham&Lamont, 1997) p.69-8.

* คดีระหว่าง Norwest Corporation V. Commissioner, 69F.3d 1404 (8 th Cir.1995)

ภาษีที่ต้องเสียในประเทศสหรัฐอเมริกาได้ซึ่งช่วยป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษีและทำให้รัฐบาลสามารถเก็บภาษีได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย ตลอดจนทำให้ระบบการจัดภาษีซ้อนด้วยวิธีเครดิตภาษีของประเทศสหรัฐอเมริกาสมบูรณ์มากขึ้น

นอกจากประเทศสหรัฐอเมริกาแล้ว ประเทศอื่นๆ เช่น ประเทศญี่ปุ่น และประเทศออสเตรเลีย ก็มีหลักเกณฑ์การกำหนดลักษณะของภาษีต่างประเทศที่มีสิทธินำมาเครดิตภาษีเช่นกัน โดยกำหนดว่าภาษีต่างประเทศที่มีสิทธินำมาเครดิตได้นั้นต้องมีลักษณะสำคัญคล้ายคลึงกับภาษีเงินได้ตามความหมายของกฎหมายภาษีอากรของประเทศญี่ปุ่นและประเทศออสเตรเลียด้วย¹³ โดยมีเหตุผลในการนำหลักการดังกล่าวมาใช้เช่นเดียวกับประเทศสหรัฐอเมริกา

กล่าวโดยสรุป การกำหนดลักษณะภาษีต่างประเทศที่มีสิทธินำมาเครดิตภาษีได้นั้นเป็นหลักเกณฑ์ที่สำคัญที่ประเทศไทยควรกำหนดเพิ่มเติมในพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 300 เพื่อป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษีและช่วยทำให้ระบบการจัดภาษีซ้อนด้วยวิธีเครดิตสมบูรณ์มากขึ้น

4.1.4 ปัญหาการไม่มีเครดิตภาษีทางอ้อม (Underlying Tax Credit)

บริษัทเป็นองค์กรธุรกิจรูปแบบหนึ่งและเป็นหน่วยที่สำคัญในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งในการดำเนินธุรกิจนั้นเป็นธรรมดาที่จะมีการจัดตั้งบริษัทในเครือเดียวกัน โดยมีบริษัทหนึ่งเป็นบริษัทหลักหรือที่เรียกว่าบริษัทแม่ (Parent Company) ถือหุ้นบริษัทอื่นๆ ในกลุ่มของตนเองหรือที่เรียกว่าบริษัทลูก (Subsidiary Company) ซึ่งบริษัทลูกนี้อาจตั้งอยู่ในประเทศเดียวกันกับบริษัทแม่หรือตั้งอยู่ในต่างประเทศก็ได้ ในทางกฎหมายนั้น บริษัทกับผู้ถือหุ้นต่างมีสถานะทางกฎหมายแยกต่างหากจากกันโดยเด็ดขาด ดังนั้น บริษัทแม่กับบริษัทลูกจึงมีสถานะทางกฎหมายเป็นคนละนิติบุคคลแยกขาดจากกัน แม้บริษัทแม่จะถือหุ้นบริษัทลูกทั้งหมดก็ตาม ซึ่งตรงข้ามกับแนวคิดในทางเศรษฐศาสตร์ที่มองว่า แม้บริษัทและผู้ถือหุ้นจะมีสภาพนิติบุคคลแยกออกจากกัน แต่แท้จริงแล้วบริษัท (บริษัทลูก) เป็นเสมือนผู้กระทำการแทนของผู้ถือหุ้น (บริษัทแม่) ในการประกอบกิจการหารายได้ ผู้ที่มีเงินได้จากกิจการที่บริษัทดำเนินธุรกิจนั้นแท้จริงแล้วก็คือผู้ถือหุ้นนั่นเอง¹⁴

¹³ ศุภรัตน์ ควัดมณีกุล, “ผลงานตำแหน่งทางวิชาการ งานหมายเลข 2 ชื่อผลงาน มาตรการการให้เครดิตภาษีเงินได้ที่เสียไปแล้วในต่างประเทศ (Foreign Tax Credit)” (2539), เอกสารแนบ หน้า 1-3. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

¹⁴ วิทย์ ตันตยกุล, กฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ดวงกมล, 2521), หน้า 45.

บริษัทแม่และบริษัทลูกจึงถือเป็นหน่วยเดียวกันในทางเศรษฐศาสตร์ ดังนั้น เมื่อบริษัทลูกมีกำไรและจ่ายเงินปันผลให้บริษัทแม่ บริษัทแม่ก็ไม่ควรมีภาระภาษีสำหรับเงินปันผลจำนวนนั้นอีก เนื่องจากเงินกำไรที่บริษัทลูกนำมาจ่ายเป็นเงินปันผลนั้นได้เสียภาษีไปแล้วในระดับบริษัทลูกซึ่งเป็นผู้จ่ายเงินปันผล จึงเท่ากับว่าบริษัทแม่ในฐานะผู้ถือหุ้นได้เสียภาษีสำหรับเงินได้ของตนเองไปแล้วครั้งหนึ่ง ต่อมาเมื่อบริษัทแม่ได้รับเงินได้ดังกล่าวจึงไม่ควรถูกต้องเสียภาษีซ้ำอีกเป็นครั้งที่สองจากแนวคิดเช่นนี้ จึงนำไปสู่การขจัดภาษีซ้อนในเงินปันผลระหว่างบริษัทแม่กับบริษัทลูก

ในบริบทของกฎหมายภาษีอากรระหว่างประเทศ เงินปันผลที่บริษัทแม่ได้รับจากบริษัทลูกในต่างประเทศนั้น มีภาษีซ้ำซ้อนทั้งในเชิงเศรษฐศาสตร์และเชิงอำนาจรัฐพร้อมกัน กล่าวคือ เมื่อบริษัทลูกมีกำไร บริษัทลูกต้องเสียภาษีสำหรับกำไรนั้นก่อน ต่อมาเมื่อนำกำไรดังกล่าวมาจ่ายเป็นเงินปันผลให้กับบริษัทแม่ บริษัทแม่ในฐานะผู้รับเงินปันผลก็ต้องเสียภาษีสำหรับเงินปันผลที่ได้รับให้แก่ประเทศแหล่งเงินได้ โดยถูกบริษัทลูกหักภาษี ณ ที่จ่ายไว้ (เกิดภาษีซ้อนเชิงเศรษฐศาสตร์) และต้องนำเงินปันผลนั้นกลับมารวมเป็นรายได้เพื่อเสียภาษีในประเทศถิ่นที่อยู่ด้วย (เกิดภาษีซ้อนเชิงอำนาจรัฐ) เมื่อเกิดภาษีซ้อนในลักษณะดังกล่าวขึ้น ประเทศถิ่นที่อยู่จึงมีหน้าที่ต้องบรรเทาหรือขจัดภาษีซ้อนให้กับผู้เสียภาษี โดยวิธีขจัดภาษีซ้อนสำหรับเงินปันผลที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันมี 2 วิธี คือ วิธีเครดิตภาษี กับวิธียกเว้นภาษี (ในส่วนนี้จะขอล่าถึงเฉพาะวิธีเครดิตภาษี ส่วนวิธียกเว้นภาษีจะกล่าวในข้อ 4.2 ต่อไป) ซึ่งวิธีเครดิตภาษีนี้แยกย่อยออกเป็นอีก 2 วิธี คือ การเครดิตภาษีทางตรง (Direct Tax Credit) และการเครดิตภาษีทางอ้อม (Indirect Tax Credit หรือ Underlying Tax Credit)

การเครดิตภาษีทางตรง คือ การที่ประเทศถิ่นที่อยู่ยอมให้ผู้เสียภาษีซึ่งได้รับเงินปันผลจากบริษัทต่างประเทศ นำภาษีเฉพาะที่ตนได้เสียไว้ในประเทศแหล่งเงินได้มาเครดิตออกจากภาษีที่ต้องเสียในประเทศถิ่นที่อยู่เป็นจำนวนไม่เกินภาษีในประเทศถิ่นที่อยู่ส่วนที่คำนวณได้จากเงินปันผลนั้น เพราะฉะนั้น ภาษีที่ได้รับการขจัดจะมีเพียงส่วนเดียว คือ เฉพาะภาษีของผู้เสียภาษีซึ่งได้รับเงินปันผลเท่านั้น (ยังคงเหลือภาระภาษีส่วนของบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลอยู่)

ส่วนการเครดิตภาษีทางอ้อม คือ การที่ประเทศถิ่นที่อยู่ยอมให้ผู้เสียภาษีซึ่งได้รับเงินปันผลจากบริษัทต่างประเทศ นำภาษีเงินได้ของบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลมาใช้เป็นเครดิตภาษีในประเทศถิ่นที่อยู่ได้เพิ่มขึ้นจากเครดิตภาษีธรรมดา ภาษีที่ได้รับการขจัดตามวิธีนี้จึงมี 2 ส่วน คือ ภาษีส่วนที่ผู้เสียภาษีได้เสียไปในประเทศแหล่งเงินได้ และภาษีส่วนที่เป็นภาษีเงินได้ของบริษัทผู้จ่ายเงินปันผล ทำให้ไม่มีภาระภาษีซ้อนเหลืออยู่เลย

การจัดภาษีซ้อนโดยวิธีเครดิตภาษีทางอ้อมนั้น นอกจากช่วยให้ภาษีที่เสียในต่างประเทศถูกขจัดไปทั้งหมดแล้ว ยังเป็นวิธีการจัดภาษีซ้อนที่ทำให้เกิดความเท่าเทียมทางภาษีระหว่างการลงทุนต่างประเทศโดยผ่านสาขากับการตั้งบริษัทลูกในต่างประเทศด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง

บริษัท ก. และบริษัท ข. ต่างลงทุนในประเทศ A โดยบริษัท ก. ใช้วิธีตั้งบริษัทลูกคือ บริษัท A ส่วนบริษัท ข. ใช้วิธีเปิดสาขา

บริษัท A และสาขาของบริษัท ข. มีกำไรในประเทศ A จำนวน 100 บาท เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในอัตรา 20% และมีภาษีหัก ณ ที่จ่ายอัตรา 10%

ตารางเปรียบเทียบภาระภาษี ระหว่างการลงทุนต่างประเทศโดยการเปิดสาขากับการตั้งบริษัทลูกในต่างประเทศ

รายการ		บริษัท ก. ตั้งบริษัทลูก	บริษัท ข. เปิดสาขา
(1)	กำไรของบริษัทลูก/สาขาในต่างประเทศ	100	100
(2)	ภาษีเงินได้นิติบุคคลของบริษัทลูก/สาขา (20%)	(20)	(20)
(3)	เงินปันผล/กำไร ที่จ่ายให้บริษัทแม่/สำนักงานใหญ่	80	80
(4)	ภาษีหัก ณ ที่จ่ายในต่างประเทศ (10%)	(8)	(8)
(5)	เงินได้ที่ต้องเสียภาษีในประเทศถิ่นที่อยู่	100	100
(6)	ภาษีในประเทศถิ่นที่อยู่ก่อนให้เครดิต (30%)	30	30
(7)	หัก ภาษีต่างประเทศ [(2)+(4)]	(28)	(28)
(8)	ภาษีที่ต้องชำระเพิ่มในประเทศถิ่นที่อยู่	2	2
(9)	รวม ภาระภาษีทั้งหมด [(2)+(4)+(8)]	30	30

จากตาราง กรณีใช้การเครดิตภาษีทางอ้อมกับการตั้งบริษัทลูกในต่างประเทศ บริษัท ก. สามารถนำภาษีที่เสียในต่างประเทศทั้งในส่วนของภาษีที่ตนถูกหัก ณ ที่จ่ายไว้จำนวน 8 บาท และภาษีเงินได้ของบริษัทลูกจำนวน 20 บาท มาเครดิตออกจากภาษีที่ต้องเสียในประเทศถิ่นที่อยู่ได้ ทำให้ภาษีที่เสียไว้ในต่างประเทศได้รับการขจัดทั้งหมด และมีภาระภาษีทั้งหมดเท่ากับการลงทุนโดยผ่านสาขาซึ่งใช้วิธีเครดิตภาษีทางตรง

หากไม่มีการให้เครดิตภาษีทางอ้อม การลงทุนต่างประเทศโดยการตั้งบริษัทลูกจะมีภาระภาษีมากกว่าการเปิดสาขา เพราะผู้เสียภาษีไม่มีสิทธินำภาษีเงินได้ของบริษัทลูกซึ่งเป็นผู้จ่ายเงินปันผลมาเครดิตกับภาษีที่ต้องเสียในประเทศถิ่นที่อยู่ได้ โดยจากตัวอย่าง หากใช้วิธีเครดิตภาษีธรรมดากับการตั้งบริษัทลูกในต่างประเทศ จำนวนภาษีต่างประเทศที่บริษัท ก. นำมาเครดิตได้คือ 8 บาท เท่านั้น และมีภาษีที่ต้องเสียเพิ่มในประเทศถิ่นที่อยู่อีก 16 บาท *

จากการศึกษากฎหมายภาษีอากรของต่างประเทศพบว่า วิธีการเครดิตภาษีทางอ้อมตามที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ประเทศสหรัฐอเมริกาได้รับหลักการมาใช้ในการขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียวเช่นกัน และมีนโยบายภาษีที่ชัดเจนว่าในการขจัดภาษีซ้อนสำหรับเงินปันผลจะใช้วิธีเครดิตภาษีทางอ้อมเท่านั้น ** เพราะประเทศสหรัฐอเมริกาเห็นว่าวิธีนี้ก่อให้เกิดความเป็นกลางทางภาษีในการส่งออกทุนมากที่สุด และช่วยรักษาความเท่าเทียมทางภาษีในการไปลงทุนต่างประเทศระหว่างรูปแบบการลงทุนโดยผ่านสาขากับการตั้งบริษัทลูกในต่างประเทศ หลักการเครดิตภาษีทางอ้อมถูกบัญญัติไว้ใน IRC มาตรา 902 ว่า ภาษีที่บริษัทลูกในต่างประเทศของบริษัทสหรัฐอเมริกาได้จ่ายไปนั้น ให้ถือว่าเป็นภาษีที่จ่ายโดยบริษัทสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นบริษัทแม่ บริษัทแม่จึงนำภาษีดังกล่าวมาเครดิตออกจากภาษีที่ต้องเสียในประเทศสหรัฐอเมริกาได้ โดยมีเงื่อนไขว่า บริษัทแม่ต้องถือหุ้นบริษัทลูกโดยตรงอย่างน้อย 10% ของหุ้นทั้งหมดที่มีสิทธิออกเสียงหรือมากกว่านั้น และหากเป็นกรณีที่มีบริษัทลูกหลายลำดับ กฎหมายก็ขยายขอบเขตให้ถึงบริษัทลูกลำดับที่ 6 โดยมีเงื่อนไขเพิ่มเติมว่า บริษัทแม่ต้องถือหุ้นทางอ้อมในบริษัทลูกแต่ละลำดับอย่างน้อย 5% ของหุ้นทั้งหมดที่มีสิทธิออกเสียง และบริษัทลูกลำดับบนต้องถือหุ้นบริษัทลูกลำดับล่างอย่างน้อย 10% ของหุ้นทั้งหมดที่มีสิทธิออกเสียง

ส่วนประเทศสิงคโปร์ก็รับหลักการเครดิตภาษีทางอ้อมมาปรับใช้ในการขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียวเช่นกัน โดยบัญญัติไว้ใน Income Tax Act มาตรา 50 ว่า ในกรณีผู้เสียภาษีได้รับเงินปันผลจากต่างประเทศ ประเทศสิงคโปร์ยอมให้ผู้เสียภาษีนำภาษีเงินได้นิติบุคคลของบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลที่บริษัทนั้นได้เสียในประเทศแหล่งเงินได้ มาเป็นเครดิตภาษีในประเทศสิงคโปร์ได้อีกส่วนหนึ่งเพิ่มเติมจากภาษีที่ผู้เสียภาษีได้เสียไปในประเทศแหล่งเงินได้ โดยมีเงื่อนไขว่า ผู้เสียภาษี

* มาจาก ภาษีไทยก่อนให้เครดิตจำนวน 24 บาท (80x30%) ลบด้วย ภาษีหัก ณ ที่จ่ายในต่างประเทศจำนวน 8 บาท เหลือภาษีที่ต้องชำระเพิ่ม 16 บาท

** ประเทศสหรัฐอเมริกาปฏิเสธการใช้วิธียกเว้นภาษีสำหรับเงินปันผลที่ได้รับจากต่างประเทศอย่างเด็ดขาด

ซึ่งได้รับเงินปันผลนั้นต้องถือหุ้นในบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลไม่น้อยกว่า 25% ของหุ้นทั้งหมดที่มีสิทธิออกเสียง

สำหรับประเทศไทย พระราชกฤษฎีกาฯ ฉบับที่ 300 กำหนดให้ใช้วิธีเครดิตภาษีทางตรงหรือเครดิตภาษีธรรมดาเท่านั้น ไม่มีการให้เครดิตภาษีทางอ้อมแต่อย่างใด ทำให้เงินปันผลที่ผู้เสียภาษีได้รับจากบริษัทต่างประเทศยังมีภาษีซ้ำซ้อนอยู่บางส่วน คือ ภาษีส่วนที่เป็นภาษีเงินได้ของบริษัทผู้จ่ายเงินปันผล ซึ่งผลของการไม่มีการให้เครดิตภาษีทางอ้อมนี้ก่อให้เกิดปัญหาตามมา 3 ประการ ดังนี้ 1. ปัญหาความเท่าเทียมทางภาษีระหว่างการลงทุนต่างประเทศกับการลงทุนในประเทศ 2. ผลกระทบจากการนำวิธียกเว้นภาษีมาใช้แทนการให้เครดิตภาษีทางอ้อม และ 3. การตัดสินใจเลือกรูปแบบการลงทุนในต่างประเทศ

1. ปัญหาความเท่าเทียมทางภาษีระหว่างการลงทุนต่างประเทศกับการลงทุนในประเทศ

การที่ประเทศไทยไม่มีมาตรการให้เครดิตภาษีทางอ้อม ส่งผลต่อความเท่าเทียมทางภาษีระหว่างการลงทุนต่างประเทศกับการลงทุนในประเทศ โดยผู้เสียภาษีที่ลงทุนต่างประเทศมีภาระภาษีโดยรวมสูงกว่าผู้เสียภาษีที่ลงทุนในประเทศไทย เนื่องจากการลงทุนในประเทศมีมาตรการขจัดภาษีซ้อนให้ผู้เสียภาษีซึ่งได้รับเงินปันผล โดยกำหนดให้ผู้เสียภาษีไม่ต้องนำเงินปันผลที่ได้รับจากบริษัทไทยมารวมคำนวณเป็นเงินได้เพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลซ้ำอีก ตามหลักเกณฑ์ในมาตรา 65 ทวิ (10) แห่งประมวลรัษฎากร* เงินปันผลจำนวนนี้จึงเสียภาษีเพียงครั้งเดียวในระดับบริษัทผู้จ่ายเงินปันผล ในขณะที่การลงทุนต่างประเทศนั้น ผู้เสียภาษีซึ่งได้รับเงินปันผลจากบริษัทต่างประเทศไม่มีสิทธินำภาษีเงินได้ของบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลมาเครดิตออกจาก

---

* มาตรา 65 ทวิ (10) บัญญัติว่า “.....บริษัทจำกัดที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยดังต่อไปนี้ ไม่ต้องนำเงินปันผลที่ได้จากบริษัทจำกัดที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย กองทุนรวม หรือสถาบันการเงินที่มีกฎหมายโดยเฉพาะของประเทศไทยจัดตั้งขึ้นสำหรับให้กู้ยืมเงินเพื่อส่งเสริมเกษตรกรรม พาณิชยกรรม หรืออุตสาหกรรม และเงินส่วนแบ่งกำไรที่ได้จากกิจการร่วมค้ามารวมคำนวณเป็นรายได้

(ก) บริษัทจดทะเบียน

(ข) บริษัทจำกัดนอกจาก (ก) ซึ่งถือหุ้นในบริษัทจำกัดผู้จ่ายเงินปันผลไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ของหุ้นทั้งหมดที่มีสิทธิออกเสียงในบริษัทจำกัดผู้จ่ายเงินปันผล และบริษัทจำกัดผู้จ่ายเงินปันผลไม่ได้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดผู้รับเงินปันผลไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อม

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับ ในกรณีที่บริษัทจำกัดหรือบริษัทจดทะเบียน มีเงินได้ที่เป็นเงินปันผลและเงินส่วนแบ่งกำไรดังกล่าว โดยถือหุ้นหรือหน่วยลงทุนที่ก่อให้เกิดเงินปันผลและเงินส่วนแบ่งกำไรนั้นไว้ไม่ถึงสามเดือนนับแต่วันที่ถือหุ้นหรือหน่วยลงทุนนั้นมาถึงวันมีเงินได้ดังกล่าว หรือได้ออนหุ้นหรือหน่วยลงทุนนั้นไปก่อนสามเดือนนับแต่วันที่มียังเงินได้”

ภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทย เงินปันผลจำนวนนี้จึงยังมีภาษีค้างชำระอยู่บางส่วน ดังตัวอย่างและตารางต่อไปนี้

ตัวอย่าง

บริษัท ก.ลงทุนในประเทศไทยและได้รับเงินปันผลจากบริษัทไทยจำนวน 70 บาท โดยได้รับสิทธิไม่ต้องนำเงินปันผลไปรวมคำนวณเป็นรายได้เพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล ตามมาตรา 65 ทวิ (10) แห่งประมวลรัษฎากร

บริษัท ข.ลงทุนต่างประเทศและได้รับเงินปันผลจากบริษัทต่างประเทศจำนวน 80 บาท โดยบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในอัตรา 20% และบริษัท ข.ถูกบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่ายในอัตรา 10% เมื่อได้รับเงินปันผล

ตารางเปรียบเทียบภาวะภาษีระหว่างการลงทุนในประเทศไทยกับการลงทุนต่างประเทศซึ่งจัดภาษีซ้อนโดยใช้วิธีเครดิตภาษีทางตรง

รายการ		บริษัท ก. ลงทุนในประเทศ	บริษัท ข. ลงทุนต่างประเทศ
	<u>ภาษีระดับบริษัทผู้จ่ายเงินปันผล</u>		
(1)	กำไรสุทธิ	100	100
(2)	ภาษีเงินได้นิติบุคคล	(30)	(20)
(3)	เหลือกำไรเพื่อจ่ายเงินปันผล	70	80
	<u>ภาษีระดับผู้ถือหุ้น</u>		
(4)	เงินปันผลที่ต้องนำมารวมเป็นรายได้ในประเทศถิ่นที่อยู่	0	80
(5)	ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย (10%)	-	(8)
(6)	ภาษีในประเทศไทยก่อนให้เครดิตภาษี [(4)×30%]	-	24
(7)	หัก ภาษีต่างประเทศ	-	(8)
(8)	ภาษีที่ต้องชำระเพิ่มในประเทศไทย	-	16
(9)	รวม ภาวะภาษีทั้งหมด [(2)+(5)+(8)]	30	44

จากตาราง กรณีลงทุนในประเทศไทย บริษัท ก.ไม่ต้องนำเงินปันผลจำนวน 70 บาท มารวมเป็นเงินได้เพื่อเสียภาษีอีกตามมาตรา 65 ทวิ (10) ทำให้ภาวะภาษีทั้งหมดในกรณีนี้ เท่ากับภาษีเงินได้ของบริษัทผู้จ่ายเงินปันผล คือ 30 บาท ส่วนกรณีลงทุนต่างประเทศ บริษัท ข.มีสิทธินำเฉพาะภาษีส่วนที่ตนจ่ายในต่างประเทศจำนวน 8 บาท มาหักออกจากภาษีที่ต้องเสียใน

ประเทศไทย ส่วนภาษีของบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลจำนวน 20 บาท ไม่มีสิทธินำมาหักได้ทำให้ยังมีภาษีระดับบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลซ้อนอยู่ และบริษัท ข. ต้องชำระภาษีในประเทศไทยเพิ่มอีก 16 บาท ภาระภาษีโดยรวมทั้งหมดของบริษัท ข. จึงเท่ากับ 44 บาท ซึ่งสูงกว่ากรณีลงทุนในประเทศไทย

แต่หากข้อเท็จจริงเปลี่ยนไปเป็นว่า ประเทศไทยนำวิธีจัดภาษีซ้อนโดยการให้เครดิตภาษีทางอ้อมมาใช้กับกรณีที่ผู้เสียภาษีได้รับเงินปันผลจากต่างประเทศ ภาระภาษีของผู้เสียภาษีที่ลงทุนต่างประเทศจะเท่ากับภาระภาษีของผู้ที่ลงทุนในประเทศไทย เนื่องจากภาษีที่เกิดขึ้นในต่างประเทศได้รับการขจัดจนหมด ดังนี้

ตัวอย่าง

บริษัท ก. ลงทุนในประเทศไทยและได้รับเงินปันผลจากบริษัทไทยจำนวน 70 บาท โดยได้รับสิทธิไม่ต้องนำเงินปันผลไปรวมคำนวณเป็นรายได้เพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล ตามมาตรา 65 ทวิ (10) แห่งประมวลรัษฎากร

บริษัท ข. ลงทุนต่างประเทศและได้รับเงินปันผลจากบริษัทต่างประเทศจำนวน 80 บาท โดยบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในอัตรา 20% และบริษัท ข. ถูกบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่ายในอัตรา 10% เมื่อได้รับเงินปันผล แต่บริษัท ข. มีสิทธิเครดิตภาษีทางอ้อมได้

ตารางเปรียบเทียบภาระภาษี ระหว่างการลงทุนในประเทศไทยกับการลงทุนต่างประเทศซึ่งจัดภาษีซ้อนโดยใช้วิธีเครดิตภาษีทางอ้อม

รายการ		บริษัท ก. ลงทุนในประเทศ	บริษัท ข. ลงทุนต่างประเทศ
(1)	ภาษีระดับบริษัทผู้จ่ายเงินปันผล กำไรสุทธิ	100	100
(2)	ภาษีเงินได้นิติบุคคล	(30)	(20)
(3)	เหลือกำไรเพื่อจ่ายเงินปันผล	70	80
(4)	ภาษีระดับผู้ถือหุ้น เงินปันผลที่ต้องนำมารวมเป็นรายได้ในประเทศถิ่นที่อยู่	0	100
(5)	ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย (10%)	-	(8)
(6)	ภาษีในประเทศไทยก่อนให้เครดิตภาษี [(4)×30%]	-	30
(7)	หัก ภาษีต่างประเทศ [(2)+(5)]	-	(28)
(8)	ภาษีที่ต้องชำระเพิ่มในประเทศไทย	-	2
(9)	รวม ภาระภาษีทั้งหมด [(2)+(5)+(8)]	30	30

จากตาราง บริษัท ข. มีสิทธิเครดิตภาษีทางอ้อมได้ บริษัท ข.จึงนำภาษีเงินได้ของบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลจำนวน 20 บาท มาเครดิตภาษีได้เพิ่มเติมจากภาษีที่ตนเสียไว้ในต่างประเทศจำนวน 8 บาท รวมเป็น 28 บาท และมีภาษีที่ต้องชำระเพิ่มในประเทศไทยอีก 2 บาท เท่านั้น กรณีนี้บริษัท ข. จึงมีภาระภาษีรวมทั้งหมด 30 บาท ซึ่งเท่ากับภาระภาษีของบริษัท ก.ที่ลงทุนในประเทศไทย

2. ผลกระทบจากการนำวิธียกเว้นภาษีมาใช้แทนการให้เครดิตภาษีทางอ้อม

จากที่กล่าวมาข้างต้น เห็นได้ชัดว่าวิธีเครดิตภาษีทางตรงที่ประเทศไทยใช้อยู่ในปัจจุบันนั้นไม่เอื้อต่อการไปลงทุนต่างประเทศ เพราะวิธีนี้ทำให้ผู้ที่ลงทุนต่างประเทศมีภาระภาษีมากกว่าผู้ที่ลงทุนในประเทศ แต่จากสภาพเศรษฐกิจและการเปิดเสรีทางการค้าที่เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างมากมาในปัจจุบัน นักลงทุนไทยย่อมไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงการไปลงทุนต่างประเทศได้อีกทั้งรัฐบาลเองก็มีนโยบายสนับสนุนให้ภาคเอกชนไปลงทุนยังต่างประเทศมากขึ้น โดยการใช้มาตรการทางภาษีเป็นเครื่องมือในการกระตุ้นการลงทุนต่างประเทศ แต่มาตรการทางภาษีที่รัฐบาลนำมาใช้นั้นไม่ใช่การเครดิตภาษีทางอ้อม แต่กลับเป็นการขจัดภาษีซ้อนโดยวิธียกเว้นภาษี คือ การยกเว้นภาษีให้แก่ผู้เสียภาษีที่ลงทุนต่างประเทศสำหรับเงินปันผลที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศ ดังที่ปรากฏในพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 442

การขจัดภาษีซ้อนโดยวิธียกเว้นภาษีนี้อาจจะช่วยให้นักลงทุนจากประเทศไทยสามารถแข่งขันกับนักลงทุนต่างชาติได้ เพราะผู้เสียภาษีไม่ต้องนำเงินปันผลที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศมารวมเป็นรายได้เพื่อเสียภาษีในประเทศไทยอีก แต่เมื่อพิจารณาตามหลักกฎหมายภาษีอากรแล้วกลับพบว่า ถ้าอัตราภาษีของประเทศแหล่งเงินได้ต่ำกว่าอัตราภาษีของประเทศไทย (ซึ่งโดยปกติผู้เสียภาษีย่อมเลือกลงทุนในประเทศที่อัตราภาษีต่ำกว่าประเทศไทย) วิธียกเว้นภาษีจะทำให้เกิดความไม่เป็นกลางทางภาษีระหว่างการลงทุนในประเทศกับการลงทุนต่างประเทศมากกว่าวิธีเครดิตภาษีทางอ้อม เพราะตามวิธียกเว้นภาษี ผู้เสียภาษีที่ลงทุนต่างประเทศเสียภาษีในประเทศแหล่งเงินได้เพียงที่เดียวเท่านั้น ผู้เสียภาษีไม่ต้องนำเงินปันผลที่ได้รับมารวมเป็นรายได้เพื่อเสียภาษีในประเทศไทยอีก ภาระภาษีทั้งหมดจึงถูกกำหนดโดยอัตราภาษีของประเทศแหล่งเงินได้ซึ่งต่ำกว่าอัตราภาษีของประเทศไทย

ในขณะที่วิธีเครดิตภาษีทางอ้อม ผู้เสียภาษีต้องนำเงินปันผลที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศมารวมเป็นรายได้เพื่อเสียภาษีในประเทศไทย และเสียภาษีเพิ่มเติมเท่ากับส่วนต่างของอัตราภาษีของประเทศแหล่งเงินได้กับอัตราภาษีของประเทศไทย ภาระภาษีทั้งหมดจึงถูก

กำหนดโดยอัตราภาษีของประเทศไทย ทำให้ภาวะภาษีโดยรวมของผู้ที่ลงทุนต่างประเทศกับผู้
ลงทุนในประเทศไทยเท่ากัน ดังตัวอย่างและตารางเปรียบเทียบต่อไปนี้

ตัวอย่าง

บริษัท ก.ลงทุนในประเทศไทยและได้รับเงินปันผลจากบริษัทไทยจำนวน 70 บาท โดยได้รับสิทธิไม่ต้องนำเงินปันผลไปรวมคำนวณเป็นรายได้เพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล ตาม มาตรา 65 ทวิ (10) แห่งประมวลรัษฎากร

บริษัท ข.ลงทุนต่างประเทศและได้รับเงินปันผลจากบริษัทต่างประเทศจำนวน 80 บาท โดยบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในอัตรา 20%

เปรียบเทียบภาวะภาษี ระหว่างการลงทุนในประเทศไทยกับการลงทุน
ต่างประเทศซึ่งขจัดภาษีซ้อนโดยใช้วิธีเครดิตภาษีทางอ้อมและวิธียกเว้นภาษี

รายการ		บริษัท ก. ลงทุนในประเทศไทย	บริษัท ข. ลงทุนต่างประเทศ	
			วิธีเครดิตภาษี ทางอ้อม	วิธียกเว้นภาษี
<u>ภาษีระดับบริษัทผู้จ่ายเงินปันผล</u>				
(1)	กำไรสุทธิ	100	100	100
(2)	ภาษีเงินได้นิติบุคคล	(30)	(20)	(20)
(3)	เหลือกำไรเพื่อจ่ายเงินปันผล	70	80	80
<u>ภาษีระดับผู้ถือหุ้น</u>				
(4)	เงินปันผลที่ต้องนำมารวมเป็นรายได้ในประเทศไทย	0	100	0
(5)	ภาษีในประเทศก่อนให้เครดิตภาษีต่างประเทศ	-	30	-
(6)	หัก ภาษีต่างประเทศ	-	(20)	-
(7)	ภาษีที่ต้องชำระเพิ่มในประเทศไทย	-	10	-
(8)	รวม ภาวะภาษีทั้งหมด [(2)+(7)]	30	30	20

จากตาราง กรณีลงทุนต่างประเทศหากใช้วิธียกเว้นภาษีในการขจัดภาษีซ้อน บริษัท ข.มีภาวะภาษีรวมทั้งหมดเพียง 20 บาท ตามจำนวนภาษีที่เสียในประเทศแหล่งเงินได้ ซึ่งต่ำกว่ากรณีลงทุนในประเทศไทยที่มีภาวะภาษีทั้งหมด 30 บาท แต่หากใช้วิธีเครดิตภาษีทางอ้อม บริษัท ข.จะมีภาวะภาษีรวมทั้งหมด 30 บาท คือ ภาษีต่างประเทศจำนวน 20 บาท และภาษีที่ต้องชำระเพิ่มเติมในประเทศไทยจำนวน 10 บาท ซึ่งเท่ากับภาวะภาษีของของ บริษัท ก. ที่ลงทุนใน

ประเทศไทย ดังนั้น เมื่อพิจารณาตามหลักความเป็นกลางทางภาษีแล้ว ประเทศไทยควรรนำวิธี
เครดิตภาษีทางอ้อมมาใช้ในการขจัดภาษีซ้อนมากกว่าการใช้วิธียกเว้นภาษีเช่นในปัจจุบัน

3. ผลกระทบต่อการตัดสินใจเลือกรูปแบบการลงทุนต่างประเทศ

การที่ประเทศไทยไม่ได้ใช้วิธีเครดิตภาษีทางอ้อมในการขจัดภาษีซ้อนนั้น นอกจากจะเกิดผลตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ยังมีผลกระทบต่อการตัดสินใจของผู้เสียภาษีในการ
เลือกรูปแบบการลงทุนในต่างประเทศระหว่างการเปิดสาขากับการตั้งบริษัทลูกในต่างประเทศอีก
ด้วย เพราะวิธีเครดิตภาษีทางตรงที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ทำให้การลงทุนทั้ง 2 รูปแบบนี้มีภาระภาษีไม่
เท่ากัน โดยรูปแบบการเปิดสาขามีภาระภาษีต่ำกว่ารูปแบบการตั้งบริษัทลูก กล่าวคือ กรณีเปิด
สาขา ผู้เสียภาษีมียกเว้นภาษีที่สาขาเสียไว้ในประเทศแหล่งเงินได้ทั้งหมดมาเครดิตออกจากภาษี
ที่ต้องเสียในประเทศไทยได้ เนื่องจากสาขากับสำนักงานใหญ่เป็นนิติบุคคลเดียวกัน ภาษีที่สาขา
เสียไปก็คือภาษีของบริษัทนั่นเอง ส่วนกรณีการตั้งบริษัทลูกในต่างประเทศ บริษัทลูกกับบริษัทแม่มี
สถานะทางกฎหมายเป็นคนละนิติบุคคลแยกต่างหากจากกัน บริษัทแม่จึงไม่มีสิทธินำภาษีที่บริษัท
ลูกเสียไว้ในประเทศแหล่งเงินได้ มาเครดิตออกจากภาษีที่บริษัทแม่ต้องเสียในประเทศไทยได้ ทำ
ให้จำนวนภาษีที่บริษัทแม่ต้องชำระเพิ่มในประเทศไทยสูงขึ้น ดังตัวอย่างและตารางต่อไปนี้

ตัวอย่าง

บริษัท ก. และบริษัท ข. ต่างลงทุนในประเทศ A โดยบริษัท ก. ใช้วิธีเปิดสาขา
ส่วนบริษัท ข. ใช้วิธีตั้งบริษัทลูก คือ บริษัท B

สาขาของบริษัท ก. และบริษัท B มีกำไรในประเทศ A จำนวน 100 บาท เสีย
ภาษีเงินได้นิติบุคคลในอัตรา 20% และมีภาษีหัก ณ ที่จ่ายอัตรา 10%

ตารางเปรียบเทียบภาระภาษี ระหว่างการลงทุนต่างประเทศโดยการเปิดสาขากับ
การตั้งบริษัทลูกในต่างประเทศ

รายการ	บริษัท ก. เปิดสาขา	บริษัท ข. ตั้งบริษัทลูก
(1) กำไรของสาขา/บริษัทลูกในต่างประเทศ	100	100
(2) ภาษีเงินได้นิติบุคคลของสาขา/บริษัทลูก(20%)	(20)	(20)
(3) กำไร/เงินปันผล ที่จ่ายให้สำนักงานใหญ่/บริษัทแม่	80	80
(4) ภาษีหัก ณ ที่จ่ายในต่างประเทศ (10%)	(8)	(8)
(5) เงินได้ที่ต้องเสียภาษีในประเทศไทย	100	80
(6) ภาษีในประเทศไทยก่อนให้เครดิต (30%)	30	24

รายการ		บริษัท ก. เปิดสาขา	บริษัท ข. ตั้งบริษัทลูก
(7)	หัก ภาษีต่างประเทศ	(28)	(8)
(8)	ภาษีที่ต้องชำระเพิ่มในประเทศถิ่นที่อยู่	2	16
(9)	รวม ภาระภาษีทั้งหมด [(2)+(4)+(8)]	30	44

จากตาราง กรณีบริษัท ก.เปิดสาขาในต่างประเทศ บริษัท ก.นำภาษีที่สาขาเสียไว้ในประเทศ A จำนวน 20 บาท และภาษีที่ถูกหัก ณ ที่จ่ายไว้จำนวน 8 บาท มาเครดิตออกจากรายการที่ต้องเสียในประเทศไทยได้ทั้งหมด และมีภาษีที่ต้องชำระเพิ่มเติมอีกเพียง 2 บาท รวมแล้วจึงมีภาระภาษีทั้งหมด 30 บาท

ส่วนบริษัท ข.ซึ่งตั้งบริษัทลูกในต่างประเทศ มีสิทธินำเฉพาะภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่ายจำนวน 8 บาท ที่ตนถูกหักไว้มาเครดิตออกจากภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทยเท่านั้น ส่วนภาษีของบริษัทลูกจำนวน 20 บาท ไม่มีสิทธินำมาเครดิตแต่อย่างใด ทำให้มีภาษีที่ต้องชำระเพิ่มในประเทศไทยอีก 16 บาท รวมแล้วบริษัท ข.จึงมีภาระภาษีทั้งหมด 44 บาท ซึ่งสูงกว่าการลงทุนโดยการเปิดสาขาในต่างประเทศ

อย่างไรก็ดี ปัญหานี้สามารถแก้ไขได้ด้วยการนำวิธีเครดิตภาษีทางอ้อมมาใช้กับการตั้งบริษัทลูกในต่างประเทศ ซึ่งจะให้ผู้เสียภาษีมียกสิทธินำภาษีเงินได้ของบริษัทลูกที่เสียไว้ในประเทศแหล่งเงินได้ มาเครดิตออกจากภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทยได้เพิ่มเติมจากภาษีส่วนที่ตนเสียไว้ในประเทศแหล่งเงินได้ เช่น จากตัวอย่างข้างต้น บริษัท ข.สามารถนำภาษีของบริษัท B จำนวน 20 บาท มาเครดิตออกจากภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทยได้เพิ่มเติมจากภาษีส่วนของตนรวมเป็น 28 บาท (20+8) และมีภาษีที่ต้องชำระเพิ่มเติมอีกเพียง 2 บาท (30-28) รวมแล้วจึงมีภาระภาษีทั้งหมด 30 บาท เท่ากับกรณีลงทุนโดยการเปิดสาขาในต่างประเทศ (โปรดดู ตารางเปรียบเทียบภาระภาษี ระหว่าง การลงทุนต่างประเทศโดยผ่านสาขากับการตั้งบริษัทลูกในต่างประเทศ หน้า 109 ประกอบ)

เมื่อพิจารณาจากหลักการทางภาษีอากรและกฎหมายต่างประเทศประกอบกันแล้ว หากประเทศไทยต้องการสนับสนุนให้ภาคเอกชนไปลงทุนต่างประเทศ ประเทศไทยควรใช้วิธีเครดิตภาษีทางอ้อมมากกว่าใช้วิธียกเว้นภาษี เพราะวิธีเครดิตภาษีทางอ้อมทำให้เกิดความเป็นกลางทางภาษีระหว่างการลงทุนในประเทศกับการลงทุนต่างประเทศ แม้ว่าอัตราภาษีของประเทศแหล่งเงินได้จะต่ำกว่าอัตราภาษีของประเทศไทยก็ตาม อีกทั้งวิธีเครดิตภาษีทางอ้อมยังทำให้เกิดความเท่าเทียมทางภาษีระหว่างการลงทุนต่างประเทศในรูปแบบของการเปิดสาขากับการตั้ง

บริษัทลูกอีกด้วย ดังนั้น จึงสมควรเพิ่มเติมวิธีเครดิตภาษีทางอ้อมไว้ในพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 300 เพื่อให้การจัดภาษีซ้อนระหว่างประเทศของประเทศของประเทศไทยสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

4.2 ปัญหาความไม่เหมาะสมของพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 442 พ.ศ. 2548

การจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียวตามพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 442 เป็นการจัดภาษีซ้อนโดยวิธียกเว้น และใช้เฉพาะกับเงินได้ประเภทเงินปันผลเท่านั้น วิธียกเว้นภาษีนี้เป็นวิธีที่หลายประเทศใช้เป็นเครื่องมือในการจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียว โดยเฉพาะประเทศที่มีนโยบายสนับสนุนให้นักลงทุนของตนไปลงทุนยังประเทศอื่นที่มีอัตราภาษีต่ำกว่าอัตราภาษีของประเทศตน และเพื่อให้ นักลงทุนดังกล่าวสามารถแข่งขันกับนักลงทุนของประเทศอื่นๆ ได้ ประเทศผู้ส่งออกการลงทุนจึง ยอมยกเว้นภาษีให้สำหรับเงินได้ที่ได้รับจากต่างประเทศ* หากเงินได้นั้นผ่านการเสียภาษีมาแล้ว ในต่างประเทศ ทำให้นักลงทุนของประเทศผู้ส่งออกการลงทุนมีภาระภาษีโดยรวมเท่ากับนักลงทุน ของประเทศผู้รับการลงทุนและนักลงทุนจากประเทศอื่นๆ ตัวอย่างของประเทศที่ใช้วิธียกเว้นภาษีนี้ ได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ ฮองกง และเนเธอร์แลนด์ เป็นต้น

สำหรับประเทศไทย การนำวิธียกเว้นภาษีมาใช้มีที่มาจากกรณีที่รัฐบาลต้องการ สนับสนุนและส่งเสริมให้ภาคเอกชนออกไปลงทุนยังต่างประเทศมากขึ้น รัฐบาลจึงใช้มาตรการทาง ภาษีเป็นเครื่องมือในการกระตุ้นการลงทุนและลดอุปสรรคทางการค้าให้แก่ผู้เสียภาษี โดยการ ประกาศใช้พระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 442 ในปี พ.ศ. 2548 ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ ประเทศไทยยอม ยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินปันผลที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศ ให้กับบริษัทจำกัดหรือบริษัท มหาชนจำกัดที่จดทะเบียนจัดตั้งตามกฎหมายไทย โดยมีเงื่อนไขว่า

(1) บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดต้องถือหุ้นในบริษัทต่างประเทศผู้จ่ายเงินปันผลไม่น้อยกว่า 25% ของหุ้นทั้งหมดที่มีสิทธิออกเสียง เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน นับแต่ วันที่ได้หุ้นมาจนถึงวันที่ได้รับเงินปันผล และ

(2) เงินปันผลที่ได้รับนั้นต้องมาจากกำไรสุทธิที่มีการเสียภาษีในประเทศผู้จ่ายเงินปันผล โดยอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลของประเทศผู้จ่ายเงินปันผลต้องไม่ต่ำกว่า 15% ของกำไรสุทธิ ทั้งนี้ ไม่ว่าประเทศผู้จ่ายเงินปันผลจะมีกฎหมายลดหรือยกเว้นภาษีสำหรับกำไรสุทธิให้แก่ บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลผู้จ่ายเงินปันผลหรือไม่ก็ตาม

* อาจเป็นการยกเว้นภาษีให้เฉพาะเงินได้บางประเภท เช่น เงินปันผล หรือยกเว้นภาษีให้กับเงิน ได้ทุกประเภท ขึ้นอยู่กับนโยบายภาษีของแต่ละประเทศ

อย่างไรก็ดี แม้วิธียกเว้นภาษีจะช่วยจัดภาษีซ้อนให้กับผู้เสียภาษีที่มีเงินได้จากต่างประเทศได้เป็นอย่างดี แต่วิธีนี้ก็ยังมีความไม่เหมาะสมกับระบบภาษีของประเทศไทยบางประการ โดยในการวิเคราะห์ปัญหาของพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 442 นี้ ผู้เขียนได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน ตามนโยบายภาษีอากร คือ

ส่วนที่ 1 กรณีเห็นว่าไม่ควรนำวิธียกเว้นภาษีมาใช้ในประเทศไทย (ข้อ 4.2.1 เรื่องหลักความเป็นกลางทางภาษี)

ส่วนที่ 2 กรณีเห็นว่าควรใช้วิธียกเว้นภาษีต่อไป (ข้อ 4.2.2 เรื่องการหักรายจ่ายที่เกี่ยวข้องกับเงินได้ที่ได้รับยกเว้นภาษี, ข้อ 4.2.3 เรื่องการกำหนดเงื่อนไขสัดส่วนการถือหุ้นของผู้รับเงินปันผลในบริษัทผู้จ่ายเงินปันผล และข้อ 4.2.4 เรื่องการกำหนดเงื่อนไขเรื่องอัตราภาษีสูงสุดของประเทศผู้จ่ายเงินปันผล)

ส่วนที่ 1 กรณีเห็นว่าไม่ควรนำวิธียกเว้นภาษีมาใช้ในประเทศไทย

4.2.1 ปัญหาเรื่องความเป็นกลางทางภาษี

หลักความเป็นกลาง (Neutrality) เป็นหนึ่งในหลักภาษีอากรที่ดีที่มุ่งเน้นว่าการจัดเก็บภาษีอากรที่ดีต้องมีความเป็นกลางในทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ มาตรการทางภาษีไม่ว่าการจัดเก็บหรือการให้สิทธิพิเศษ ต้องไม่เข้าไปแทรกแซงหรือบิดเบือนการดำเนินการทางเศรษฐกิจ มิฉะนั้นจะทำให้เกิดปัญหาการจัดสรรและการกระจายของทรัพยากรที่ไม่เหมาะสมขึ้น รัฐควรให้กลไกทางตลาดเป็นตัวกำหนดความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ เพื่อให้การลงทุนของภาคเอกชนทั้งการลงทุนในประเทศและการลงทุนระหว่างประเทศอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาคหรือความเท่าเทียมกัน (Equality of Opportunity)

หลักความเป็นกลางทางภาษีเป็นหลักการที่สำคัญต่อระบบโครงสร้างภาษีของประเทศและสอดคล้องกับการลงทุนระหว่างประเทศด้วย โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาในมุมมองของกฎหมายภาษีอากรระหว่างประเทศแล้ว หลักการนี้ยังสอดคล้องกับหลักความเป็นกลางในการส่งออกทุน (Capital Export Neutrality) อีกด้วย กล่าวคือ การที่นักลงทุนจะเลือกลงทุนในประเทศของตนหรือลงทุนนอกประเทศ ต้องไม่ใช่เพราะภาษีเป็นปัจจัยในการตัดสินใจ ดังนั้น เพื่อให้เกิดความเป็นกลางทางภาษี และไม่เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบกันระหว่างการลงทุนในสถานที่ที่ต่างกัน ภาระภาษีของนักลงทุนจึงควรต้องเท่าเทียมกันหมดไม่ว่า นักลงทุนดังกล่าวจะเลือกลงทุนในประเทศที่ตนมีถิ่นที่อยู่หรือเลือกลงทุนในต่างประเทศ

สำหรับการขจัดภาษีซ้อนโดยวิธียกเว้นตามพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 442 นั้น เมื่อพิจารณาตามหลักความเป็นกลางทางภาษี และหลักความเป็นกลางในการส่งออกทุนแล้ว พบว่าการขจัดภาษีซ้อนโดยวิธียกเว้นไม่สอดคล้องกับหลักการทั้งสองที่กล่าวข้างต้น เพราะหาก อัตราภาษีของประเทศแหล่งเงินได้ต่ำกว่าอัตราภาษีของประเทศไทย การขจัดภาษีซ้อนโดยยกเว้น ภาษีสำหรับเงินปันผลที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศนี้ จะทำให้ภาระภาษีของผู้ที่ลงทุนในประเทศไทยกับผู้ลงทุนต่างประเทศไม่เท่าเทียมกัน โดยผู้ลงทุนต่างประเทศมีภาระภาษีต่ำกว่าผู้ลงทุน ในประเทศไทย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

บริษัท ก. ลงทุนในประเทศไทย และได้รับเงินปันผลจากบริษัทไทยเป็นเงิน 70 บาท บริษัท ข. ลงทุนต่างประเทศ และได้รับเงินปันผลจากบริษัทต่างประเทศเป็นเงิน 85 บาท โดย อัตราภาษีของต่างประเทศ คือ 15% ของกำไรสุทธิ

ตารางเปรียบเทียบภาระภาษี ระหว่างการลงทุนในประเทศไทยกับการลงทุน ต่างประเทศ

รายการ		บริษัท ก. ลงทุนในประเทศไทย	บริษัท ข. ลงทุนต่างประเทศ
<u>ภาษีระดับบริษัทผู้จ่ายเงินปันผล</u>			
(1)	กำไรของบริษัทผู้จ่ายเงินปันผล	100	100
(2)	ภาษีเงินได้ในนิติบุคคล (ภาษีไทย 30% , ภาษีต่างประเทศ 15%)	(30)	(15)
(3)	เหลือกำไรเพื่อจ่ายเงินปันผล	70	85
<u>ภาษีระดับผู้ถือหุ้น</u>			
(4)	เงินปันผลที่ต้องนำมารวมเป็นรายได้	0	0
(5)	ภาษีไทยส่วนที่คำนวณจากเงินปันผล	0	0
(6)	รวมภาษีทั้งหมด [(2)+(5)]	30	15
(7)	เหลือเงินสด	70	85

จากตารางข้างต้น บริษัท ก.ลงทุนในประเทศไทย และได้รับสิทธิไม่ต้องนำเงินปันผลที่ได้รับจากบริษัทไทยมารวมเป็นรายได้เพื่อเสียภาษีเงินได้ในนิติบุคคลตามมาตรา 65 ทวิ (10) แห่งประมวลรัษฎากร เงินกำไรจำนวน 100 บาท ที่นำมาจ่ายเป็นเงินปันผลให้กับบริษัท ก.จึงเสีย

ภาษีเพียงครั้งเดียวในระดับผู้จ่ายเงินปันผลจำนวน 30 บาท เงินปันผลนี้จึงมีภาระภาษีรวมทั้งหมด 30 บาท

ส่วนบริษัท ข.ลงทุนต่างประเทศ โดยได้รับเงินปันผลจากบริษัทต่างประเทศและได้รับการขจัดภาษีซ้อนตามพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 442 ซึ่งไม่ต้องนำเงินปันผลที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศนั้นมารวมเป็นรายได้เพื่อเสียภาษีในประเทศไทยอีก เงินกำไรของบริษัทต่างประเทศจำนวน 100 บาท ที่นำมาจ่ายเป็นเงินปันผลให้กับบริษัท ข.จึงเสียภาษีเพียงครั้งเดียวในระดับผู้จ่ายเงินปันผลในประเทศแหล่งเงินได้จำนวน 15 บาท เงินปันผลจึงมีภาระภาษีรวมทั้งหมดเพียง 15 บาท

จะเห็นได้ว่า แม้บริษัท ก.และบริษัท ข.ได้รับยกเว้นภาษีสำหรับเงินปันผลเหมือนกัน แต่ภาระภาษีสุดท้ายกลับไม่เท่ากัน เนื่องจากอัตราภาษีเงินได้ของต่างประเทศต่ำกว่าอัตราภาษีเงินได้ของประเทศไทย คือ 15% และ 30% ตามลำดับ บริษัท ข.ซึ่งลงทุนต่างประเทศจึงเสียภาษีทั้งหมดเพียง 15 บาท ในขณะที่บริษัท ก.ซึ่งลงทุนในประเทศไทยมีภาระภาษีรวมทั้งหมด 30 บาท ดังนั้น การขจัดภาษีซ้อนโดยวิธียกเว้นจึงทำให้ผู้เสียภาษีที่ลงทุนต่างประเทศมีภาระภาษีโดยรวมต่ำกว่าผู้เสียภาษีที่ลงทุนในประเทศไทย อันเป็นการส่งเสริมให้ผู้เสียภาษีเลือกที่จะไปลงทุนยังต่างประเทศมากกว่าลงทุนในประเทศไทยเพื่อประหยัดต้นทุนทางการเงินในการดำเนินธุรกิจ

การขจัดภาษีซ้อนโดยวิธียกเว้นนี้ นอกจากไม่สอดคล้องกับหลักความเป็นกลางแล้ว ยังไม่สอดคล้องกับหลักความเป็นธรรมอีกด้วย โดยเฉพาะความเป็นธรรมตามแนวนอน (Horizontal Equity) กล่าวคือ ตามหลักความเป็นธรรม ผู้เสียภาษีที่อยู่ในสภาพเหมือนกัน (โดยเงื่อนไขของฐานภาษีและสภาพของผู้เสียภาษี) ควรเสียภาษีเท่ากัน หากผู้เสียภาษีที่อยู่ในสภาพเหมือนกันทุกประการต้องเสียภาษีแตกต่างกันแล้ว ย่อมจัดได้ว่าเป็นภาษีที่ไม่ดีในแง่ของเกณฑ์ภาษีและในสายตาของผู้เสียภาษี¹⁵ ซึ่งเมื่อนำหลักความเป็นธรรมมาพิจารณาร่วมกับการขจัดภาษีซ้อนโดยวิธียกเว้นแล้วพบว่า ผู้เสียภาษีที่ลงทุนในประเทศไทยกับผู้เสียภาษีที่ลงทุนต่างประเทศต่างอยู่ในสภาพเหมือนกัน คือ มีถิ่นที่อยู่ทางภาษีอากรในประเทศไทย เสียภาษีจากฐานกำไรสุทธิและเสียภาษีตามหลักเงินได้ทั่วโลกเหมือนกัน แต่กลับมีภาระภาษีที่แตกต่างกัน โดยผู้เสียภาษีที่ลงทุนในประเทศไทยต้องเสียภาษีมากกว่าผู้เสียภาษีที่ลงทุนต่างประเทศ ซึ่งเท่ากับว่ารัฐบาลสนับสนุนให้มีการไปลงทุนต่างประเทศมากกว่าลงทุนในประเทศไทย โดยไม่คำนึงถึงผู้เสียภาษีกลุ่มที่ลงทุนในประเทศไทยซึ่งเป็นผู้ขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศเช่นกัน อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการออกไปลงทุนยังต่างประเทศจะเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในสภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน แต่รัฐบาลก็ควร

¹⁵ ไกรยุทธ ธีรตยาสินนท์. การคลังและการภาษี หน้า 9 - 10

ใช้มาตรการที่ไม่กระทบกับโครงสร้างทางภาษีและความเป็นกลาง และไม่เป็นการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีกับผู้เสียภาษีกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมากเกินไป

การจัดภาษีซ้อนโดยวิธียกเว้นภาษีนี้มีใช้กันอย่างแพร่หลายในหลายประเทศซึ่งต่างก็มีหลักเกณฑ์และรายละเอียดแตกต่างกันไป โดยจากการศึกษากฎหมายต่างประเทศในบทที่ 3 พบว่า รูปแบบการยกเว้นภาษีของประเทศไทยมีลักษณะคล้ายคลึงกับการยกเว้นภาษีสำหรับเงินได้จากต่างประเทศของประเทศสิงคโปร์ที่กำหนดว่า เงินได้จากต่างประเทศที่จะได้รับยกเว้นภาษีนั้นต้องผ่านการเสียภาษีมาแล้วในประเทศแหล่งเงินได้ โดยอัตราภาษีสูงสุดของประเทศแหล่งเงินได้ต้องไม่น้อยกว่า 15% แต่เมื่อพิจารณาที่มาและเหตุผลในการนำวิธียกเว้นภาษีมาใช้ในการจัดภาษีซ้อนแล้วกลับเห็นได้ว่าที่มาเหตุผลของประเทศไทยกับประเทศสิงคโปร์ค่อนข้างแตกต่างกันหลายประการ กล่าวคือ

ประการแรก ด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ ประเทศสิงคโปร์มีพื้นที่ขนาดเล็กเมื่อเทียบกับประเทศไทย โดยประเทศสิงคโปร์มีพื้นที่เพียง 682.7 ตารางกิโลเมตร¹⁶ (เทียบเท่าประมาณเกาะภูเก็ตของประเทศไทย) ในขณะที่ประเทศไทยมีพื้นที่ 513,000 ตารางกิโลเมตร ด้วยเหตุที่ประเทศสิงคโปร์มีพื้นที่และทรัพยากรที่จำกัด ทำให้เศรษฐกิจภายในประเทศค่อนข้างเล็กและจำกัด การพึ่งพาเฉพาะเศรษฐกิจภายในประเทศย่อมไม่เพียงพอที่จะขับเคลื่อนประเทศได้ รัฐบาลประเทศสิงคโปร์จึงตระหนักถึงความจำเป็นในการขยายเศรษฐกิจให้เป็นเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ทั้งการผลักดันให้ประเทศสิงคโปร์เป็นศูนย์กลางทางธุรกิจ (Business Hub) ของภูมิภาคนี้ และการออกไปลงทุนยังต่างประเทศเพื่อหาตลาดใหม่¹⁷ โดยการส่งเสริมให้นักลงทุนของประเทศตนเองออกไปลงทุนยังต่างประเทศ ทั้งในรูปการตั้งบริษัทลูกหรือเปิดสาขาในต่างประเทศรวมถึงการให้บริการต่างๆ ในต่างประเทศด้วย และนำเงินได้หรือผลกำไรที่เกิดขึ้นนั้นกลับเข้ามาในประเทศสิงคโปร์ ตลอดจนดึงดูดให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาตั้งบริษัทโฮลดิ้งคอมพานีในประเทศสิงคโปร์ เพื่อใช้ประเทศสิงคโปร์เป็นศูนย์กลางทางธุรกิจในการลงทุน

การที่ประเทศสิงคโปร์ดำเนินการตามที่กล่าวมาข้างต้นนั้นเป็นที่เห็นได้ชัดเจนว่าประเทศสิงคโปร์มีนโยบายที่มุ่งหน้าไปสู่การเป็นประเทศผู้นำเข้าทุน (Capital Import Country) และนำแนวคิดความเป็นกลางในการนำเข้ามาลงทุนมาใช้อย่างเต็มรูปแบบ เพราะสอดคล้องกับ

¹⁶ ข้อมูล ณ เดือนกรกฎาคม 2552

¹⁷ Ministry of Trade and Industry, Singapore, *Restructuring the Tax System for Growth and Job Creation 2003*. http://app.mti.gov.sg/data/pages/507/doc/ERC_Taxation_MainReport2.pdf pp.35-36 (accessed on 1 June 2009)

นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ การนำหลักความเป็นกลางในการนำเข้ามาใช้นี้ใช้ประเทศสิงคโปร์จำเป็นต้องปรับปรุงระบบภาษีให้สอดคล้องกับหลักการดังกล่าวด้วย โดยเฉพาะมาตรการในการจัดภาษีซ้อนระหว่างประเทศซึ่งวิธีที่สอดคล้อง คือ วิธียกเว้นภาษี ดังนั้น เพื่อให้ นักลงทุนของประเทศสิงคโปร์สามารถแข่งขันกับนักลงทุนต่างชาติได้โดยไม่มีภาษีเป็นอุปสรรค และทำให้การส่งเงินกลับประเทศทำได้สะดวกขึ้น ประเทศสิงคโปร์จึงตัดสินใจนำวิธียกเว้นภาษีมาใช้ในการจัดภาษีซ้อนระหว่างประเทศ โดยยกเว้นภาษีให้แก่ลงทุนที่มีถิ่นที่อยู่ทางภาษีอากรในประเทศสิงคโปร์ สำหรับเงินได้ที่ได้รับการลงทุนในต่างประเทศ (ทั้งเงินปันผลเงินกำไรจากการประกอบกิจการของสาขา และเงินได้จากการให้บริการ) ซึ่งเริ่มใช้บังคับวันที่ 1 มิถุนายน 2546 เป็นต้นมา

สำหรับประเทศไทยนั้น เมื่อพิจารณาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศแล้ว เห็นได้ว่าประเทศไทยมีพื้นที่และทรัพยากรในประเทศที่เอื้อต่อการลงทุนในประเทศค่อนข้างมากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศสิงคโปร์ การลงทุนในประเทศจึงยังคงเป็นพื้นฐานสำคัญและเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ส่วนการไปลงทุนต่างประเทศนั้น แม้จะเริ่มมีบทบาทมากขึ้นและควรให้การสนับสนุน แต่รัฐบาลก็ไม่ควรนำมาตรการยกเว้นภาษีมาใช้เป็นเครื่องมือในการสนับสนุนให้ภาคเอกชนออกไปลงทุนยังต่างประเทศ เพราะวิธีนี้ทำให้โครงสร้างภาษีของประเทศไทยผิดเพี้ยนไป โดยเฉพาะเรื่องความเป็นกลางทางภาษีตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น อีกทั้งผลของมาตรการนี้อาจไม่เหมาะสมกับระดับการพัฒนาของประเทศไทยซึ่งยังไม่ใช่ประเทศผู้ส่งออกทุน¹⁸ (Capital Export Country) ดังนั้น หากรัฐบาลจะกระตุ้นให้มีการไปลงทุนต่างประเทศและไม่ต้องการให้ภาระภาษีเป็นอุปสรรคต่อการลงทุนของภาคเอกชน รัฐบาลควรเลือกวิธีเครดิตภาษีทางอ้อมมาเป็นเครื่องมือในการจัดภาษีซ้อนมากกว่าใช้วิธียกเว้นภาษี เพราะวิธีเครดิตภาษีทางอ้อมไม่กระทบกับโครงสร้างภาษีของประเทศ และไม่ทำให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบกันระหว่างผู้เสียภาษีที่ลงทุนในประเทศกับผู้เสียภาษีที่ลงทุนต่างประเทศ

ความแตกต่างประการที่สอง คือ ประเภทของเงินได้ที่รัฐบาลให้การยกเว้นภาษี กล่าวคือ โดยทั่วไปรูปแบบในการไปลงทุนต่างประเทศนั้นมีทั้งการตั้งบริษัทลูกในต่างประเทศ (Foreign Subsidiary) ซึ่งบริษัทแม่จะได้รับผลตอบแทนจากบริษัทลูกเป็นเงินปันผล และการเปิดสาขา (Branch) ในต่างประเทศซึ่งสำนักงานใหญ่จะได้รับผลตอบแทนเป็นเงินกำไร ดังนั้น

¹⁸ ศุภรัตน์ คุ้มฉัตรกุล, “ผลงานตำแหน่งทางวิชาการ งานหมายเลข 2 ชื่อผลงาน มาตรการการให้เครดิตภาษีเงินได้ที่เสียไปแล้วในต่างประเทศ (Foreign Tax Credit)”, (2539) หน้า 8. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

ผลตอบแทนที่ผู้ลงทุนได้รับจึงขึ้นอยู่กับว่าผู้ลงทุนเลือกลงทุนในรูปแบบใด ประเทศสิงคโปร์ได้ตระหนักถึงรูปแบบการลงทุนและผลแทนที่ได้รับตามที่กล่าวข้างต้น จึงให้การยกเว้นภาษีครอบคลุมทั้งเงินปันผลที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศและเงินกำไรของสาขาในต่างประเทศ เพื่อคงความเท่าเทียมทางภาษีระหว่างการลงทุนต่างประเทศโดยการตั้งบริษัทลูกกับการเปิดสาขาให้มีภาระภาษีเท่าเทียมกัน

ส่วนประเทศไทยนั้น ให้การยกเว้นภาษีเฉพาะเงินปันผลที่บริษัทไทยได้รับจากบริษัทต่างประเทศเท่านั้น ไม่มีการยกเว้นภาษีให้กับเงินกำไรของสาขาในต่างประเทศของบริษัทไทยแต่อย่างใด* ทำให้การไปลงทุนต่างประเทศที่จะได้รับสิทธิยกเว้นภาษีถูกจำกัดอยู่แต่เพียงวิธีการตั้งบริษัทลูกในต่างประเทศเท่านั้น ซึ่งส่งผลให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันทางภาษีระหว่างการลงทุนโดยการตั้งบริษัทลูกกับการเปิดสาขา

ความแตกต่างประการสุดท้าย คือ เรื่องหลักการจัดเก็บภาษีของทั้งสองประเทศ ประเทศสิงคโปร์ใช้หลักดินแดนหรือหลักแหล่งเงินได้ในการจัดเก็บภาษี ซึ่งจะเก็บภาษีเฉพาะจากเงินได้ที่เกิดขึ้นในประเทศสิงคโปร์เท่านั้น ส่วนเงินได้ที่เกิดขึ้นในต่างประเทศจะถูกเก็บภาษีต่อเมื่อมีการนำเงินได้นั้นเข้ามาในประเทศ หรือได้รับเงินได้นั้นในประเทศสิงคโปร์เท่านั้น หลักดินแดนนี้จึงเป็นหลักการที่สอดคล้องกับการขจัดภาษีซ้อนโดยวิธียกเว้น¹⁹ เพราะผู้เสียภาษีสามารถนำเงินได้จากต่างประเทศกลับเข้ามาในประเทศสิงคโปร์ได้โดยไม่ต้องเสียภาษีในประเทศอื่น อันเป็นการช่วยส่งเสริมให้ผู้เสียภาษีส่งเงินกลับประเทศมากขึ้น อนึ่ง ก่อนหน้าที่ประเทศสิงคโปร์จะออกกฎหมายยกเว้นภาษีให้กับเงินได้ที่ได้รับจากต่างประเทศนั้น ผู้เสียภาษีที่มีเงินได้จากต่างประเทศก็สามารถวางแผนภาษีเพื่อไม่ให้เงินได้ที่ได้รับจากต่างประเทศ (โดยเฉพาะเงินปันผล) ต้องเสียภาษีในประเทศสิงคโปร์ได้อยู่แล้ว ดังนั้น การที่ประเทศสิงคโปร์ออกมาตรการยกเว้นภาษีมาเพิ่มเติมนี้ จึงไม่ได้มีผลกระทบหรือเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีของประเทศสิงคโปร์มากมายแต่อย่างใด แต่กลับเป็นการกระตุ้นให้ผู้เสียภาษีส่งเงินกลับประเทศโดยปราศจากภาระภาษี

สำหรับประเทศไทย จัดเก็บภาษีตามหลักเงินได้ทั่วโลก คือ ผู้เสียภาษีต้องนำเงินได้ทั้งหมดที่ได้รับไม่ว่าจากในประเทศไทยหรือจากต่างประเทศ (ไม่ว่านำเงินได้นั้นกลับเข้ามาในประเทศไทยหรือไม่) มารวมเป็นรายได้เพื่อเสียภาษีในประเทศไทย ซึ่งกรณีการนำวิธียกเว้นภาษีมา

---

* เงินกำไรของสาขาในต่างประเทศยังต้องใช้วิธีเครดิตภาษีหรือวิธีหักรายจ่ายในการขจัดภาษีซ้อนต่อไป

¹⁹ Arnold, B.J. and McIntyre, M.J. *International tax primer* (The Hague: Kluwer Law International, 2002), p.33.

ใช้ดูจะไม่สอดคล้องกับหลักการเก็บภาษีของประเทศไทย เพราะเป็นการทำให้ฐานภาษีของประเทศลดลง เนื่องจากเงินปันผลที่ได้รับจากต่างประเทศไม่ถูกนำมาเป็นฐานในการเสียภาษีในประเทศไทย อีกทั้งการกำหนดเงื่อนไขในการยกเว้นภาษีว่า อัตราภาษีเงินได้ของประเทศผู้จ่ายเงินปันผลต้องไม่ต่ำกว่า 15% นั้น เท่ากับเป็นการที่ประเทศไทยยินยอมให้ประเทศแหล่งเงินได้เป็นผู้กำหนดภาระภาษีของเงินได้ดังกล่าว ซึ่งแตกต่างจากเดิมที่ประเทศไทยใช้วิธีเครดิตภาษี เพราะในการใช้วิธีเครดิตภาษี ภาระภาษีของเงินได้ที่เกิดขึ้นไม่ว่าจากแหล่งในประเทศหรือแหล่งต่างประเทศจะถูกกำหนดโดยอัตราภาษีของประเทศไทย

ส่วนที่ 2 กรณีเห็นว่าควรใช้วิธียกเว้นภาษีต่อไป

4.2.2 ปัญหาการหักจ่ายที่เกี่ยวข้องกับเงินได้ที่ได้รับยกเว้นภาษี

ในการขจัดภาษีซ้อนโดยวิธียกเว้นภาษี ประเทศถิ่นที่อยู่ต้องมั่นใจว่าภาษีที่ได้รับการยกเว้นนั้นถูกจำกัดอยู่เฉพาะภาษีของเงินได้ซึ่งได้รับจากต่างประเทศ และเงินได้ดังกล่าวได้ผ่านการเสียภาษีในต่างประเทศมาแล้วเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ ประเทศถิ่นที่อยู่จึงต้องไม่อนุญาตให้ผู้เสียภาษีนำรายจ่ายที่เกี่ยวข้องกับเงินได้ที่ได้รับยกเว้นภาษีมาหักเป็นรายจ่ายได้อีก เพราะหากอนุญาตให้หักรายจ่ายได้จะเป็นการทำลายฐานภาษีในประเทศ²⁰ เนื่องจากรายจ่ายดังกล่าวจะถูกนำไปหักกับเงินได้ในประเทศ ทำให้ฐานเงินได้ในประเทศลดลงและรัฐบาลเก็บภาษีจากเงินได้ในประเทศได้น้อยลง นอกจากนี้ยังเป็นกรทำให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีกับเงินได้จากต่างประเทศซึ่งได้รับยกเว้นภาษี มากกว่าเงินได้ที่มีแหล่งเงินได้ในประเทศอีกด้วย

สำหรับการยกเว้นภาษีของประเทศไทยนั้นพบว่า พระราชกฤษฎีกาฯ ฉบับที่ 442 กำหนดเงื่อนไขการยกเว้นภาษีไว้เพียง 2 ข้อ คือ ผู้เสียภาษีซึ่งได้รับเงินปันผลต้องถือหุ้นในบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลไม่น้อยกว่า 25% ของหุ้นทั้งหมดที่มีสิทธิออกเสียง เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือนนับแต่วันที่ได้อุปมาจนถึงวันที่ได้รับเงินปันผล และเงินปันผลนั้นต้องเสียภาษีในประเทศผู้จ่ายเงินปันผล โดยอัตราภาษีเงินได้ของประเทศผู้จ่ายเงินปันผลต้องไม่ต่ำกว่า 15% เท่านั้น พระราชกฤษฎีกาฯ ฉบับที่ 442 ไม่ได้มีเงื่อนไขห้ามผู้เสียภาษีนำรายจ่ายที่เกี่ยวข้องกับเงินปันผลที่ได้รับยกเว้นภาษีมาหักเป็นรายจ่าย ทำให้ผู้เสียภาษีกลุ่มนี้มีสิทธินำรายจ่ายที่เกี่ยวข้องกับเงินปันผลนั้นมาหักเป็นรายจ่ายได้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อฐานเงินได้ในประเทศ เนื่องจากรายจ่ายจำนวนนี้จะถูก

²⁰ Ibid., p.48.

นำไปหักออกจากรายได้ในประเทศ ทำให้กำไรของเงินได้ในประเทศที่ต้องเสียภาษีลดลง และจำนวนภาษีที่เก็บได้ก็ลดลงตามไปด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง

บริษัท ก.เป็นบริษัทไทย มีรายได้ 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 รายได้ในประเทศไทยจำนวน 200 บาท และส่วนที่ 2 เงินปันผลที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศจำนวน 100 บาท โดยเงินปันผลนี้เสียภาษีในประเทศผู้จ่ายเงินปันผลแล้วในอัตรา 15% และบริษัท ก.มีรายจ่ายที่เกี่ยวข้องกับเงินปันผลนี้จำนวน 10 บาท

ตารางเปรียบเทียบภาระภาษี ระหว่างกรณีอนุญาตให้หักรายจ่ายได้กับกรณีไม่อนุญาตให้หักรายจ่าย

รายการ		กรณีอนุญาตให้หักรายจ่าย	กรณีไม่อนุญาตให้หักรายจ่าย
(1)	เงินปันผลรับจากต่างประเทศ	100	100
(2)	ภาษีต่างประเทศ 15%	15	15
(3)	เงินได้ที่ต้องนำมารวมเป็นรายได้ในประเทศไทย	-	-
(4)	เงินได้ในประเทศไทย	200	200
(5)	หัก รายจ่ายที่เกี่ยวข้องกับเงินปันผลจากต่างประเทศ	(10)	-
(6)	กำไรสุทธิ [(4)-(5)]	190	200
(7)	ภาษีที่ต้องชำระในประเทศไทย [(6) × 30%]	57	60

จากตาราง กรณีประเทศไทยยอมให้ผู้เสียภาษีนำรายจ่ายที่เกี่ยวข้องกับเงินปันผลที่ได้รับยกเว้นภาษีจำนวน 10 บาท มาหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทย ประเทศไทยจะเก็บภาษีจากเงินได้ในประเทศจำนวน 200 บาท ได้เพียง 57 บาท เท่านั้น (ทั้งที่ควรเก็บภาษีได้ 60 บาท) เพราะเงินได้ในประเทศถูกหักด้วยรายจ่ายของเงินปันผลที่ได้รับยกเว้นภาษี ซึ่งเท่ากับว่า นอกจากประเทศไทยจะเก็บภาษีจากเงินปันผลที่ได้รับจากต่างประเทศจำนวน 100 บาท ไม่ได้แล้ว รายจ่ายที่เกี่ยวข้องกับเงินได้ดังกล่าวยังถูกนำมาหักกับเงินได้ในประเทศ ทำให้ฐานเงินได้ในประเทศลดลงจาก 200 บาท เหลือ 190 บาท และเก็บภาษีได้ต่ำกว่าที่ควรเป็นอีกด้วย

ในทางกลับกัน หากประเทศไทยไม่อนุญาตให้ผู้เสียภาษีนำรายจ่ายที่เกี่ยวข้องกับเงินปันผลที่ได้รับยกเว้นภาษี มาหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทย ฐานเงินได้ในประเทศก็จะไม่ถูกกระทบ โดยฐานภาษียังคงเป็น 200 บาท และเก็บภาษีได้ 60 บาท (200 x 30%) ส่วนเงินปันผลที่ได้รับจากต่างประเทศจำนวน 100 บาท ก็ได้รับยกเว้นภาษีไป ซึ่งหากเป็นเช่นนี้จะไม่เป็นการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่เงินปันผลที่ได้รับยกเว้นภาษีมากเกินไป

ในประเด็นปัญหาการหักรายจ่ายที่เกี่ยวข้องกับเงินได้ที่ได้รับยกเว้นภาษีนี้ แม้แต่ประเทศสิงคโปร์ซึ่งเป็นประเทศที่นำวิธียกเว้นภาษีมาใช้ค่อนข้างเต็มรูปแบบ ยังไม่อนุญาตให้ผู้เสียภาษีนำรายจ่ายที่เกี่ยวข้องกับเงินได้ที่ได้รับยกเว้นภาษี มาหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณภาษีในประเทศ โดยกำหนดว่า รายจ่ายที่จะนำมาหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีในประเทศสิงคโปร์ได้นั้นต้องเป็นรายจ่ายที่ก่อให้เกิดรายได้ และรายได้นั้นได้เสียภาษีในประเทศสิงคโปร์ในรอบระยะเวลาบัญชีที่มีเงินได้ นอกจากนี้รายจ่ายดังกล่าวไม่สามารถยกไปหักกับรายได้จากต่างประเทศในรอบระยะเวลาบัญชีถัดไปด้วย²¹ ดังนั้น ในกรณีที่ผู้เสียภาษีของประเทศสิงคโปร์มีเงินได้จากแหล่งต่างประเทศ และเงินได้นั้นได้รับยกเว้นภาษีในประเทศสิงคโปร์ ผู้เสียภาษีจึงไม่มีสิทธินำรายจ่ายที่เกี่ยวข้องกับเงินได้ที่ได้รับยกเว้นภาษีนั้นมาหักเป็นรายจ่ายได้

การที่ประเทศสิงคโปร์กำหนดหลักเกณฑ์เช่นนี้ก็เพื่อเป็นการปกป้องฐานภาษีในประเทศ อีกทั้งยังเป็นการสร้างสมดุลระหว่างเงินได้จากแหล่งในประเทศกับเงินได้จากแหล่งต่างประเทศ เพราะหากยอมให้ผู้เสียภาษีนำรายจ่ายที่เกี่ยวข้องกับเงินได้ที่ได้รับยกเว้นภาษีมาหักเป็นรายจ่ายได้ ย่อมเท่ากับว่าประเทศสิงคโปร์ยอมยกเว้นภาษีบางส่วนให้กับเงินได้ในประเทศด้วย ซึ่งขัดกับหลักการเก็บภาษีตามหลักดินแดนที่ประเทศสิงคโปร์ใช้บังคับอยู่

ในส่วนของประเทศไทยนั้น หากยังคงต้องการใช้วิธียกเว้นภาษีต่อไป รัฐบาลควรกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมพระราชกฤษฎีกาฯ ฉบับที่ 442 ว่าไม่อนุญาตให้ผู้เสียภาษีนำค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับเงินปันผลที่ได้รับยกเว้นภาษี มาหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณภาษีในประเทศไทย อีก เพื่อเป็นการปกป้องฐานเงินได้ในประเทศไทย และไม่ทำให้ผู้เสียภาษีที่ลงทุนในประเทศไทยเสียเปรียบผู้เสียภาษีที่ลงทุนต่างประเทศมากเกินไป

---

²¹ Sum Tee Loong, *Singapore Tax Workbook 2008/09* (Singapore: CCH Asia Pte Limited, 2008) p,335-336.

4.2.3 ปัญหาการกำหนดเงื่อนไขเรื่องสัดส่วนการถือหุ้นของผู้เสียภาษีในบริษัทผู้จ่ายเงินปันผล

ในการจัดภาษีซ้อนโดยวิธียกเว้นภาษี หลายประเทศกำหนดเรื่องสัดส่วนการถือหุ้นขั้นต่ำในบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลไว้เป็นเงื่อนไขหนึ่งในการยกเว้นภาษี เหตุที่ประเทศต่างๆ ซึ่งจัดเก็บภาษีตามหลักถิ่นที่อยู่ ต้องกำหนดเรื่องนี้เป็นเงื่อนไขในการยกเว้นภาษีก็น่าจะเพื่อให้แน่ใจว่า ผู้เสียภาษีที่ได้รับยกเว้นภาษีนั้น มีส่วนร่วมหรือการควบคุมกิจการในบริษัทต่างประเทศที่ตนไปถือหุ้นจริงๆ ส่วนจำนวนการถือหุ้นขั้นต่ำของแต่ละประเทศจะกำหนดว่าเป็นเท่าใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับนโยบายภาษีของแต่ละประเทศ

การกำหนดสัดส่วนการถือหุ้นนี้มาจากหลัก Participation Exemption Rule คือเป็นการยกเว้นภาษีเงินได้ให้กับผู้ถือหุ้นซึ่งได้รับเงินปันผลจากบริษัทผู้จ่ายเงินปันผล โดยเงื่อนไขในการได้รับยกเว้นภาษีจะพิจารณาจากสัดส่วนการถือหุ้นของผู้ได้รับเงินปันผลเป็นหลักว่า จำนวนหุ้นที่ถืออยู่นั้นต้องมากพอที่จะเข้าไปควบคุมบริหารกิจการนั้นได้อย่างแท้จริง²² (Actively Participate) ซึ่งในอดีตที่ผ่านมามักจะกำหนดสัดส่วนการถือหุ้นไว้ที่ 25% ของหุ้นที่มีสิทธิออกเสียง* แต่ปัจจุบันประเทศพัฒนาแล้วหลายประเทศที่ใช้หลักการนี้ได้ลดสัดส่วนการถือหุ้นลงเหลือประมาณ 5%-10% เท่านั้น เช่น ประเทศเนเธอร์แลนด์กำหนดสัดส่วนการถือหุ้นไว้ที่ 5% ประเทศฝรั่งเศส ประเทศเยอรมันนี และประเทศลักเซมเบิร์ก กำหนดสัดส่วนการถือหุ้นไว้ที่ 10%²³

ประเทศที่เป็นต้นแบบของหลัก Participation Exemption Rule คือ ประเทศเนเธอร์แลนด์ โดยเริ่มใช้ครั้งแรกในปี ค.ศ.1893 ซึ่งเป็นยุคเริ่มต้นของการพัฒนาการเมืองและเศรษฐกิจ ประเทศเนเธอร์แลนด์ตระหนักดีว่าเศรษฐกิจในโลกปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะขยายตัวและมีการแข่งขันกันมากขึ้น ในขณะที่เศรษฐกิจภายในประเทศมีขนาดเล็ก ประเทศเนเธอร์แลนด์จึงดำเนินนโยบายเพื่อกระตุ้นการลงทุนทั้งการลงทุนในประเทศและการลงทุนต่างประเทศ โดย

²² ศุภรัตน์ คุ้มณกุล, “ผลงานตำแหน่งทางวิชาการ งานหมายเลข 2 ชื่อผลงาน มาตรการการให้เครดิตภาษีเงินได้ที่เสียไปแล้วในต่างประเทศ (Foreign Tax Credit),” หน้า 7.

* ประเทศไทยรับแนวคิดนี้มาใช้ในระบบภาษีเช่นกัน โดยปรากฏอยู่ในประมวลรัษฎากร มาตรา 65 ทวิ (10) เรื่องการยกเว้นภาษีเงินปันผลให้กับบริษัทจำกัดที่ถือหุ้นในบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลไม่น้อยกว่า 25% ของหุ้นทั้งหมดที่มีสิทธิออกเสียง

²³ RIA, US Taxation of International Mergers, Acquisitions & Joint Ventures Current through 2009 Part VI Special Issues Chapter 22. Use of Holding Companies in International Tax Planning. Westlaw. (access on October 2009)

การพยายามจัดอุปสรรคต่างๆ ที่ขัดขวางการลงทุน เพื่อที่จะทำให้เกิดการเคลื่อนที่ของเงินทุนได้อย่างเสรีอันเป็นการดึงดูดนักลงทุนต่างชาติ ในขณะที่เดียวกันก็กระตุ้นให้นักธุรกิจในประเทศขยายตัวออกไปลงทุนยังต่างประเทศ ซึ่งเป็นตลาดการค้าที่ใหญ่ขึ้นและสามารถทำกำไรได้มากขึ้น ผลของการที่ประเทศเนเธอร์แลนด์มีนโยบายที่ชัดเจนเช่นนี้นำไปสู่ระบบภาษีเงินได้นิติบุคคลที่มีเสถียรภาพและมีวัตถุประสงค์ชัดเจน กล่าวคือ แม้ว่าระบบภาษีของประเทศเนเธอร์แลนด์จะเป็นระบบ Classical System ที่ถือว่าบริษัทกับผู้ถือหุ้นเป็นหน่วยภาษีที่แยกออกจากกัน จึงมีการเก็บภาษีทั้งจากกำไรของบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลและจากเงินปันผลที่ผู้ถือหุ้นได้รับ ทำให้เกิดภาษีซ้อนเชิงเศรษฐศาสตร์ขึ้น แต่เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายที่ชัดเจนว่าต้องการกระตุ้นการลงทุนจึงได้มีการนำหลัก Participation Exemption Rule มาใช้เป็นเครื่องมือในการจัดภาษีซ้อนที่เกิดขึ้นในระบบ Classical System²⁴

หลัก Participation Exemption Rule ที่ประเทศเนเธอร์แลนด์ใช้อยู่ นั้น มีรากฐานมาจากการผสมผสานแนวคิดที่ว่า กำไรของบริษัทไม่ควรถูกเก็บภาษีซ้ำกันสองครั้ง และแนวคิดที่ควรถือว่าบริษัทเหล่านั้นเป็นกลุ่มเดียวกันทั้งหมด²⁵ ดังนั้น กำไรที่เกิดขึ้นในกลุ่มบริษัทจึงควรถูกเก็บภาษีเพียงครั้งเดียว ภายใต้หลักการนี้เงินปันผลที่ผู้ถือหุ้นซึ่งเป็นบริษัทเนเธอร์แลนด์* ได้รับจากบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลจึงได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล ไม่ว่าบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลจะเป็นบริษัทเนเธอร์แลนด์หรือบริษัทต่างประเทศ โดยการยกเว้นภาษีนี้นี้มีเงื่อนไขสำคัญ 2 ข้อ ** คือ

(1) บริษัทผู้รับเงินปันผล (บริษัทแม่) ต้องถือหุ้นในบริษัทผู้จ่ายเงินปันผล (บริษัทลูก) อย่างน้อย 5% ของหุ้นที่ออกจำหน่ายและชำระค่าหุ้นเต็มมูลค่าแล้ว และ

²⁴ Gloria Teixeira, Taxing Corporate Profits in the EU (United Kingdom: Kluwer Law International, 1997), p.143 -144.

²⁵ Johann Muller, The Netherlands in International Tax Planning (The Netherlands: IBFD, 2007), p.187.

* ตามกฎหมายภาษีเนเธอร์แลนด์ (Corporation Income Tax Act) การมีถิ่นที่อยู่ทางภาษีอากรพิจารณาต้องตามข้อเท็จจริงและสถานการณ์ (Facts and Circumstances Test) โดยองค์ประกอบสำคัญของ การมีถิ่นที่อยู่ในประเทศเนเธอร์แลนด์ที่ศาลได้วางแนวทางไว้ คือ การมีสถานที่บริหารจัดการของนิติบุคคลในประเทศเนเธอร์แลนด์ ดังนั้น หากบริษัทได้มีการประชุมคณะกรรมการของบริษัทในประเทศเนเธอร์แลนด์ บริษัทนั้นย่อมมีถิ่นที่อยู่ในประเทศเนเธอร์แลนด์

** Corporation Income Tax Act Article 13

(2) บริษัทลูกต้องไม่เป็น Low-taxed portfolio Investment Company *

ในการกำหนดสัดส่วนการถือหุ้นระหว่างบริษัทผู้รับเงินปันผลกับบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลนั้น เดิมประเทศเนเธอร์แลนด์กำหนดสัดส่วนการถือหุ้นไว้มากกว่า 5%^{**} เนื่องจากในช่วงนั้น ประเทศต่างๆ ให้ความสำคัญกับเรื่อง Holding Company คือ การที่บริษัทหนึ่งถือหุ้นอีกบริษัทหนึ่งในสัดส่วนประมาณ 25% ของหุ้นทั้งหมด ซึ่งการถือหุ้นในสัดส่วนประมาณ 25% นั้น ถือว่ามากพอที่จะเข้าไปควบคุมบริหารกิจการได้อย่างแท้จริง (Actively Participation) แต่ต่อมาประเทศเนเธอร์แลนด์ได้ทยอยลดสัดส่วนการถือหุ้นลงจนเหลือเพียง 5% เพราะต้องการกระตุ้นให้เกิดการลงทุนไม่ว่าการลงทุนในประเทศเนเธอร์แลนด์เองหรือการออกไปลงทุนต่างประเทศ โดยเฉพาะการกระตุ้นให้ไปลงทุนต่างประเทศนั้นรัฐบาลเห็นว่า หากกำหนดเงื่อนไขการยกเว้นภาษีในเรื่องสัดส่วนการถือหุ้นไว้สูงเกินไปโอกาสที่ผู้เสียภาษีจะได้รับยกเว้นภาษีสำหรับเงินปันผลที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศย่อมน้อยลงไปด้วย เพราะการที่ผู้เสียภาษีจะไปถือหุ้นบริษัทต่างประเทศจำนวนมากเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยากและต้องใช้งบประมาณมหาศาล การกำหนดสัดส่วนการถือหุ้นไว้สูงจึงเป็นอุปสรรคต่อการกระตุ้นการลงทุนและไม่สอดคล้องกับนโยบายที่วางไว้ อีกทั้งการลงทุนในต่างประเทศมีได้หลายรูปแบบไม่จำกัดว่าต้องเป็นการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ (Foreign Direct Investment) เสมอไป การถือหุ้นบริษัทต่างประเทศ (แม้ไม่ถึงระดับที่มีอำนาจควบคุมบริหารกิจการ) ก็เป็นการลงทุนอีกรูปแบบหนึ่งที่สามารถดำเนินการได้อย่างไรก็ดี แม้ว่าประเทศเนเธอร์แลนด์กำหนดสัดส่วนการถือหุ้นไว้ไม่สูงแต่ก็ไม่ได้หมายความว่าประเทศเนเธอร์แลนด์สนับสนุนให้เกิดการลงทุนในหลักทรัพย์ (Portfolio Investment) เท่านั้น ดังจะเห็นได้จากการกำหนดเงื่อนไขการยกเว้นภาษีที่ว่าบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลต้องไม่มีสถานะเป็น Low-taxed portfolio investment company ด้วยเพื่อให้การลงทุนนั้นเป็นการลงทุนที่แท้จริง

* ในการพิจารณาว่าบริษัทลูกเป็น Low-taxed portfolio investment company หรือไม่มีเกณฑ์ในการพิจารณา 3 ข้อ ซึ่งถ้าเข้าเกณฑ์หนึ่งในสามข้อต่อไปนี้ บริษัทลูกนั้นจะไม่มีสถานะเป็น Low-taxed portfolio investment company

(1) ทรัพย์สินของบริษัทลูกที่ใช้ในกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจโดยตรงของบริษัทมีจำนวนน้อยกว่าครึ่งหนึ่งของทรัพย์สินทั้งหมดของบริษัท (Asset Test) หรือ

(2) กำไรของบริษัทลูกที่นำมาจ่ายเป็นเงินปันผลนั้น เมื่อคำนวณภาษีตามกฎหมายภาษีของประเทศเนเธอร์แลนด์แล้วเสียภาษีในอัตราภาษีมากกว่า 10% (Effective Tax Rate Test) หรือ

(3) ทรัพย์สินของบริษัทลูกเป็นอสังหาริมทรัพย์มากกว่า 90% ของทรัพย์สินทั้งหมด

** ประมาณปี ค.ศ.1942

อนึ่ง การที่ประเทศเนเธอร์แลนด์ลดสัดส่วนการถือหุ้นลงนั้น ก็สอดคล้องกับหลักการภาษีในยุคปัจจุบันที่การยกเว้นภาษีไม่ได้คำนึงถึงการเป็น Holding Company มากเหมือนแต่ก่อน แต่มุ่งเน้นที่จะใช้การยกเว้นภาษีเป็นเครื่องมือในการกระตุ้นการลงทุนให้เกิดความเติบโตทางเศรษฐกิจ ดังจะเห็นได้จากการที่หลายๆ ประเทศ เช่น ประเทศฝรั่งเศส และประเทศเยอรมนี ต่างก็ลดสัดส่วนการถือหุ้นลงเช่นกัน

นอกจากนี้ การที่ประเทศเนเธอร์แลนด์กำหนดเงื่อนไขเรื่องสัดส่วนการถือหุ้นเท่ากัน ทั้งกรณีบริษัทเนเธอร์แลนด์ได้รับเงินปันผลจากบริษัทในประเทศและกรณีได้รับเงินปันผลจากบริษัทต่างประเทศ ก็เพื่อเป็นหลักประกันความเท่าเทียมทางภาษีระหว่างการลงทุนในประเทศกับการลงทุนต่างประเทศ

ส่วนประเทศสิงคโปร์ซึ่งใช้มาตรการขจัดภาษีซ้อนโดยการยกเว้นภาษีสำหรับเงินปันผลที่ได้รับจากต่างประเทศเช่นกันนั้น จากการศึกษาพบว่าประเทศสิงคโปร์ไม่ได้กำหนดเรื่องสัดส่วนการถือหุ้นระหว่างบริษัทผู้รับเงินปันผลกับบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลไว้เป็นเงื่อนไขในการยกเว้นภาษีแต่อย่างใด* เพราะต้องการสนับสนุนให้ผู้เสียภาษีออกไปลงทุนต่างประเทศอย่างแท้จริง รวมถึงดึงดูดให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาตั้งบริษัทในประเทศสิงคโปร์เพื่อใช้ประเทศสิงคโปร์เป็นฐานในการออกไปลงทุนยังประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคนี้ อีกทั้งการไม่กำหนดสัดส่วนการถือหุ้นยังสอดคล้องกับกฎหมายภายในของประเทศด้วย กล่าวคือ ในปัจจุบันประเทศสิงคโปร์ใช้ระบบ One-Tier System คือ รัฐบาลเก็บภาษีจากกำไรของบริษัทเพียงครั้งเดียวในระดับบริษัทนั้น ส่วนเงินปันผลที่ผู้ถือหุ้นได้รับจากบริษัทดังกล่าวจะไม่ถูกเก็บภาษีอีกโดยไม่คำนึงสัดส่วนการถือหุ้นของผู้ถือหุ้นดังกล่าว นอกจากนี้ ระบบการยกเว้นภาษีของประเทศสิงคโปร์ยังไม่ได้แยกความแตกต่างระหว่างการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจกับการลงทุนทั่วไปอีกด้วย ดังนั้น จึงไม่มีความจำเป็นที่ต้องกำหนดเรื่องสัดส่วนการถือหุ้นขึ้นต่ำไว้เป็นเงื่อนไขในการยกเว้นภาษีแต่อย่างใด

ในกรณีของประเทศไทย พระราชกฤษฎีกาฯ ฉบับที่ 442 กำหนดเงื่อนไขเรื่องสัดส่วนการถือหุ้นไว้ว่า ผู้เสียภาษีซึ่งได้รับเงินปันผลจากบริษัทต่างประเทศต้องถือหุ้นในบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลไม่น้อยกว่า 25% ของหุ้นทั้งหมดที่มีสิทธิออกเสียง โดยเหตุผลที่กำหนดเงื่อนไขเช่นนี้เนื่องจากว่า ประเทศไทยต้องการให้การไปลงทุนต่างประเทศของบริษัทไทยเป็นการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ (Foreign Direct Investment) เท่านั้น เพื่อให้ผู้ถือหุ้นซึ่งเป็นบริษัทไทย

---

* เงื่อนไขการยกเว้นภาษีมียกเว้น กำไรที่นำมาจ่ายเป็นเงินปันผลต้องผ่านการเสียภาษีมาแล้วในต่างประเทศ และอัตราภาษีสูงสุดของต่างประเทศต้องไม่น้อยกว่า 15%

เข้าไปควบคุมการบริหารกิจการโดยแท้จริง มิใช่เป็นเพียงการลงทุนในหลักทรัพย์ทั่วไป (Portfolio Investment) ที่ผู้ลงทุนถือหุ้นในสัดส่วนเพียงเล็กน้อยและคอยรับเฉพาะเงินปันผลโดยไม่มีอำนาจเข้าไปควบคุมการบริหารจัดการอย่างแท้จริง

เหตุผลอีกประการหนึ่งในการกำหนดสัดส่วนการถือหุ้นไว้ที่ 25% ของหุ้นทั้งหมดที่มีสิทธิออกเสียง คือ ต้องการให้เงื่อนไขการยกเว้นภาษีเงินปันผลที่ได้รับจากต่างประเทศสอดคล้องกับเงื่อนไขการยกเว้นภาษีเงินปันผลภายในประเทศตามมาตรา 65 ทวิ (10) แห่งประมวลรัษฎากร ที่กำหนดว่า บริษัทผู้ได้รับเงินปันผลต้องถือหุ้นในบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลไม่น้อยกว่า 25% ของหุ้นทั้งหมดที่มีสิทธิออกเสียง

เมื่อพิจารณาเรื่องสัดส่วนการถือหุ้นของประเทศไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศเนเธอร์แลนด์และประเทศสิงคโปร์ ซึ่งมีนโยบายชัดเจนในการสนับสนุนให้นักลงทุนของตนออกไปลงทุนยังต่างประเทศแล้วพบว่า ประเทศไทยกำหนดสัดส่วนการถือหุ้นไว้ค่อนข้างสูง ในขณะที่ประเทศเนเธอร์แลนด์ลดสัดส่วนการถือหุ้นระหว่างผู้รับเงินปันผลกับผู้จ่ายเงินปันผลลงเรื่อยๆ ในปัจจุบันเหลือเพียง 5% ส่วนประเทศสิงคโปร์ไม่นำเงื่อนไขเรื่องการถือหุ้นระหว่างกันมาใช้บังคับเลย เพราะมุ่งเน้นเพียงว่าเงินปันผลที่จะได้รับยกเว้นภาษีต้องผ่านการเสียภาษีมาแล้วในต่างประเทศเท่านั้น

นอกจากนี้ การกำหนดสัดส่วนการถือหุ้นที่ค่อนข้างสูงยังไม่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและเหตุผลในการตราพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 442 ที่ต้องการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการของประเทศไทยออกไปลงทุนยังต่างประเทศและสามารถแข่งขันกับนักลงทุนต่างชาติได้โดยไม่มีอุปสรรคทางภาษี เหตุที่กล่าวเช่นนี้เนื่องจากว่า หากพิจารณาศักยภาพของผู้ประกอบการไทยแล้วสิ่งหนึ่งที่ประเทศไทยต้องยอมรับ คือ แม้ว่าผู้ประกอบการไทยจะสามารถออกไปลงทุนต่างประเทศได้ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ประกอบการของประเทศอื่นๆ แล้วผู้ประกอบการไทยยังอาจไม่มีขีดความสามารถถึงขนาดที่จะถือหุ้นบริษัทต่างประเทศขนาดใหญ่ได้สูงถึง 25% ของหุ้นทั้งหมดที่มีสิทธิออกเสียง ผลที่ตามคือ การกำหนดสัดส่วนการถือหุ้นไว้ที่ 25% เท่ากับเป็นการจำกัดรูปแบบการลงทุนต่างประเทศว่าต้องเป็นการลงทุนทางตรงเท่านั้น ทำให้ขอบเขตการลงทุนต่างประเทศแคบลง ซึ่งไม่เป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยและขัดกับวัตถุประสงค์ของกฎหมายฉบับนี้ อีกทั้งยังแสดงให้เห็นว่าภาครัฐมุ่งเน้นที่จะส่งเสริมเฉพาะผู้ประกอบการรายใหญ่ที่สามารถลงทุนโดยการตั้งบริษัทของตนเองในต่างประเทศได้เท่านั้น ในขณะที่ผู้ประกอบการที่มีขนาดเล็กลงมาแม้จะไปลงทุนต่างประเทศได้ แต่ยังไม่ถึงขนาดที่จะถือหุ้นบริษัทต่างประเทศได้ถึง 25% ของหุ้นทั้งหมดที่มีสิทธิออกเสียง กลับไม่ได้รับการสนับสนุน

จากรัฐบาลเพราะไม่ได้รับยกเว้นภาษีเงินปันผล ทำให้ภาระภาษีโดยรวมจากการลงทุนต่างประเทศของผู้ประกอบการกลุ่มนี้สูงกว่าภาระภาษีของผู้ประกอบการรายใหญ่ ซึ่งเท่ากับเป็นการลงโทษผู้ประกอบการกลุ่มนี้ทางอ้อมด้วย

ดังนั้น หากประเทศไทยยังต้องการใช้วิธียกเว้นภาษีเพื่อส่งเสริมให้ภาคเอกชนออกไปลงทุนต่างประเทศอย่างแท้จริง ประเทศไทยควรทบทวนเงื่อนไขเรื่องสัดส่วนการถือหุ้น โดยไม่จำเป็นต้องให้ผู้เสียภาษีถือหุ้นถึงระดับที่สามารถเข้าไปควบคุมการบริหารกิจการโดยแท้จริง ซึ่งจะเป็นการเปิดโอกาสให้นักลงทุนไทยสามารถไปลงทุนยังต่างประเทศได้อย่างแท้จริง

อนึ่ง เนื่องจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ไม่ได้มุ่งศึกษาและวิเคราะห์เรื่องการกำหนดสัดส่วนการถือหุ้นระหว่างบริษัทไทยด้วยกันเองตามมาตรา 65 ทวิ (10) แห่งประมวลรัษฎากร ว่า สัดส่วนการถือหุ้น 25% นั้นมีความเหมาะสมหรือไม่ ผู้เขียนจึงไม่อาจวิเคราะห์และเสนอแนะว่า สมควรลดสัดส่วนการถือหุ้นตามมาตรา 65 ทวิ (10) ลงหรือไม่ แต่อย่างไรก็ดี หากมีการลดสัดส่วนการถือหุ้นลงเฉพาะกรณีการถือหุ้นบริษัทต่างประเทศตามพระราชกฤษฎีกาฯ ฉบับที่ 422 โดยไม่มีการลดสัดส่วนการถือหุ้นระหว่างบริษัทไทยด้วยกันเองตามมาตรา 65 ทวิ (10) แห่งประมวลรัษฎากร ลงให้สอดคล้องกัน ก็จะเป็นการบิดเบือนโครงสร้างภาษีของประเทศ เพราะทำให้การลงทุนต่างประเทศได้เปรียบการลงทุนในประเทศ และเกิดความไม่เป็นกลางทางภาษีขึ้น

4.2.4 ปัญหาการกำหนดเงื่อนไขเรื่องอัตราภาษีสูงสุดของประเทศผู้จ่ายเงินปันผล

เงื่อนไขหนึ่งในการยกเว้นภาษีสำหรับเงินปันผลที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาฯ ฉบับที่ 442 คือ เงินปันผลที่ผู้เสียภาษีได้รับต้องมาจากกำไรสุทธิที่เสียภาษีในประเทศผู้จ่ายเงินปันผล โดยอัตราภาษีดังกล่าวต้องไม่ต่ำกว่า 15% ของกำไรสุทธิ

การกำหนดเงื่อนไขเช่นนี้มีประเด็นที่ต้องวิเคราะห์ 2 ประเด็น คือ 1.การกำหนดอัตราภาษีเงินได้ขั้นต่ำของต่างประเทศไว้ที่ 15% นั้น เหมาะสมหรือไม่เพียงใด และ 2.การจำกัดว่าเงินปันผลที่ผู้เสียภาษีได้รับต้องมาจากกำไรสุทธิที่เสียภาษีในประเทศของบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลเท่านั้น เหมาะสมหรือไม่เพียงใด โดยในการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาทั้ง 2 เรื่องนี้ ผู้เขียนขอวิเคราะห์โดยเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศสิงคโปร์ เนื่องจากการยกเว้นภาษีตามพระราชกฤษฎีกาฯ ฉบับที่ 442 มีเนื้อหาสาระและได้รับอิทธิพลมาจากกฎหมายของประเทศสิงคโปร์เรื่องการยกเว้นภาษีสำหรับเงินได้ที่ได้รับจากแหล่งต่างประเทศ

1. การกำหนดอัตราภาษีเงินได้ขั้นต่ำของต่างประเทศไว้ที่ 15%

เงื่อนไขเรื่องการกำหนดอัตราภาษีเงินได้ของประเทศแหล่งเงินได้นี้ เป็นผลสืบเนื่องมาจากเงื่อนไขของการยกเว้นภาษีที่กำหนดว่า เงินได้ที่จะได้รับการยกเว้นภาษีนั้นต้องผ่านการเสียภาษีในต่างประเทศมาแล้ว (Subject to Tax Condition) โดยแต่ละประเทศต่างกำหนดเงื่อนไขเรื่องอัตราภาษีเงินได้ขั้นต่ำนี้แตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของประเทศตน แต่โดยส่วนมากแล้วมักจะกำหนดให้อัตราภาษีเงินได้ขั้นต่ำของประเทศแหล่งเงินได้ใกล้เคียงกับอัตราภาษีเงินได้ของประเทศตน เพื่อให้ภาวะภาษีระหว่างการลงทุนในประเทศกับการลงทุนต่างประเทศไม่แตกต่างกันมากนัก

ประเทศสิงคโปร์กำหนดเงื่อนไขในการยกเว้นภาษีสำหรับเงินได้จากแหล่งต่างประเทศไว้ว่า อัตราภาษีเงินได้ของประเทศแหล่งเงินได้ต้องมีอัตราภาษีสูงสุดอย่างน้อย 15% (Headline Tax Rate) ซึ่งที่มาของการกำหนดอัตราภาษีนี้นั้น แม้แต่นักภาษีของประเทศสิงคโปร์เองยังระบุว่าไม่มีข้อมูลปรากฏแน่ชัดว่าเหตุใดจึงกำหนดอัตราภาษีไว้ที่ 15% แต่พอที่จะอธิบายได้ว่าเป็นการกำหนดอัตราภาษีตามแนวทาง Comparable Tax Approach คือ การกำหนดอัตราภาษีต่างประเทศโดยเทียบเคียงกับอัตราภาษีของประเทศถิ่นที่อยู่²⁶ ซึ่งเมื่อพิจารณาอัตราภาษีเงินได้ของประเทศแหล่งเงินได้ที่กำหนดว่าต้องมีอัตราภาษีสูงสุดอย่างน้อย 15% กับอัตราภาษีเงินได้ของประเทศสิงคโปร์ คือ 18% * แล้วเห็นได้ว่า อัตราภาษีของต่างประเทศที่กำหนดไว้กับอัตราภาษีของประเทศสิงคโปร์ไม่ได้แตกต่างกันมากนัก อีกทั้งประเทศสิงคโปร์เองก็มีแนวโน้มที่จะลดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลลงเรื่อยๆ โดยเริ่มตั้งแต่ปี 2546 จนถึงปัจจุบัน²⁷ ดังนี้

- ปี 2546 ซึ่งเป็นปีที่เริ่มใช้วิธียกเว้นภาษีในการขจัดภาษีซ้อน อัตราภาษี คือ 22% แต่มีการยกเว้นภาษีบางส่วนให้กับผู้เสียภาษีที่เป็นบริษัท โดยกำหนดให้เงินได้จำนวน 10,000 เหรียญดอลลาร์สิงคโปร์ (SGD) แรก ได้รับยกเว้นภาษี 75% และเงินได้จำนวน 90,000 เหรียญต่อไป ได้รับยกเว้นภาษี 50% ทำให้เงินได้จำนวน 100,000 เหรียญแรก ถูกนำไปเป็นฐานในการคำนวณภาษีเพียง 47,500 เหรียญ

²⁶ Kah Chuan Ho, "The Exemption Regime for Foreign-Source Business Income – An International Comparison", *Asia-Pacific Tax Bulletin*, p.123

* อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล 18% เป็นอัตราที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน (ปี 2552) แต่ประเทศสิงคโปร์กำลังจะลดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลเหลือ 17% ในปี 2553

²⁷ Inland Revenue Authority of Singapore. *Corporate Tax*. [Online], Available from: <http://www.iras.gov.sg/Home/page04.aspx?id=410> [March 2009]

- ปี 2548-2550 อัตราภาษี คือ 20% แต่มีการยกเว้นภาษีบางส่วนให้กับผู้เสียภาษีที่เป็นบริษัทเช่นเดียวกับปี 2546

- ปี 2551-2552 อัตราภาษี คือ 18% โดยมีการยกเว้นภาษีบางส่วนให้กับผู้เสียภาษีที่เป็นบริษัทเช่นเดียวกับปี 2546 แต่เพิ่มจำนวนเงินเป็น 300,000 เหรียญ โดยเงินได้จำนวน 10,000 เหรียญดอลลาร์สิงคโปร์ (SGD) แรก ได้รับยกเว้นภาษี 75% และเงินได้จำนวน 290,000 เหรียญต่อไป ได้รับยกเว้นภาษี 50% ทำให้เงินได้จำนวน 300,000 เหรียญแรก ถูกนำไปเป็นฐานในการคำนวณภาษีเพียง 147,500 เหรียญ

- ปี 2553 เป็นต้นไป ประเทศสิงคโปร์ลดอัตราภาษีลงเหลือเพียง 17% และยังคงให้การยกเว้นภาษีบางส่วนเช่นเดียวกับปี 2551-2552

อัตราภาษีต่างประเทศที่กำหนดเป็นเงื่อนไขในการยกเว้นภาษีไม่แตกต่างกับอัตราภาษีของประเทศสิงคโปร์มากนัก อีกทั้งยังมีการยกเว้นภาษีบางส่วนให้กับผู้เสียภาษีทำให้อัตราภาษีที่จัดเก็บจริงลดลงไปอีก จำนวนภาษีที่เสียไปในต่างประเทศจึงใกล้เคียงหรือพอที่จะเปรียบเทียบกับภาษีของประเทศสิงคโปร์ได้หากว่ามีการเก็บภาษีจากเงินได้จากแหล่งต่างประเทศ ยิ่งไปกว่านั้นหากมองย้อนกลับไปที่ประเทศสิงคโปร์ลดอัตราภาษีเงินได้ลงอย่างต่อเนื่องมาตลอดจนใกล้เคียงกับอัตราภาษีต่างประเทศที่กำหนดนั้น อาจเป็นไปได้ว่าประเทศสิงคโปร์เห็นว่าอัตราภาษี 15% เป็นอัตราที่เหมาะสมที่สิงคโปร์จะนำมาใช้ในการเก็บภาษีในระยะยาว²⁸ ความต่างของอัตราภาษีดังกล่าวจึงไม่ได้มีนัยสำคัญต่ออัตราภาษีเงินได้ของประเทศสิงคโปร์อย่างชัดเจน และไม่ได้มีผลถึงขนาดที่จะกระทบกับโครงสร้างภาษีของประเทศ

สำหรับประเทศไทยนั้น กำหนดเงื่อนไขเรื่องอัตราภาษีต่างประเทศไว้ที่ 15% เช่นกัน แต่อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลของประเทศไทย คือ 30% ซึ่งแตกต่างกับอัตราภาษีต่างประเทศที่กำหนดไว้มากถึงหนึ่งเท่าตัว ความแตกต่างนี้ส่งผลให้ภาระภาษีของการลงทุนในประเทศไทยกับการไปลงทุนต่างประเทศแตกต่างกันไป ด้วย โดยภาระภาษีของการไปลงทุนต่างประเทศต่ำกว่าการลงทุนในประเทศไทยถึงครึ่งหนึ่ง ทั้งๆ ที่ภาระภาษีระหว่างการลงทุนในประเทศกับการลงทุนต่างประเทศควรใกล้เคียงกัน เพื่อไม่ให้ภาษีเป็นปัจจัยในการเลือกสถานที่ลงทุน

²⁸ Kah Chuan Ho, "The Exemption Regime for Foreign-Source Business Income – An International Comparison", *Asia-Pacific Tax Bulletin* p.123-124.

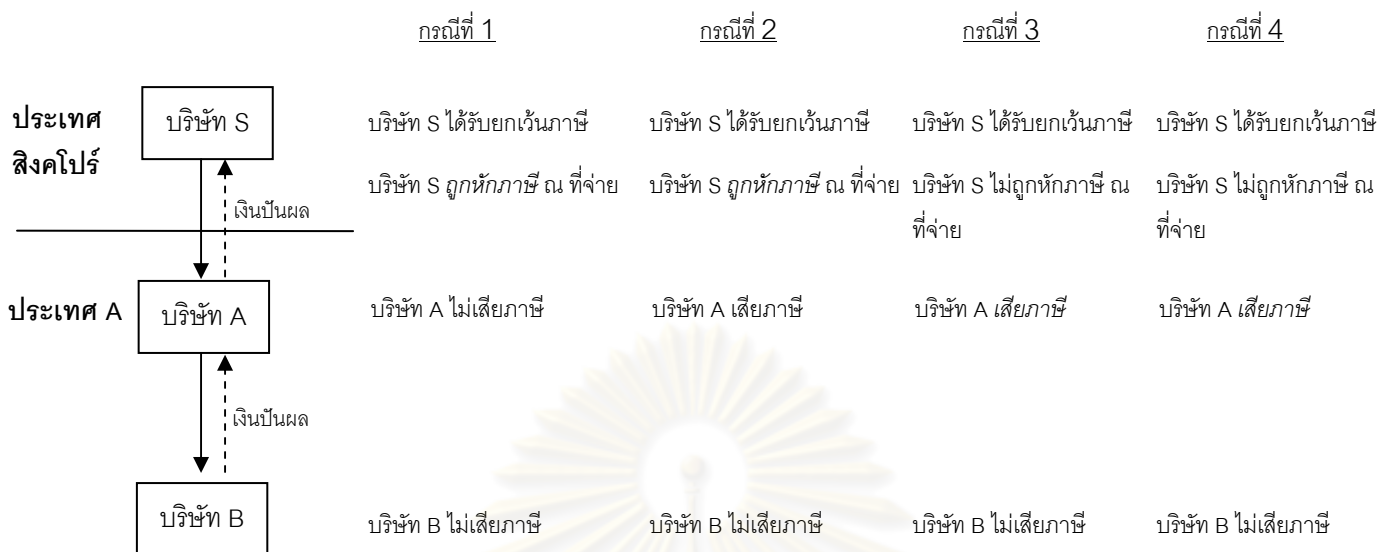
ความแตกต่างของอัตราภาษีไทยกับอัตราภาษีต่างประเทศตามที่กล่าวข้างต้นนั้น เป็นความแตกต่างที่ค่อนข้างมีนัยสำคัญสำหรับประเทศไทย และเป็นแรงจูงใจอย่างสำคัญที่ทำให้นักลงทุนเลือกที่จะออกไปลงทุนยังต่างประเทศมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการไหลออกของเงินทุนจากประเทศไทยไปยังต่างประเทศตามมา และแม้ว่าเงินปันผลซึ่งเป็นผลตอบแทนของเงินลงทุนดังกล่าวจะได้รับยกเว้นภาษีในประเทศไทย ก็ไม่เป็นการแน่ว่าผู้เสียภาษีจะนำเงินปันผลนั้นกลับเข้ามาในประเทศไทยหรือไม่ เนื่องจากพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 442 ไม่ได้กำหนดเงื่อนไขในการยกเว้นภาษีว่าผู้เสียภาษีต้องนำเงินปันผลที่ได้รับยกเว้นภาษีนั้นกลับเข้ามาในประเทศไทยภายในเวลาที่กำหนด ผู้เสียภาษีจึงอาจกักเก็บเงินปันผลดังกล่าวไว้ในต่างประเทศ ทำให้การยกเว้นภาษีนี้ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ในการกระตุ้นให้มีการส่งเงินเนื่องจากการไปลงทุนต่างประเทศกลับเข้ามาในประเทศไทย

2. การจำกัดว่าเงินปันผลที่ผู้เสียภาษีได้รับต้องมาจากกำไรสุทธิที่เสียภาษีในประเทศของบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลเท่านั้น

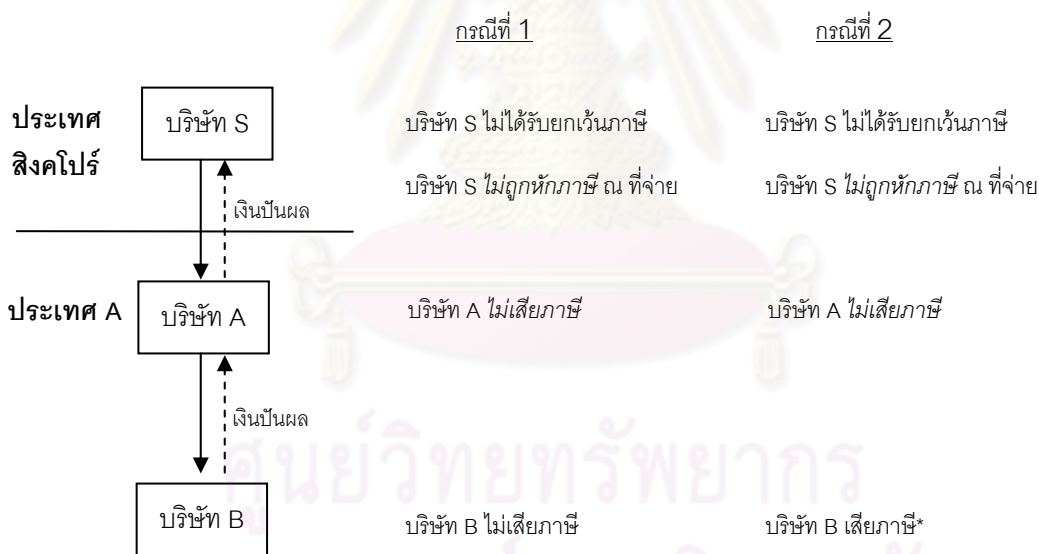
ในช่วงปี พ.ศ. 2546 - 2548 ซึ่งเป็นช่วงแรกที่ประเทศสิงคโปร์ใช้วิธียกเว้นภาษีสำหรับเงินได้จากแหล่งต่างประเทศ ประเทศสิงคโปร์ให้สิทธิยกเว้นภาษีแบบจำกัดเช่นกัน โดยกำหนดเงื่อนไขว่า เงินปันผลที่ผู้เสียภาษีได้รับต้องผ่านการเสียภาษีในประเทศของบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลเท่านั้น การเสียภาษีในประเทศอื่นๆ ที่ไม่ใช่ประเทศของผู้จ่ายเงินปันผลไม่ถือว่าเข้าเงื่อนไขที่จะได้รับยกเว้นภาษีในประเทศสิงคโปร์ ดังนั้น หากเป็นกรณีจ่ายเงินปันผลหลายทอด คือ บริษัทผู้จ่ายเงินปันผล จ่ายเงินปันผลให้บริษัทสิงคโปร์จากเงินปันผลที่ตนได้รับมาอีกทอดหนึ่ง เงินปันผลนี้จะได้รับยกเว้นภาษีในประเทศสิงคโปร์ต่อเมื่อบริษัทสิงคโปร์ได้เสียภาษีไว้ในประเทศแหล่งเงินได้ (ถูกหักภาษี ณ ที่จ่าย) หรือบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลได้เสียภาษีสำหรับเงินที่นำมาจ่ายเป็นเงินปันผลในประเทศที่ตนมีถิ่นที่อยู่เท่านั้น เท่ากับว่าในช่วงแรกประเทศสิงคโปร์เองก็ให้การยกเว้นภาษีจำกัดเฉพาะเงินปันผลที่ได้ผ่านการเสียภาษีในประเทศของบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลเท่านั้น²⁹ ดังแผนภูมิแสดงผลการยกเว้นภาษีสำหรับเงินปันผลที่ได้รับจากต่างประเทศต่อไปนี้

²⁹ Inland Revenue Authority of Singapore, Circular - Tax Exemption for Foreign-sourced Dividend, Foreign Branch Profits and Foreign-sourced Service Income 21 May 2003 (Singapore, 2003), p.5.

กรณีได้รับยกเว้นภาษี

กรณีไม่ได้รับยกเว้นภาษี

หมายเหตุ : *การเสียภาษีของบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลอีกทอดหนึ่งไม่ถูกนำมาพิจารณาว่าเป็นการเสียภาษีในประเทศแหล่งเงินได้ที่จะทำให้ครบเงื่อนไขการยกเว้นภาษีในประเทศสิงคโปร์

ต่อมาในปี พ.ศ.2549 ประเทศสิงคโปร์ได้แก้ไขเพิ่มเติมเงื่อนไขในการยกเว้นภาษีให้ผ่อนคลายมากขึ้น เนื่องจากการกำหนดเงื่อนไขที่เข้มงวดแบบที่ผ่านมาทำให้ผู้เสียภาษีได้รับสิทธิค่อนข้างจำกัด เพราะผู้เสียภาษีส่วนใหญ่ที่ไปลงทุนต่างประเทศมักเป็นบริษัทโฮลดิ้งคอมพานีซึ่งมีการถือหุ้นหลายลำดับและมีบริษัทลูกในหลายประเทศ ทำให้การจ่ายเงินปันผล

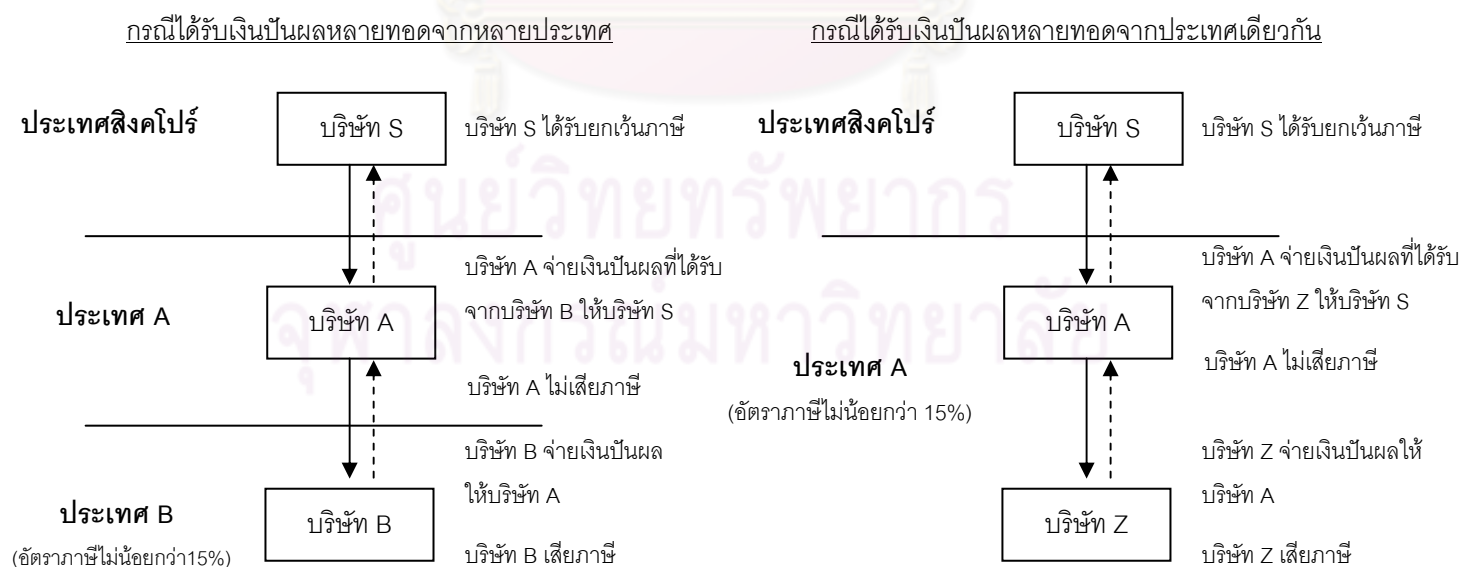
ผ่านบริษัทลูกหลายลำดับนี้ บริษัทแม่ที่อยู่ในประเทศสิงคโปร์อาจไม่ได้รับสิทธิยกเว้นภาษี หากบริษัทลูกลำดับที่เป็นผู้จ่ายเงินปันผลให้บริษัทแม่โดยตรงไม่ต้องเสียภาษีในประเทศตน แม้ว่าเงินปันผลนั้นจะผ่านการเสียภาษีที่บริษัทลูกลำดับอื่นมาแล้วก็ตาม ประเทศสิงคโปร์จึงแก้ไขกฎหมายโดยขยายขอบเขตการยกเว้นภาษีให้รวมถึงกรณีจ่ายเงินปันผลผ่านหลายบริษัทซึ่งมีหลักเกณฑ์ดังนี้³⁰

(1) เงินปันผลที่ผู้เสียภาษีได้รับจากบริษัทลูกที่ผู้เสียภาษีถือหุ้นโดยตรง มาจากเงินปันผลที่บริษัทลูกดังกล่าวได้รับจากบริษัทลูกลำดับอื่นๆ ซึ่งอาจเป็นบริษัทในประเทศเดียวกันกับบริษัทลูกที่ผู้เสียภาษีถือหุ้นโดยตรง หรือเป็นบริษัทในประเทศอื่นก็ได้ (ประเทศที่สาม)

(2) เงินปันผลนั้นต้องมาจากเงินได้จากการประกอบธุรกิจจริง (Substantive business activities) ในประเทศที่ก่อให้เกิดเงินได้

(3) เงินปันผลนั้นต้องผ่านการเสียภาษีในประเทศที่ก่อให้เกิดเงินได้ โดยอัตราภาษีสูงสุดของประเทศนั้นต้องไม่น้อยกว่า 15% (อนึ่ง กรณีจ่ายเงินปันผลผ่านหลายประเทศ หากเงินปันผลนั้นเสียภาษีในประเทศที่ก่อให้เกิดเงินได้แล้ว และส่งเงินปันผลต่อมาให้บริษัทลูกที่ผู้เสียภาษีถือหุ้นโดยตรงซึ่งอยู่คนละประเทศ แม้ประเทศของบริษัทลูกที่ผู้เสียภาษีถือหุ้นโดยตรงจะไม่เก็บภาษีจากเงินปันผลดังกล่าว ผู้เสียภาษียังคงได้รับยกเว้นภาษีสำหรับเงินปันผลดังกล่าวอยู่)

แผนภูมิแสดงการจ่ายเงินปันผลผ่านหลายบริษัท

³⁰ "Singapore Broadening of Exemption for Specified Foreign Income", *Asia-Pacific Tax*

การที่ประเทศสิงคโปร์ยอมยกเว้นภาษีสำหรับเงินปันผลจากแหล่งต่างประเทศให้กับผู้เสียภาษีเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า ประเทศสิงคโปร์ยอมรับว่าบริษัทลูกทุกลำดับเป็นหน่วยเดียวกันทางเศรษฐกิจ ดังนั้น ไม่ว่าจะบริษัทลูกลำดับใดลำดับหนึ่งเสียภาษีตามที่กำหนดแล้วก็ถือว่าเงินปันผลที่ผู้เสียภาษีได้รับนั้นผ่านการเสียภาษีในต่างประเทศมาแล้ว ทำให้การยกเว้นภาษีครอบคลุมมากยิ่งขึ้นและสอดคล้องกับสภาพการดำเนินธุรกิจจริงๆ

สำหรับประเทศไทยนั้น พระราชกฤษฎีกาฯ ฉบับที่ 442 กำหนดเงื่อนไขในการยกเว้นภาษีว่า เงินปันผลที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศนั้นต้องมาจากกำไรสุทธิที่เสียภาษีในประเทศของบริษัทผู้จ่ายเงินปันผล ซึ่งกรมสรรพากรได้อธิบายเพิ่มเติมในคำชี้แจงเรื่องการยกเว้นภาษีสำหรับเงินปันผลว่า³¹ หากเป็นการจ่ายเงินปันผลผ่านหลายบริษัทไม่ว่าในประเทศเดียวกันหรือข้ามประเทศ ถ้าประเทศของบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลมีกฎหมายกำหนดว่า บริษัทผู้จ่ายเงินปันผลให้กับบริษัทไทยไม่ต้องนำเงินปันผลที่ได้รับจากบริษัทอื่นไปรวมคำนวณกำไรขาดทุนสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล แล้วบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลนำเงินปันผลจำนวนนั้นมาจ่ายต่อเป็นเงินปันผลให้กับบริษัทไทย บริษัทไทยไม่ได้รับยกเว้นภาษีสำหรับเงินปันผลดังกล่าว ซึ่งเท่ากับว่าประเทศไทยให้สิทธิยกเว้นภาษีเงินปันผลโดยพิจารณาเฉพาะการคำนวณกำไรขาดทุนสุทธิของบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลเป็นสำคัญ โดยไม่ได้สนใจว่าเงินปันผลจำนวนนั้นผ่านการเสียภาษีมาแล้วหรือไม่ เพราะตามตัวอย่างที่คำชี้แจงฯ กำหนด แม้เงินปันผลที่บริษัทผู้จ่ายเงินปันผลนำมาจ่ายต่อให้กับบริษัทไทยจะเสียภาษีมาแล้วในระดับบริษัทอื่น เงินปันผลที่บริษัทไทยได้รับก็ไม่ได้รับการยกเว้นภาษี หากว่าบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลไม่ต้องนำเงินปันผลนั้นมารวมคำนวณกำไรขาดทุนสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล ทั้งๆ ที่เป็นเงินปันผลจำนวนเดียวกันและผ่านการเสียภาษีมาแล้ว ทำให้เงินปันผลจำนวนนี้ยังมีภาวะภาษีซ้ำซ้อนอยู่และไม่ได้รับการขจัดภาษีซ้อนแต่อย่างใด แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยสนใจเฉพาะบริษัทลูกที่บริษัทไทยถือหุ้นโดยตรงเท่านั้น

การกำหนดเงื่อนไขในการยกเว้นภาษีเช่นนี้ไม่สอดคล้องกับสภาพการประกอบธุรกิจในปัจจุบัน เนื่องจากในความเป็นจริงเป็นเรื่องปกติที่ผู้เสียภาษีซึ่งไปลงทุนต่างประเทศจะมีการถือหุ้นหลายบริษัท และบริษัทเหล่านั้นไปถือหุ้นบริษัทอื่นต่ออีกหลายลำดับที่เรียกว่า Holding Company โดยอาจเป็นการถือหุ้นในประเทศเดียวกันหรือถือหุ้นข้ามประเทศแล้วแต่กรณี ซึ่งความจำเป็นในการตั้งบริษัท Holding Company มีหลายสาเหตุ เช่น ประเทศผู้รับการ

³¹ สรรพากร, กรม. คำชี้แจงกรมสรรพากรเรื่องการยกเว้นภาษีเงินได้ให้แก่บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย สำหรับเงินได้พึงประเมินที่เป็นเงินปันผลซึ่งได้รับจากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ, 2548

ลงทุนบางประเทศมีกฎหมายกำหนดห้ามบริษัทต่างชาติประกอบธุรกิจบางประเภท ทำให้บริษัทไทยไม่สามารถถือหุ้นตรงในบริษัทต่างประเทศนั้นๆ ได้ จึงจำเป็นต้องตั้งบริษัท Holding Company ขึ้นในประเทศนั้น โดยบริษัทไทยถือหุ้นบริษัท Holding Company แล้วให้บริษัท Holding Company ไปถือหุ้นต่อในบริษัทที่ผู้เสียภาษีซึ่งเป็นบริษัทไทยต้องการลงทุน (Originating Company) และเมื่อบริษัท Originating Company มีกำไรและเสียภาษีแล้วก็จะจ่ายเงินปันผลกลับมาให้บริษัท Holding Company ซึ่งโดยปกติในแต่ละประเทศมักจะมีกฎหมายยกเว้นภาษีสำหรับเงินปันผลให้กับบริษัท Holding Company คือ บริษัท Holding Company ไม่ต้องนำเงินปันผลที่ได้รับจากบริษัทที่ตนถือหุ้นไปรวมเป็นรายได้ในคำนวณกำไรขาดทุนสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล (ทำนองเดียวกับมาตรา 65 ทวิ (10) ของประเทศไทย) แล้วบริษัท Holding Company จึงนำเงินปันผลนั้นมาจ่ายเป็นเงินปันผลต่อให้กับบริษัทไทยอีกทอดหนึ่ง ซึ่งเมื่อพิจารณาตามพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 442 ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันแล้ว เงินปันผลจำนวนนี้บริษัทไทยไม่ได้รับยกเว้นภาษีแต่อย่างใด

การที่ประเทศไทยไม่ให้สิทธิยกเว้นภาษีสำหรับเงินปันผลตามที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยไม่ได้มองว่าบริษัทลูกลำดับต่างๆ ที่มีการถือหุ้นต่อกันมาเป็นทอดๆ นั้นเป็นหน่วยเดียวกันในทางเศรษฐศาสตร์ การยกเว้นภาษีจึงจำกัดอยู่เฉพาะคู่ระหว่างบริษัทไทยกับบริษัทต่างประเทศที่บริษัทไทยถือหุ้นโดยตรงเท่านั้น ซึ่งไม่สะท้อนภาระภาษีที่แท้จริงของเงินปันผลนั้นว่า ความจริงแล้วเงินปันผลที่บริษัทไทยได้รับนั้นได้ผ่านการเสียภาษีมาแล้ว เพียงแต่เป็นการเสียภาษีในระดับบริษัทอื่นที่ไม่ใช่บริษัทซึ่งบริษัทไทยถือหุ้นโดยตรงเท่านั้น ปัญหานี้เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศสิงคโปร์แล้วเห็นได้ชัดว่ากฎหมายของประเทศสิงคโปร์มีพัฒนาการในเรื่องนี้อย่างมาก เพราะเมื่อประเทศสิงคโปร์ประกาศใช้กฎหมายยกเว้นภาษีสำหรับเงินปันผลที่ได้รับจากต่างประเทศไปแล้วชั่วระยะเวลาหนึ่ง ปรากฏว่ากฎหมายดังกล่าวเริ่มมีปัญหาหรือไม่บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ คือ การสนับสนุนให้มีการไปลงทุนต่างประเทศและส่งเงินได้กลับเข้ามาในประเทศ ประเทศสิงคโปร์ก็ได้เร่งดำเนินการแก้ไขกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการประกอบกิจการของนักลงทุนและเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

ดังนั้น หากประเทศไทยยังมีนโยบายที่ต้องการสนับสนุนให้ภาคเอกชนไปลงทุนยังต่างประเทศและสามารถแข่งขันกับนักลงทุนจากประเทศอื่นได้ ประเทศไทยควรแก้ไขเพิ่มเติมเงื่อนไขในพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 442 เพื่อให้การยกเว้นภาษี โดยพิจารณาว่าเงินปันผลที่บริษัทไทยได้รับผ่านการเสียภาษีในต่างประเทศมาแล้วหรือไม่ หากผ่านการเสียภาษีมาแล้ว เงินปันผลดังกล่าวก็ควรได้รับการยกเว้นภาษีเงินปันผล ทั้งนี้ ไม่ว่าจะการเสียภาษีในต่างประเทศนั้นเป็นการเสียภาษีในระดับบริษัทใด

4.3 ปัญหาการเลือกใช้วิธีขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียวสำหรับเงินได้ที่ได้ชำระไปแล้วในต่างประเทศ

เมื่อผู้เสียภาษีซึ่งเป็นบริษัทไทยมีเงินได้จากต่างประเทศและได้เสียภาษีในต่างประเทศไปแล้ว ผู้เสียภาษีต้องนำเงินได้ดังกล่าวมารวมคำนวณเป็นรายได้เพื่อเสียภาษีในประเทศไทย แต่มีสิทธิขจัดภาษีซ้อนสำหรับภาษีที่ได้ชำระไปแล้วในต่างประเทศได้ โดยประเทศไทยมีวิธีขจัดภาษีซ้อน ดังนี้

1. การขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียว : มีวิธีขจัดภาษีซ้อน 3 วิธี คือ
  - (1) วิธีหักรายจ่าย
  - (2) วิธีเครดิตภาษีธรรมดาตามพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 300
  - (3) วิธียกเว้นภาษีตามพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 442
2. การขจัดภาษีซ้อนสองฝ่ายตามอนุสัญญาภาษีซ้อนประกอบกับพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 18

ที่ผ่านมารกรมสรรพากรได้วางแนวทางการเลือกใช้วิธีขจัดภาษีซ้อนว่า* ในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชีผู้เสียภาษีมีสิทธิเลือกวิธีขจัดภาษีซ้อนได้ โดยให้แยกพิจารณาเป็นรายประเทศ และในแต่ละประเทศผู้เสียภาษีมีสิทธิใช้วิธีขจัดภาษีซ้อนได้เพียงวิธีเดียวระหว่างวิธีหักรายจ่าย หรือวิธีเครดิตภาษีธรรมดาตามพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 300 หรือวิธีเครดิตภาษีตามอนุสัญญาภาษีซ้อน (ถ้ามี) เท่านั้น ซึ่งการกำหนดให้เลือกใช้วิธีใดวิธีหนึ่งในสามวิธีนั้นสามารถทำได้ เพราะการขจัดภาษีซ้อนทั้งสามวิธีสามารถใช้ได้กับเงินได้ทุกประเภทที่ผู้เสียภาษีได้รับจากต่างประเทศ ดังนั้น การที่ผู้เสียภาษีจะเลือกใช้วิธีใดในการขจัดภาษีซ้อนย่อมขึ้นอยู่กับสถานะและความเหมาะสมของผู้เสียภาษีในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น

ต่อมา เมื่อมีการนำวิธียกเว้นภาษีตามพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 442 มาใช้บังคับเพิ่มเติม และกฎหมายฉบับนี้ให้การยกเว้นภาษีจำกัดเฉพาะเงินปันผลที่ผู้เสียภาษีได้รับจากบริษัทต่างประเทเท่านั้น ไม่รวมถึงเงินได้ประเภทอื่นๆ ดังนั้น หากผู้เสียภาษีมีเงินได้ประเภทเงินปันผล

---

* หนังสือตอบข้อหารือเลขที่ กค 0706/10858 ลงวันที่ 28 ธันวาคม 2548, เลขที่ กค 0706/1848 ลงวันที่ 6 มีนาคม 2549, เลขที่ กค0706/2003 ลงวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2550 และ ภาวนา ธรรมศิลา, เสาวรักษ์ อักษรชาติ และพิชาญ ตรังพาณิชย์. "การยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลตามพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 300) พ.ศ.2539" สรรพากรสารสิน. 45, 5 (พฤษภาคม 2541) หน้า 31 – 32.

จากหลายประเทศ และเงินปันผลนั้นเข้าเงื่อนไขที่จะใช้วิธีขจัดภาษีซ้อนได้หลายวิธี จะเกิดปัญหาว่าผู้เสียภาษีจะเลือกใช้วิธีขจัดภาษีซ้อนอย่างไร ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ยังไม่มีการวางแนวทางแก้ไขที่ชัดเจน

สำหรับปัญหานี้ ผู้เขียนมีความเห็นว่า กรณีผู้เสียภาษีมีเงินได้ประเภทเงินปันผลที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศหลายประเทศ และเงินปันผลนั้นเข้าเงื่อนไขที่จะใช้วิธีขจัดภาษีซ้อนได้หลายวิธี ผู้เสียภาษีควรมีสติที่จะเลือกใช้วิธีขจัดภาษีวิธีใดก็ได้ตามความเหมาะสมของตน แต่หากผู้เสียภาษีเลือกใช้วิธีใดแล้วก็ควรใช้วิธีนั้นกับเงินปันผลที่ได้รับจากทุกประเทศให้สอดคล้องกัน เช่น เลือกใช้วิธียกเว้นภาษีในการขจัดภาษีซ้อน ผู้เสียภาษีก็ต้องใช้วิธียกเว้นภาษีกับเงินปันผลที่ได้รับจากทุกประเทศให้สอดคล้องกัน* มิใช่จะใช้วิธียกเว้นภาษีสำหรับเงินปันผลจากประเทศหนึ่ง แต่ใช้วิธีเครดิตภาษีกับเงินปันผลจากอีกประเทศหนึ่ง เพราะหากเป็นเช่นนั้นแล้ว เท่ากับว่า รัฐบาลยอมให้เอกชนเข้าไปมีส่วนในการจัดสรรเงินภาษีของประเทศได้เอง

และในกรณีที่ผู้เสียภาษีมีเงินได้หลายประเภท การใช้วิธียกเว้นภาษีกับเงินปันผลจะเป็นประโยชน์กับผู้เสียภาษีมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของพระราชกฤษฎีกาฉบับที่ 442 ที่มุ่งจะขจัดอุปสรรคทางภาษีให้แก่ผู้เสียภาษีที่ออกไปลงทุนดังตัวอย่างต่อไป

ตัวอย่าง

บริษัท ก. เป็นบริษัทไทย มีรายได้จากต่างประเทศ 2 ประเทศ ดังนี้

- รายได้จากประเทศ A มี 2 ส่วน คือ เงินกำไรจำนวน 1,000 บาท เสียภาษีในประเทศ A ไปแล้ว 200 บาท (20%) และเงินปันผลที่ได้รับจากบริษัทในประเทศ A จำนวน 500 บาท เสียภาษีในประเทศ A ไปแล้ว 75 บาท (15%)

* ทำนองเดียวกับการเสียภาษีของบุคคลธรรมดาตามมาตรา 48 (3) (ค) วรรค 2 แห่งประมวลรัษฎากร ที่กฎหมายให้สิทธิผู้เสียภาษีเลือกเสียภาษีสำหรับเงินปันผลที่ได้รับทั้งหมดในอัตรา 10% ได้ โดยไม่ต้องนำเงินปันผลไปรวมคำนวณภาษีกับเงินได้อื่น

และการใช้สิทธิเครดิตภาษีเงินปันผลตามคำสั่งกรมสรรพากรที่ ป.119/2545 ที่กำหนดว่า หากผู้เสียภาษีเลือกนำเงินปันผลไปรวมคำนวณกับเงินได้อื่นเพื่อใช้สิทธิเครดิตภาษีเงินปันผลแล้ว และเงินปันผลที่ได้รับเครดิตภาษีนั้น ได้รับจากผู้จ่ายหลายราย ผู้เสียภาษีต้องนำเงินปันผลทุกรายมารวมคำนวณภาษี ไม่สามารถเลือกเฉพาะบางรายมารวมคำนวณภาษีเพื่อได้รับเครดิตภาษี

- รายได้จากประเทศ B คือ เงินปันผลที่ได้รับจากบริษัทในประเทศ B จำนวน 1,000 บาท เสียภาษีในประเทศ B ไปแล้ว 200 บาท (20%)

	รายการ	เงินกำไร + วิธีเครดิตภาษี	เงินปันผล + วิธียกเว้นภาษี	รวม
(1)	เงินได้จากประเทศ A	1,000	500	1,500
(2)	ภาษีที่ชำระแล้วในประเทศ A	(200)	(75)	(275)
(3)	เงินได้จากประเทศ B	-	1,000	1,000
(4)	ภาษีที่ชำระแล้วในประเทศ B	-	(200)	(200)
(5)	เงินได้ที่ต้องนำมารวมคำนวณเพื่อเสียภาษีในประเทศไทย	1,000	-*	1,000
(6)	ภาษีไทยส่วนที่คำนวณจากเงินได้ที่ได้รับจากประเทศ A [(1) x 30%]	300	-	300
(7)	ภาษีต่างประเทศที่มีสิทธินำมาหักออกจากภาษีไทย (เปรียบเทียบจำนวนที่น้อยกว่าระหว่าง (2) กับ (6))	(200)	-	(200)
(8)	ภาษีที่ต้องชำระเพิ่มในประเทศไทย ((6)-(7))	100	-	100
(9)	รวม ภาระภาษีทั้งหมด	300	275	575
(10)	รวม ภาษีต่างประเทศที่ได้รับการขจัดภาษีซ้อน	200	275	475
(11)	เหลือเงินสด	700	1,225	1,925

หมายเหตุ : * ไม่มี เพราะเงินปันผลที่ได้รับจากต่างประเทศได้รับยกเว้นให้ไม่ต้องนำมารวมเป็นเงินได้เพื่อเสียภาษีในประเทศไทย

จากตัวอย่าง ถ้าผู้เสียภาษีใช้วิธียกเว้นภาษีกับเงินปันผลทั้งหมด ส่วนเงินกำไรใช้วิธีเครดิตภาษี ผู้เสียภาษีจะมีภาระภาษีในเงินปันผลเพียง 275 บาท ตามจำนวนภาษีที่เสียไปแล้วในต่างประเทศโดยไม่มีภาระภาษีในประเทศไทยอีก ส่วนเงินกำไรก็ได้รับการขจัดภาษีตามวิธีเครดิตภาษี คือ มีสิทธินำภาษีที่เสียในต่างประเทศจำนวน 200 บาท มาเครดิตออกจากภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทยได้ และมีภาระภาษีทั้งที่เสียไปแล้วในประเทศ A และที่ต้องเสียเพิ่มในประเทศไทยรวมทั้งหมด 300 บาท (200+100)

ดังนั้น รัฐบาลโดยกรมสรรพากรควรกำหนดแนวทางการเลือกใช้วิธีจัดภาษีซ้อนให้ชัดเจน เพื่อให้การขจัดภาษีซ้อนของประเทศเป็นไปอย่างมีระบบและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทุกฝ่าย

4.4 ปัญหารูปแบบการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียว

ในการบัญญัติกฎหมายโดยทั่วไป สิ่งที่เป็นสาระสำคัญหรือเป็นหลักการใหญ่ควรบัญญัติไว้ในกฎหมายแม่บท คือ ประมวลกฎหมาย หรือพระราชบัญญัติ ส่วนรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆ มักจะบัญญัติไว้ในกฎหมายลำดับรองลงไป สำหรับประเทศไทย การบัญญัติกฎหมายภาษีอากรของประเทศไทยมีประมวลรัษฎากรเป็นกฎหมายแม่บท และมีกฎหมายลำดับรองต่างๆ อีกมากมายไม่ว่าจะเป็นพระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ประกาศอธิบดีกรมสรรพากร ประกาศกรมสรรพากร เป็นต้น สำหรับบทบัญญัติเรื่องการขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียว ทั้งวิธีเครดิตภาษีและวิธียกเว้นภาษีนั้น ประเทศไทยบัญญัติหลักการไว้ในพระราชกฤษฎีกา คือ พระราชกฤษฎีกาฯ ฉบับที่ 300 และฉบับที่ 442 ตามลำดับ ส่วนรายละเอียดบัญญัติไว้แตกต่างกันโดยวิธีเครดิตภาษีกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขไว้ในประกาศอธิบดีกรมสรรพากรฉบับที่ 65 ซึ่งเป็นกฎหมายลำดับรอง ส่วนวิธียกเว้นภาษีกำหนดรายละเอียดไว้ในคำชี้แจงกรมสรรพากรซึ่งไม่มีสถานะเป็นกฎหมาย

การบัญญัติกฎหมายภาษีอากรของประเทศไทยเช่นในปัจจุบัน ยังไม่เป็นระบบและก่อให้เกิดความสับสนในการศึกษาและปฏิบัติตามกฎหมายได้ง่าย เนื่องจากกฎหมายแม่บทที่กำหนดให้เก็บภาษีจากเงินได้ทั่วโลกอยู่ในประมวลรัษฎากร แต่ข้อยกเว้นที่อนุญาตให้นำภาษีที่เสียไปในต่างประเทศมาเครดิตออกจากภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทย หรือข้อยกเว้นที่อนุญาตให้ผู้เสียภาษีไม่ต้องนำเงินปันผลที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศมารวมคำนวณเป็นเงินได้เพื่อเสียภาษีในประเทศไทย กลับกำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกา โดยไม่มีจุดเชื่อมโยงระหว่างกันเลย ซึ่งยากต่อการศึกษาและการทำความเข้าใจหากผู้เสียภาษีนั้นไม่ใช่ นักกฎหมายหรือผู้เชี่ยวชาญด้านภาษีอากร นอกจากนี้ เรื่องการขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียวยังเป็นเรื่องสำคัญและเป็นมาตรการที่ให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้เสียภาษี ซึ่งประเด็นเรื่องรูปแบบการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียวนี้ เมื่อครั้งที่มีการศึกษาและเสนอให้นำวิธีเครดิตภาษีมาใช้ในประเทศไทยในปี พ.ศ.2539 นั้น สำนักงานเศรษฐกิจการคลังได้มีความเห็นว่า ในหลักการควรดำเนินการเรื่องนี้โดยออกเป็นพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร แต่เนื่องจากในขณะนั้นมีความจำเป็นเพื่อ

แก้ปัญหารุ่งเรืองจึงได้ออกเป็นพระราชกฤษฎีกา และออกประกาศอธิบดีกรมสรรพากรตามมาเพื่อ กำหนดเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ในรายละเอียด³²

รูปแบบการบัญญัติกฎหมายเรื่องการขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียวในประเทศที่พัฒนา แล้ว เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศสิงคโปร์ ต่างบัญญัติเรื่องการขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียว ไว้ในกฎหมายแม่บทโดยตรง โดยประเทศสหรัฐอเมริกานับบัญญัติไว้ใน Internal Revenue Code* (IRC) เป็นหัวข้อการเครดิตภาษีต่างประเทศ (Foreign Tax Credit) โดยเฉพาะซึ่งมีรายละเอียดที่ เกี่ยวข้องกับการเครดิตภาษีทั้งหมด ตั้งแต่ลักษณะของภาษีต่างประเทศที่มีสิทธิเครดิตได้ ผู้เสีย ภาษีที่มีสิทธิเครดิตภาษี การจำกัดจำนวนเครดิตภาษี การเครดิตภาษีทางอ้อม ตลอดจน รายละเอียดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่วนประเทศสิงคโปร์นั้น บัญญัติหลักการขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียวไว้ ใน Income Tax Act ทั้งเรื่องการเครดิตภาษีและการยกเว้นภาษี** โดยแบ่งแยกเป็นหมวดหมู่ ชัดเจนและมีรายละเอียดกำหนดไว้ใน Supplementary Circular ซึ่งเห็นได้ว่าทั้งสองประเทศนี้ บัญญัติกฎหมายไว้อย่างเป็นระบบ ทำให้ง่ายต่อการศึกษาแม้ว่าในบางหัวข้อจะมีรายละเอียดที่ ค่อนข้างมาก แต่เนื่องจากมีความเป็นระบบจึงไม่ก่อให้เกิดความสับสนในการทำความเข้าใจและ การนำไปใช้งาน

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น หากประเทศไทยบัญญัติเรื่องการขจัดภาษีซ้อนฝ่าย เดียวไว้ในประมวลรัษฎากรโดยตรง น่าจะช่วยทำให้กฎหมายภาษีอากรของประเทศมีความเป็น ระบบและเป็นหมวดหมู่มากขึ้น และช่วยลดความซับซ้อนในการศึกษากฎหมายภาษีอากรลงซึ่ง สอดคล้องกับหลักความเรียบง่าย อีกทั้งยังก่อให้เกิดความมั่นใจกับผู้เสียภาษีด้วยว่า มาตรการที่ เป็นสิทธิประโยชน์นี้จะไม่ถูกแก้ไขหรือยกเลิกโดยง่ายจากฝ่ายบริหาร เพราะเมื่อบัญญัติไว้ใน ประมวลรัษฎากรแล้ว การแก้ไขหรือยกเลิกย่อมต้องทำโดยการออกเป็นพระราชบัญญัติโดยฝ่าย นิติบัญญัติเท่านั้น

³² ศุภรัตน์ วัฒนกุล, “ผลงานตำแหน่งทางวิชาการ งานหมายเลข 2 ชื่อผลงาน มาตรการการให้ เครดิตภาษีเงินได้ที่เสียไปแล้วในต่างประเทศ (Foreign Tax Credit),” หน้า 5.

* Subtitle A, Chapter 1, Subchapter N (Tax based on income from sources within or without United States) Part 3, Subpart A (Foreign Tax Credit)

** Part 4 (Exemption of Income), Part 14 (Relief against double taxation)

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียวของประเทศไทยที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันมี 2 วิธี คือ วิธีเครดิตภาษีตามพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 300 และวิธียกเว้นภาษีตามพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 442 โดยทั้ง 2 วิธีต่างมีความไม่เหมาะสมกับระบบการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลของประเทศไทยหลายประการ และนอกจากปัญหาเกี่ยวกับวิธีการขจัดภาษีซ้อนแล้วยังมีปัญหเกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียภาษีในการเลือกใช่วิธีขจัดภาษีซ้อน รวมถึงปัญหาเรื่องรูปแบบในการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการขจัดภาษีซ้อนด้วยซึ่งสรุปได้ดังนี้

ปัญหาประการแรก คือ ปัญหาความไม่เหมาะสมของพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 300 โดยปัญหาสำคัญที่เกิดจากกฎหมายฉบับนี้มี 4 เรื่อง คือ

(1) เรื่องการคำนวณเพดานภาษีต่างประเทศสูงสุดของเงินได้ที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศ ซึ่งประเทศไทยให้สิทธิผู้เสียภาษีมากเกินไป เพราะประเทศไทยไม่ได้นำหลักการจัดสรรค่าใช้จ่ายมาใช้ในการจำกัดจำนวนภาษีต่างประเทศ ทำให้จำนวนภาษีต่างประเทศที่มีสิทธินำมาเครดิตหรือหักออกจากภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทยสูงขึ้น และอาจมีเพดานภาษีต่างประเทศส่วนที่ใช้ไม่หมดเหลืออยู่ ซึ่งเพดานภาษีส่วนที่ใช้ไม่หมดนี้จะไปหักกับเงินได้ในประเทศ ทำให้ฐานเงินได้ในประเทศลดลง ประเทศไทยจึงเก็บภาษีโดยรวมได้ลดลงตามไปด้วย

(2) เรื่องการจำกัดจำนวนภาษีต่างประเทศโดยใช่วิธี Per-Country Limitation สำหรับเรื่องนี้ หลักเกณฑ์ของประเทศไทยที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีความเหมาะสมกับระบบการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลของประเทศไทยแล้ว

(3) เรื่องการไม่มีหลักเกณฑ์กำหนดลักษณะภาษีต่างประเทศที่มีสิทธินำมาเครดิตภาษีได้ ปัญหานี้เกิดขึ้นในกรณีที่เงินที่ผู้เสียภาษีจ่ายให้กับรัฐบาลประเทศแหล่งเงินได้ไม่ใช่ค่าภาษี (แม้เรียกชื่อว่าภาษี) ซึ่งเท่ากับว่าไม่มีการเสียภาษีในประเทศแหล่งเงินได้เลยและไม่มีภาษีซ้อนเกิดขึ้น ประเทศไทยในฐานะประเทศถิ่นที่อยู่จึงไม่จำเป็นต้องให้การขจัดภาษีซ้อนแก่ผู้เสียภาษี แต่หากให้การขจัดภาษีซ้อนไปก็จะทำให้ประเทศไทยเก็บภาษีจากเงินได้จากแหล่งต่างประเทศได้น้อยลง

(4) เรื่องการไม่มีเครดิตภาษีทางอ้อม (Underlying Tax Credit) ทำให้เงินปันผลที่บริษัทไทยได้รับจากบริษัทต่างประเทศยังมีภาษีซ้ำซ้อนอยู่บางส่วน ซึ่งส่งผลให้เกิดความไม่เท่าเทียมทางภาษีระหว่างการลงทุนในประเทศไทยกับการลงทุนต่างประเทศ และเกิดผลกระทบต่อ การตัดสินใจเลือกรูปแบบการลงทุนในต่างประเทศ ระหว่างการลงทุนโดยเปิดสาขากับการตั้ง บริษัทลูกในต่างประเทศ ตลอดจนผลกระทบจากการที่ประเทศไทยนำวิธียกเว้นภาษีมาใช้แทนวิธี เครดิตภาษีทางอ้อมซึ่งทำให้เกิดความไม่เป็นกลางทางภาษี โดยผู้เสียภาษีที่ลงทุนต่างประเทศมี ภาระภาษีน้อยกว่าผู้เสียภาษีที่ลงทุนในประเทศไทย

ปัญหาประการที่สอง คือ ปัญหาความไม่เหมาะสมของพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 442 ซึ่งปัญหาสำคัญที่เกิดจากพระราชกฤษฎีกา ฉบับนี้แยกเป็น 2 ส่วน ตามนโยบายภาษีอากร คือ

ส่วนที่ 1 : กรณีเห็นว่าไม่ควรนำวิธียกเว้นภาษีมาใช้ในประเทศไทย ได้แก่ เรื่อง ความเป็นกลางทางภาษี กล่าวคือ วิธียกเว้นภาษีทำให้ผู้ลงทุนต่างประเทศมีภาระภาษีต่ำกว่าผู้ที่ ลงทุนในประเทศไทย ซึ่งเท่ากับว่าเป็นการส่งเสริมให้ผู้เสียภาษีเลือกที่จะไปลงทุนต่างประเทศ มากกว่าลงทุนในประเทศไทย และทำให้เกิดการไหลออกของเงินทุนจากประเทศไทยไปยัง ต่างประเทศมากขึ้น

ส่วนที่ 2 : กรณีเห็นว่าควรใช้วิธียกเว้นภาษีต่อไป

(1) เรื่องการหักรายจ่ายที่เกี่ยวข้องกับเงินได้ที่ได้รับยกเว้นภาษี คือ ปัจจุบัน ประเทศไทยไม่มีเงื่อนไขห้ามผู้เสียภาษีนำรายจ่ายที่เกี่ยวข้องกับเงินปันผลที่ได้รับยกเว้นภาษี มา หักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรขาดทุนสุทธิเพื่อเสียภาษีในประเทศไทย ทำให้รายจ่ายส่วนนี้ ถูกนำไปหักออกจากรายได้ในประเทศ กำไรของเงินได้ในประเทศจึงต่ำลงและภาษีที่เก็บได้ก็ลดลง ตามไปด้วย

(2) เรื่องการกำหนดสัดส่วนการถือหุ้นของผู้เสียภาษีในบริษัทผู้จ่ายเงินปันผล ปัญหานี้ คือ ประเทศไทยกำหนดสัดส่วนการถือหุ้นบริษัทต่างประเทศไว้สูงถึง 25% ของหุ้น ทั้งหมดที่มีสิทธิออกเสียง ซึ่งเป็นสัดส่วนที่ค่อนข้างสูงและไม่เป็นการส่งเสริมให้เกิดการลงทุน ต่างประเทศอย่างแท้จริง เพราะโอกาสที่บริษัทไทยจะถือหุ้นบริษัทต่างประเทศที่ไม่ใช่บริษัทลูกที่ ตนตั้งขึ้นได้ถึง 25% นั้นค่อนข้างยาก เนื่องจากต้องใช้เวลาลงทุนเป็นจำนวนมาก

(3) เรื่องการกำหนดเงื่อนไขอัตราภาษีสูงสุดของประเทศผู้จ่ายเงินปันผล ปัญหานี้ แยกเป็น 2 ส่วน โดยส่วนแรก คือ การกำหนดอัตราภาษีเงินได้ขั้นต่ำของต่างประเทศไว้ที่ 15% ของ กำไรสุทธินั้น ยังไม่เหมาะสมเพราะอัตราภาษีดังกล่าวแตกต่างกับอัตราภาษีของประเทศไทยมาก

ภาวะภาษีของการไปลงทุนต่างประเทศจึงต่ำกว่าการลงทุนในประเทศถึงครึ่งหนึ่ง ทำให้นักลงทุนเลือกที่จะไปลงทุนต่างประเทศมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการไหลออกของเงินทุนจากประเทศไทยไปยังต่างประเทศตามมา

ปัญหาส่วนที่สอง คือ การจำกัดว่าเงินปันผลที่จะได้รับยกเว้นภาษีต้องมาจากกำไรสุทธิที่เสียภาษีของบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลเท่านั้น การจำกัดเช่นนี้ทำให้การจ่ายเงินปันผลหลายทอดผ่านหลายบริษัทอาจไม่ได้รับยกเว้นภาษี ถ้าบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลให้กับบริษัทไทยไม่ต้องนำเงินปันผลที่ได้รับจากบริษัทอื่นมารวมเสียภาษีก่อนที่จะจ่ายเป็นเงินปันผลต่อให้กับบริษัทไทย ทั้งๆ ที่เงินปันผลจำนวนนี้ผ่านการเสียภาษีมาแล้ว เพียงแต่เป็นการเสียภาษีในระดับบริษัทอื่นที่ไม่ใช่บริษัทซึ่งผู้เสียภาษีถือหุ้นโดยตรงเท่านั้น

ปัญหาประการที่สาม คือ ปัญหาเกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียภาษีในการเลือกใช้วิธีขจัดภาษีซ้อน ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีการวางแนวทางที่ชัดเจนว่า ถ้าผู้เสียภาษีมีเงินปันผลจากหลายประเทศแล้ว ผู้เสียภาษีจะเลือกใช้วิธีขจัดภาษีซ้อนอย่างไร

ปัญหาประการสุดท้าย คือ ปัญหาเรื่องรูปแบบการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการขจัดภาษีซ้อน โดยปัจจุบันประเทศไทยบัญญัติหลักการเก็บภาษีไว้ในประมวลรัษฎากร ส่วนการให้สิทธิขจัดภาษีซ้อนทั้งวิธีเครดิตภาษีและวิธียกเว้นภาษีสลับบัญญัติไว้ในพระราชกฤษฎีกา ซึ่งการบัญญัติกฎหมายในลักษณะนี้ยังไม่เป็นระบบและก่อให้เกิดความซับซ้อนในการปฏิบัติตามกฎหมาย อีกทั้งยังทำให้ผู้เสียภาษีเกิดความไม่มั่นใจว่ามาตรการที่เป็นการให้สิทธิทางภาษีนี้อาจถูกแก้ไขหรือยกเลิกโดยง่ายจากฝ่ายบริหารหรือไม่

จากปัญหาที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น ประเทศไทยควรมีแนวทางแก้ไขสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาการคำนวณเพดานภาษีต่างประเทศสูงสุดที่กฎหมายยอมให้ใช้ได้

ประเทศไทยควรนำหลักการจัดสรรค่าใช้จ่ายมาปรับใช้ในการคำนวณเพดานภาษีต่างประเทศสูงสุดที่กฎหมายยอมให้นำมาเครดิตกับภาษีไทย โดยกำหนดให้ผู้เสียภาษีต้องนำค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับเงินได้จากแหล่งต่างประเทศมาหักออกจากเงินได้ที่ได้รับก่อน แล้วจึงคำนวณหาเพดานภาษีต่างประเทศ ไม่ว่าจะเงินได้จากแหล่งต่างประเทศนั้นเป็นเงินได้จากการประกอบกิจการในต่างประเทศ หรือเงินได้ที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศ ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดในการคำนวณเพดานภาษีต่างประเทศ และไม่ให้เกิดการเครดิตภาษีต่างประเทศนั้นกระทบกับฐานเงินได้อื่นๆ ที่เกิดจากแหล่งเงินได้ในประเทศไทย

2. ปัญหาการไม่มีเครดิตภาษีทางอ้อม (Underlying Tax Credit)

ประเทศไทยควรแก้ไขพระราชกฤษฎีกาฯ ฉบับที่ 300 ให้รวมถึงการให้เครดิตภาษีทางอ้อม เพราะผู้ถือหุ้นกับบริษัทคือหน่วยเศรษฐกิจหน่วยเดียวกันในส่วนที่สัมพันธ์กับเงินปันผลและการถือหุ้นดังกล่าวอันเป็นที่มาของการจ่ายเงินปันผล และการให้เครดิตภาษีทางอ้อมยังก่อให้เกิดความเป็นธรรมทางภาษีระหว่างการลงทุนในประเทศกับการลงทุนต่างประเทศ เนื่องจากผู้เสียภาษีทั้งสองกลุ่มต่างมีภาระภาษีเท่ากัน นอกจากนี้ ยังทำให้เกิดความเท่าเทียมทางภาษีระหว่างการลงทุนต่างประเทศในรูปแบบของการเปิดสาขากับการตั้งบริษัทลูกอีกด้วย

3. ปัญหาการไม่มีหลักเกณฑ์กำหนดลักษณะภาษีต่างประเทศที่มีสิทธินำมาเครดิตภาษีได้

ประเทศไทยควรกำหนดลักษณะของภาษีต่างประเทศที่มีสิทธินำมาเครดิตภาษีในประเทศไทยได้ โดยเพิ่มเติมเป็นเงื่อนไขการให้เครดิตภาษีในพระราชกฤษฎีกาฯ ฉบับที่ 300 ว่า ภาษีต่างประเทศที่มีสิทธินำมาเครดิตภาษีได้ต้องมีลักษณะคล้ายคลึงกับภาษีเงินได้ของประเทศไทย รวมถึงต้องไม่มีการคืนภาษีจากประเทศแหล่งเงินได้ให้กับผู้เสียภาษีไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม เช่น การให้ Rebate หรือการให้ Refund เพื่อป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษีและช่วยทำให้ระบบการจัดภาษีซ้อนโดยวิธีเครดิตภาษีสมบูรณ์มากขึ้น

4. ปัญหาการใช้วิธียกเว้นภาษี

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการใช้วิธียกเว้นภาษีในการจัดภาษีซ้อน แบ่งได้เป็น 2 ส่วน ตามนโยบายภาษีอากร ดังนี้

4.1 กรณีรัฐบาลมีความเห็นว่าไม่ควรนำวิธียกเว้นภาษีมาใช้ในประเทศไทย เนื่องจากการส่งเสริมให้นักลงทุนไปลงทุนต่างประเทศโดยใช้มาตรการการเสียภาษีต่ำนั้น เป็นการสร้างความไม่เสมอภาคระหว่างการลงทุนในประเทศกับการลงทุนต่างประเทศ และความเสมอภาคดังกล่าวเป็นหัวใจสำคัญที่จะไม่ให้ระบบภาษีทำร้ายการลงทุนในประเทศ ก็เห็นควรให้ยกเลิกพระราชกฤษฎีกาฯ ฉบับที่ 442 เพราะวิธียกเว้นภาษีตามกฎหมายดังกล่าว มีผลต่อความเป็นธรรมทางภาษีที่ทำให้ภาระภาษีของการลงทุนในประเทศกับการลงทุนต่างประเทศไม่เท่ากัน และเห็นควรให้ใช้วิธีเครดิตภาษีเพียงอย่างเดียวในการจัดภาษีซ้อนของประเทศไทยเพื่อคงความเป็นธรรมทางภาษีไว้

4.2 กรณีรัฐบาลมีความเห็นว่าควรใช้วิธียกเว้นภาษีต่อไป เพื่อมุ่งส่งเสริมให้ผู้เสียภาษีไปลงทุนต่างประเทศ เนื่องจากวิธีนี้ทำให้นักลงทุนมีโอกาสเสียภาษีในอัตราต่ำกว่าการลงทุนในประเทศ รัฐบาลควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกฤษฎีกาฯ ฉบับที่ 442 ดังนี้

(1) ไม่อนุญาตให้ผู้เสียภาษีนำค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับเงินปันผลที่ได้รับยกเว้นภาษีมาหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณภาษีในประเทศไทยอีก เพื่อไม่ให้ฐานเงินได้ในประเทศไทยถูกทำลายโดยเงินได้ต่างประเทศ

(2) ทบทวนเงื่อนไขเรื่องสัดส่วนการถือหุ้นบริษัทต่างประเทศผู้จ่ายเงินปันผล โดยไม่จำเป็นต้องสัดส่วนการถือหุ้นของบริษัทไทยต้องถึงระดับที่สามารถเข้าไปควบคุมการบริหารกิจการได้ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้นักลงทุนไทยสามารถไปลงทุนต่างประเทศได้อย่างแท้จริง

อย่างไรก็ดี หากมีการลดสัดส่วนการถือหุ้นบริษัทต่างประเทศลง รัฐบาลก็ควรลดสัดส่วนการถือหุ้นระหว่างบริษัทไทยตามมาตรา 65 ทวิ (10) ลงให้สอดคล้องกันด้วย เพื่อให้ภาระภาษีระหว่างการลงทุนในประเทศกับการลงทุนต่างประเทศเท่าเทียมกัน และไม่เป็นการบิดเบือนโครงสร้างภาษีของประเทศ

(3) ยกเลิกเงื่อนไขที่กำหนดว่า เงินปันผลที่ผู้เสียภาษีได้รับต้องมาจากกำไรสุทธิที่เสียภาษีของบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลเท่านั้น แล้วกำหนดเงื่อนไขว่า หากเงินปันผลที่ผู้เสียภาษีได้รับนั้นผ่านการเสียภาษีในต่างประเทศมาแล้วไม่ว่าที่ระดับบริษัทใด เงินปันผลดังกล่าวย่อมได้รับยกเว้นภาษี

(4) ทบทวนเงื่อนไขเรื่องอัตราภาษีเงินได้ขั้นต่ำของต่างประเทศที่ปัจจุบันกำหนดไว้ที่ 15% ของกำไรสุทธิ เนื่องจากอัตราภาษีดังกล่าวแตกต่างกับอัตราภาษีของประเทศไทยมากถึงหนึ่งเท่าตัว ซึ่งความแตกต่างนี้ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักลงทุนที่จะเลือกลงทุนในประเทศไทยหรือออกไปลงทุนต่างประเทศ

(5) ไม่ควรให้ใช้วิธียกเว้นภาษีกับเงินได้ทุกประเภทที่ได้รับจากต่างประเทศ เช่น ค่าสิทธิ ค่าบริการ ดอกเบี้ย เป็นต้น เพราะหากเป็นเช่นนั้นแล้วจะกลายเป็นว่าคนไทยต้องทำธุรกรรมกับคนต่างประเทศทั้งหมดจึงจะได้รับยกเว้นภาษีในประเทศไทย และการทำธุรกรรมกับคนไทยด้วยกันเองกลับถูกลงโทษโดยการถูกเก็บภาษี

5. ปัญหาการเลือกใช้วิธีขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียว

กรณีที่ผู้เสียภาษีมีเงินได้ประเภทเงินปันผลที่ได้รับจากบริษัทต่างประเทศหลายประเทศ และเงินปันผลนั้นเข้าเงื่อนไขที่จะใช้วิธีขจัดภาษีซ้อนได้หลายวิธี ผู้เสียภาษีควรมีสิทธิเลือกที่จะใช้วิธีขจัดภาษีวิธีใดก็ได้ตามความเหมาะสมของตน แต่หากเลือกใช้วิธีใดแล้ว ก็ควรใช้วิธีนั้นกับเงินปันผลที่ได้รับจากทุกประเทศให้สอดคล้องกัน มิใช่จะใช้วิธียกเว้นภาษีสำหรับเงินปันผลจากประเทศหนึ่ง แต่ใช้วิธีเครดิตภาษีกับเงินปันผลจากอีกประเทศหนึ่ง

6. ปัญหารูปแบบการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการขจัดภาษีซ้อน

ประเทศไทยควรบัญญัติเรื่องการขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียวไว้ในประมวลรัษฎากรโดยตรง โดยเพิ่มมาตราที่เป็นเรื่องการขจัดภาษีซ้อนฝ่ายเดียวไว้ในลักษณะ 2 (ภาษีอากรฝ่ายสรรพากร) หมวด 3 (ภาษีเงินได้) ส่วนที่ 3 (การเก็บภาษีจากบริษัทและห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล) ของประมวลรัษฎากร เพื่อให้เกิดความเป็นระบบและเป็นหมวดหมู่มากขึ้น อีกทั้งยังทำให้ผู้เสียภาษีเกิดความมั่นใจว่ามาตรการที่เป็นสิทธิประโยชน์นี้จะไม่ถูกแก้ไขหรือยกเลิกโดยง่ายจากรัฐบาล

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กฤตศิลป์ กนกนาถ. ความตกลงระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศเพื่อการเว้นการเก็บภาษีซ้อน
เปรียบเทียบ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม. การคลังว่าด้วยการจัดสรรและการกระจาย. พิมพ์ครั้งที่ 8.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546.

เจนจิรา จันทร์ส้ม. ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อภาษีเงินได้ และความพยายามในการจัดเก็บภาษี
เงินได้ของไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การจัดการ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2550.

จุฑาทอง จารุมิลินท. ระบบภาษีเงินได้นิติบุคคลกับเงินปันผล. สรรพากรศาสตร์. 52,1 (มกราคม
2548).

ชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม. การจัดหรือบรรเทาภาระภาษีที่ซ้ำซ้อนระหว่างประเทศ. ดุลพินิจ. 51,1
(มกราคม – เมษายน 2547).

ชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม. การวางแผนภาษีของบริษัทไทยที่ไปลงทุนต่างประเทศ. Tax & Business
Law. (กุมภาพันธ์ – เมษายน, 2540).

ธนาถ แก้วสถิตย์. ภาษีเงินได้ระหว่างประเทศและหลักการทั่วไปของอนุสัญญาภาษีซ้อน. พิมพ์
ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2546.

ธิดา ชินเวศยวงศ์. การจัดเก็บภาษีบริษัทต่างประเทศจากการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ กรณีภาษี
เงินได้จากการขายสินค้าไม่มีรูปร่าง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชา
นิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

พล ชีระคุปต์. สารพันปัญหาภาษีระหว่างประเทศเล่ม 3. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

พนิต ชีระภาพงศ์. เงินปันผลจากบริษัทลูกในประเทศสิงคโปร์จ่ายให้บริษัทแม่ในประเทศไทยจะ
ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้ทั้งสองประเทศหรือไม่. เอกสารภาษีอากร. (กรกฎาคม 2548):
หน้า 78-84.

พนิต ชีระภาพงศ์. ภาษีบริษัทข้ามชาติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2550.

พนิต ธีรภาพวงค์. หลักการพื้นฐานสำหรับบริษัทข้ามชาติ : การวางแผนภาษีเงินได้ระหว่างประเทศ. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ศึกษาภาษีอากร, 2546.

พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 18) พ.ศ. 2505. ราชกิจจานุเบกษา. ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 79 ตอนที่ 69 ก (31 กรกฎาคม 2505): หน้า 10.

พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 300) พ.ศ. 2539 ราชกิจจานุเบกษา. ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 113 ตอนที่ 40 ก (24 กันยายน 2539) : หน้า 10.

พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 442) พ.ศ. 2548 ราชกิจจานุเบกษา. ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 122 ตอนที่ 110 ก (23 พฤศจิกายน 2548) : หน้า 12.

พิชาติ เกษเรือง. คำอธิบายอนุสัญญาภาษีซ้อน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ไอออนิค อินเทอร์เน็ตรีเซอชเชส, 2544.

ไพจิตร โรจนวณิช. ภาษีสรรพากร. กรุงเทพมหานคร: สามเจริญพาณิชย์, 2546.

ภัทรา พุทธิวิโรตม. การนำมาตรการ Controlled Foreign Company มาใช้ในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

ภาวนา ธรรมศิลา, เสาวรักษ์ อักษรชาติ และพิชาญ ตรังพาณิชย์. การยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล ตามพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 300) พ.ศ. 2539. สรรพากรสาส์น. 45, 5 (2541).

โมรา บุญยผล. คำอธิบายกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร. กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมกฎหมาย แห่งเนติบัณฑิตยสภา.

วิทย์ ต้นตยกุล. กฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมกฎหมาย แห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2524.

วิทย์ ต้นตยกุล และเจริญ ธฤติมานนท์. กฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ดวงกมล, 2521.

วายุภักษ์ (หนู่ม). Foreign Tax Credit. Tax & Business Law. (กุมภาพันธ์ 2540) : หน้า 45-48.

ศุภรัตน์ คิววัฒน์กุล. ผลงานตำแหน่งทางวิชาการ งานหมายเลข 2 ชื่อผลงาน มาตรการการให้
เครดิตภาษีเงินได้ที่เสียไปแล้วในต่างประเทศ (Foreign Tax Credit). ,2539. (เอกสาร
ไม่ตีพิมพ์)

ศุภรัตน์ คิววัฒน์กุล, ภาษีซ้อน รู้ไว้ใช้ว่า. สรรพากรสาส์น. 30,3 (2526) : หน้า 66.

สุทธิพงษ์ ศรีสะอาด. การยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลไทยที่ชำระไว้ในต่างประเทศ. Tax &
Business Law. (กุมภาพันธ์ – มีนาคม 2540) : หน้า 48-53.

สมคิด บางโม. ภาษีอากรธุรกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 3, กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี, 2538.

สมชัย ฤชุพันธุ์. เศรษฐกิจที่คืนด้วยภาษีอากรในเมืองไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526.

สมาคมนักศึกษาเก่าพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. เอกสาร
ประกอบการสัมมนาปัญหาภาษีเงินได้ของบริษัทต่างประเทศที่มีอนุสัญญาเว้นการเก็บ
ภาษีซ้อนกับประเทศไทย. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)

สรรพากร,กรม คำชี้แจงกรมสรรพากร เรื่องการยกเว้นภาษีเงินได้ให้แก่บริษัทจำกัดหรือบริษัท
มหาชนจำกัดที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย สำหรับเงินได้พึงประเมินที่เป็นเงินปันผลซึ่ง
ได้รับจากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ. ,2548.

สรรพากร,กรม ประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีเงินได้ (ฉบับที่ 65) เรื่อง กำหนด
หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการยกเว้นภาษีเงินได้ให้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติ
บุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย ลงวันที่ 15 พฤศจิกายน 2539. , 2539.

สรายุทธิ วุฒยาภรณ์. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภาษีอากร. ดุลพาน. 52,3 (2548) : หน้า 25-35.

สาโรช ทองประคำ. ระบบภาษีอากรไทย : อดีต ปัจจุบัน อนาคต. สรรพากรสาส์น. 47,12
(ธันวาคม 2543) : หน้า 33-37.

อุทัย เพ็ญรัตน์. การจัดภาษีซ้อนระหว่างประเทศของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2537.

ภาษาอังกฤษ

- Ahmed Riahi-Belkaoui. Significant Current Issues in International Taxation. United States: Quorum Books, 1998.
- Alberto Giovannini, R.Glenn Hubbard, and Joel Slemrod. Studies in International Taxation. United States: The University of Chicago Press, 1996.
- Andrea Amatucci, Eusebio González and Christoph Trzaskalik. International Tax Law. The Netherlands: Kluwer Law International, 2006.
- Arnold, B.J. and McIntyre, M.J. International tax primer. The Hague: Kluwer Law International, 2002.
- Boris I. Bittker and Lawrence Lokken. Fundamentals of International Taxation. USA.: Warren, Gorham&Lamont, 1997.
- Boris I. Bittker and Lawrence F. Ebb. Taxation of Foreign Income Case and Materails. International Legal Studies Program Stanford Law School, Stanford University, 1960.
- Edwin van der Bruggen, Paul Thirakhupt and Tithiphan Chuerboonchai. THAILAND's Double Taxation Agreements. Bangkok: Nititham
- Gloria Teixeira. Taxing Corporate Profits in the EU. United Kingdom: Kluwer Law International, 1997.
- Hugh J. Ault and Brian J. Arnold. Comparative Income Taxation: A Structural Analysis, The Netherlands: Kluwer Law International, 2004.
- How Teck Tan. Singapore's Tax Treaty Policy. Intertax. 29,5, (2001): p. 46.
- Inland Revenue Authority of Singapore. Circular - Tax Exemption for Foreign-sourced Dividend, Foreign Branch Profits and Foreign-sourced Service Income 21 May 2003. Singapore, 2003.
- Inland Revenue Authority of Singapore. IRAS Circular: Method of allowing foreign Tax Credit. 2005.

- Inland Revenue Authority of Singapore. Supplementary Circular - Tax exemption for foreign-sourced dividends, foreign branch profits and foreign-sourced service income 30 July 2004. Singapore, 2004.
- Inland Revenue Authority of Singapore. Supplementary Circular - Tax exemption for foreign-sourced dividends, foreign branch profits and foreign-sourced service income 31 May 2006. Singapore, 2006.
- Inland Revenue Authority of Singapore. Tax Treaties. [Online], Available from: www.iras.gov.sg/irasHome/page_ektid5972.aspx#limitedtreaties [March 2009]
- Internal Revenue Code (26 USC). [Online], Available from: <http://www.fourmilab.ch/ustax/www/contents.html> [March 2009]
- Internal Revenue Service United States Department of the Treasury. Tax Treaty Benefits. [Online], Available from: <http://www.irs.gov/publications/p54/ch06.html> [June 8, 2008]
- Jeff O'Donnell, Leslie Alston and Robert Rothenburg. US: IRS finalizes regulations on qualification for treaty benefits. [Online], Available from: <http://www.internationaltaxreview.com> [June 8, 2008]
- Joel D. Kuntz and Robert J. Peroni. US International Taxation Current Through 2008. U.S.A.: Westlaw, 2008.
- Kah Chuan Ho. The Exemption Regime for Foreign-Source Business Income – An International Comparison. Asia-Pacific Tax Bulletin. 14,2 (March/April 2008): p.122-125.
- Kevin Hagen. U.S. Tax Break for Foreign Income Taxes on Investments Overseas. [Online], Available from: http://www.associatedcontent.com/article/20467/us_tax_break_for_foreign_income_taxes.html?cat=3 [June 8, 2008]
- Paul R. McDaniel, Hugh J. Ault and James R.Repetti. Introduction to United States International Taxation. The Netherlands: Kluwer Law International, 2005.
- Penvipa Limsuwarnaraj, International Taxation of E-Commerce: Characterization, Source, Foreign Tax Credit, etc. Doctoral Dissertation, Indiana University At Bloomington, 2004.

- Peter Owyong Gim Hong and Laurence Chan. Handbook of Singapore Tax Structure. Singapore: Butterworths, 1986.
- PriceWaterhouse. Doing Business in The United States. U.S.A.: PriceWaterhouse World Firm Service, 1994.
- Reuven S. Avi-Yonah. U.S. International Taxation. United States: Foundation Press, 2002.
- Richard L. Doernberg. International Taxation in a nutshell. West Publishing Co., 1989.
- Rolf Eicke. Tax Planning with Holding Companies-Repatriation of US Profits from Europe. The Netherlands: Kluwer Law International, 2009.
- Roy Rohatgi. Basic International Taxation. The Netherlands: Kluwer Law International, 2005.
- Singapore Broadening of Exemption for Specified Foreign Income. Asia-Pacific Tax Bulletin. 12,5 (September/October 2006): p.457-460.
- Singapore Statutes Online. Income Tax Act. [Online], Available from: <http://statutes.agc.gov.sg> [April 2009]
- Sol Picciotto. International Business Taxation. Quorum Books, 1992.
- Sum Tee Loong. Singapore Tax Workbook 2008/09. Singapore CCH Asia Pte, 2008.
- Table of Tax Treaties. [Online], Available from: http://www.usa-international-offshore-company-tax.com/table_tax_treaties.asp [March 2009]
- T. Scott Newlon, Testimony before the Subcommittee on Select Revenue Measures of the House Committee on Ways and Means Hearing on the Extraterritorial Income Regime June 13, 2002. [Online], Available from: <http://waysandmeans.house.gov/legacy/srm/107cong/6-13-02/6-13newl.htm> [July 2009]
- William L. Raby. The Income Tax and Business Decisions. Prentice-Hall, 1978.
- William Perez. Foreign Tax Credit or Deduction Internal Revenue Code, Sections 164 & 901. [Online], 2008. Available from: http://taxes.about.com/od/taxhelp/a/ForeignTaxCred_3.htm [June 8, 2008]

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร
ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 300) พ.ศ. 2539

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระราชกฤษฎีกา

ออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 300) พ.ศ. 2539

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ 21 กันยายน พ.ศ. 2539

เป็นปีที่ 51 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรยกเว้นภาษีเงินได้ตามส่วน 3 หมวด 3 ในลักษณะ 2 แห่งประมวลรัษฎากร ในบางกรณี

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 178 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2538 และมาตรา 3 (1) แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 10) พ.ศ.2496 จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกานี้ขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 300) พ.ศ. 2539”

มาตรา 2 พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้ยกเว้นภาษีเงินได้ตามส่วน 3 หมวด 3 ในลักษณะ 2 แห่งประมวลรัษฎากร ให้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย เป็นจำนวนเท่ากับภาษีเงินได้ที่เสียไปในต่างประเทศ แต่ไม่เกินจำนวนภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทย ส่วนที่คำนวณจากเงินได้จากการประกอบกิจการในต่างประเทศแต่ละประเทศ หรือจากเงินได้ที่ได้จากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศแต่ละประเทศ โดยมีเงื่อนไขดังต่อไปนี้

(1) ต้องเสียภาษีเงินได้ในต่างประเทศ เนื่องจากการประกอบกิจการในต่างประเทศแต่ละประเทศ หรือจากเงินได้ที่ได้จากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศแล้ว

(2) ต้องไม่นำภาษีเงินได้ที่ได้เสียไปในต่างประเทศ ซึ่งไม่เกินจำนวนภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทย ส่วนที่คำนวณจากเงินได้จากการประกอบกิจการในต่างประเทศแต่ละประเทศ

หรือจากเงินได้ที่ได้จากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศแต่
ละประเทศ ไปถือเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิ

(3) ต้องมีเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการเสียภาษีในต่างประเทศที่หน่วยงานจัดเก็บ
ภาษีเงินได้ของต่างประเทศรับรองเก็บไว้เพื่อเจ้าพนักงานประเมินตรวจสอบ

(4) ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกรมสรรพากรกำหนด
โดยอนุมัติรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 4 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

นายบรรหาร ศิลปะอาชา

นายกรัฐมนตรี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร
ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 442) พ.ศ. 2548

ศูนย์วิทยพัชการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระราชกฤษฎีกา
ออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 442) พ.ศ. 2548

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548
เป็นปีที่ 60 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลและภาษีธุรกิจเฉพาะ บางกรณี

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 221 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และมาตรา 3(1) แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2496 อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 35 และมาตรา 48 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 442) พ.ศ. 2548”

มาตรา 2 พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 .....

มาตรา 4 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา 5 วิสติ และมาตรา 5 เอกวิสติ แห่งพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2500

มาตรา 5 วิสติ ให้ยกเว้นภาษีเงินได้ตามส่วน 3 หมวด 3 ในลักษณะ 2 แห่งประมวลรัษฎากร ให้แก่บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย สำหรับเงินได้พึงประเมินที่เป็นเงินปันผลซึ่งได้รับจากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

(1) บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดต้องถือหุ้นในบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลผู้จ่ายเงินปันผลไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้าของหุ้นทั้งหมดที่มีสิทธิออกเสียงในบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนั้น เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าหกเดือนนับแต่วันที่ได้หุ้นนั้นมาจนถึงวันที่ได้รับเงินปันผล และ

(2) เงินปันผลต้องมาจากกำไรสุทธิที่มีการเสียภาษีในประเทศของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลผู้จ่ายเงินปันผล โดยอัตราภาษีดังกล่าวต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละสิบห้าของกำไรสุทธิ ทั้งนี้ ไม่ว่าประเทศของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลผู้จ่ายเงินปันผลจะมีกฎหมายลดหรือยกเว้นภาษีสำหรับกำไรสุทธิให้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนั้นหรือไม่ก็ตาม

มาตรา 5 เอกวิสติ .....

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร

นายกรัฐมนตรี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค

ประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีเงินได้ (ฉบับที่ 65)
เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการยกเว้น
ภาษีเงินได้ให้แก่บริษัท หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่
ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีเงินได้ (ฉบับที่ 65)

เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการยกเว้นภาษีเงินได้ให้แก่บริษัท หรือ ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 3(4) แห่งพระราชกฤษฎีกา ออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 300) พ.ศ. 2539 อธิบดีกรมสรรพากรโดยอนุวัติรัฐธรรมนูญว่าด้วยการระงับการคลัง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเพื่อยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลให้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยดังต่อไปนี้

ข้อ 1 บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย ซึ่งได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นจำนวนเท่ากับภาษีเงินได้ที่ได้เสียไปในต่างประเทศแต่ไม่เกินจำนวนที่กำหนด ต้องเป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่เสียภาษีจากกำไรสุทธิซึ่งคำนวณได้จากรายได้จากกิจการหรือเนื่องจากกิจการทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศที่กระทำในรอบระยะเวลาบัญชี หักด้วยรายจ่ายตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในมาตรา 65 ทวิ และมาตรา 65 ตริ แห่งประมวลรัษฎากร

ข้อ 2 ภาษีเงินได้ที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยได้เสียไปในต่างประเทศ ที่มีสิทธินำไปหักจากภาษีเงินได้นิติบุคคลที่ต้องเสียในประเทศไทย ต้องเป็นดังนี้

(1) ภาษีเงินได้ที่คำนวณจากกำไรสุทธิหรือจากรายได้ก่อนหักรายจ่ายใดๆ เมื่อสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีในต่างประเทศ และได้มีการชำระภาษีดังกล่าวไปแล้วในต่างประเทศ

(2) ภาษีเงินได้ที่คำนวณจากเงินได้ที่ได้จากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ และได้มีการชำระภาษีดังกล่าวไปแล้วในต่างประเทศ

ข้อ 3 การคำนวณหาจำนวนภาษีที่ต้องเสียตามกฎหมายไทยส่วนที่คำนวณจากเงินได้จากการประกอบกิจการในต่างประเทศแต่ละประเทศ หรือจากเงินได้ที่ได้จากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศแต่ละประเทศ ให้คำนวณแยกเป็นรายประเทศตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

(1) กรณีมีเงินได้จากการประกอบกิจการในต่างประเทศ ให้นำรายได้จากกิจการหรือเนื่องจากกิจการที่กระทำในต่างประเทศ หักด้วยรายจ่ายตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในมาตรา 65 ทวิ และ 65 ตริ แห่งประมวลรัษฎากร ได้เท่าใด ให้คูณด้วยอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนั้นต้องเสีย ผลลัพธ์ที่ได้ให้ถือเป็นจำนวนภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทยส่วนที่คำนวณจากเงินได้จากการประกอบกิจการในต่างประเทศ

(2) กรณีมีเงินได้จากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ ให้นำเงินได้ดังกล่าวคูณด้วยอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนั้นต้องเสีย ผลลัพธ์ที่ได้ให้ถือเป็นจำนวนภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทยส่วนที่คำนวณจากเงินได้ที่ได้จากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ

ข้อ 4 กรณีบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยมีทั้งเงินได้จากการประกอบกิจการในต่างประเทศและเงินได้ที่ได้จากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ จากประเทศเดียวกัน การคำนวณหาจำนวนภาษีที่ต้องเสียในประเทศไทยส่วนที่คำนวณจากเงินได้จากการประกอบกิจการในต่างประเทศหรือจากเงินได้ที่ได้จากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ ให้คำนวณตามหลักเกณฑ์ในข้อ 3 (1) เว้นแต่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยได้เสียภาษีจากเงินได้ที่ได้จากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศตามกฎหมายของประเทศนั้นแล้ว โดยไม่ต้องนำเงินได้ดังกล่าวไปรวมคำนวณเสียภาษีเมื่อสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีในประเทศนั้นอีก ให้นำเงินได้ที่ได้จากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศดังกล่าวไปคำนวณตามหลักเกณฑ์ในข้อ 3 (2)

ข้อ 5 จำนวนภาษีเงินได้นิติบุคคลที่จะได้รับยกเว้นต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

(1) กรณีจำนวนภาษีที่เสียไปในต่างประเทศ เนื่องจากการประกอบกิจการในต่างประเทศ หรือจากเงินได้ที่ได้จากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศตามข้อ 2 มีจำนวนน้อยกว่าภาษีที่คำนวณได้ตามข้อ 3 (1) หรือ (2) แล้วแต่กรณี ให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยดังกล่าวได้รับยกเว้นภาษีเงินได้เป็นจำนวนเท่ากับภาษีที่เสียไปในต่างประเทศแต่ละประเทศทั้งจำนวน

(2) กรณีจำนวนภาษีที่เสียไปในต่างประเทศ เนื่องจากการประกอบกิจการในต่างประเทศ หรือจากเงินได้ที่ได้จากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศตามข้อ 2 มีจำนวนมากกว่าภาษีที่คำนวณได้ตามข้อ 3 (1) หรือ (2) แล้วแต่กรณี ให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยดังกล่าวได้รับยกเว้นภาษีเงินได้เป็นจำนวนเท่ากับภาษีที่คำนวณได้ตามข้อ 3 (1) หรือ (2) แล้วแต่กรณี

ข้อ 6 เงินตรา ทรัพย์สิน หนี้สินที่ได้จากการประกอบกิจการในต่างประเทศ ซึ่งมีค่าหรือราคาเป็นเงินตราต่างประเทศ ให้คำนวณค่าหรือราคาเป็นเงินตราไทย ตามบทบัญญัติมาตรา 65 ทวิ (5) แห่งประมวลรัษฎากร

ข้อ 7 ภาษีที่เสียไปในต่างประเทศตามข้อ 2 เป็นเงินตราต่างประเทศ ให้คำนวณค่าหรือราคาเป็นเงินตราไทยตามราคาตลาดในวันที่ได้มีการชำระภาษีดังกล่าวนั้น

ข้อ 8 กรณีบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย ประกอบกิจการในต่างประเทศโดยมีรอบระยะเวลาบัญชีไม่ตรงกันกับรอบระยะเวลาบัญชีที่ใช้ในการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในประเทศไทย การคำนวณหาจำนวนภาษีที่ต้องเสียตามกฎหมายไทยส่วนที่คำนวณจากเงินได้จากการประกอบกิจการในต่างประเทศตามหลักเกณฑ์ในข้อ 3 (1) ให้ใช้รายได้และรายจ่ายที่เกิดขึ้นในต่างประเทศในช่วงระยะเวลาที่ตรงกันกับรอบระยะเวลาบัญชีที่ใช้ในการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในประเทศไทย

สำหรับภาษีเงินได้ที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย ได้เสียไปเมื่อสิ้นสุดรอบระยะเวลาบัญชีในต่างประเทศ ที่จะนำมายกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลในประเทศไทยได้นั้นต้องเป็นดังนี้

(1) กรณีบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลจากกำไรสุทธิในต่างประเทศ ต้องเฉลี่ยภาษีที่ได้เสียไปในต่างประเทศตามส่วนของกำไรที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาที่ตรงกันกับรอบระยะเวลาบัญชีที่ใช้ในการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในประเทศไทย

(2) กรณีบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลจากยอดรายรับก่อนหักรายจ่ายในต่างประเทศ ต้องเฉลี่ยภาษีที่ได้เสียไปในต่างประเทศตามส่วนของยอดรายรับก่อนหักรายจ่ายที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาที่ตรงกันกับรอบระยะเวลาบัญชีที่ใช้ในการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในประเทศไทย

ข้อ 9 กรณีบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย ได้ชำระภาษีเงินได้ในต่างประเทศหลังจากที่ได้ยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลตามมาตรา 68 แห่งประมวลรัษฎากรแล้ว ให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลดังกล่าวยื่นแบบแสดงรายการดังกล่าวขึ้นใหม่เพื่อปรับปรุงให้ถูกต้องด้วย

ข้อ 10 บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย ที่ใช้สิทธิยกเว้นภาษีเงินได้ตามพระราชกฤษฎีกา ออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 300) พ.ศ. 2539 ในรอบระยะเวลาบัญชีใดแล้ว ให้ถือปฏิบัติเช่นนั้นในรอบระยะเวลาบัญชีดังกล่าว

ข้อ 11 เอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้ในต่างประเทศที่หน่วยงานจัดเก็บภาษีในต่างประเทศรับรอง ต้องมีคำแปลเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ และต้องใช้เลขไทยหรืออารบิก รวมทั้งต้องมีรายการอย่างน้อย ดังนี้

- (1) ชื่อผู้มีเงินได้
- (2) รายการเงินได้
- (3) จำนวนภาษีที่ได้เสียไปแล้วในต่างประเทศ

ข้อ 12 ในกรณีที่มีปัญหาในการปฏิบัติ ให้อธิบดีกรมสรรพากรมีอำนาจวินิจฉัยและคำวินิจฉัยของอธิบดีกรมสรรพากรให้ถือเป็นหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดตามประกาศนี้ด้วย

ข้อ 13 ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2539 เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539

ร้อยเอกสุชาติ เชาว์วิศิษฐ

อธิบดีกรมสรรพากร

ศูนย์วิทยพัชร์พยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง

คำชี้แจงกรมสรรพากร เรื่อง การยกเว้นภาษีเงินได้ ให้แก่บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย สำหรับเงินได้พึงประเมินที่เป็นเงินปันผล ซึ่งได้รับจากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Rate) จะต้องปรากฏว่าอัตราภาษีสูงสุดที่จัดเก็บไม่ต่ำกว่าร้อยละสิบห้าของกำไรสุทธิ ทั้งนี้ ไม่นับว่ากำไรสุทธิที่นำมาจ่ายเงินปันผลที่ได้รับนั้นได้เสียภาษีเงินได้ในประเทศของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลผู้จ่ายเงินปันผลในอัตราใด

กรณีประเทศของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลผู้จ่ายเงินปันผลมีกฎหมายลดหรือยกเว้นภาษีสำหรับกำไรสุทธิข้างต้นให้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลผู้จ่ายเงินปันผล ถือว่าบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดผู้รับเงินปันผลยังคงได้รับยกเว้นภาษีสำหรับเงินได้พึงประเมินที่เป็นเงินผลตามพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 442) พ.ศ. 2548

กรณีประเทศของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลผู้จ่ายเงินปันผลมีกฎหมายกำหนดให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลผู้จ่ายเงินปันผล มีสิทธินำภาษีที่หักจากเงินปันผลภาษีที่ได้ชำระต่างประเทศมาถือเป็นเครดิตในการคำนวณภาษีเงินได้ของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลผู้จ่ายเงินปันผล ถือว่าบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดผู้รับเงินปันผลยังคงได้รับยกเว้นภาษีสำหรับเงินได้พึงประเมินที่เป็นเงินผลตามพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 442) พ.ศ. 2548

กรณีประเทศของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลผู้จ่ายเงินปันผลมีกฎหมายยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินปันผลให้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลผู้จ่ายเงินปันผล ไม่ต้องนำไปรวมคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้ ถือว่าบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดผู้รับเงินปันผลไม่ได้รับยกเว้นภาษีสำหรับเงินได้พึงประเมินที่เป็นเงินผลตามพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 442) พ.ศ. 2548

ตัวอย่าง

(1) บริษัท ก. จำกัด ในประเทศไทย ได้รับเงินปันผลจาก บริษัท A. ซึ่งเป็นนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของประเทศ X ซึ่งบริษัท ก. จำกัด ถือหุ้นในบริษัท A. ไม่น้อยกว่าร้อยละสิบห้าของหุ้นทั้งหมดที่มีสิทธิออกเสียง เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าหกเดือนนับแต่วันที่ถือหุ้นนั้นมาจนถึงวันที่ได้รับเงินปันผล และเงินปันผลที่บริษัท A. จ่ายให้บริษัท ก. จำกัด มาจากกำไรสุทธิที่มีการเสียภาษีในประเทศ X ในอัตราไม่ต่ำกว่าร้อยละ 15 ของกำไรสุทธิตามกฎหมายของประเทศ X กรณีดังกล่าว บริษัท ก. จำกัด ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินปันผลที่ได้รับ

(2) จากกรณีตามตัวอย่าง (1) หากบริษัท A. ผู้จ่ายเงินปันผล ได้รับการลดหรือยกเว้นภาษีสำหรับกำไรสุทธิตามกฎหมายพิเศษ เช่น กฎหมายเพื่อส่งเสริมการลงทุนของประเทศ X กำหนดให้บริษัท A. ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้จากการคำนวณกำไรสุทธิเป็นเวลา 3 ปี และบริษัท A. ได้จ่ายเงินปันผลจากกำไรสุทธิที่ได้รับยกเว้นภาษีนั้นให้แก่บริษัท ก. กรณีดังกล่าวบริษัท ก. จำกัด ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินปันผลที่ได้รับ

(3) บริษัท ข. จำกัด ในประเทศไทย ได้รับเงินปันผลจาก บริษัท B. ซึ่งเป็นนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของประเทศ Y ซึ่งบริษัท ข. จำกัด ถือหุ้นในบริษัท B. ไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้าของหุ้นทั้งหมดที่มีสิทธิออกเสียง เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าหกเดือนนับแต่วันที่ได้หุ้นนั้นมาจนถึงวันที่ได้รับเงินปันผล โดยเงินปันผลดังกล่าว บริษัท B. ได้รับมาจาก บริษัท C. ซึ่งเป็นนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของประเทศ Z ซึ่งประเทศ Y มีกฎหมายกำหนดให้เสียภาษีเงินได้จากกำไรสุทธิในอัตราไม่ต่ำกว่าร้อยละ 15 ของกำไรสุทธิ และในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้ บริษัท B. มีสิทธินำภาษีที่หักจากเงินปันผลที่จ่าย หรือภาษีที่ได้ชำระแล้วจากเงินได้ในประเทศ Z มาเครดิตออกจากภาษีที่ต้องชำระในประเทศ Y (Underlying Credit) ซึ่งทำให้บริษัท B. เสียภาษีเงินได้น้อยลงหรือไม่มีภาษีเงินได้ที่ต้องเสียในประเทศ Y กรณีดังกล่าว บริษัท ข. จำกัด ได้รับยกเว้น ภาษีเงินได้สำหรับเงินปันผลที่ได้รับ

(4) บริษัท ค. จำกัด ในประเทศไทย ได้รับเงินปันผลจาก บริษัท D. ซึ่งเป็นนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของประเทศ Z ซึ่งบริษัท ค. จำกัด ถือหุ้นในบริษัท D. ไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้าของหุ้นทั้งหมดที่มีสิทธิออกเสียง เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าหกเดือนนับแต่วันที่ได้หุ้นนั้นมาจนถึงวันที่ได้รับเงินปันผล โดยเงินปันผลดังกล่าว บริษัท D. ได้รับมาจาก บริษัท E. ซึ่งเป็นนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของประเทศ Z และเนื่องจากประเทศ Z มีกฎหมายยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินปันผลว่า บริษัท D. ไม่ต้องนำเงินปันผลที่ได้รับจาก บริษัท E. ไปรวมคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้ของบริษัท D. กรณีดังกล่าว บริษัท ค. จำกัด ไม่ได้รับยกเว้น ภาษีเงินได้สำหรับเงินปันผลที่ได้รับ

(5) บริษัท ง. จำกัด ในประเทศไทย ได้รับเงินปันผลจาก บริษัท G. ซึ่งเป็นนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของประเทศ S ซึ่งบริษัท ง. จำกัด ถือหุ้นในบริษัท G. ไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้าของหุ้นทั้งหมดที่มีสิทธิออกเสียง เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าหกเดือนนับแต่วันที่ได้หุ้นนั้นมาจนถึงวันที่ได้รับเงินปันผล โดยเงินปันผลดังกล่าว บริษัท G. ได้รับมาจาก บริษัท H. ซึ่งเป็นนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของประเทศ Z และเนื่องจากประเทศ S มีกฎหมายยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินปันผลว่า บริษัท G. ไม่ต้องนำเงินปันผลที่ได้รับจาก บริษัท H. ไปรวมคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้ของบริษัท G. ในประเทศ S กรณีดังกล่าว บริษัท ง. จำกัด ไม่ได้รับยกเว้น ภาษีเงินได้สำหรับเงินปันผลที่ได้รับ

จึงชี้แจงและประกาศเพื่อทราบโดยทั่วกัน

กรมสรรพากร

22 ธันวาคม 2548

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวมณีรัตน์ สัจจวงษ์พนา เกิดวันที่ 23 เมษายน 2524 ที่กรุงเทพมหานคร

ประวัติการศึกษา

- มัธยมศึกษา : โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน
- ปริญญาตรี : นิติศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปี พ.ศ. 2544
- เนติบัณฑิตไทย ปี พ.ศ. 2547
- ประกาศนียบัตรกฎหมายภาษีอากร รุ่นที่ 1 ปี พ.ศ. 2548

ประสบการณ์ทำงาน

- ปี พ.ศ. 2545 – 2551 : บริษัทกฎหมายเอสซีจี จำกัด

ศูนย์วิทยพัชร์พยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย